

เรื่องราวแห่งแรงบันดาลใจ
บนเส้นทางแบ่งปันความสุข
ของแบรนด์ไทยที่เชื่อใน
วิถีแห่งความยั่งยืน

ความสุข...
ส่งต่อได้

แบ่งปันและส่งต่อโดย
สุวิทย์ วังพัฒนมงคล
ผู้บริหาร “โรซ่า”
วรเชษฐ เขียวจันทร์ เรียบเรียง

สารบัญ

1	จากใจ สุวิทย์ วัฒนมงคล
4	จากผู้เขียน วรเชษฐ เขียวจันทร์
7	วันแห่งความสุข
11	50 ปี “โรซ่า” เส้นทางนี้ไม่มีกิลิปกุหลาบ
26	ก้าวแรกบนเส้นทางส่งต่อความสุข
35	จากไฟไหม้ฟาง สู่วางความยั่งยืน
54	โหมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี กุญแจสำคัญความสำเร็จ
95	โซ่ข้อกลางและฟันเฟือง
111	น้ำโสมโมเดล
126	“โหมฮักรักก็พาน้อย” แรงดึงดูดที่ไร้กฎ
145	CSR ที่ยั่งยืน เพื่อสังคมดี ธุรกิจเติบโต

จากใจ

ความสุขจากการให้ ช่วยสร้างสังคมที่สมดุลครับ

“โรซ่า” เชื่อมั่นว่า รอยยิ้มของผู้รับเป็นความสุขใจของผู้ให้เสมอ และด้วยความเชื่อขององค์กรฯ ที่ว่า “ครอบครัวคนไทย” ทุกคน มีโอกาสเข้าถึง “อาหารคุณภาพ” ในชีวิตประจำวันได้สามารถมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงเวลาหรือวัยไหนของชีวิตก็ตาม และการที่ธุรกิจใดๆจะยั่งยืนอยู่ได้อย่างมั่นคง จำเป็นต้องคำนึงถึงการส่งเสริมสังคมและชุมชนให้เข้มแข็งไปพร้อมๆ กัน

นั่นเองเป็นที่มาของการสร้างแบรนด์ “โรซ่า” (ROZA) ที่ตั้งใจนำเสนออาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย สะดวก ในราคาที่สามารถเข้าถึงคนไทยทุกคนได้ ในฐานะที่เราเป็น Family Food ที่ต้องการ ทำให้ครอบครัวคนไทยมีความสุขผ่านประสบการณ์รับประทานอาหารร่วมกัน ตลอดจนเพื่อมีส่วนช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตควบคู่ไปกับการส่งเสริมชุมชนและสร้างเสริมโภชนาการของครอบครัวไทย

ในโอกาสก้าวสู่ปีที่ 50 ของโรซ่า ผมและทีมผู้บริหารบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด มองเห็นว่าเราน่าจะบันทึกกิจกรรมดีๆ ที่ได้ร่วมสร้างให้สังคม ชุมชน และครอบครัวไทยในช่วงที่ผ่านมา เพื่อเป็นประโยชน์ ไม่มากก็น้อยให้แก่องค์กรต่างๆ รวมถึงผู้สนใจทั่วไป ที่มีความตั้งใจจะสร้าง “สังคมแห่งการแบ่งปัน” ให้ขยาย ออกไปในวงกว้างยิ่งขึ้น

จากชุมชนเล็กๆ ในภาคอีสานตอนบนที่จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานฯ นับเป็นจุดกำเนิดและเริ่มต้นของโครงการ “โฮมฮาร์วักลูกหลานโภชนาการดี” กิจกรรมส่งเสริมสังคมของโรซ่าที่เป็นส่วนหนึ่ง ในการสร้างฐานรากของชุมชนที่แข็งแรง ด้วยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐบาล โดยกรมอนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้โครงการนี้เป็นรูปธรรมได้อย่างสมบูรณ์ จนสามารถพัฒนาต่อยอดสู่กิจกรรมทางสังคมอีกหลายโครงการในช่วงเวลาต่อมา

โครงการโฮมฮาร์วักลูกหลานโภชนาการดี เกิดขึ้นจากความคิดที่จะทำกิจกรรมตอบแทนสังคม ที่ไม่ใช่เพียง การแจกสิ่งของหรือมอบทรัพย์สินเงินทอง แต่เป็นความมุ่งมั่นที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อม และ ชีวิตความเป็นอยู่ของเยาวชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตลอดเส้นทางการทำงานของโครงการนี้ เราได้เรียนรู้วิธีการในการสร้างสัมพันธภาพของแบรนด์ กับสังคม ในระดับที่ลึกกว่าการเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค พนักงานและบุคคลากรที่เกี่ยวข้องล้วนแต่ได้รับประสบการณ์ล้ำค่า และความสุขจากการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และสิ่งสำคัญก็คือ การค้นพบว่าเรา

สามารถทำให้มิติของความ เป็นแบรนด์มีมากกว่าการเป็นชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ที่มีตำแหน่งทางการตลาด ตามที่องค์กรกำหนด กิจกรรมที่เข้าถึง ปัญหาและความต้องการพื้นฐานสามารถสร้างความสุขให้ชุมชนได้ อย่างแท้จริง และความสุขนั้นก็ได้ออกส่งต่อ กลับมาที่แบรนด์ ได้ยกระดับความผูกพันกับแบรนด์จน เปรียบเสมือนว่า เราได้ทำให้โรซามีชีวิต มีวิญญาณ มีความรับรู้ ความเข้าใจ และพร้อมจะช่วยเหลือสังคมเสมอ เมื่อมีโอกาสตามกำลังความสามารถที่มีอยู่ และทำให้ค้นพบว่าสิ่งเหล่านี้จะต้องเป็นหนึ่งในจิตวิญญาณ ของพวกเราที่จะพาโรซ่า ก้าวสู่ความยั่งยืนจากนี้ไป

นั่นคือสาเหตุที่เรา นำเรื่องราวของกิจกรรม CSR ภายใต้ชื่อโครงการ “โฮมฮัก” มาเผยแพร่ในโอกาสที่สำคัญนี้ โครงการนี้ถึงแม้จะดูเหมือนเป็นเครื่องมือทางการตลาดชิ้นหนึ่ง แต่ในรายละเอียดของการทำงานนั้น มีความแตกต่างจากกิจกรรมการตลาดทั่วๆ ไปพอสมควร เนื่องจากผลลัพธ์ของโครงการ ซึ่งเน้นในประเด็นของการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกหลานในชุมชนด้วยตัวเองนั้น ไม่อาจนำเสนอเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติและพฤติกรรม ในขณะที่เดียวกันการวัดผลสำเร็จที่กลับคืนสู่แบรนด์ที่เป็นเจ้าของทรัพยากรในการดำเนินงานนั้นก็เป็นเรื่องยากมากที่จะนำเครื่องมือทางการเงินทั่วๆ ไปมาวิเคราะห์

ด้วยเหตุนี้ผมจึงมอบหมายให้ อาจารย์วรเชษฐ เขียวจันทร์ ซึ่งเป็นนักมานุษยวิทยา เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมด อาจารย์วรเชษฐเป็นหนึ่งในทีมวิทยากรของโครงการนี้ตั้งแต่วันแรก จึงสามารถเข้าถึงความรู้สึก ความเปลี่ยนแปลง และผลตอบรับของผู้เข้าร่วมโครงการได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญในฐานะ นักมานุษยวิทยาทำให้ สามารถเล่าถึงกระบวนการสร้างแบรนด์ที่เปลี่ยนความรับรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้รู้สึกเสมือนมีชีวิตขึ้นมาได้ ผมเริ่มทำโครงการนี้ด้วยความตั้งใจที่อยากให้โรซ่าเป็นสมาชิกที่มีคุณค่า ของสังคม บนความเชื่อสองประการ

ประการแรก ผมมั่นใจว่าการทำโครงการเพื่อสังคมในลักษณะนี้ต้องมุ่งเน้นที่ผลสำเร็จของโครงการ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ผลตอบแทนหรือคำถามที่ว่า “แบรนด์จะได้อะไร” ให้เก็บไว้ในใจก่อน วันใดทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของงาน และเริ่มมองเห็นผลสำเร็จแล้ว คุณค่าแห่งความพยายามนั้นจะกลับคืนสู่แบรนด์อย่างเป็นธรรมชาติที่สุดโดยปราศจากการปรุงแต่งใดๆ ทั้งสิ้น

ประการที่สอง ผมเชื่อมั่นใน “กฎแห่งการดึงดูด” ตลอดเส้นทางของการทำโครงการหากเรา ตั้งใจกระทำ สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เราจะสามารถดึงดูดบุคลากรและพันธมิตรที่มีความตั้งใจตรงกัน เข้ามาร่วมมือด้วย ความมุ่งมั่น ส่งผลให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงได้ง่ายกว่าที่ประเมินไว้

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการนี้ได้รับเหมือนกันคือ โอกาสในการให้ ในสิ่งที่เรา มีและตรงกับความต้องการของผู้รับ ความสำเร็จที่แท้จริงของโครงการคือความสุขของผู้ให้ ความสุขของชุมชน คือการ ได้ลงมือทำด้วยตนเอง แล้วส่งต่อความสุขนั้นไปยังลูกหลานที่จะเป็นอนาคต ของพวกเขา

และท้ายสุดแล้วความสุขทั้งหมดได้สะท้อนกลับมาที่ผู้สนับสนุนให้เกิดโครงการนี้ ซึ่งก็คือแบรนด์โรซ่า

หนังสือเล่มนี้ไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะอธิบายการทำกิจกรรม CSR ในโรงเรียน เพราะสิ่งที่เราได้เรียนรู้ นั้นไม่ใช่เครื่องมือทางการตลาดที่จะเก็บไว้ใช้เพื่อการแข่งขันเชิงธุรกิจ ในทางตรงข้ามเรากลับเห็นความสำคัญที่จะแบ่งปันเรื่องราว และเชิญชวนทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งขนาดใหญ่และเล็ก หรือแม้แต่ผู้สนใจทั่วไป มาร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์ เพื่อแบ่งปันสิ่งดีๆ ให้แก่กัน

เริ่มจากสิ่งเล็กๆ ใกล้เคียง ตัวท่านก็ได้ เพราะเราเชื่อมั่นว่า “ความสุขส่งต่อได้” ลองทำดูนะครับ

สุวิทย์ วังพัฒนมงคล

ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด

บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด

จากผู้เขียน

ผมขอเริ่มต้นประโยคว่า “หนังสือเล่มนี้เกี่ยวกับอะไร”

สำหรับหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือเกี่ยวกับรูปแบบการทำงาน CSR ของบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด หรือ โรซ่า ที่มีวิถีคิด วิธีการ รูปแบบในการทำโครงการอย่างมีขั้นตอน สร้างการมีส่วนร่วม ด้วยการทำงานร่วมกับ ภาครัฐมายาวนานกว่าสิบห้าปี เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนในโรงเรียนด้านการส่งเสริมสุขภาพแก่นักเรียน แบบองค์รวม

หากถามต่อว่า “หนังสือเล่มนี้มีความพิเศษอย่างไร”

เนื้อหาที่ถูกถ่ายทอดในหนังสือเป็นรูปแบบการทำงาน CSR อย่างเป็นระบบ ที่ไม่ใช่เพียงแค่การทำกิจกรรมให้เสร็จเป็นครั้งๆ ไปเท่านั้น แต่เป็นการทำงานเพื่อการเติบโตทางปัญญาของผู้เกี่ยวข้องทั้งโครงการทุกคน ความเติบโตทางปัญญานี้เอง ที่นำมาให้เกิดมุมมองการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนจริงๆ ถ้าใครได้หยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาอ่าน ทุกคนจะเข้าใจการทำงาน CSR อีกรูปแบบหนึ่ง ที่แปลกและไม่เหมือนใครแน่นอน

ทำไมผมถึงสนใจเรื่อง “CSR”

ผมสนใจเรื่องความสัมพันธ์การทำงาน CSR ของโรซ่าผ่านกิจกรรม ที่เข้าไปทำงานหนุนเสริมเป้าหมายการทำงานของภาครัฐ และโรงเรียน ด้วยเป้าหมายร่วมกันที่ว่า เพื่อส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนที่มีการส่งเสริมสุขภาพ ของนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม ทั้งร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อม ผ่านนโยบายว่าด้วยเรื่อง โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพพระดั่งเพชร นโยบายดังกล่าวภายใต้ความรับผิดชอบของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ในหนังสือเล่มนี้ผมพยายามการอธิบาย โดยใช้วิธีการขยายแนวทางการทำงานของ บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด หรือ Roza ว่ามีกระบวนการขับเคลื่อนงาน CSR อย่างไรบ้าง ผู้บริหารมี เบื้องหลังความคิดอย่างไร และเกิดอะไรขึ้นบ้างหลังจากลงมือทำกิจกรรมเหล่านั้นอย่างต่อเนื่องและยาวนานนี้ จนเกิดเป็นโครงการโรซ่าโฮมฮาร์โมนิกสุขภาพโลกนาคารถิ วิถีสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ตอนบน

“ตัวตน”ผู้เขียนกับงานเขียน?

ในฐานะที่ผมเป็นนักมานุษยวิทยา อาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องมากนักต่อการขับเคลื่อนงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร แต่อาจเพราะผมได้มีโอกาสมาทำงานร่วมกันกับโครงการ มาเป็นเวลาเกือบ 10 ปี จากระยะเวลาการทำงานทั้งหมดของโครงการ 15 ปี ผมมาทำหน้าที่ในฐานะวิทยากรกระบวนการในกิจกรรม ค่ายโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดีเท่านั้น เป็นค่ายสามวันสองคืน ผมไม่ได้ตามติดเรื่องราวกระบวนการทำงาน ในทุกขั้นตอน เพราะผมมีหน้าที่รับผิดชอบทำกระบวนการกับผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงาน อนามัยในโรงเรียน เป็นหลักเท่านั้น แต่เมื่อผมได้มีโอกาสมาเขียนหนังสือเล่มนี้ การเก็บข้อมูลในปี 2562 ผมกับทีมสำนักพิมพ์ ปันโต พับลิชชิ่ง จึงทำหน้าที่เก็บข้อมูลไปพร้อมๆ กันกับการทำหน้าที่เป็นวิทยากรไปด้วย

ดังนั้นการทำงานของผมจึงมีการทำงานร่วมกับทีม ด้วยการบันทึกกิจกรรมค่ายโฮมฮักรักลูกหลานอย่างละเอียดทุกช่วงเวลาของกิจกรรม นอกจากนี้มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในพื้นที่เด่น สัมภาษณ์ ทำสนทนากลุ่มย่อย พูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการฯ หลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานทางด้านสาธารณสุขในพื้นที่ วิทยากร โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งศึกษาเอกสารสรุปโครงการ ข่าวหนังสือพิมพ์และสื่ออื่นๆ ประกอบไปด้วย เพื่อนำมาเขียนถ่ายทอด เรื่องราวการทำงานผ่านหนังสือเล่มนี้

ทำความเข้าใจ “พลังอันบริสุทธิ์ที่คาดไม่ถึง”

ภายใต้การทำงาน CSR Roza ผมพบว่าพลังอันบริสุทธิ์ที่คาดไม่ถึง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้จำนวนมาก ทำให้เห็นมุมมองที่ว่า การทำงานให้เกิดความสำเร็จได้นั้นมักจะมีพลังอันบริสุทธิ์อยู่เสมอ เพียงแต่เราไม่เคยค้นหาพลังเหล่านั้น เพราะมองเห็นความสำเร็จที่เป็นเพียงปรากฏการณ์ที่อยู่เหนือผิวน้ำ เท่านั้น แต่หนังสือเล่มนี้พยายามถ่ายทอดเรื่องราวที่อยู่ใต้น้ำแข็ง ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงวันนี้ ว่าเป็นโครงการ ที่มีฐานคิดอย่างไร เครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้ ผ่านฐานความคิด ความเชื่อที่ว่าจุดคานงัดที่สำคัญของการทำงานโครงการให้สำเร็จได้คือการปรับทัศนคติ (Attitude) ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจเป้าหมายการ ทำโครงการนี้ไปด้วยกัน เหล่านี้ไม่ง่ายเลยในทุกระยะของการทำงานโครงการ แต่ผมหยิบยกเรื่องนี้มาเขียนถ่ายทอดเพื่อสื่อสารว่าพลังอันบริสุทธิ์นั้นเป็นใครบ้าง เขาได้ทำอะไร ทำไมเขาถึงเลือกทำในรูปแบบหนึ่งและเลือกไม่ทำในรูปแบบหนึ่ง โครงการทำเมื่อไหร่ ที่ไหน และทำอย่างไร อาจช่วยทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ การทำ CSR ขององค์กร ธุรกิจมากขึ้นว่า

บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด หรือ โรซ่า เข้าไปเชื่อมโยงกับกลไกหลักอย่างหน่วยงานภาครัฐ ที่ขับเคลื่อนตามนโยบายอยู่แล้ว จะสร้างความยั่งยืนยิ่งกว่าการเข้าไปทำกิจกรรมให้เสร็จเพียงครั้งๆ ไปเท่านั้น

เพราะปัญหาสังคมมีความซับซ้อนเกินกว่าจะปล่อยให้หน่วยงานใดหน่วยหนึ่ง หรือใครคนใดคนหนึ่งแก้ปัญหา
นั้นเพียงลำพังเท่านั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือหลายๆฝ่าย ร่วมเข้ามาแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่าง
ยี้่ง “ภาคธุรกิจ” นั่นคือสิ่งที่ผู้เขียนเรียกขานว่า

“ความรับผิดชอบต่อทางสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility) หรือ CSR”

เปิดใจ เปิดไปที่ละหน้า แล้วจะพบแนวทางการทำงาน CSR ของโรซ่าอยู่ภายในเล่มนี้

วรเชษฐ เขียวจันทร์

นักเขียน / นักวิชาการด้านมานุษยวิทยา

และบรรณาธิการบริหาร สำนักพิมพ์ ปันโต พับลิชชิ่ง

วันแห่งความสุข

“ม้า มา หม่า ม้า หม่า ม้า มา ม้า มา หม่า ม้า”

“ ม้า มา หม่า ม้า หม่า ม้า มา “

“มาร่วมโครงการ”

“โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี ทุกคน!!!!”

เด็กๆ ใส่หมวกกระดาษมีโลโก้ “โรซ่า” นั่งเรียงแถวเป็นระเบียบ เมื่อทุกคนได้ยินเสียงจังหวะเพลง “โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” ทุกคนก็ลุกขึ้นมาทันที คาดว่าน่าจะได้รับ การซ้อมเต้นมาอย่างดีจากพี่พี่พี่พี่ พี่ๆ ทั้งสองขบวนทุกคนลุกขึ้นและโบกมือขึ้นสูงๆ ทุกคนทำอย่างพร้อมเพรียง ใส่จังหวะไปตามบทเพลง หลังจากนั้นใส่ท่วงท่าที่สื่อความหมายไปกับบทเพลง เช่น การท้วงใจตนเอง การกอดตนเอง การแผ่ขยายส่งมอบให้คนอื่น บางคนก็มีท่าทำผิดๆ ง่ายๆ กันบ้าง แต่พวกเขาก็ยิ้มแย้มและหัวเราะเฮฮากันอย่างสนุกสนาน

“เด็กๆ เขาสนุกและมีความสุขกันจังเลย” ผมคิดในใจระหว่างที่นั่งมองเขาเหล่านั้น

ผมเห็นผู้หลักผู้ใหญ่ในพื้นที่ ผู้บริหารของโรงเรียน ครูในโรงเรียน และผู้ปกครองของเด็กหลาย คนมายืน ดูลูกหลานของตนเอง ยิ้มไปกับพวกเขาและปรบมือเสียงดังเมื่อเพลงนั้นจบลง

ผมรู้สึกได้ทันทีเลยว่า เด็กๆ แสดงสีหน้าที่อิ้มเเม่ไปด้วยรอยยิ้ม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมแบบ จัดเต็มมาก เข้าร่วมเล่นเกมที่เกิดขึ้นในกิจกรรม กระจื่อร้อยรัน ตื่นตัว สายตาจ้องมองไปยังกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ด้วยความ รู้สึกสนุก

“พวกเขามีความสุขกันจัง”

“ความสุขนี้มันเกิดขึ้นได้อย่างไร ใครกันนะที่นำพาความสุขเหล่านี้มาให้พวกเขา”

“ความสุขนี้ถูกส่งต่อมาจากไหน จากใคร แล้วทำไมโรงเรียนนี้จึงได้มีกิจกรรมนี้เกิดขึ้น”

ในเช้าวันหนึ่งของเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ผมได้เดินทางไปร่วมกิจกรรม Roza Funny Healthy Trip ซึ่งเป็นกิจกรรมเฉลิมฉลองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชร ถือว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งจากกิจกรรมทั้งหมด ของโครงการ “โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” กิจกรรมการเฉลิมฉลองถือว่าเป็นกิจกรรมท้ายสุดของ โครงการ

เนื่องจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ จะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน และมีหลากหลาย กิจกรรมที่ แต่ละโรงเรียนต้องดำเนินการ โดยเฉพาะกิจกรรม “ค่ายโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” ซึ่งใช้เวลาสองวันสามคืน ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนทางความคิดที่สำคัญของแต่ละโรงเรียน เพราะมันนำมาซึ่ง การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้ผู้บริหาร ครูและแกนนำนักเรียนมีแรงบันดาลใจ เกิดความรู้ ได้แนวคิดเกี่ยวกับ เทคนิคการบริหาร แนวทางการแก้ปัญหา โรงเรียน แก้ปัญหาสุขภาพของนักเรียน เพื่อให้เด็กมีสุขภาพดี ทำให้แต่ละโรงเรียนได้รับการรับรองจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

เส้นทางการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียนกว่าจะผ่านมาแต่ละขั้นตอนเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินจนได้รับการรับรองมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย ต้องระดมสรรพกำลังของผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้นำในชุมชน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเข้ามาช่วยกัน เพื่อช่วยให้โรงเรียนเหล่านี้พัฒนาตามเกณฑ์ชี้วัดต่างๆ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผมจึงไม่แปลกใจเมื่อวันนี้พวกเขามาร่วมกิจกรรมเฉลิมฉลองกันด้วยสีหน้าที่มีความสุข

เพราะความสำเร็จนี้เกิดขึ้นจากทุกคน

ด้วยกำลังกายและใจที่ทุกคนได้ลงแรงไปนั้น

ส่งผลให้วันนี้มีศิลปิน ดารา นักแสดง ยกขบวนมาให้ความบันเทิงถึงโรงเรียน

ความสนุก จึงเริ่มต้นขึ้น

หลังจากที่พัตซาและพีตุม บอกว่า “น้องๆ พร้อมกันหรือยัง ถ้าพร้อมแล้วขอเสียงปรบมือดังๆ ต้อนรับพี่กรีนกับพี่ธันวา” น้ำเสียงที่ลากยาวของพิธีกร เสียงดนตรีสุดเร้าใจก็ดังกระหึ่มขึ้น เด็กๆ ขยับลุกจากที่นั่ง ของตัวเอง ส่งเสียงกรี๊ดสุดเสียงต้อนรับศิลปิน ดารา นักแสดงที่ตนเองรู้จักและชื่นชอบ

พี่กรีน และพี่ธันวา วิ่งขึ้นไปบนเวทีพร้อมเต้นเพลง “โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” ไปกับน้องๆ จังหวะขากับมือของเด็กๆ เริ่มไม่สัมพันธ์ไปกับทำนองของเพลง เพราะมัวแต่มองหน้าดารานักแสดงที่อยู่บนเวที นอกจากส่งเสียงกรี๊ดกันแบบสุดๆ แล้ว พลังการเต้นของพวกเขายังทำเร้าจังหวะดนตรีให้สนุกขึ้นอีกจนกระทั่งเมื่อเสียงเพลงจบลง ความสงบจึงกลับคืนมาอีกครั้ง

พี่กรีน อัชฎาพร สิริวัฒน์ธนกุล นักแสดงอิสระ และพี่ธันวา สุริยจักร นักแสดงสังกัดสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ที่ได้รับมอบหมายจากบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ให้มาร่วมงานเฉลิมฉลองในกิจกรรม CSR Roza ครั้งนี้ พร้อมกับผู้บริหารและพนักงานของโรซ่า

หลังจากนั้นพี่ตุ้มกับพี่พัชราแบ่งกลุ่มนักเรียนของโรงเรียนเป็นสองทีม ทีมสีเขียวอยู่กับพี่ธันวา และทีมสีแดงอยู่กับพี่กรีน นักเรียนทั้งสองทีมได้ทำความรู้จักกัน วางแผน และส่งเสียงเชียร์กัน เพื่อเริ่มต้น แข่งขัน เกมที่ใช้ร่างกาย ไหวพริบ และความสามัคคี ในกิจกรรมเล่นกลางสนาม เป็นเกมทั้งหมด 5 เกม เด็กๆ แบ่งกันมาเล่นเกมตามช่วงอายุของเกมนั้น โดยมีพี่กรีนและพี่ธันวาเป็นหัวหน้าทีม เป็นกิจกรรมที่สนุกมาก ผมยินดีกิจกรรม เหล่านั้นในฐานะผู้สังเกตการณ์ ผมมองเห็นความสนุกสนานที่เกิดขึ้นจริง ทั้งเด็กที่เล่นอยู่ในเกม หรือเด็กอื่นๆ ที่ตะโกนเชียร์อยู่ข้างสนาม มองขึ้นไปมีผู้ปกครองของเด็ก คุณครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้คนที่ชุมชนมาร่วมสนุก ร่วมเชียร์กิจกรรมครั้งนี้อย่างคึกคักและเต็มที่กันจริงๆ ส่งท้ายด้วย คอนเสิร์ตเล็กๆ จากพี่กรีนและพี่ธันวา หลังจากนั้นมีการมอบเหรียญให้คุณครูและนักเรียนทุกคน และเปิดป้ายเฉลิมฉลองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ก่อนปิดกิจกรรม

กิจกรรม Roza Funny Healthy Trip เป็นการจัดงานเฉลิมฉลองให้แก่โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์คัดเลือกได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร รูปแบบกิจกรรมมีทั้งคอนเสิร์ต ฟุตบอลดารา กิจกรรมฐาน สวนสนุกสุขภาพดี บางครั้งนำผู้โชคดีจากทางบ้านที่เล่นกิจกรรมตอบรางวัลมาจากสถานีวิทยุมาร่วม กิจกรรมด้วยการเฉลิมฉลองนี้จัดให้แก่โรงเรียนที่ได้รับการประกาศเชิดชูให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชรโดยจัดต่อเนื่องมายาวนานหลายปี กิจกรรมจึงมีหลากหลายรูปแบบตามแต่พื้นที่ของแต่ละโรงเรียน แต่ครั้งนี้พิเศษกว่าครั้งอื่นๆ เพราะว่าเป็นการนำพระเอกและนางเอกชื่อดังมาร่วมทำกิจกรรมและเล่นเกมอย่าง ใกล้ชิดกับเด็กๆ ในโรงเรียน

เมื่อมองไปรอบๆ สิ่งที่ผมเห็นไปมากกว่าความสนุกคือ ความร่วมมือ ผมเห็นว่ามีตัวแทนจาก ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี นายอำเภอ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอนั้นๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรี พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูในโรงเรียน และเด็กนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ทุกคนมาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างขื่นขื่น

พี่กรีน อัจฉราพร สิริวัฒน์ธนกุล เขียนความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการมาเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ผ่านสื่อออนไลน์ส่วนตัวว่า “รู้สึกดีใจที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งกิจกรรมการเฉลิมฉลองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชร ทั้งสองโรงเรียนนี้ การได้เข้ามาทำกิจกรรมทำให้กรีนกับธันวารู้สึกดีใจ ยินดี และปลื้มปริ่ม แทนคุณครูและนักเรียนทุกคนที่ร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรคจนมาเป็นโรงเรียนระดับเพชรได้ ขอขอบคุณกำลังสำคัญ จากภาคเอกชนอย่างโรซ่าที่สนับสนุนการทำกิจกรรม CSR มาตลอดระยะเวลา 15 ปี ทำให้เด็กๆ ในโรงเรียน ที่ห่างไกล จากความเจริญ มีโอกาสได้รับการปลูกฝังที่ดีและเป็นเลิศ สู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ ขอขอบคุณ ความจริงใจนั้น และขอบคุณที่ให้กรีนกับธันวาได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นส่วนเล็กๆ ได้สร้างความบันเทิงให้ทุกคน กระชุ่มกระชวย มีแรงพัฒนาเด็กในพื้นที่ของตนเองต่อไป”

การเฉลิมฉลองโรงเรียนระดับเพชร ทำให้ผมเกิดคำถามขึ้นมาว่า

ทำไมจึงมีผู้คนมาจำนวนมากและให้ความสนใจขนาดนี้?

ทำไมความร่วมมือเหล่านี้จึงเกิดขึ้นได้?

โรงเรียน เขากันอย่างไร ถึงผ่านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้?

เด็กๆ นักเรียนเขามีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง?

แล้วเห็นผลลัพธ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ในโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม?

ผมไม่อาจเขียนคำตอบสำเร็จรูปได้หรือกว่าเพราะอะไร

แต่นี่คือจุดเริ่มต้นที่ดีของการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนผ่านการเฉลิมฉลองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพราะว่าการพัฒนาให้โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งสามารถผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดทั้ง 19 ตัวชี้วัด เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนั้นได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเลยและไม่สามารถทำได้เองเพียงลำพัง ต้องอาศัย แรงกาย พลังสมองและกำลังใจจากเครือข่ายทุกคนเข้ามาร่วมด้วยช่วยกันอย่างเต็มที่

หนังสือเล่มนี้เป็นการนำเสนอภาพที่มาของความสำเร็จว่า ก่อนที่จะมีกิจกรรมเฉลิมฉลองแบบนี้เกิดขึ้น โรงเรียนต้องผ่านกระบวนการอะไรมาบ้าง

โครงการ “โสมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” เป็นการเดินทางอีกบทหนึ่งของ บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด และบนเส้นทางที่เติบโตทางปัญญาและความคิดของกิจกรรม CSR Roza

นำมาเป็นจุดเชื่อม “ความสุข” ของผู้คนในสังคม

และความสุขนั้นสามารถส่งต่อให้กันได้ไม่มีที่สิ้นสุด...

50 ปี “โรซ่า” เส้นทางนี้ไม่มีกัลีบกุหลาบ

หากย้อนหลังกลับไปในวันวัยเด็กของผม ราว 30 ปีก่อน ผมยังจำได้ดีว่า กว่าผมจะได้ลิ้มรสปลาเนื้อนุ่มชุ่มน้ำซอสที่บรรจุอยู่ในกระป๋องนั้น เป็นเรื่องไม่ถ้ง่ายเลย แต่ละคนคงมีประสบการณ์เปิดฝาปลากระป๋อง กันหลากหลายลึนะ ส่วนผมจะร้องขอให้พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ช่วยเปิดให้ และบางครั้งผมเอาเม็ดปลายแหลม เจาะลงบนฝา จากนั้นใช้ของแข็งๆ หนักๆ ตีลงไปบนสันมีด หมุนไปรอบขอบของกระป๋อง แล้วใช้ปลายมีด งดฝาชึ้นมา มีดจะโดนตัวปลาบ้าง น้ำมะเขือเทศที่อยู่ในกระป๋องจะพุ่งเลอะเทอะออกมาบ้าง นั้นแหละผมถึง จะได้กินปลานุ่มๆ ที่อยู่ในกระป๋องได้ ผมยังจำรสสัมผัสปลานุ่มๆ นั้นได้ดี ผมสามารถเคี้ยวก้างนั้นได้สบายๆ

แม้แต่ละคนจะมีประสบการณ์ในการเปิดฝาปลากระป๋องแตกต่างกัน แต่ผมเชื่อเหลือเกินว่ารสสัมผัส ความอร่อยของปลาเนื้อนุ่มๆ ที่อยู่ในกระป๋องนั้น ไม่ต่างกันแน่นอน

เวลาผ่านไป ชีวิตสมัยใหม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ วิถีชีวิตของคนไทยก็เปลี่ยนไปสู่รูปแบบการใช้ชีวิตที่สะดวกสบายขึ้น ในปี 2533 บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด จึงริเริ่มพัฒนา ปลากระป๋องแบบ “ฝาเปิดง่าย” เป็นเจ้าแรกของตลาด เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการใช้ชีวิตและความสะดวก ของผู้บริโภค ไม่ต้องมานั่งงัดฝากันจนเหนื่อยอีกต่อไป จุดนี้ทำให้บริษัทฯ กลายเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในธุรกิจปลากระป๋องด้วยการเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจอาหารกระป๋องไปอย่างสิ้นเชิง

ผมค้นพบว่าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากหัวใจเปิดกว้างของผู้บริหารที่พยายามค้นหานวัตกรรมอันจะทำให้คนไทยใช้ชีวิตได้ง่ายขึ้น ปลากระป๋องแบรนด์ไฮคิว กำเนิดขึ้นในวันนั้น จนมาเปลี่ยนโฉมอีกครั้งในแบรนด์ “โรซ่า” และต่อมาก็ให้กำเนิดผลิตภัณฑ์อาหารที่ทำให้ชีวิตของคนไทยง่ายขึ้นอีกมากมายจวบจนทุกวันนี้

ช่วงเวลาของความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วข้ามคืน แต่ผ่านการสั่งสมประสบการณ์ชีวิตและการดำเนินธุรกิจอย่างลองผิดลองถูก ผ่านช่วงเวลาที่ทำทหายต่อการไปต่อของธุรกิจมาหลายต่อหลายเหตุการณ์

เส้นทางก้าวเดินแต่ละช่วงของ บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ไม่ถ้ง่ายเลย แต่เต็มไปด้วยความมั่นคงและชวนให้เรียนรู้ ผมจึงอยากชวนคุณผู้อ่านไปทำความเข้าใจปรัชญาการเติบโตของบริษัทนี้ว่ามีเส้นทางเติบโตอย่างไร และแนวคิดหลักของการบริหารองค์กรเป็นอย่างไร เพราะนั่นคือที่มาว่าทำไมบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด จึงเริ่มทำทำกิจกรรม CSR ภายใต้งค์กรได้อย่างยาวนาน

ธุรกิจแบรนด์โรซ่าเป็นผลิตภัณฑ์หลักของบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ผลิตภัณฑ์โรซ่ามีกำเนิดจากครอบครัวรุ่นพ่อแม่ที่มาจากเมืองจีนและทำงานต่อสู้อย่างเหน็ดเหนื่อยมา จนกระทั่งมีธุรกิจเล็กๆ เป็นของตัวเอง คือธุรกิจค้าส่งนมข้นหวาน น้ำตาลทรายย่านวงเวียน 22 กรกฎาคม ในชื่อที่รู้จักกันในหมู่พ่อค้าคนจีน “เฮงนำทาง” แล้วขยับขยายขึ้นเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายชา ซอสปรุงรส ซอสมะเขือเทศ มาจนถึงปลากระป๋อง จนเติบโตประสบความสำเร็จในแบรนด์ “ROZA” (โรซ่า) ในปี 2514 เป็นธุรกิจของครอบครัว “วังพัฒน์มงคล” เต็มรูปแบบ ภายใต้ชื่อ บริษัทโรซ่าผลิตภัณฑ์อาหาร (ประเทศไทย) จำกัด และได้พัฒนาสินค้าจนมีคุณภาพ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของตลาด

แต่แล้วในปี 2529 กลับต้องประสบภาวะวิกฤตจนบริษัทฯ ต้อง “ล้มละลายแบบที่ไม่ทันได้ตั้งตัว”

ทำไมธุรกิจโรซ่าถึงล้มละลาย

คุณสุวิทย์ วังพัฒน์มงคล ทายาทรุ่นที่ 2 คนสุดท้าย ได้เล่าให้ผมฟังว่า แบรนด์ โรซ่า เกิดจากวิสัยทัศน์ของคุณพ่อ เนื่องจากช่วงเวลานั้นการสร้างแบรนด์ของตนเองในวงการธุรกิจยังมีน้อยอยู่ แต่คุณพ่อมีความคิดที่ก้าวหน้ามาก เพราะเริ่มมองเห็นก่อนคนอื่นว่าการเป็นพ่อค้าคนกลางนั้นในระยะยาวธุรกิจไม่น่าจะมีความยั่งยืนเพราะขาดจุดแข็งคือการมีแบรนด์เป็นของตนเอง คุณพ่อจึงค่อยๆปรับเปลี่ยนธุรกิจของตัวเองจาก คนกลางเป็นผู้ผลิตและ สร้างแบรนด์โรซ่าขึ้นมา ในเชิงการตลาดแบรนด์โรซ่าเติบโตรวดเร็วมาก เพราะ ความโดดเด่นด้านการจัดจำหน่ายโดยอาศัยสัมพันธภาพที่ดีกับร้านค้าในฐานะที่เคยเป็นผู้ค้าส่งมาก่อน และความโดดเด่นในด้านการผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐาน และคุณภาพสูง ยกตัวอย่างเช่น การเป็นผู้ผลิต ซอสมะเขือเทศรายแรกของ ประเทศไทย และเป็นปลากระป๋องแบรนด์แรกที่ใช้มะเขือเทศแท้ๆเป็น วัตถุดิบหลักในการผลิต (สมัยนั้นปลากระป๋องส่วนใหญ่ใช้มะละกอเป็นวัตถุดิบในการผลิตซอสสำหรับ บรรจุปลากระป๋อง) อย่างไรก็ตามสิ่งที่เห็นจุดอ่อนและนำมาสู่การสิ้นสุดของธุรกิจในตอนนั้นก็คือ “การบริหารจัดการด้านการเงิน”

ต้องยอมรับว่าในยุคปี 2520 แหล่งเงินทุนที่เกื้อหนุนการขยายตัวของธุรกิจยังมีน้อยมาก ยังไม่มีการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจจากภาครัฐ เช่น SME Bank หรือธนาคารเพื่อการส่งออก ดังเช่นในปัจจุบัน เงินทุนที่นำมาหมุนเวียนในธุรกิจจะเป็นเงินทุนจากสถาบันการเงินซึ่งในขณะนั้นมีผู้ประกอบการน้อยราย ทำให้ตลาดเป็นของผู้ให้กู้ อัตราดอกเบี้ยจึงค่อนข้างสูง และการอนุมัติสินเชื่อก็ได้อย่างยากลำบากมาก เพราะสถาบันการเงินค่อนข้างเข้มงวดต่อการปล่อยกู้ ยิ่งบริษัทเล็กๆ มีทรัพย์สินไม่มากนัก การปล่อยกู้จึงเป็นข้อจำกัดและยุ่งยากพอสมควร ท้ายที่สุดจึงต้องเลือกการกู้ยืมในระบบ แม้จะพบกับดอกเบี้ยที่สูงกว่ามาก แต่

เมื่อกระแสเงินสดไม่เพียงพอ นั้นเป็นแหล่งเงินทุนเดียว ที่บริษัทเข้าไปพึ่งพาได้ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นแชร์ แลก เช็ค หรือตัวสัญญาใช้เงินในระยะสั้นจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่างๆ

“ตอนเย็นเรามักไม่เห็นคุณพ่อนั่งทานข้าวด้วยกันหรอก เพราะคุณพ่อต้องไปโต๊ะแชร์ที่นั่นที่นี้ นอกจากไปสังสรรค์แล้วคือการไปกู้ยืมเงินกันระหว่างพ่อค้าด้วยกัน”

ธุรกิจของโรซ่า จะมีมะเขือเทศเป็นวัตถุดิบหลัก แต่ในเมืองไทยการปลูกมะเขือเทศ ไม่สามารถปลูก ได้ ทั้ปี ในหนึ่งปีปลูกได้แค่สามเดือนในช่วงฤดูหนาวเท่านั้น ดังนั้นบริษัทจึงต้องระดมเงินทุนเพื่อซื้อ มะเขือเทศสดจากเกษตรกรให้ได้มากที่สุดเพื่อผลิตเป็นมะเขือเทศเข้มข้น (Tomato Paste) เก็บไว้ใช้ ตลอดทั้งปี ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนอย่างมากในช่วงฤดูกาลผลิตของมะเขือเทศ 3 เดือน นั้นโดยที่กว่าจะได้กระแสเงินสดหมุนเวียนกลับมานั้นต้องใช้เวลาอีกถึง 12 เดือน และถ้าซื้อได้ ไม่เพียงพอการหามะเขือเทศสดในช่วงนอกฤดูกาลนอกจากจะหายากแล้วราคายังสูงมากอีกด้วย นั้นเป็นที่ มาของปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน กระแสเงินสดของบริษัทเริ่มติดขัดและสะสมเพิ่มขึ้นทุกปี แม้ว่าสินค้าที่อยู่ในตลาดจะเติบโตขึ้น แต่เมื่อสภาพคล่องมีปัญหา กระแสเงินสดไม่เพียงพอทำให้ธุรกิจ ไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้

นั่นจึงเป็นที่มาของการ “ล้มละลาย” ของบริษัทโรซ่า

นั่นคือสถานการณ์ความเครียดในครอบครัวตอนนั้น

ผมถามคุณสุวิทย์ว่า คำว่า “ล้มละลาย” ในความหมายของคุณสุวิทย์คืออะไร เขาตอบว่า การไม่มีเงินไปจ่ายเขา แล้วเขามายึดทรัพย์สินเราไปทั้งหมด ตอนนั้นภาพน่ากลัวมาก เหมือนกับดูหนังหรือละครเลย เพราะว่าทุกอย่างที่สร้างมา มันหายหมดในเวลานั้น หายหมดจริงๆ (น้ำเสียงจริงจัง)

คำว่า “ล้มละลาย” ได้ทำลายความมั่นใจ และทำให้ครอบครัวแตกสลายชานเซ็น คุณสุวิทย์มองกลับไปครอบครัวในเวลานั้น แม้การรับรู้เรื่องราวของตนเองจะไม่ลึกซึ้งมากนัก แต่ในฐานะลูก จำเป็นต้องรับรู้ความตึงเครียดในครอบครัวร่วมด้วย ตอนนั้นเขาเรียนจบแล้ว ทำงานในเส้นทางของตนเองเป็นดีเทลยา อยู่ได้สามปีและเรียนปริญญาโทใกล้จะจบ กำลังตั้งใจว่าจะเรียนต่อปริญญาเอกที่ต่างประเทศ แล้วในความคิด ของเขา ไม่ได้อยากมาทำงานในบริษัทของครอบครัวเลย เพราะว่าภาพลักษณ์ที่เขามองเห็นเต็มไปด้วย ความตึงเครียด

แต่เมื่อครอบครัวเหลือคนไม่กี่คน “ตอนนั้นชีวิตผม มันมีทางเลือกเดียวครับ”

“ผมตัดสินใจลาออกจากงานมา เพื่อมาช่วยทำหน้าที่ปิดบริษัท”

ความทรงจำที่ไม่มีวันลืม

มีเหตุการณ์หนึ่งที่คุณสุวิทย์จำได้ไม่เคยลืม คือในวันนั้น เป็นวันที่ 3 กันยายน 2529 เจ้าหน้าที่ของธนาคารมาที่บ้านและขอประชุมกับพวกเรา พร้อมกับบอติดีผู้จัดการสาขาที่เป็นเพื่อนคนจีนของคุณพ่อ เพื่อเป็นล่ามพูดภาษาจีน

พนักงานสินเชื่อบอกว่า...

“ขณะนี้โรงงานของคุณ ถูกโอนเป็นของสถาบันการเงินแห่งนี้แล้ว เพราะทางเราเป็นเจ้าหนี้จัดจำนอง ส่วนเครื่องหมายการค้าถูกโอนไปเพื่อรอขายต่อให้ผู้ที่สนใจเข้ามารับช่วงต่อธุรกิจ เพราะฉะนั้นสถานะของครอบครัวคุณ คุณไม่ได้เป็นเจ้าของอีกต่อไปแล้ว คุณมีหน้าที่ดูแลเพื่อให้การส่งต่อโรงงานและเครื่องหมายการค้านี้ให้เรียบร้อย เพื่อจะได้มีเงินไปจ่ายเจ้าหนี้ที่เหลือ รวมถึงบ้านที่อยู่ในตอนนี้ด้วย จะถูกฟ้องร้อง เพื่อบังคับจำนองด้วย หากการถ่ายโอนธุรกิจเรียบร้อยมีเงินเหลือพอชำระหนี้ให้กับสถาบันการเงิน แห่ง นั้นจึงจะสามารถปลดการจำนองบ้านได้”

ธุรกิจถูกยึดไปแล้ว บ้านยังไม่รู้ว่าจะเหลืออยู่หรือเปล่า

“นั่นแหละครับ คือเหตุการณ์ที่ผมไม่มีวันลืมและนำไปสู่จุดเปลี่ยนครั้งสำคัญในชีวิต”

เครื่องหมายการค้า แบรินด์ “โรซ่า” ที่ถูกอายัด

บริษัทโรซ่าผลิตภัณฑ์อาหาร(ประเทศไทย) จำกัด ถูกฟ้องล้มละลาย โรงงานถูกยึดและโอนชำระหนี้ให้สถาบันการเงิน ททรัพย์สินต่างๆของบริษัทถูกทยอยนำออกขายเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เครื่องหมายการค้าโรซ่า ต้องตกไปอยู่กับบุคคลภายนอกในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด เครื่องหมายการค้าจึงถูกนำไปใช้โดยบุคคลอื่น ทำให้ผลิตภัณฑ์โรซ่ายังคงหมุนเวียนอยู่ในตลาดภายใต้ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายรายใหม่ยาวนานถึง 9ปี (พ.ศ.2530-2539) นับเป็นความเจ็บปวดและขมขื่นอย่างมากของครอบครัวในช่วงเวลานั้น

สำหรับคุณสุวิทย์แล้ว มองว่าในวันนั้นเป็นภารกิจเฉพาะหน้าที่ต้องดูแลในฐานะลูก ด้วยการทำให้มันเรียบร้อย เพราะรู้อยู่แล้วว่าคำว่า ล้มละลายคือมันจบแล้ว ความตั้งใจที่จะเรียนต่อต่างประเทศจำเป็นต้องระงับไป และคิดว่าจะกลับไปทำงานในเส้นทางของตนเอง

กอบกู้ชื่อเสียงด้วยการสร้างแบรนด์ “ไฮคิว”

ด้วยความมุ่งมั่นในการกอบกู้ธุรกิจ หลังจากนั้นไม่เกินหนึ่งปี **คุณประมิตร วังพัฒน์มงคล** พี่ชาย คนที่สอง ซึ่งเป็นผู้คิดค้นสูตรต้นตำรับของผลิตภัณฑ์โรซ่าทุกชนิด ตัดสินใจเริ่มต้นธุรกิจเดิมอีกครั้ง โดยจับมือกับกลุ่มเพื่อนสนิท จัดตั้ง บริษัทไฮคิว ผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัดขึ้นมา

พี่ชายได้ชักชวน **คุณสุวิทย์ วังพัฒน์มงคล** ในฐานะน้องชายคนเล็กของครอบครัว ซึ่งขณะนั้นเพิ่งเรียนจบบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวัย 27 ปี เข้ามารับผิดชอบงานด้านการตลาด ในฐานะพนักงานตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายการตลาดที่รับผิดชอบการทำตลาดสินค้าในประเทศ ของบริษัทฯภายใต้แบรนด์ใหม่คือ “ไฮคิว” เป็นโอกาสหนึ่งอีกบานประตูที่เปิดออกมา

“ตอนนั้นเป็นโอกาสอีกครั้ง คือการสร้างแบรนด์ใหม่ขึ้นมา ด้วยการนำแบรนด์ไฮคิวเข้าไปในตลาด ตอนนั้นคิดแค่จะสามารถแข่งกับโรซ่าได้หรือสามารถมีที่ยืนในตลาดได้เท่านั้น แต่ไม่เคยคิดหรือฝันว่าจะเอา แบรินด์โรซ่า คืนมาจากบริษัทที่ถือครองอยู่ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าฝันด้วย เพราะการล้มละลายในตอนนั้นคือ การสิ้นสุดทุกอย่างของธุรกิจของครอบครัวแล้ว อย่างไรก็ตามประสบการณ์ช่วงสั้นๆที่เข้าไปช่วยดูแล ธุรกิจครอบครัวในตอนท้ายกลับเป็น แรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้ผมไม่ลังเลที่จะใช้โอกาสนี้เพื่อกอบกู้ ชื่อเสียงของครอบครัวกลับมา”

บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ก่อตั้งด้วยทุนจดทะเบียนเพียง 13 ล้านบาทในขณะนั้น ต้องลงทุนสร้างโรงงานและซื้อเครื่องจักรในการผลิตใหม่ทั้งหมด ประกอบกับความไม่มั่นใจของซัพพลายเออร์หรือแม้แต่สถาบันการเงินต่างๆที่เข้าใจผิดว่าบริษัทนี้มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับธุรกิจเดิมที่ล้มละลายไปแล้ว ทำให้การเริ่มต้นของธุรกิจใหม่มีความยากลำบากมาก จนอาจกล่าวได้ว่าไม่ใช่แค่เริ่มต้นจากศูนย์แต่เป็นการ เริ่มต้นแบบติดลบเลยก็ว่าได้ อย่างไรก็ตามด้วยประสบการณ์ในการบริหารของคุณประมิตรที่เคยดูแลการผลิตทั้งหมดของธุรกิจครอบครัว การสรุปบทเรียนจากอดีต รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูของประเทศไทยในช่วงปี 2530-2539 ทำให้บริษัทฯสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆค่อยเติบโตอย่างมั่นคงในที่สุด

จุดเปลี่ยนสำคัญที่สุดของปลากะปองแบรนด์ “ไฮคิว” เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2533 ด้วยการเป็นผู้นำฝาดิง (Easy Open Ended) มาใช้กับปลากะปองเป็นเจ้าแรกของเมืองไทย ทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคมาจนทุกวันนี้ คุณสุวิทย์บอกกับผมว่า

“การแจ้งเกิดของแบรนด์ไฮคิวเป็นหมุดหมายความสำเร็จแรกขององค์กรนี้ นี่คือนี่ที่ผมเรียนรู้ จากคุณพ่อ การเปิดใจให้กว้างเพื่อมองไปข้างหน้าและริเริ่มทำในสิ่งที่คู่แข่งยังไม่มองไม่เห็นหรือทำไม่ได้ เป็น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เราเป็นที่จดจำของผู้บริโภคและประสบความสำเร็จในที่สุด”

“ในขณะที่เดียวกันคุณประมิตร ฝ่าตามดูแบรนด์โรซ่า ในคดีล้มละลายว่าไปถึงไหนแล้ว อยู่ตลอดเวลา”

“การรวบรวมทรัพย์สิน เพื่อมาใช้คืนเจ้าหนี้ มันใช้เวลาเกือบสิบปี กว่าศาลจะเรียกแบรนด์คืนมา”

จนกระทั่งปี 2539 คดีถึงที่สิ้นสุด

เปิดฝาแบรนด์โรซ่า นำพาความภูมิใจของคุณพ่อกลับคืนมา

“นี่เป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งในชีวิตที่ไม่มีวันลืม วันนั้นคือวันที่ 22 พฤษภาคม 2539 ผมมีโอกาสได้ไปกรมบังคับคดีกับคุณประมิตร ในวันนั้นกรมบังคับคดีได้นำแบรนด์โรซ่ารวม 4 เครื่องหมายออกประมูลขาย โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดราคาประมูลเครื่องหมายละ 1 ล้านบาท รวม 4 เครื่องหมาย เป็นราคาประมูลเริ่มต้นที่ 4 ล้านบาท ในวันนั้นผู้เข้าร่วมประมูลเสนอตกลงกันให้เริ่มต้นที่ 30 ล้านบาท และให้มีการเพิ่มราคาขึ้นครั้งละ 1 ล้านบาท มีการให้ราคาสู้กันอย่างเคร่งเครียด จนในที่สุด คุณประมิตรเคาะราคาที่ 92 ล้านบาทและชนะการประมูลในที่สุด ทำให้บริษัทไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัดเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าโรซ่าโดยสมบูรณ์ และที่สำคัญคือเป็นการชำระหนี้ทั้งหมดของ บริษัทโรซ่าผลิตภัณฑ์อาหาร(ประเทศไทย) จำกัดด้วย เท่ากับว่าเป็นการปลดคำว่า “ล้มละลาย” ออกจากครอบครัววังพัฒน์มงคล ”

พอพูดถึงประโยคนี้ออกมา เสียงของคุณสุวิทย์เสียบลงระหว่างที่กำลังเล่าเรื่องราวอยู่ ผมทั้งช่วงเวลาให้เสียบลงตามไป ปลอ่ยให้คุณสุวิทย์สัมผัสกับความรู้สึกของตนเองในขณะนั้น ผมทำได้แค่ออ จนนกว่าคุณสุวิทย์จะเริ่มต้นบทสนทนาใหม่ ผมมีอาจเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดที่ผมฟังอยู่ได้ แต่ผมรับรู้ถึงความรู้สึกที่คุณสุวิทย์ ได้ส่งผ่านออกมา

“วันนั้นผมมีความรู้สึกว่ ตอนที่เคาะไปที่ละล้าน ผมรู้สึกว่าคุณพ่อนั่งอยู่ข้างๆ ผม ผมพยายามอธิษฐานในใจว่า ช่วยให้เราได้กลับมานะ ผมนั่งขลุกเกือบทั้งวัน ผมรับรู้ถึงความรู้สึกนั้น แม้ตอนนั้นคุณพ่อไม่ได้อยู่กับเราแล้วก็ตาม” คุณสุวิทย์เล่าด้วยน้ำเสียงสั่นเครือ

“ผมจำได้ว่าคุณประมิตรบอกเหมือนกันว่า การประมูลในครั้งนี้เป็นโอกาสเพียงครั้งเดียวที่ ครอบครัวเรามี ถ้าหลุดวันนี้ไป เราคงไม่ได้แบรนด์โรซ่าอีกแล้ว”

การได้แบรนด์โรซ่ากลับมาอยู่กับสมาชิกในครอบครัวไม่ใช่ได้มาเพียงแค่มูลค่าทางการตลาด ของแบรนด์เท่านั้น แต่นี่คือการนำความภูมิใจของคุณพ่อกลับคืนมา และเหมือนได้นำสมบัติที่ท่านได้สร้างขึ้น ด้วยหยาดเหงื่อของตนเองและชื่อเสียงกลับมาให้ท่าน แม้วันที่นำแบรนด์กลับมา ไม่มีคุณพ่ออยู่ที่แห่งนั้น แล้วก็

ตาม แต่เป็นการนำศักดิ์ศรีของคุณพ่อกลับมา ลบคำว่า ล้มละลายออกไปจากครอบครัวของเราได้ และ ลูกหลานได้ดูแลแบรนด์โรซ่า แบรนด์ที่คุณพ่อ คุณปู่ของพวกเขาได้สร้างขึ้นมาอีกครั้ง

คำพูดของคุณสุวิทย์เต็มไปด้วยความรู้สึก ที่ไม่สามารถบรรยายความรู้สึกนั้นได้

จากนั้นแบรนด์โรซ่าภายใต้การบริหารของบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ได้สร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ผ่านการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ มากมายสู่ตลาด ทำให้โรซ่าเป็นแบรนด์ไทยที่มีผลิตภัณฑ์อาหารหลากหลายชนิด ตอบสนองความต้องการของลูกค้าทุกช่วงอายุและระดับชั้นในปัจจุบัน

และนั่นคือตำนานครึ่งศตวรรษโดยย่อของแบรนด์ “โรซ่า” และ “ไฮคิว” ครับ

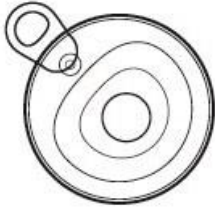
การฉายภาพประวัติศาสตร์เรื่องราวในอดีตของแบรนด์โรซ่า น่าจะเป็นแรงบันดาลใจของใครหลายๆ คน ต่อการไม่ยอมแพ้ ต่อสู้กับชีวิต และหาโอกาสในการลุกขึ้นมาใหม่เสมอ แต่เรื่องราวที่อยากจะส่งต่อในวาระครบรอบ 50 ปี โรซ่านั้นคือ เรื่องราวที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือกิจกรรม “CSR” ซึ่งถือว่าเป็นอีกหนึ่ง แรงบันดาลใจที่มีคุณค่า การแบ่งปันคืนสู่สังคม ในวันที่บริษัทและแบรนด์มีความพร้อม และนั่นคือสิ่งที่ คุณสุวิทย์ เชื่อว่าจะเป็นแนวคิดสำคัญที่จะนำพาแบรนด์โรซ่าก้าวต่อไปได้อย่างยั่งยืนในอนาคต และผมจะค่อยๆ พาท่าน ก้าวไปสู่เรื่องราวเหล่านั้นครับ

ปรัชญาการดำเนินธุรกิจ “วิถีไฮคิว” (Hi-Q Way)

สำหรับผมแล้ว แบรนด์ “ไฮคิว” และ “โรซ่า” หากเปรียบเป็นชีวิตคน ก็คงผ่านร้อนผ่านหนาว และอุปสรรคอันเจ็บปวดมาแล้ว จากความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงครั้งหนึ่ง แบรนด์ก็กลับลุกขึ้นยืนและก้าว ต่อได้อย่างมั่นคงจนถึงปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงที่ไม่น่าเชื่อนี้เกิดขึ้นได้เพราะการไม่ยอมแพ้และ “วิสัยทัศน์” ของผู้บริหารที่วางผู้บริโภคว่า ศูนย์กลาง แล้วค้นหา “นวัตกรรม” ที่ทำให้การใช้ชีวิตง่าย สะดวก ทันสมัยขึ้น

ในปี 2559 เมื่อบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด จัดตั้งขึ้นครบ 30 ปี คุณสุวิทย์ วังพัฒน์มงคล ได้สรุปรอยอดกระบวนการความคิดในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ทำให้บริษัทฯ สามารถเผชิญกับ การแข่งขันและเจริญเติบโตตามลำดับ ผ่านนวัตกรรมของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างอัตลักษณ์ของแบรนด์ ให้แตกต่างจากคู่แข่งอย่างชัดเจน โดยเรียกกระบวนการความคิดนี้ว่า “วิถีไฮคิว” (Hi-Q way) ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดหลัก 5 ประการด้วยกัน คือ

หัวใจเปิดกว้าง (Open Minded)

1. หัวใจเปิดกว้าง (Open Minded) จุดเริ่มต้นธุรกิจใหม่ภายใต้

ความกดดันของความสำเร็จ และความล้มเหลวในอดีตของธุรกิจครอบครัว จำเป็นต้องไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งที่ผ่านไปแล้ว กลยุทธ์การสร้าง แปรนด์ “ไฮคิว” จึงต้องเปิดรับความคิดใหม่ๆ เพื่อมองหาโอกาสทางการตลาดก่อนคู่แข่ง ดังนั้น ในปี 2533 ไฮคิวจึงเป็นปลากะปองรายแรกที่น่าปลากะปองแบบฝาเปิดง่าย เข้าสู่ตลาด นับเป็นการเปลี่ยนแปลง ครั้งใหญ่ของตลาดปลากะปอง จากเดิม ที่มีข้อจำกัดในการเปิด เพราะหากเป็นเด็กหรือเป็นคนแรงน้อย และไม่มีอุปกรณ์ ก็ไม่สามารถเปิดกระป๋องได้ ถือว่าเป็นดีไซน์ที่ทลายกำแพงข้อจำกัดในการเปิดอย่าง สิ้นเชิงจนสามารถสร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จัก

2. สร้างการเปลี่ยนแปลง (Adaptive to Change) หลังจาก

ประมวลแบรนด์โรซ่ากลับมาได้ ความนิยมของแบรนด์ในช่วงนั้นกำลัง ตกต่ำลงและเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงจากแบรนด์ต่างชาติที่มี ภาพลักษณ์ สมัยใหม่กว่า ดังนั้นในปี 2543 จึงมีการเปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ขอสมะเขือเทศและซอสพริกโรซ่า ให้มีความ ทันสมัยด้วยการปรับโฉมขวดเป็นแบบใหม่ ให้ใช้ง่าย จับถนัดมือ ดูทันสมัยกว่าเดิม ถือว่าเป็นอีกหนึ่ง การตัดสินใจครั้ง สำคัญที่เดียว เป็นการยกเลิกรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ใช้มานานกว่า 20 ปี ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นบน พื้นฐานการใส่ใจในความรับรู้ ของผู้บริโภค ส่งผลทำให้เป็นผู้นำในการเปลี่ยนรูปแบบของ ผลิตภัณฑ์ในธุรกิจ ชนิดเดียวกัน

3. พลิกแพลงปรับเปลี่ยน (Seeking to Innovate) การเรียนรู้จาก

ความผิดพลาดและปรับเปลี่ยน กลยุทธ์ทางธุรกิจได้ทันที่และแม่นยำเป็น สิ่งที่สำคัญมากในการทำธุรกิจ ในช่วงปี 2545 โรซ่าเดินทางขยาย สายผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดผักกาดทองบรรจุกระป๋อง เป็นสายผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียง กับผลิตภัณฑ์ปลากะปอง ที่ได้รับความนิยมสูงอยู่แล้ว แต่ปรากฏว่ายอดขาย ไม่ได้เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ไม่มี ความแตกต่างจาก คู่แข่งที่ครองตลาดอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขัน การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ เพื่อสร้างความ แตกต่างจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง บริษัทฯ จึงออกผลิตภัณฑ์ใหม่ภายใต้แนวคิด “ผักกาดทองยุคใหม่ใส่มาในซอง” คือใช้ซองแบบ Aluminium pouch ซึ่งมีน้ำหนักเบาและต้นทุนต่ำกว่าการ บรรจุในกระป๋องโลหะ แบบเดิม ทำให้ผลิตภัณฑ์มีราคาประหยัดและคุ้มค่าและสามารถเข้าถึงผู้บริโภค ได้มากขึ้น จนเกิดกลุ่มลูกค้า ใหม่ๆ ที่หลากหลายยิ่งขึ้น ปัจจุบันโรซ่าเป็นผู้นำในตลาดผักกาดทองบรรจุซอง และยังมีแนวโน้มเติบโตขึ้นทุกปี

พลิกแพลง ปรับเปลี่ยน (Seeking to Innovate)

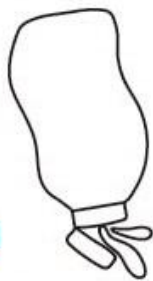
4.เรียนรู้เดินหน้า (Infinite Learning & Moving Forward)

ในอุตสาหกรรมอาหารมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วทั้งในด้านเทคโนโลยี ความต้องการของตลาดและปริมาณของวัตถุดิบ บริษัทฯ จำเป็นต้องมีการวางแผนระยะยาวเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจในอนาคต การลงทุนเพื่อขยายสายผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับอนาคตจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ในปี 2555 โรซ่าจึงได้สร้างนวัตกรรมใหม่ในธุรกิจ ผลิตภัณฑ์อาหารคือ อาหารพร้อมรับประทานที่บรรจุอยู่ในซอง Retort Pouch

ภายใต้ชื่อแบรนด์ “โรซ่าพร้อม” (ROZA PROMPT) เป็นรายแรกของตลาด ผลิตภัณฑ์นี้มีน้ำหนักเบา พกพา ง่าย และไม่ต้องแช่แข็ง ทำให้สามารถลดต้นทุนในการขนส่งและกระจายสินค้าได้อย่างมาก เป็นไปตามเป้าหมาย เพิ่มขีดความสามารถของสินค้าไทยไปแข่งขันตลาดโลก และเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับอนาคตอย่างแท้จริง

เรียนรู้
เดินหน้า
(Infinite Learning
& Moving Forward)

หาทางทำ
ให้ง่าย
(Striving For
Simplicity)

5.หาทางทำให้ง่าย (Striving for Simplicity) ปัจจัยสำคัญของการ

ประสบความสำเร็จคือ การเข้าใจความต้องการรวมทั้งอุปสรรคการใช้งาน (pain point) ของผู้บริโภค เพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ ตอบโจทย์ดังกล่าวได้ ช่วงปี 2549 บริษัทฯ จึงใช้แนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ด้วยการนำเสนอขวด ปีบชนิด Multi-layered Plastic Bottle ทำให้ปีบซอสได้ง่าย พร้อมฝาเปิดที่มี Safety Value เพื่อป้องกันการไหลย้อน ของซอสเวลาปีบออก ทำให้ฝาขวดไม่ เลอะและสะอาดตลอดการใช้งาน ขณะที่ขวดแก้วแบบเดิมอาจมีสร้าง อุปสรรคบ้างเรื่องการเทและการหยิบจับ เมื่อขวดแบบนี้ออกสู่ตลาด ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้โรซ่าเป็นเจ้าตลาด ในธุรกิจซอสมะเขือเทศอย่างเต็มตัว โดยมี ส่วนแบ่งตลาดอยู่ที่ 70%

มองในมิติของการตลาด จะเห็นได้ว่าโรซ่ามุ่งมั่นสร้างสรรค์และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ (packaging) และ รูปแบบการนำเสนอผลิตภัณฑ์ บนพื้นฐานของการคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง (consumer centric) เพื่อ เป็นทางเลือกใหม่ให้ผู้บริโภคเป็นหัวใจสำคัญ ด้วยความเชื่อมั่นว่า “Packaging คือสิ่งแรกที่คนจะเห็น”

ถ้ามองในมิติของการบริหารจัดการ คือการเปิดใจ เปิดวิสัยทัศน์ ไม่ยึดติดกับความสำเร็จในอดีต เรียนรู้เดินหน้าตลอดเวลาให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม พลิกแพลงปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ และ กลยุทธ์ขององค์กร และกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเรียบง่ายเพื่อสื่อสารกับบุคคลากร ทั้งภายในและ ภายนอกองค์กร

เมื่อธุรกิจขับเคลื่อนเจริญเติบโตมาอยู่ในสถานการณ์ที่ผลประกอบการดี บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ก็เริ่มมีแนวคิดตอบแทนหรือส่งต่อความสุขสู่สังคม ผ่านการทำกิจกรรม CSR หรือแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ในปี 2547

หากมองเป็นปัจเจกชนสักคน ผมคิดว่าบริษัท ไฮคิว เสมือนว่า “เติบโต อยู่รอดและแข็งแรง” แล้วและที่อยู่ในสถานะพร้อมต่อการให้และส่งต่อแล้ว จึงเริ่มหาทางแบ่งปันและเกื้อหนุนผู้อื่น แน่ใจว่า ผู้ผลักดัน ให้แนวคิดนี้เกิดเป็นรูปธรรมก็คือ คุณสุวิทย์ วังพัฒนมงคล ผู้ให้กำเนิด CSR ของ โรชานันเอง

แนวคิด “ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร”

ความจริงแล้วแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร หรือ CSR (Corporate Social Responsibility) ไม่ใช่เรื่องใหม่เลย หากแต่คิดกันมาเป็น 100 ปีแล้ว เพียงแต่ว่ายังไม่มีใครทำให้มันจับ ต้องได้ เท่านั้นเอง

CSR เป็นรูปเป็นร่างขึ้นอย่างเป็นทางการในทศวรรษ 1990 โดยเฉพาะหลังการประชุมสุดยอดโลก เป็นการประชุมของผู้นำโลก (Earth Summit) ที่กรุงริโอเดอจาเนโร ปี 1992 ซึ่งได้จุดประกายให้เกิดการตื่นตัวในเรื่องของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ “Sustainable Development” โดยมีการเรียกร้องให้ ประเทศต่างๆ ใส่ใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาและให้ความสำคัญ กับภาคสังคมไปพร้อมๆ กันด้วย โดยเฉพาะองค์กรภาคธุรกิจอุตสาหกรรมที่เป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ไม่ควรจะมุ่งทำกำไร เพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กัน

ที่ผ่านมามีการกำหนดนิยามของคำว่า CSR กันอย่างกว้างขวางและหลากหลาย แต่จากการลงพื้นที่ศึกษา เก็บข้อมูลการทำงาน CSR ของโรซ่าของผม ทำให้ผมเข้าใจแนวคิดและปรัชญาของ CSR มากขึ้น และจากบทความหนึ่งที่ผมได้อ่าน ผมเห็นว่ามุมมองทางความคิดคล้ายกับการดำเนินกิจกรรม CSR ของโรซ่า จึงอยากนำมาเชื่อมโยงเพื่อฉายภาพให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ไปด้วยกันว่า การนิยามและการดำเนินกิจกรรม CSR ของโรซ่านั้นเป็นอย่างไร ถ้าเทียบกับ CSR ระดับสากล บทความที่ผมกล่าวถึงมีชื่อว่า

“ความรับผิดชอบต่อสังคม : การทบทวนคำจำกัดความ ลักษณะสำคัญ และมุมมองเชิงทฤษฎี” เขียนโดย อมินู ฮัสมัดู ฮามิดู (Aminu Ahmadu Hamidu) นักวิชาการด้านการเงินและเศรษฐกิจ จากมหาวิทยาลัย โมดิโบ อดามา เมืองโยลา ประเทศไนจีเรีย (Modibbo Adama University, Yola) ในปี 2015 เขาศึกษาและนำคำนิยามจากโฮเวิร์ด บราวน์เวน (Howard Brown, 1953) ซึ่งถือว่าเป็นบิดา ของการนิยาม CSR มา

อธิบายว่า การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมควรถือเป็นนโยบายหนึ่งขององค์กร ควรมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และคุณค่าที่จะมอบให้สังคมได้

ในบทความดังกล่าว เขาได้ให้คำนิยามของการทำ CSR นั้นว่าแบ่งเป็น 3 ยุคด้วยกัน ยุคแรกคือ ยุคของการบริจาคหรือทำบุญ เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1950-1960 CSR ในยุคนั้นเป็นเรื่องของการพัฒนาชุมชน ทำการกุศล ทำบุญ บรรเทาทุกข์จากความยากจน ยุคต่อมาคือช่วงปี ค.ศ. 1970-1980 เป็นยุคของการควบคุม CSR เป็นยุคที่องค์กรธุรกิจนำ CSR มาสร้างภาพลักษณ์ให้ตนเอง สร้างชื่อเสียงที่ดีต่อองค์กร กระทั่งเข้ามา จัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร จนถึงยุคปัจจุบัน นับจากปี ค.ศ. 1990 จนถึงศตวรรษที่ 21 เป็นยุค ของการนำ CSR มาเป็นเครื่องมือหรือพัฒนาอย่างมีกลยุทธ์ เป็นการนำ CSR มาคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของโลก สร้างความยั่งยืนต่อสังคม สร้างมาตรฐานสากลสำหรับการทำ CSR ให้มีความโปร่งใสและรับผิดชอบต่อ สังคมจริงๆ โดยอมิโน ฮัสมุดู ฮามิดู เสนอแนวคิดที่ว่า CSR จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ

1. องค์กรทำ CSR ด้วยความสมัครใจและเป็นอิสระ
2. รับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกิจของตนต่อสังคม เช่น หากการผลิตของโรงงานมี การปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ องค์กรจะต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบดังกล่าวโดยหาทางป้องกันและแก้ไข พร้อมกับเสริมสร้างสังคมที่ยุติธรรม
3. คำนี้ถึงและแบ่งปันประโยชน์ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งผู้ถือหุ้น พนักงาน ชักพลาเยอร์ ลูกค้า คู่ค้า และชุมชน
4. CSR ต้องมีคุณค่าต่อทั้งองค์กรและสังคมไปพร้อมๆ กัน เช่น ผลิตรถยนต์ที่ใช้พลังงานทางเลือก และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้สังคมได้รับประโยชน์ ในขณะที่รถยนต์รุ่นดังกล่าวได้รับการต้อนรับ จากตลาดอย่างสูง เป็นต้น
5. เป็นการปฏิบัติที่ยึดมั่นในคุณค่า เช่น เชื่อว่าสังคมที่ดีจะเกิดขึ้นได้ถ้าทุกคนร่วมมือกัน หรือยึดมั่นต่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน เป็นต้น
6. ข้ามพ้นการบริจาค CSR ไม่ใช่เพียงแค่ต้องการทำความดี แต่เป็นการทำ CSR ตามข้อกำหนดของ มาตรฐานระหว่างประเทศ หรือการผนวก CSR เข้าสู่ธุรกิจหลักขององค์กร

จากบทความดังกล่าว ผมเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมด้าน CSR ขององค์กรนั้น มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสังคม ตามที่กล่าวมาคือ การทำ CSR ต้องข้ามพ้นแนวคิดการบริจาคก่อน ไม่ใช่แค่ทำความดีเพียง อย่าง

เดียว แต่นี่คือความหมายโดยรวมว่า เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมหนึ่ง ทุกองค์กรในสังคมไม่ว่าจะ ขนาดเล็ก หรือใหญ่ สามารถทำได้เช่นกันเพื่อให้สังคมที่ตนเองอยู่นั้นดีขึ้น

CSR นำพาสู่องค์กรอมตะ

จะเห็นได้ว่าหลังจากการประชุมสุดยอดโลก (Earth Summit) ซึ่งเป็นการประชุมของผู้นำโลก ที่จัดขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติ เพื่อช่วยกำหนดแนวทาง ในการกระตุ้นการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับโลก กระแสเรียกร้องของชุมชนโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนก็ชัดเจน และเข้มข้นมากขึ้น และยิ่งทวีบทบาทสำคัญบนเวทีระดับโลกมากขึ้นเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน

ในหนังสือเรื่อง Built to Last (องค์กรอมตะ) เขียนโดยเจมส์ คอลลินส์ และเจอร์รี พอร์ราซ ได้นำผล จากการวิจัยองค์กรชั้นนำร้อยองค์กรมาวิเคราะห์ว่า เหตุใดองค์กรชั้นนำต่างๆ แม้จะมีความมั่นคงทางการเงิน แต่กลับล้มหายตายจากไปเป็นจำนวนมาก แต่ในทางตรงกันข้าม ยังมีบริษัทหรือองค์กรจำนวนหนึ่ง ที่ อยู่ยงคงกระพัน ประกอบธุรกิจที่ยั่งยืน ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

สิ่งที่คอลลินส์ ค้นพบคือ ทุกองค์กรเหล่านี้มีจุดมุ่งหมาย (Core Purpose) ที่มุ่งส่งเสริมสังคมควบคู่ ไปกับการมุ่งทำธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ มีคุณธรรม (Core Value) ที่เป็นตัวชี้้นำการทำธุรกิจให้ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม มีธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ มีการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ให้สมาชิก ของบริษัท ขยันขันแข็ง เสียสละ อดทน มุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ

Core Purpose และ Core Value ขององค์กรกลายเป็นหลักยึดสำคัญในการดำเนินธุรกิจ เป็น หลักการที่นำมาใช้ในการอบรม พัฒนาสมาชิกขององค์กรในการพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ รวมถึงการ สร้างความพอใจให้กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและสังคมทั่วไป

หลักการนี้กลายเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จขององค์กร (Key Success Factors) คือเมื่อองค์กรมี คุณธรรม ผู้บริโภคก็มีศรัทธาในองค์กร มีความเชื่อมั่นในสินค้าและบริการ ให้การสนับสนุนองค์กรหรือ บริษัท ตลอดมา ทำให้บริษัทเหล่านี้อยู่อย่างยั่งยืนและเป็นอมตะ

แบรนดิโรซ่าก็ได้ผ่านช่วงล้มลุกคลุกคลานยาวนานจนมาสู่การก่อตั้งเป็นบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด และดำเนินธุรกิจยั่งยืนมาจนทุกวันนี้ด้วยหลักการดังกล่าว คือการทำงานผ่านแกนกลางทางความคิด ของธุรกิจและแกนกลางทางความคิดด้านการสร้างคุณค่าต่อสังคมที่ตนเองอยู่ ด้วยการส่งมอบ คุณค่าทาง

ความคิด การพัฒนาสังคม คน ชุมชน ส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีต่อสังคม เพื่อความยั่งยืนผ่าน การทำธุรกิจขององค์กรและการทำกิจกรรม CSR ขององค์กรด้วย

เพราะ CSR คือหัวใจของธุรกิจ

ฟิลิป คอตเลอร์ บิดาแห่งการตลาดยุคใหม่ และผู้ก่อตั้ง World Marketing Summit งานประชุมสุดยอดผู้นำโลกเพื่อสร้างโลกที่ดีขึ้นผ่านการตลาด ได้กล่าวในงานประชุมดังกล่าวที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2562 ว่า

“ในอนาคตธุรกิจจะอยู่ยาก หากมองเรื่องราวได้และผลกำไรเท่านั้น เพราะจะถูกคนรุ่นใหม่ตราหน้าว่าเป็นเพียง “เครื่องจักรผลิตเงิน” ที่ไม่สนใจอะไร เนื่องจากคนกลุ่มมิลเลนเนียม (Millennium) ที่เป็นกำลังสำคัญในอนาคตให้ความสำคัญกับแบรนด์มาก และประเด็นที่สนใจ คือ แบรนด์มีความใส่ใจเรื่องความยั่งยืนและทำให้สังคมดีขึ้นหรือไม่ เช่น ขั้นตอนการผลิตของแบรนด์ ๆ นั้น ก่อให้เกิดขยะมากหรือน้อยเพียงใด มีการจัดการขยะอย่างไรเพื่อไม่ให้กระทบสิ่งแวดล้อม หรือมีการช่วยเหลือสังคมหรือไม่ เป็นต้น”

ความจริงฟิลิป คอตเลอร์ เน้นย้ำประเด็นนี้ตลอดมา โดยเคยให้สัมภาษณ์ไว้ก่อนหน้านี้หลายปีว่า แต่เดิมการตลาด ทำเรื่องสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นเพื่อให้องค์กรดูดี ให้คนพูดถึงอย่างชื่นชม แต่วันนี้การทำ ความดี ความถูกต้องสำหรับธุรกิจเป็นเรื่องที่ต้องทำ ความสำนึกต่อสังคมนี้ต้องถึงขั้นเป็น “วัฒนธรรมองค์กร” เลยทีเดียว นั่นคือ คุณค่าอันแท้จริงขององค์กรต้องมาจากการทุ่มเทเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่น่าพาให้ พนักงานคิดไปในแนวทางเดียวกัน เน้นการทำงานอย่างมีระบบ อย่างมีค่า เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามกับตัวเอง ลูกค้า สังคมและสิ่งแวดล้อม

วิถี CSR ของโรซ่า : คุณค่าอยู่ในสิ่งที่เลือกทำ

การทำ CSR ของโรซ่านั้นเริ่มจากความตั้งใจจริงที่จะทำสิ่งดีๆ จากภายในองค์กร แล้วขยายไปสู่ สังคมภายนอก เปรียบเสมือนเป็นแก่นขององค์กรซึ่งมีรากแก้วที่แข็งแรงและสามารถเติบโตต่อไปได้อย่าง ยั่งยืนมากกว่า

“ในปัจจุบันนี้ ผู้บริโภคไม่ได้รับรู้ข้อมูล และการสื่อสารจากบริษัทเพียงอย่างเดียว เขาเชื่อถือข้อมูลจากผู้บริโภคด้วยกันมากกว่า เพราะฉะนั้นการประกาศว่าเราทำดี เป็นคนดี ก็ไม่เท่ากับที่ลูกค้าของเรา ภาศิ

เครือข่ายจากภาครัฐที่มาร่วมงานกับเรา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน และชุมชนรอบๆ โรงเรียน ได้ร่วมงาน ได้สัมผัสกับเรา รับรู้ได้ด้วยตัวเองว่าเราทำอะไร? และเป็นคนอย่างไร?”

ในมุมมองของคุณสุวิทย์ วังพัฒนมงคล อธิบายว่า การทำการตลาดเมื่อ 10 กว่าปีที่ผ่านมา เป็นช่วงที่ CSR ของโรซ่าถือกำเนิดขึ้นนั้น มีจุดเปลี่ยนอย่างมากในมิติของความยั่งยืนทางธุรกิจ นอกเหนือจากการสร้างผลตอบแทนในเชิงธุรกิจให้ผู้ถือหุ้นแล้ว สิ่งที่จะสร้างความยั่งยืนให้แก่บริษัทใดบริษัทหนึ่ง หรือแบรนด์ใด แบรินด์หนึ่งคือ ต้องมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมสังคมอย่างชัดเจน หมายถึง “เป็นคนเก่งอย่างเดียวไม่พอ ต้องเป็นคนดีด้วย”

“การจะทำโครงการ CSR ตอบแทนคุณแผ่นดิน หรือกิจกรรมเพื่อสังคมใดๆ ก็ตาม ต้องเป็นของจริงที่เกิดจากความเชื่อมั่น ศรัทธาในสิ่งที่ทำ และมุ่งในผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนรวมถึงสังคมโดยแท้จริง แปลว่ามันต้องเป็นมากกว่าการสร้างภาพลักษณ์แบบฉาบฉวยแต่เพียงผิวเผิน ทำตามกระแสนิยม หรือเพียงทำตามระเบียบข้อกำหนด หรือตัวบทกฎหมาย”

พอพูดถึง CSR อาจมีหลายคนนึกไปถึงการที่บริษัทหนึ่งบริจาคเงินบ้าง สิ่งของบ้าง ให้แก่หน่วยงานหรือบุคคลต่างๆ หรือนึกถึงเรื่อง “คืนกำไรให้สังคม” ในทำนองที่ว่าเมื่อบริษัททำกำไรได้มากๆ ก็แบ่งปัน ผลกำไรส่วนหนึ่งไปทำกิจกรรมตอบแทนสังคม แล้วที่สุดบริษัทก็จะได้ผลตอบแทนกลับคืนมาในแง่ภาพลักษณ์ หรือการประชาสัมพันธ์องค์กร ซึ่ง CSR ในลักษณะนี้ถือเป็น CSR เทียมและไม่ยั่งยืน และไม่สู้จะมีประโยชน์แก่สังคมเท่าไรนัก

โรซ่ามีกรอบความคิดที่วางไว้ชัดเจนคือ ต้องการทำให้ CSR ที่ก้าวพ้นการบริจาค และต้องการให้คนได้พัฒนาศักยภาพของตัวเอง หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนา เปรียบเสมือนสอนให้คนรู้วิธีจับปลา ไม่เพียงแค่เอาปลาไปแจก ซึ่งทำให้คนไม่สามารถยืนบนขาของตนเองได้

โดยจุดยืนสำคัญในการทำ CSR ของโรซ่าจึงมุ่งสนับสนุนให้เกิดความยั่งยืนขึ้นในชุมชน ในความยั่งยืนดังกล่าวนั้นจะเป็นจริงได้ก็ต่อเมื่อคนในชุมชนมีเป้าหมายเดียวกันและมาจับมือกันทำให้สิ่งดีๆ เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่อง

“ผมไม่ได้ปฏิเสธการทำ CSR แบบมอบทุนหรือสร้างตึก เพราะนั่นคือการแบ่งปันที่ดีในรูปแบบหนึ่ง แต่สิ่งที่ผมมองคือการพัฒนาสังคมในระยะยาวที่เกิดขึ้นจากความคิดและทัศนคติที่ดี จึงเลือกมองไปที่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน อันถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของพลเมืองในประเทศ ไม่ได้ ต้องการเพียงแค่มอบทุนแล้วจบไป แต่อยากหาวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้เขาลุกขึ้นมาทำอะไรบางอย่าง ด้วยตัวเองเพื่อพัฒนาตัวเองให้ได้ และยืนหยัดด้วยตัวเองได้ตลอดไป” คุณสุวิทย์กล่าว

การพัฒนาตัวเอง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสร้างสุขภาวะที่ดีให้เด็กและเยาวชน จะเกิดขึ้นภายใต้การทำ CSR ของแบรนด์โรซ่าได้อย่างไรนั้น นับเป็นโจทย์ที่ท้าทายมาก ทางบริษัทฯ และผู้บริหารจึงตัดสินใจจัดสรรกำไรส่วนหนึ่งของบริษัทฯ ในแต่ละปีมาให้บริการกิจนี้

“ตอนนั้นกระแส CSR กำลังมาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรต่าง ๆ และการทำ CSR ต้องกลับมาตอบโจทย์แบรนด์ ผมคิดถึงแบรนด์ทุกครั้ง เพราะการทำความดีของบุคคลนั้นจบได้ที่ความสบายใจ รู้สึกดีที่ได้ช่วยเหลือคนอื่น แต่การทำ CSR ของแบรนด์โดยเอาทรัพยากรขององค์กรมาใช้ จะต้องตอบโจทย์การ สร้างแบรนด์ได้ ถึงแม้แบรนด์จะไม่มีชีวิต ไม่มีความรู้สึก แต่เราต้องทำให้สังคมรับรู้ถึงความตั้งใจและ ความปรารถนาดีของแบรนด์ที่มีต่อผู้ด้อยโอกาสกว่าให้ได้ เป็นงานที่ไม่ง่าย แต่ถ้าทำได้แบรนด์จะเข้าไปอยู่ในใจผู้คนโดยอัตโนมัติ และนั่นคือผลลัพธ์ที่จะกลับมาสู่เจ้าของทรัพยากรที่นำมาใช้ในโครงการ ซึ่งก็คือองค์กรนั่นเอง”

นี่คือวิสัยทัศน์เรื่อง CSR ของคุณสุวิทย์ ซึ่งตรงกับแนวคิด CSR ตามที่นักคิดต่างๆได้ให้คำ จำกัดความไว้ข้างต้น นั่นคือการสร้างองค์กรให้ยั่งยืน เพราะ มีทั้ง core purpose เพื่อตอบโจทย์ของธุรกิจ และ core value เพื่อตอบโจทย์ของสังคม

และนี่แหละครับ สิ่งที่โรซ่าเลือกทำ

Your choices reflect your value.

ก้าวแรกบนเส้นทางส่งต่อความสุข

เคยมีใครบางคนเคยพูดไว้ว่า ความสุข เริ่มต้นง่ายๆ บนโต๊ะกินข้าวที่บ้าน แต่ผมคิดว่าในความเป็นจริงแล้ว อาจไม่ใช่ทุกบ้านที่จะมีความสุขง่ายๆ แบบนั้นได้ หากบ้านนั้นยังไม่มีอาหารเพียงพอให้สมาชิก ทุกคนกินอิ่มได้ หรือแม้มีอาหารเพียงพอแต่คุณภาพไม่ดีพอที่จะทำให้ร่างกายมีกำลังและสุขภาพแข็งแรงได้

ความสุขที่ดูเป็นเรื่องง่ายๆ อาจเป็นโจทย์ใหญ่ที่แก้ไม่ง่าย

แต่ไม่มีอะไรยากเกินไป หากมีศรัทธาและมุ่งมั่น และที่สำคัญคือ “ทุกครั้งที่มีความตั้งใจดีๆ เราจะได้พบคนดีๆ ที่มาร่วมมือกันในเส้นทางเดียวกันเสมอ”

นี่คือความเชื่ออันมั่นคงบนเส้นทางแห่งการแบ่งปันความสุขด้วยแนวคิดที่ว่า “ความสุข...ส่งต่อได้” ของ คุณสุวิทย์ วังพัฒน์มงคล ผู้บริหารของ บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด

คุณสุวิทย์เป็นผู้บริหารและนักการตลาดผู้มีความคิดทันสมัยด้วยทัศนคติเชิงบวก สนุกกับการ แก้โจทย์ต่างๆ ที่ได้เจอทุกวัน และหาทางแก้ไขให้ผ่านไปได้เสมอ จากการเข้าร่วมกับพี่ชายกอบกู้ธุรกิจของ ครอบครัวที่ครั้งหนึ่งเคยผ่านช่วงเวลาตกต่ำเลวร้ายที่สุดถึงขั้นล้มละลายให้พลิกฟื้นกลับมาเป็นบริษัทธุรกิจอาหารมูลค่านับพันล้านในปัจจุบันได้ เป็นบทพิสูจน์อย่างดี

“ผมเป็นลูกพ่อค้า เป็นครอบครัวคนจีน คุณพ่อเป็นไอดอลของผมทั้งในแง่มุมมองวิสัยทัศน์การตลาดที่มองไปข้างหน้าก่อนคนอื่น ความซื่อสัตย์สุจริตและทัศนคติเชิงบวก (Growth mindset) ในการดำเนินชีวิต พ่อแม่เลี้ยงผมมาแบบให้ต้องทำงานหนักเอาเบาสู้ทุกอย่าง สมัยเรียนหนังสือ ช่วงปิดเทอมหน้าที่หลักของผมคือเอาปลากระป๋องไปส่งลูกค้า ต้องแบก ต้องเข็นไปจนถึงร้านค้า ทำอยู่ทุกปิดเทอมจนเรียนจบ การทำงานหนัก การต้องแก้สารพัดปัญหาเฉพาะหน้ารายวัน เป็นส่วนหนึ่งที่ฝึกให้รู้จักความลำบาก รู้ว่าชีวิตมันไม่ง่าย และต้องหาวิธีแก้ปัญหาที่มีเข้ามาทุกวันให้ได้”

หลังเรียนจบมัธยมปลายจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ก็สอบติดได้เข้าเรียนต่อที่คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

“ผมเป็นนักกิจกรรมตัวยงคนหนึ่งเลย สมัยเรียนสวนกุหลาบก็ทำกิจกรรมหลายอย่างทั้งด้าน กีฬาและวิชาการ พอเข้ามหาลัย โอ้โห เปิดโลกเลย เพราะโลกใหม่ในมหาลัยมันน่าตื่นใจมาก มีเพื่อนเยอะมากหลายคณะ มีสารพัดกิจกรรมเยอะไปหมด ผมก็สนุกเลย ทำแต่กิจกรรม บ้านช่องก็ไม่ ค่อยกลับกันละทีนี้” เสียงหัวเราะบอกถึงความสุขเมื่อเล่าถึงช่วงเวลาสนุกๆ ในตอนนั้น

หลังยุค 6 ตุลา 2519 คุณสุวิทย์ได้เข้าร่วมกิจกรรมในบทบาทแกนนำนักศึกษาตามคำชักชวนของรุ่นพี่ ตอนนั้นเองเขาเริ่มเชื่อตามอุดมการณ์ของขบวนการนักศึกษาคุณนั้นว่า สังคมต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ดังนั้น กิจกรรมที่เลือกทำจึงเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้คนเป็นหลักอย่าง เช่น การสอนหนังสือเด็กในสลัม เป็นประธานค่ายอาสาพัฒนาชนบท

“พอมองย้อนกลับไป ผมว่าการทำกิจกรรมพวกนั้นมันช่วยให้เราได้สั่งสมประสบการณ์หลายอย่างนะ การไปทำค่ายสักค่ายหนึ่ง มันมีงานหลายอย่างที่ต้องคิดวางแผน ต้องทำ ต้องแก้ปัญหา ตั้งแต่การเตรียมค่าย ต้องสำรวจว่าจะเดินทางยังไง เตรียมเรื่องที่พัก สมัยก่อนไม่มีไฟฟ้านะ ต้องจุดตะเกียงเจ้าพายุกัน เรื่องอาหารก็ต้องเตรียมเสบียงให้ทั้งที่มอยู่ได้ 7-10 วัน ต้องหาสปอนเซอร์ หารุ่นน้องมาช่วยกันทำงานค่าย ซึ่งก็ต้อง เลือกคนที่เหมาะกับแต่ละกลุ่มงาน ยิ่งเราเป็นแกนนำค่าย ต้องดูภาพรวมทั้งหมด ทำให้เราบริหารจัดการ การงานเป็นอีกอย่างที่ผมคิดว่าสำคัญมากคือ เราได้เห็นชีวิตผู้คนที่มีโอกาสไม่เท่ากัน ได้เห็นความไม่เป็นธรรม มากมายในสังคม ผมคิดว่าแรงบันดาลใจลึกลงๆ ที่อยากทำอะไรๆ ให้สังคมดีขึ้นบ้างน่าจะเริ่มต้นจากตรงนั้น”

วันเวลาล่วงผ่านไป โชคชะตาได้นำชีวิตหมุนไปสู่ฉากเดิมอีกครั้ง แต่ในสถานะใหม่คือผู้บริหารองค์กร ที่ทำผลิตภัณฑ์ด้านอาหารแบรนด์โรซ่า ด้วยสายเลือดนักการตลาดที่สืบทอดจากพ่อและวิญญูณนักกิจกรรมในตัว ทำให้เขาอยากริเริ่มทำโครงการเพื่อสังคมที่ดีขึ้น เพื่อให้สังคมรับรู้ว่าสินค้าภายใต้แบรนด์โรซ่า มีความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อมและสังคมชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของพลเมืองในประเทศ

แต่ภาพที่คุณสุวิทย์ ได้ไปพบเห็นอีกครั้งทำให้ถึงกับอึ้ง ไม่น่าเชื่อว่าแม้เวลาหมุนผ่านไปยาวนาน เป็นสิบปี แต่ภาพสังคมที่เห็นในวันนี้ยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพที่เขาเคยเห็นในอดีตเลย

“พ่อได้ลงพื้นที่ไปเจอโรงเรียนในชนบทอีกครั้ง ได้ไปเห็นสภาพจริงของโรงเรียนนอกเขตเมือง ผมรู้สึกจุก เพราะมันไม่ได้ต่างจากโรงเรียนที่ผมเคยนั่งรถสองแถวไปออกค่ายอาสาเมื่อยี่สิบกว่าปีที่แล้วเลย สิ่งที่พบคือ มีความเจริญเข้ามา หมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ มีถนนคอนกรีต มีทีวี มีรถยนต์ แต่คนในชุมชนกลับยังมี ปัญหาด้านคุณภาพชีวิตแบบเดิมๆ ผมไปเจอโรงเรียนที่เอาเงินเป็นล้านไปทำป้ายโรงเรียน แต่เด็กๆ นั่งกินข้าวกับพื้นดิน ได้เห็นเลยว่าโอกาสเข้าถึงทรัพยากรของคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กๆ ยังคงเหลื่อมล้ำ กันสูงมาก ผมอยากช่วยให้เด็กๆ เหล่านี้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความคิดนี้มันกระตุกขึ้นมาอีกครั้งหลังจาก ที่วางมือจากการทำกิจกรรมนักศึกษาไปตั้งแต่เมื่อยี่สิบกว่าปีก่อน”

ภาพของเด็กๆ ในชีวิตขาดสน ใส่ชุดเสื้อผ้าเก่าๆ สุขภาพไม่ดี อาหารที่กินไม่มีคุณภาพที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ติดค้างวนเวียนอยู่ในความคิด ความรู้สึกในใจที่อยากเห็นสังคมดีขึ้นถูกปลูกให้ลุกโชนขึ้นมาอีกครั้ง นำมาสู่ความพยายามคิดหาคำตอบเพื่อหาทางออก

ถ้าจะแก้ปัญหแบบนี้ง่ายๆ ก็แค่จัดสรรเงินก้อนหนึ่งไปให้ แต่หลังจากนั้นเมื่อเงินที่ให้ไปหมดลง วงจรปัญหาก็จะหมุนวนกลับมาใหม่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

“หัวใจของการให้ไม่ควรเริ่มต้นจากสิ่งที่มีหรืออยากจะให้ แต่ควรพิจารณาถึงสิ่งที่ขาดและจะเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืนต่อผู้รับเป็นหลัก” คุณสุวิทย์เชื่อเช่นนั้น

แต่จะทำอย่างไรปัญหานี้จึงจะได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน นี่คือโจทย์ใหม่ของปัญหาเดิม

“ผมเชื่อว่าพฤติกรรมหรือสุขภาพที่ดีของมนุษย์ ไม่ใช่สิ่งที่เอาเงินไปซื้อ แจก หรือสร้างให้เกิดขึ้นได้ สุขภาพที่ดีเป็นสิ่งที่ต้องลงมือทำด้วยตัวของคนคนนั้นเอง ผมอยากหาวิธีว่าจะทำอย่างไรเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของเด็กให้มีคุณภาพ เพื่อให้เขาลุกขึ้นมาทำอะไรบางอย่างเพื่อพัฒนาตัวเองได้อย่างยั่งยืน นี่คือรากฐานที่แข็งแกร่งที่สุดของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต”

ไม่น่าเชื่อนะครับว่าเรื่องความสุขพื้นฐานง่ายๆ กลับเป็นโจทย์ยากที่ทำหายในทุกมิติ

แต่...ไม่มีอะไรเป็นไปไม่ได้ ถ้าตั้งใจจริง

อย่างที่ภาษิตฝรั่งว่าไว้ไงครับ

Where there's a will there's a way.

เริ่มต้นที่ความคิดก้าวแรก

ขณะที่ผมนั่งพูดคุยอยู่กับคุณสุวิทย์ แวดตาที่มุงมัน ถูกส่งผ่านออกมา พร้อมกับคำพูดที่ว่า “**ผมคิดว่าผมต้องทำอะไรสักอย่าง**” พร้อมกับอธิบายต่อว่าการทำอะไรสักอย่างนั้นอาจจะช่วยให้สังคม ดีขึ้นได้บ้างตามกำลังและศักยภาพที่มีอยู่ แต่ก็ยังไม่เห็นภาพชัดเจนว่าควรจะต้องตั้งต้นตรงไหนอย่างไร

คุณสุวิทย์จึงเริ่มต้นเล่าให้ฟังว่า จุดเริ่มต้นจากความคิด นำพาผู้คนเข้ามาต่อยอดขยายความคิดให้ เป็นรูปธรรมอย่างไร เมื่อปี 2545 คุณสุวิทย์ได้รับการแนะนำให้รู้จัก ดร.สง่า ดามาพงษ์ ขณะนั้นเป็น นักโภชนาการระดับ 9 ดำรงตำแหน่งรักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และว่าที่นายกสมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในปีต่อมา

การพบกันครั้งนั้นคือก้าวแรกบนเส้นทางส่งต่อความสุขที่เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้น คุณสุวิทย์ได้เชิญอาจารย์สง่ามาช่วยร่วมขับเคลื่อนให้สิ่งที่คิดไว้เป็นรูปธรรมขึ้นมา ซึ่งท่านก็ได้เป็นกำลังสำคัญในการวางรากฐานให้แก่การทำ CSR ของโรซามาจนปัจจุบัน

นับว่าเป็นความสอดคล้องลงตัวที่พร้อมเติมเต็มให้กันและกันของฝ่ายภาครัฐและภาคเอกชน

“อาจารย์สง่าย้ายอยู่เสมอว่า โรซ่าอยากให้อะไรโดยที่ไม่ขัดต่อหลักวิชาการทางด้านโภชนาการ ความเป็นกลางของข้าราชการและนักวิชาการ ท่านยินดีช่วยเต็มที่ โดยจะไม่รับค่าตอบแทนใดๆ สิ่งที่ชอบ อย่างเดียวคือ ขอให้ทางโรซ่าสนับสนุนกิจกรรมงานวิชาการด้านการส่งเสริมโภชนาการและสุขอนามัย ของกรมอนามัย และสมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทยฯ ที่ท่านร่วมขับเคลื่อนงานอยู่เท่านั้น” คุณสุวิทย์เล่าถึงอาจารย์สง่าด้วยความประทับใจ

นี่คือจุดเริ่มต้นความร่วมมือและการสนับสนุนการประชุมวิชาการประจำปีของกรมอนามัย และสมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทยฯ ในปีต่อมา และจัดต่อเนื่องมาโดยตลอด รวมทั้งการจัดพิมพ์หนังสือ เมนูสุขภาพ 4 ภาค และเมนูสู่หุ่นสวย โดยสำนักโภชนาการกรมอนามัย เป็นเจ้าของโครงการและเนื้อหา วิชาการ ส่วนโรซ่าเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านการออกแบบ จัดพิมพ์ พร้อมจัดกิจกรรมการเปิดตัวหนังสือ และการเสวนาในประเด็น “การประกอบปรุงอาหารเพื่อสุขภาพให้หลากหลาย นำรับประทาน ตามหลักโภชนาการ และมีร่างกายแข็งแรงสมส่วน” ซึ่งหนังสือที่แจกจ่ายไปนั้นได้รับคำชมในวงกว้าง

“Roza School Program (โรซ่าพาแซบ)”

จุดเริ่มต้นการเดินทางของความคิด

ข้อมูลสำคัญที่ทำให้เกิดจุดเปลี่ยนทางความคิดของคุณสุวิทย์และทีมงานโรซ่า ต่อการสร้างรูปธรรมว่าต้องทำอะไรสักอย่างแล้วนั้น คือ ในปี 2546 กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้สำรวจภาวะอาหารและโภชนาการของประเทศไทย ผลการสำรวจพบว่า เด็กนักเรียนกินผักวันละ 1 ซ้อนกินข้าว ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร เด็กกินผักทุกวัน ร้อยละ 41.1 โดยเฉลี่ยวันละ 14.3 กรัมต่อคน หรือประมาณ 1.5 ซ้อนกินข้าว ซึ่งต่ำกว่าธงโภชนาการที่แนะนำให้กินผักวันละ 4 ทัพพีหรือราว 12 ซ้อนกินข้าว คือมีผลละ 4 ซ้อนกินข้าว แต่ในขณะที่เดียวกันเด็กๆ กลับกินอาหารประเภทแป้ง น้ำตาล และไขมันเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เด็กวัยเรียนมีปัญหาภาวะโภชนาการทั้งขาดและเกินไปพร้อมกัน

จากข้อมูลนี้เองได้จุดประกายให้โรซ่าเริ่มจัดกิจกรรมสนับสนุนให้เกิดภาวะโภชนาการที่เหมาะสมในเด็กขึ้นในปี 2547 โดยในช่วงเริ่มต้นโครงการ 2-3 ปีแรก เราจัดกิจกรรมการตลาด (Marketing Event) ในรูปแบบ School Program ชื่อว่า “โรซ่าพาแซบ” ภายใต้แนวคิด “สุขภาพดี ด้วยคุณค่าธรรมชาติ” โดยชูประเด็นด้าน โภชนาการในเด็ก ทางโรซ่าทำแคมเปญ เชิญชวนให้เด็กกินผักอย่างน้อยมีผลละ 4 ซ้อนกินข้าว และกินให้ถูกสัดส่วนตามหลักโภชนาการ โดยเจาะกลุ่มเป้าหมายเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นหลัก

นโยบายของโรซ่าตอนนั้นคือ ไม่มีการขายสินค้าหรือสร้างเงินในเชิงพาณิชย์ใดๆ ทั้งสิ้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ถ้ามองในด้านธุรกิจ ถือว่าเกิดการรับรู้ในเรื่องภาพลักษณ์ของแบรนด์ เด็กนักเรียนและคุณครูได้รับความรู้ทางด้านโภชนาการผ่านกิจกรรม เพลง และละคร ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากการพูดคุยกับทีมงาน สังเกตพบว่า เด็กนักเรียนในกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในโรงเรียนเอกชนที่เข้าไปจัดกิจกรรมนั้น เด็กส่วนใหญ่มีการกินอยู่ปกติ บางส่วนประสบภาวะโภชนาการเกินด้วยซ้ำ ในขณะที่ประเด็นเรื่องทูปโภชนาการหรือการกินอาหารไม่ครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการที่กำลังรณรงค์อยู่ กลับพบว่ามีเป็นส่วนน้อยเท่านั้น

หลังกิจกรรมจบลงในแต่ละปี เมื่อมีการประชุมทบทวนกัน ทีมงานได้พบว่า

“มีบางสิ่งบางอย่าง ที่ขาดหายไป” พร้อมๆ กับเกิดคำถามว่า กิจกรรมที่ทำในกรุงเทพฯ เป็นการเติมเต็มในจุดที่พร่อง หรือ เติมในจุดที่ล้นกันแน่ คุณสุวิทย์จึงคิดว่า

“เราควรจะหันกลับไปมองกลุ่มเด็กที่ขาด และมีประเด็นปัญหาในเรื่องนี้เป็นหลัก ซึ่งก็คือ เด็กในต่างจังหวัด แล้วถ้าจะต้องไปทำที่ต่างจังหวัด ก็ไม่มีที่ไหนเหมาะสำหรับการเริ่มต้นงานนี้ มากไปกว่าพื้นที่ปลูกมะเขือเทศ เพื่อแปรรูปเป็นวัตถุดิบหลักคั้นน้ำของโรซ่าเองและมีโรงงานของโรซ่าตั้งอยู่ ซึ่งก็คือจังหวัดหนองคาย”

“โรซ่าพาแซบ” จึงย้ายไปปักธงในภาคอีสานด้วยเหตุนี้

การเดินทางสู่บ้านเกิดของมะเขือเทศ

หลังจากนั้นจากทีมโรซ่าร่วมกับกองโภชนาการ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักโภชนาการ) กรมอนามัย ร่วมกันออกแบบกิจกรรมใหม่ ด้วยการนำกิจกรรมไปสู่ภาคอีสาน แต่การจัดกิจกรรมทุกอย่างทุกงาน ล้วนต้องใช้ทรัพยากรมากมาย ทั้งกำลังคนและกำลังเงิน ภาคอีสานมีทั้งหมดเกือบ 20 จังหวัด ด้วยข้อจำกัด ด้านกำลังคนและทรัพยากร เป็นไปไม่ได้ที่จะจัดกิจกรรมนี้ในทุกจังหวัด จึงจำเป็นต้องกำหนดเขตพื้นที่ของ การทำกิจกรรมให้ชัดเจนและเหมาะสม

“เราคิดว่าช่วงแรกจะทำโครงการแค่ในสามจังหวัดก่อน โดยเริ่มที่จังหวัดหนองคาย ในฐานะที่เป็นพื้นที่ปลูกมะเขือเทศของเรา และอีกสองจังหวัดใกล้เคียงคืออุดรธานีกับขอนแก่น ให้สามจังหวัดนี้ เป็นจุดตั้งต้นก่อน” คุณสุวิทย์เล่า

ดังนั้นโครงการได้ไปขับเคลื่อนในพื้นที่สามจังหวัดในภาคอีสานตอนบนก่อน ตามคำแนะนำของอาจารย์สง่า ว่าเป็นประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องพื้นที่ ประกอบไปด้วย หน่วยงานภายใต้กระทรวงสาธารณสุข ผู้รับผิดชอบในพื้นที่โดยตรงคือ ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น ซึ่งดูแลพื้นที่และให้บริการครอบคลุม 8 จังหวัดในเวลานั้น (ปี 2548) ได้แก่ ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด อุดรธานี หนองบัวลำภู เลย และหนองคาย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รวมถึงต้นสังกัดของโรงเรียนที่เชิญ เข้าร่วมโครงการคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) และหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการ “โรซ่าพาแซบ” จึงเดินทางต่อไปในพื้นที่สามจังหวัดเป้าหมาย โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ เด็กนักเรียนและโรงเรียนในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการประมาณ 100 โรงเรียนต่อปี มีนักวิชาการสาธารณสุข และนักโภชนาการจากศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น และสาธารณสุขจังหวัด ร่วมขับเคลื่อนโครงการ บนแนวคิดโภชนาการดีอย่างยั่งยืนในโรงเรียน

หลังจากขับเคลื่อนโครงการไประยะเวลาหนึ่ง โรซ่าและพันธมิตรที่ร่วมโครงการมีความเห็นว่า การรณรงค์ในรูปแบบนี้เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว เราไม่สามารถทราบได้ว่าโรงเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสุขภาพหรือไม่ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2550 จึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานใหม่ด้วยการมอบทุนสนับสนุนให้แก่โรงเรียนปีละ 25-30 โรงเรียน ให้เขียนแผนโภชนาการ เพื่อส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน พร้อมทั้งมีการเยี่ยมเสริมพลังในการปฏิบัติงานโดยทีมงานจากโรซ่า และศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น และขยายกิจกรรมออกเป็นสามส่วนคือ กิจกรรมสำหรับนักเรียน กิจกรรมสำหรับครูและโรงเรียน และกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองและชุมชน พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อโครงการเป็น “แผนส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืนในโรงเรียน”

กิจกรรมแต่ละส่วนจะมีโครงงานย่อยที่ได้รับการออกแบบตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของแต่ละโครงงาน เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงและเต็มที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กๆ และชุมชน

“แผนส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืนในโรงเรียน”

1. กิจกรรมสำหรับนักเรียน

- การแสดงละคร “ผักสามสี” เน้นการกินผักมีอยู่ 4 ซ้อนกินข้าว และอาหารครบสัดส่วนตามธงโภชนาการ
- การแข่งขันปรุงอาหาร “เมนูสีเขียว” เน้นส่วนประกอบผัก และอาหารครบสัดส่วน
- สมุดบันทึก “คุณหนูรักผัก”

2. กิจกรรมสำหรับครูและโรงเรียน

- สนับสนุนการจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการกินผัก และอาหารครบสัดส่วนตามธงโภชนาการ “โภชนาการตัวอย่างยั่งยืนในโรงเรียน”
- เชื่อมโยงสู่สาระการเรียนรู้
- การจัดเมนูอาหารกลางวัน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม
- การสำรวจพฤติกรรมการกิน และประเมินสถานการณ์ภาวะโภชนาการ ก่อนและหลังการดำเนินโครงการ
- วัดผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน

3. กิจกรรมสำหรับผู้ปกครองและชุมชน

- ให้ผู้ปกครองสนับสนุนการกินผัก และอาหารครบสัดส่วนแก่เด็กนักเรียน
- ร่วมกิจกรรมการแข่งขันปรุงอาหารกับนักเรียน (แม่-ลูก, พ่อ-ลูก)
- การจัดตลาดนัดผักจากแปลงปลูกของนักเรียนในโรงเรียนและชุมชน
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนร่วมสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริมโภชนาการในโรงเรียน

ทีมงานโรซ่าได้ขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในเด็กนักเรียนด้วยรูปแบบนี้ต่อเนื่องมาอีกสามปี ในปีสุดท้ายคือ ปี 2553 โรซ่าจัดกิจกรรมเป็นงานใหญ่ปิดท้ายโครงการประจำปีที่ ศูนย์การค้า UD Town จังหวัดอุดรธานี มีการนำตัวแทนนักเรียนผู้ชนะการประกวดเมนูสีเขียวจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมาทำกิจกรรมรอบสุดท้าย เพื่อค้นหาผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ

ช่วงท้ายสุดของงานเป็นช่วงไฮไลท์ นอกเหนือจากการเสวนาพูดคุยกับสื่อมวลชนถึงความสำเร็จ และผลลัพธ์แล้ว รองอธิบดีกรมอนามัย ซึ่งให้เกียรติมาเป็นประธานจัดงาน ได้มอบนโยบายแก่ผู้ปฏิบัติงานสาธารณสุข และร่วมมอบรางวัลชนะเลิศแก่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ

โรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ที่ได้รับรางวัลต่างก็มีความสุขปลื้มอกปลื้มใจ มีการนำเสนอข่าวความสำเร็จผ่านสื่อต่างๆ ในวงกว้าง ชุมชนก็บอกเล่าความสำเร็จและภาคภูมิใจกันปากต่อปากขยายไปในพื้นที่ใกล้เคียงเหมือนไฟลามทุ่ง

โรงเรียนที่ได้รับรางวัลก็เริ่มมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชุมชนมากขึ้นชาวบ้านเริ่มอยากส่งลูกหลาน มาเรียนที่โรงเรียนเหล่านี้มากขึ้น

นี่คือความสำเร็จที่ใครๆ เห็นก็รู้สึกชื่นใจ...

แม้จะรู้ว่านี่คือความสำเร็จของกิจกรรม ทุกคนได้ประโยชน์กันถ้วนหน้า แต่น่าแปลกที่คุณสุวิทย์ ยังรู้สึกว่าการทำแบบนี้ ก็ไม่ต่างจาก Marketing Event ที่บริษัทต่างๆ ก็ทำกันอยู่เป็นเรื่องปกติ

มีอะไรบางอย่างยังคงส่งเสียงรบกวนอยู่ลึกๆ ในใจ... แค่นี้คือสำเร็จแล้วหรือ?

ความปรารถนาดีทั้งหลายทั้งปวง ตลอดจนร่างกายแรงใจและทรัพยากรทุ่มเทลงไป ยังไม่เห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรมที่ยั่งยืนอย่างที่ตั้งใจไว้เลย

ที่ผ่านมา ทีมงานโรซ่าตะลุยเดินสายจัดกิจกรรมในโรงเรียน ประมาณ 25-30 แห่งต่อปี ในพื้นที่สามจังหวัด ทุกปีทีมงานก็จะทำงานในรูปแบบเดิม ความสำเร็จและผลลัพธ์ที่ได้ ก็เหมือนแบบเดิม ทุกคนสนุกสนานกับกิจกรรมวันปิดโครงการ ผู้ชนะยินดีปรีดากับรางวัลที่ได้รับ สื่อลงข่าวกันเยอะแยะมากมาย แต่เพียงไม่นานทุกอย่างก็ค่อยๆ เงียบหายไปเหมือนคลื่นกระทบฝั่ง ปีต่อไปก็เริ่มจัดงานใหม่ ทุกโรงเรียนทุกคนก็มาแข่งกันใหม่ สนุกกับกิจกรรมกันใหม่ มีรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ และความสุข แต่แล้วไม่นานมันก็ผ่านไปทั้งหมดอีก วันเวียนอย่างนี้เรื่อยไป

เป็นความสำเร็จแบบที่อาจารย์สง่าเรียกว่า “ไฟไหม้ฟาง” แน่แน่นอนว่าความสำเร็จนั้นไม่ใช่ความสำเร็จแบบที่คุณสุวิทย์และโรซ่าอยากเห็นหรือพอใจแค่นี้

คำถามคือ แล้วโรซ่าจะเดินหน้าต่ออย่างไรดี ถึงจะได้ผลลัพธ์ที่ไม่ใช่แค่ “ไฟไหม้ฟาง” แต่เป็นความสำเร็จที่มีความยั่งยืน

แน่นอนว่า ความยั่งยืนนั้นต้องมีรากฐานที่มั่นคงรองรับ

และนั่นคือจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ครั้งสำคัญ

Focus on the root, not the fruit.

จากไฟไหม้ฟาง สู่มุมที่ยั่งยืน

กิจกรรม Roza School Program เริ่มต้นขึ้นในปี 2547 และจัดต่อเนื่องมาจนถึงปี 2553 เป็นกระบวนการทำงานที่ไม่เคยหยุดนิ่ง มีการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ โครงการอย่างแท้จริง เป็นการทำงานที่องค์กรเอกชนแห่งหนึ่งร่วมมือทำงานกับภาครัฐแบบใจถึงใจ พันธมิตรทุกฝ่ายจับมือกันทำงานเต็มที่ด้วยความตั้งใจจริง

“แผนส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืนในโรงเรียน” ที่คุณสุวิทย์และทีมงานโรซ่าทำในช่วงแรกๆ ถือว่าประสบความสำเร็จพอสมควร ทว่า ผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ได้นั้นยังเป็นเพียงความสำเร็จแบบที่ อาจารย์สง่าเรียกว่า “ไฟไหม้ฟาง”

แต่ทั้งคุณสุวิทย์และโรซ่าไม่ได้ต้องการให้การลงทุนลงแรงเหนื่อยยากทำกิจกรรมเพื่อสังคมนี้ได้ผลลัพธ์เป็นความสำเร็จที่เพียงไม่นานก็สูญหายแบบนั้น

เมื่อเป้าหมายหลักที่อยากเห็นคือผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน จึงนำไปสู่การจัดประชุมสรุปงานครั้งสำคัญที่ศูนย์การค้า UD Town จังหวัดอุดรธานี

“พอจบงานแล้ว พวกเราทั้งทีมโรซ่าเองกับตัวแทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก็นั่งคุยกันว่า จะทำยังไงที่จะได้ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนจริงๆ ซึ่งก็สรุปได้ว่า มีคำถามสำคัญ 4 ข้อเป็นโจทย์ใหญ่ ที่เราต้องช่วยกันหาทางออกให้ได้” คุณสุวิทย์เล่า

คำถามสำคัญ 4 ข้อนั้นคือ

1. ทำอย่างไรดีให้กิจกรรมที่ทำอยู่มีความยั่งยืน
 2. ทำอย่างไรที่กิจกรรมจะไม่เป็นงานเฉพาะกิจที่แยกออกมาเป็นอีกภาระงานของทั้งครูและนักเรียน
 3. ทำอย่างไรที่จะให้เกิดการตระหนักรู้ และสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมจนทำให้เด็กมีภาวะโภชนาการที่ดีอย่างแท้จริงได้
 4. สำคัญที่สุดคือ เห็นผลลัพธ์และวัดผลได้จริงเมื่อได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเปิดใจ
- นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ อติตรองอธิบดีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น ถามขึ้น ขณะประชุมกันว่า

“ถ้าเรานำโครงการนี้ไปทำร่วมกับกับงานนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนของกรมอนามัย ซึ่งเป็นงานประจำอยู่แล้ว น่าจะเกิดความต่อเนื่องมากกว่านี้ เพราะว่านโยบายที่กรมอนามัยมีข้อตกลงร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการนั้น เป็นโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร คุณสุวิทย์มีความคิดเห็นอย่างไร”

จากการเปิดใจรับฟังประเด็นปัญหาและข้อคิดเห็นต่างๆ อย่างจริงจัง ทำให้คุณสุวิทย์และทีมงานโรซ่าเข้าใจระบบการทำงานและข้อจำกัดของภาครัฐเป็นอย่างดี และนั่นกลายเป็นข้อมูลที่สำคัญ

ประสบการณ์ของทีมงานโรซ่าในการลงพื้นที่ได้เคยมีการพูดถึง “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” มาบ้างจากผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่ โดยถามทั้งในแง่ความสนใจและความเป็นไปได้ ซึ่งพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เข้าใจและเห็นด้วยในหลักการ แต่ขาดความมั่นใจว่าจะสามารถนำพาโรงเรียน ไปสู่ความสำเร็จได้หรือไม่ เพราะยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ และประเด็นสำคัญคือ การขาดการสนับสนุนที่จริงจังจากผู้บังคับบัญชาตลอดจนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับทุกคนต่างก็มี ภารกิจงานประจำด้านต่างๆ ที่ถ้าโหมเข้าสู่โรงเรียนในแต่ละปี จึงทำให้โครงการนี้ถูกละเลยไป

ด้วยเหตุนี้ ในช่วงเวลานั้นคือ ปี 2553 จึงมีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็น โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชรในเขตภาคอีสานตอนบนเพียง 2 โรงเรียนเท่านั้น จากจำนวนทั้งหมดนับพันโรงเรียน

แม้จะเห็นแล้วว่า นี่เป็นงานระดับหิน แต่ก็ไม่มีใครถอดใจ คุณสุวิทย์มองว่า โครงการนี้หากทำได้ ประโยชน์จะไปสู่ตัวเด็กจริงๆ เพราะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กๆ ดีขึ้นได้จริง อีกทั้งยังตอบโจทย์งาน CSR เกี่ยวกับอาหารซึ่งเป็นเนื้องานที่เกี่ยวข้องกับโรซ่าโดยตรง เป็นผลสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งสำหรับสังคม และองค์กรด้วย

“ในเมื่อเป้าหมายสูงสุดของ CSR Roza คือการพัฒนาบนพื้นฐานการปฏิบัติได้ด้วยตนเองของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างลงตัวที่สุด เพียงแต่อุปสรรคในขณะนั้นคือการขาดความมั่นใจของโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงาน ถ้าโรซ่าช่วยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เป็นตัวกลางระดมภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดมาร่วมด้วยช่วยกันสร้างความเชื่อมั่นและเป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้ปฏิบัติงานเมื่อมีโรงเรียนประสบความสำเร็จเพิ่มขึ้นย่อมแสดงว่ากระบวนการของเราเดินมาถูกทางแล้ว เราสามารถทำให้เขาพัฒนาด้วยการยืนบนลำแข้งของตนเอง นี่คือนี่ที่เป็นคุณค่าสูงสุดของโครงการ”

นั่นคือเบื้องหลังความคิด ของคุณสุวิทย์ในวันนั้นและตอบรับคำเชิญจากคุณหมอสมศักดิ์ แบบไม่ลังเลไปว่า

“ผมเห็นด้วยกับการนำโครงการของโรซ่าไปผนวกรวมกับงานนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนของกรมอนามัย”

คำตอบของคุณสุวิทย์ในครั้งนั้น นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการทำ CSR แบบฉบับเฉพาะของโรซ่า ในเวลาต่อมา

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จุดตั้งต้นของสุขภาวะในโรงเรียน

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทยเริ่มต้นโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้นำแนวคิดการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของกฎบัตรอตตาวาและแนวคิดส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก (WHO) มาปรับใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในปีงบประมาณ 2541

ส่วนความหมายของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตามที่องค์การอนามัยโลก (WHO : 1998) ได้ให้ คำจำกัด ความเอาไว้คือ โรงเรียนที่มีขีดความสามารถแข็งแกร่งมั่นคง ที่จะเป็นสถานที่ที่มีสุขภาพอนามัยที่ดี เพื่อการอาศัย ศึกษาและทำงาน (A health promoting school is a school constantly strengthening its capacity as a healthy setting for living, learning and working)

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2545) ได้ให้ความหมายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพคือ โรงเรียนที่มีความร่วมมือ ร่วมใจกัน พัฒนาพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการมีสุขภาพดีของทุกคนในโรงเรียน

ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติขึ้นคณะกรรมการชุดนั้นมีมติร่วมกันที่จะพัฒนาโรงเรียนทุกแห่งให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพนโยบายโรงเรียนส่งเสริมจึงถูกกำหนดให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 9 โดยเน้นสุขภาวะที่สมบูรณ์และมีคุณภาพทั้งกาย ทางใจ ทางสังคมและทางจิตวิญญาณ พัฒนาระบบสุขภาพทั้งระบบ

ในช่วงแผนพัฒนาสุขภาพในช่วงแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) จึงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การพัฒนาใหม่โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างบูรณาการเป็นองค์รวมและมีความสมดุลพอดี ที่มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและสุขภาพดีเป็นผลจากสังคมดี เพื่อมุ่งสร้างสุขภาพดี บริการดี สังคมดี ชีวิตมีความสุขแบบพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)ที่มุ่งพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสร้างเอกภาพและธรรมาภิบาลในการ อภิบาล

ระบบสุขภาพ ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม มุ่งเน้นการสร้างหลักประกันและจัดบริการที่ครอบคลุมเป็นธรรม¹

การพัฒนาและส่งเสริมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ภายใต้การดำเนินงานของ สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด โดยปกติจะให้โรงเรียนทุกโรงเรียนเข้าร่วมดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และได้ ดำเนินการถ่ายทอดแนวคิดแก่ผู้บริหาร ครูอนามัยโรงเรียน โคนมีจุดมุ่งหมายพัฒนาโรงเรียน เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของผู้บริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการและการประเมินงานตามโครงการ ผู้บริหารจึงมีความสำคัญ และเป็นปัจจัยหลักในการนำพาความรู้ความชำนาญมาดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผล

เป็นรูปแบบที่ต้องใช้เทคนิคการบริหารที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสอดคล้องกับปัญหาของการพัฒนา ตลอดจนสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น ความเชื่อถือและความไว้วางใจในสถานศึกษา อีกทั้งกระทรวงสาธารณสุขได้มีการปฏิรูประบบสุขภาพครั้งใหญ่ ที่เน้นความสำคัญกับ การสร้างสุขภาพมากกว่า จะรอซ่อมสุขภาพ โดยมีมาตรการที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ

การสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีต้องให้เกิดขึ้นตั้งแต่ยังเป็นเด็ก สถานศึกษาจึงเป็นแกนนำหรือศูนย์กลางการสร้างสุขภาพ เพื่อให้เด็กวัยเรียนมีสุขภาพร่างกาย จิตใจและสังคมที่ดี²

การดำเนินการให้เกิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับเพชร ไม่ได้ง่าย แต่จำเป็นต้องทำเป็นระบบ

กล่าวได้ว่า “แนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ”³ เป็นการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทุกคน ทั้งโรงเรียนและชุมชน ให้สามารถนำความรู้และทักษะด้านสุขภาพ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยการ ดูแลใส่ใจสุขภาพของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถตัดสินใจในการ ควบคุมสภาวะการณ์ ที่มีผลกระทบต่อ สุขภาพ โดยเฉพาะนักเรียนจะได้รับการปลูกฝังทัศนคติ ฝึกทักษะและ พฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม สมาชิก ในชุมชนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและ ปลอดภัย ทำให้บรรลุเป้าหมาย ของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

¹ กรมอนามัย,2556:1-3 อ่างในมนัญญา อุปธิ และคณะ ,2558

² สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม,2556 :55-56

³ สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ (2558). คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2558), กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนและเยาวชน ผ่านการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน (School Health Program) ในอดีตเน้น 4 เรื่องหลัก คือ สุขศึกษาในโรงเรียน (School Health Education) อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (School Health Environment) บริการอนามัยในโรงเรียน (School Health Service) และความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน

ต่อมา มีการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนจากข้อเสนอแนวคิด “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” ของคณะผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมสุขภาพและสุขศึกษาขององค์การอนามัยโลก ซึ่งประเทศไทย โดยกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักงานภาคพื้น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEARO) ขององค์การอนามัยโลก จัดประชุม Intercountry Consultation on Health Promoting School เมื่อวันที่ 2 – 5 ธันวาคม 2540 ณ กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วม ประชุมประกอบด้วยผู้แทน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และผู้แทนจาก 7 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สืบเนื่องจากการประชุมดังกล่าว กรมอนามัยจึงนำ แนวคิดและกลยุทธ์ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพนี้มา ดำเนินงานที่ตรงกับแผน พัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) โดยลักษณะการทำงานอยู่บน พื้นฐานการมีส่วนร่วม ของผู้เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน องค์กร และประชาชนในชุมชนมีการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

เห็นได้ชัดในปี พ.ศ.2542 มติคณะรัฐมนตรีมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งกรมอนามัยได้จัดประชุมคณะกรรมการดังกล่าวและผลการประชุมทำให้เกิดเป้าประสงค์ของนโยบาย โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัยจึงจัดแถลงนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย และจัดอบรมผู้นำเพื่อดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แก่ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 89 โรงเรียน ส่วนในระดับจังหวัดมีการถ่ายทอดแนวคิดแก่ฝ่าย การศึกษาและสาธารณสุขระดับอำเภอทั่วประเทศ และขยายผลสู่ระดับอำเภอ อำเภอละ 1 โรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2545 ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตาม 10 องค์ประกอบ และแบ่งการประเมินเป็น 3 ระดับ ระดับทอง ระดับเงินและระดับทองแดง หลังจากนั้นโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและผ่านการประเมินค่อนข้างสูงร้อยละ 96.8 กรมอนามัยจึงได้พัฒนาเกณฑ์ มาตรฐานในระดับที่สูงขึ้นคือ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” ในปี พ.ศ.2552 ที่เน้นคุณภาพโดย วัด ผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานตาม 10 องค์ประกอบ ทั้งด้านสุขภาพและด้านพฤติกรรมสุขภาพ และได้พัฒนาเกณฑ์ประเมินผลมาเรื่อยๆ ด้วยการเชื่อมโยงโรงเรียนสุขภาพกับยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาสุขภาพ กลุ่มเด็กวัยเรียนและกลุ่มวัยรุ่น การปรับเกณฑ์ให้มีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่มี ผลกระทบต่อสุขภาพเด็กและเยาวชน ช่วงปี พ.ศ.2557 ได้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือระหว่าง กรม

อนามัยและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.ในการดำเนินงานแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

กล่าวได้ว่าการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ทุกภาคส่วนในสังคม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนและชุมชน เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน การดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ

การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคตามองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 ประการ แบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านที่ 1 คือ ด้านกระบวนการ จากองค์ประกอบที่ 1 เรื่องนโยบายของโรงเรียนกับองค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการในโรงเรียน ด้านที่ 2 เป็นด้านส่งเสริมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน องค์ประกอบที่ 4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ องค์ประกอบที่ 5 บริการอนามัยโรงเรียน องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาโรงเรียน องค์ประกอบที่ 7 โภชนาการและอาหารปลอดภัย องค์ประกอบที่ 8 การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ องค์ประกอบที่ 9 การให้คำปรึกษา และสนับสนุนทางสังคม สุดท้ายคือองค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน

การดำเนินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ถ้าโรงเรียนได้พัฒนาโรงเรียนให้ผ่านเกณฑ์ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแน่นอนคือ โรงเรียนได้รับรู้แนวทางการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนและขยายผลสู่ชุมชน ส่วนนักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตในการสร้างพฤติกรรม ซึ่งจะปลูกฝังให้เกิดการปฏิบัติตนที่จะนำไปสู่การมี สุขภาพดี ตั้งแต่เด็กควบคู่ไปกับการศึกษา เพื่อให้เด็ก “ดี เก่ง มีสุข” ด้านครู ผู้ปกครอง และสมาชิก ของชุมชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดทักษะการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม ด้านตัวชี้วัดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพการศึกษา ก่อให้เกิดผลดีต่อโรงเรียนในการรับการประเมินจากภายนอก หากว่าโรงเรียนมีโอกาสได้รับความร่วมมือ และการช่วยเหลือจากชุมชน และองค์กรต่างๆเพิ่มขึ้น

ประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น เป็นความท้าทายภายใต้เงื่อนไขภายใต้เงื่อนไขที่จำกัดของทรัพยากร คน เวลา และงบประมาณของฝ่ายการศึกษา สาธารณสุขและท้องถิ่น ทางเลือกที่เหมาะสมคือ “การบูรณาการความร่วมมือในเรื่องการศึกษาควบคู่ไปกับสุขภาพดี” โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ ภาพลักษณ์ของเด็กวัยเรียนและเยาวชนไทยที่ดี เก่งและมีความสุข อันเป็นความสำเร็จของการ ปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูประบบสุขภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุถึงปรัชญาการพัฒนา “คน” อย่างแท้จริง

กลไกสำคัญในการพัฒนาสู่ความสำเร็จและยั่งยืน “3 พลัง”

พลังแรกคือ พลังด้านวิชาการ ผู้บริหารต้องมีนโยบายที่ชัดเจน มีกลยุทธ์สร้างแรงจูงใจในการทำงาน บุคลากรในโรงเรียนร่วมดำเนินการ ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหา บุคลากรสาธารณสุขให้การสนับสนุนองค์ความรู้ วิชาการด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

พลังที่สองเป็น พลังด้านการเมือง ด้วยพลังจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

พลังที่สาม คือ พลังประชาสังคม นั้นหมายความว่า ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรม โครงการหรือเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคตามองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 ประการ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1) ด้านกระบวนการ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 นโยบายของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการในโรงเรียน

2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

องค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 5 บริการอนามัยโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 7 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย

องค์ประกอบที่ 8 การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ

องค์ประกอบที่ การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม

องค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน

ระดับการรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ระดับทองแดง

ผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นดีมาก 4 องค์ประกอบ โดยต้องผ่านตัวชี้วัดทุกตัว

ผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นดีใน 6 องค์ประกอบที่เหลือ

ระดับเงิน

ผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นดีมาก 6 องค์ประกอบ โดยต้องผ่านตัวชี้วัดทุกตัว

ผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นดีใน 4 องค์ประกอบที่เหลือ

ระดับทอง

ผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นดีมาก 8 องค์ประกอบ โดยต้องผ่านตัวชี้วัดทุกตัว

ผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นดีใน 2 องค์ประกอบที่เหลือ

จากโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

เพราะเด็กคือหัวใจไม่ใช่กระบวนการ

นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิช อธิบายว่าขณะนั้นได้มีการสร้างเกณฑ์วัดเพื่อจัดระดับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไว้เป็นระดับทองแดง ระดับเงิน ระดับทอง โดยระดับทองต้องผ่านมาตรฐาน 10 ใน 15 ข้อ ระดับเงินต้องผ่านมาตรฐาน 8 ใน 15 ข้อ และระดับทองแดงต้องผ่านมาตรฐาน 6 ใน 15 ข้อ แต่เกณฑ์วัดนี้ยังไม่ตอบโจทย์เรื่องการสร้างความยั่งยืน จึงได้หารือกับนายแพทย์โสภณ เมฆธน รองอธิบดีกรมอนามัยในขณะนั้น และมีความเห็นร่วมกันว่าควรจะมีเกณฑ์ใหม่ที่ตอบโจทย์เรื่องความยั่งยืนได้ จึงเป็นที่มาของเกณฑ์การสร้างโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งประกอบด้วยงานของทุกกรมและทุกกองในกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียน โดยแบ่งงานเป็นสองกลุ่มหลักคือ งานส่งเสริมสุขภาพ กับงานอนามัยสิ่งแวดล้อม และไปเชื่อมโยงกับนโยบายของคุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ซึ่งเป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ในด้านที่เกี่ยวกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อจูงใจให้โรงเรียนดำเนินงานเรื่องนี้

“เมื่อแยกงานกลุ่มงานแล้ว เราก็มาดูว่าแต่ละกลุ่มงานมีอะไรบ้าง ผมดูแลด้านงานส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งก็มีงานโภชนาการ ออกกำลังกาย ทันตสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพวัยเรียน อนามัยวัยรุ่น และยังมี กรมสุขภาพจิต การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกรมควบคุมโรค ส่วนกลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมก็มีเรื่อง ของสุขภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอาหาร อนามัยสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ งานอาชีวอนามัยซึ่ง อยู่ในกรมควบคุมโรค โรคจากการประกอบอาชีพ แล้วเรายังคิดต่อไปถึงเรื่องการ รักษาพยาบาลเด็กนักเรียน การเสริมสร้างทักษะเด็กนักเรียน” นายแพทย์สมศักดิ์อธิบายให้ฟัง

โดยโรงเรียนผ่านการประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง แล้ว ระยะต่อมาเป็นการ พัฒนาโรงเรียนสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ที่เน้นการวัดผลลัพธ์ด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน และผลการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน

มาตรฐานที่ 1 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ตัวชี้วัดที่ 1)

มาตรฐานที่ 2 การดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ (ตัวชี้วัดที่ 2 และ 3)

มาตรฐานที่ 3 ผลสำเร็จของการดำเนินงาน

3.1 ภาวะสุขภาพของนักเรียน (ตัวชี้วัดที่ 4-10)

3.2 โครงการแก้ปัญหาในโรงเรียน (ตัวชี้วัดที่ 11)

3.3. งานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ คือ น้ำบริโภคปลอดภัยและเพียงพอ (ตัวชี้วัดที่ 12) สุขาน่าใช้ (ตัวชี้วัดที่ 13) โภชนาการและสุขภาพอาหาร (ตัวชี้วัดที่ 14-16) การป้องกันอุบัติเหตุ (ตัวชี้วัดที่ 17) สุดท้ายคือการป้องกันและแก้ไขมลภาวะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ (ตัวชี้วัดที่ 18-19)

เมื่อดูภาพรวมทั้งหมดแล้วก็ได้ข้อสรุปว่า โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจะมีเกณฑ์ชี้วัดทั้งหมด 19 ตัวชี้วัดที่จะเน้นการวัดผลลัพธ์ที่ตัวเด็กนักเรียนเป็นหลัก ต่างจากโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองแดง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเงิน และโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทอง ซึ่งมีเป้าหมายคือวัดผลความสำเร็จ ผ่านกระบวนการ ซึ่งยังขาดความยั่งยืนเท่าที่ควรจะเป็น

19 ตัวชี้วัดสำหรับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

1. โรงเรียนผ่านการประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง
2. มีการจัดตั้งชมรมสุขภาพที่มีนักเรียนแกนนำรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง
3. มีโครงการสุขภาพของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จชัดเจนในการลดปัญหาสุขภาพหรือ
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและหรือชุมชน
4. ภาวะโภชนาการ นักเรียนมีน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง (W/H) และมีส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ (H/A)
5. นักเรียนไม่มีฟันแท้ผุและไม่มีฟันแท้ถูกถอน
6. นักเรียนอายุ 7-18 ปี มีสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ
(Health related Physical Fitness) ผ่านเกณฑ์
7. นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิตได้รับการดูแลช่วยเหลือ
8. นักเรียนมีความรู้และทักษะด้านสุขอนามัยทางเพศ
9. ไม่มีการการสูบบุหรี่ในโรงเรียน
10. นักเรียนที่มีสายตาและการได้ยินผิดปกติได้รับการแก้ไข
11. โครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่มีความชุกสูงหรือเป็นอันตรายในเด็กวัยเรียน
ได้เป็นผลสำเร็จและต่อเนื่อง
12. น้ำบริโภคปลอดภัยและเพียงพอ
13. ส้วมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS
14. มีการจัดหรือจำหน่ายอาหารว่างและเครื่องดื่มที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ไม่หวานจัด
ไม่เค็มจัด และไม่มีไขมันสูง
15. มีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้บริโภคผักมื้อกลางวันตามปริมาณที่แนะนำ
16. โรงอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน
17. ไม่มีการบาดเจ็บในโรงเรียนจนทำให้นักเรียนต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล

18. มีการจัดการปัญหาที่เกิดจากมลภาวะภายนอกโรงเรียนที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

19. โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

จากจุดเริ่มต้นนั้น คุณหมอสมาศักดิ์ได้ออกแบบ พุดคุย ประชุมกับผู้บริหารกลุ่มต่างๆ เพื่อทบทวนตัวชี้วัดทั้งหมด เริ่มต้นด้วยการลงสู่สำรวจในโรงเรียน เพื่อไปสำรวจสถานการณ์ของแต่ละตัวชี้วัดว่าถ้า จะประกาศไปทั่วประเทศเป็นนโยบายนั้นจะต้องใส่ใจเรื่องอะไรบ้าง เพื่อเด็กจะได้รับการคุ้มครอง ดูแล ใส่ใจ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เมื่อได้ทบทวนตัวชี้วัดและปรับปรุง ประเด็นที่เป็นจุดด้อยต่างๆ ให้ดีและสมบูรณ์ขึ้น จากนั้นประมาณปี 2552 จึงจัดพิมพ์คู่มือสร้าง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรขึ้นเป็นครั้งแรก

กล่าวได้ว่า

“หัวใจสำคัญของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจึงอยู่ที่ตัวเด็ก เพราะเด็กคือหัวใจ ไม่ใช่ กระบวนการ”

เมื่อคุณสุวิทย์ตกลงใจที่จะนำโครงการ “โรซ่า School Program” ผนวกเข้ากับโครงการ ของภาครัฐ คือ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” กระบวนการต่างๆ ก็เริ่มต้นขึ้นทันที

รัฐกับเอกชน การจับมือเพื่อพัฒนาสังคม จุดเริ่มต้นความยั่งยืน

การประชุมสรุปงานกันที่อุดรธานีครั้งนั้นกล่าวได้ว่าเป็นการจับมือกันครั้งสำคัญระหว่างภาครัฐคือกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กับภาคเอกชนคือ บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด หรือแบรนด์โรซ่า นับว่าเป็นมิติใหม่ของการทำกิจกรรมด้าน CSR เป็นจุดเริ่มต้นที่น่าสนใจยิ่ง

คุณหมอสมาศักดิ์กล่าวถึงความร่วมมือในครั้งนี้ว่า การทำงานของภาครัฐกับองค์กรเอกชน หัวใจสำคัญคือ การทำด้วยความจริงใจ ทำตามกฎระเบียบขององค์กรที่มีอยู่ ในฐานะองค์กรของภาครัฐ ทุกโครงการที่เข้าร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมได้ต้องเป็นบริษัทที่ไม่ละเมิดระเบียบหรือกฎหมายของกระทรวงสาธารณสุข

“ตอนนั้นผมไม่รู้หรือว่าบริษัทมีเป้าหมายอะไร จนกระทั่งได้มาร่วมกิจกรรมที่อุดรธานี สิ่งที่ผมสนใจคือ บริษัทนี้ไม่เน้นการขายของ มองที่ตัวเด็กและสุขภาพเด็ก มีทีมงานที่ดี โดยรวมๆ เห็นว่ามีกิจกรรมและเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงสาธารณสุข ถือว่าเป็นบริษัทที่มีคุณภาพ ทำกระบวนการเรียนรู้ดี มีความมุ่งหวังการพัฒนา และมีทีมงานที่เข้มแข็ง” คุณหมอสมาศักดิ์ เล่าย้อนถึงวันที่เจอกันครั้งแรก

คุณสุวิทย์เองก็เล่าถึงประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเอาไว้ที่น่าสนใจว่า

“เราได้เรียนรู้หลายอย่างจากการร่วมงานกับภาครัฐและชุมชน แต่สิ่งสำคัญที่สุดที่เราได้เรียนรู้คือ หัวใจของการให้ไม่ควรเริ่มต้นจากสิ่งที่เรามีหรืออยากจะให้ แต่ควรพิจารณาถึงสิ่งที่ขาดและจะเกิด ประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืนต่อผู้รับเป็นหลัก”

ความท้าทายสำคัญที่ทีมงานโรซ่าพบในระหว่างที่ทำโครงการ “แผนพัฒนาสุขภาพอย่างยั่งยืน” คือ ในแต่ละปี ทั้งโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ และศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น ซึ่งเป็นพันธมิตรสำคัญในการสนับสนุนองค์ความรู้ ต่างก็มีภารกิจประจำรวมทั้งโครงการพิเศษต่างๆ มากมายที่ต้องทำ โครงการของโรซ่ากลายเป็นภาระงานเพิ่มสำหรับโรงเรียนที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากโรซ่า

“ผมยังจำภาพใบหน้าของคุณครูที่ตอบคำถามทีมงานด้วยความกังวลและตื่นตระหนก เมื่อเราไปตรวจเยี่ยมเสริมกำลังใจที่โรงเรียน และสอบถามถึงความคืบหน้าหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของ โครงการแผน ส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืนในโรงเรียน เพราะเข้าใจว่าเราต้องการไปตรวจสอบการใช้จ่าย เงินสนับสนุนที่ได้รับมอบไป”

ปัญหาอีกอย่างที่สำคัญคือ การมอบทุนสนับสนุนในแต่ละปีนั้น เมื่อใดที่โรซ่าย้ายการสนับสนุน ไปที่โรงเรียนอื่น โครงการดีๆ ที่โรงเรียนเคยทำในปีก่อนๆ แต่ไม่ได้รับเงินสนับสนุนในปีนั้น ก็จำเป็นต้องหยุด หรือเดินต่อไปได้ไม่เต็มที่

“การให้เงินทุนสนับสนุนโครงการในแต่ละปีนั้น แน่แน่นอนว่าเป็นเรื่องดี แต่มันดีไม่สุด เพราะการให้เงินสนับสนุนก็เปรียบเสมือนกับการให้ปลา แทนที่จะให้เครื่องมือจับปลาเพื่อให้เขาจับปลาได้ด้วยตัวเอง” นี่คือข้อสรุปของคุณสุวิทย์จากการประชุมร่วมกับผู้บริหารของกรมอนามัยในวันนั้น

และนั่นคือจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้งาน CSR ของโรซ่ามุ่งเน้นที่ “การให้คนเบ็ดแทนปลา” นับจากนั้น เป็นต้นมาจนถึงบัดนี้

วิถีไฮคิว : ถอยหนึ่งก้าว แล้วก้าวอย่างยั่งยืน

จะเห็นได้ว่าตลอดเวลาที่ผ่านมา บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด นั้นดำเนินธุรกิจโดยมีปรัชญา การดำเนินธุรกิจที่เรียกว่า “วิถีไฮคิว” เป็นแนวทางมาโดยตลอด

อย่างที่ผมได้เล่าให้ฟังไปก่อนหน้านี้แล้วว่า วิถีไฮคิวนั้นประกอบด้วยหลักคิด 5 ประการคือ หัวใจเปิดกว้าง สร้างการเปลี่ยนแปลง พลิกแพลงปรับเปลี่ยน เรียนรู้เดินทาง และหาทางทำให้ง่าย

จากจุดประกายไอเดีย “ให้ค้นเบ็ดแทนปลา” คุณสุวิทย์ก็เดินทางปรับรูปแบบการทำ CSR บนพื้นฐานปรัชญาวิถีไฮคิวนั้นค้นพบแนวทางที่ชัดเจนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมายของโครงการ รวมถึงก่อให้เกิดหลักการและกระบวนการในการทำ CSR แบบเฉพาะของโรซ่าตาม “วิถีไฮคิว” ที่เป็นปรัชญาขององค์กร โดยมีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

ประการแรก การนำสิ่งที่เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริงต่อชุมชนและมีการออกแบบอย่างชัดเจน แล้วจากภาครัฐที่มีนโยบายและองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรม แต่อาจจะยังไม่สามารถเดินทางต่อ ได้อย่างรวดเร็ว เพราะอุปสรรคบางประการ มาทำให้เกิดผล นั่นคือ นำการพัฒนาสภาพแวดล้อมและสุขภาวะ ของเยาวชนกลุ่มเป้าหมายตามแนวทางของ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” มาเป็นแกนหลักของ โครงการ มองในแง่ของปรัชญาไฮคิวนี้อีกการ “หาทางทำให้ง่าย” เลือกโครงการของภาครัฐที่ตรงกับ ความต้องการของชุมชน เพื่อ “เรียนรู้เดินทาง” ไปสู่ความสำเร็จ

ประการที่สอง บทบาทของโรซ่าต้องถอยมาหนึ่งก้าว เป็นเพียงผู้สนับสนุน เพื่อเปิดโอกาสให้พันธมิตรโดยเฉพาะกรมอนามัยที่เป็นต้นแบบแนวคิดนี้และภาคีเครือข่ายพันธมิตรอื่นๆ เข้ามาขับเคลื่อน การทำงานร่วมกัน นั้นหมายความว่า ต้องลดความสำคัญของการสร้างการรับรู้ในแบรนด์โรซ่า และมุ่งเน้นที่ ความสำเร็จของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการแทน โดยตัวชี้วัดสำคัญที่สุดคือ จะต้องผลักดันให้มี โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในเขตภาคอีสานตอนบนให้มากที่สุด นั่นคือ “พลิกแพลงปรับเปลี่ยน” กำหนดกลยุทธ์การทำCSR ในระยะเริ่มต้นใหม่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในระยะยาวเพื่อบรรลุเป้าหมาย ขององค์กร

ประการสุดท้าย ต้องตอบโจทย์ขององค์กรในฐานะที่เป็นเจ้าของทุนดำเนินโครงการ

ถ้าเช่นนั้นแล้ว แบรินด์โรซ่าจะได้รับผลตอบแทนอะไรจากการทำโครงการในลักษณะนี้ละ สำหรับคำถามนี้ คุณสุวิทย์ก็ได้อธิบายว่า

“ถึงแม้ในขณะนั้น (ปี 2553) แนวคิดเรื่อง CSR กับธุรกิจอาจเป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นและยังไม่ก้าวพ้นจากการบริจาค แต่ผมเชื่อว่าโครงการนี้จะสร้างความยั่งยืนได้มากกว่าการบริจาค และ CSR จะต้องเป็นหนึ่งในจิตสำนึกและกิจกรรมขององค์กรที่ต้องเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต ดังนั้น ถ้าเราสามารถออกแบบกิจกรรม CSR แบบต่อเนื่องและตอบโจทย์ความยั่งยืนของชุมชนได้ ทำที่สุดแล้วความยั่งยืนนั้นจะกลับมาสู่องค์กร ดังนั้นความสำเร็จของแบรนด์โรซ่าจึงผูกติดกับความสำเร็จของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร บนความเชื่อว่าจำนวนโรงเรียนระดับเพชรที่มากขึ้น จะทำให้แบรนด์สามารถเข้าไปอยู่ในใจ ของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดได้

มากขึ้นด้วยในที่สุด” ผมมองว่านี่คือการมี “หัวใจเปิดกว้าง” ทลายกรอบแนวคิด แบบเดิมพร้อมที่จะ “เรียนรู้
เดินหน้า” หารูปแบบการทำ CSR ที่ลงตัวที่สุด

คุณสุวิทย์รู้ดีว่า การทำกิจกรรม CSR ที่มุ่งหวังผลลัพธ์เป็นความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน นั้น
ไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะเมื่อต้องร่วมขับเคลื่อนกับภาครัฐซึ่งมีระบบการทำงานที่แตกต่างจากภาคเอกชน
รวมทั้งมีข้อจำกัดและกฎระเบียบต่างๆ มากมาย

และแน่นอนว่าเส้นทางสายนี้ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ หากแต่ทอด้วยขวากและคดเคี้ยว มีอุปสรรค ทำ
ทนายที่รออยู่ข้างหน้าอีกมากมาย

แต่เขายังคงเชื่อมั่นสุดใจว่า ทุกความสำเร็จเริ่มต้นที่ก้าวแรกเสมอ

Just Do It.

มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน 19 ตัวชี้วัด โรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็น “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” จะต้องผ่านเกณฑ์ประเมินครบทุกตัวชี้วัด เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง 10 องค์ประกอบ

<p>1.ภาวะสุขภาพของนักเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเจริญเติบโต - สุขภาพช่องปาก - สมรรถภาพทางกาย - สุขภาพจิต - อนามัยทางเพศ - การสูบบุหรี่ - สายตาและการได้ยิน 	<p>2.โครงการแก้ไขปัญหาในโรงเรียน</p>	<p>3.นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้ำดื่มสะอาดเพียงพอ - สุขอนามัย - โภชนาการและสุขาภิบาลอาหาร (ลดหวาน มัน เค็ม ปลอดภัย น้ำอัดลม) - การป้องกันอุบัติเหตุ - การป้องกันสภาวะแวดล้อมเป็นพิษ
--	--------------------------------------	--

มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

มาตรฐานด้าน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ประเมิน
1.การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	1.ผ่านการประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง	ปัจจุบันต้องเป็นระดับทอง

2.การดำเนินงานสุขภาพ ของนักเรียนแกนนำ	2.มีการจัดตั้งชมรม เด็กไทยทำได้ ชมรม สุขภาพอื่นๆ ชมรม หรือแกนนำนักเรียน ที่รวมตัวกันดำเนิน กิจกรรมสุขภาพ อย่างสม่ำเสมอ	อย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป
	3.มีโครงการสุขภาพ ของนักเรียนที่ ประสบผลสำเร็จ ชัดเจน ในการลด ปัญหาสุขภาพหรือ สิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนและ/หรือ ชุมชน	อย่างน้อย 1 เรื่อง
3.ผลสำเร็จของการ ดำเนินงาน ดังนี้ 3.1 ภาวะสุขภาพของ นักเรียน (Health status)	4.1นักเรียนมีเกณฑ์ น้ำหนักตามเกณฑ์ ส่วนสูง (W/H) เกิน เกณฑ์ (เริ่มอ้วนและ อ้วน)	ไม่เกินร้อยละ 7
	4.2 นักเรียนมีส่วนสูง ตามเกณฑ์อายุ (H/A) ต่ำกว่าเกณฑ์ (ค่อนข้างเตี้ยและ เตี้ย)	ไม่เกินร้อยละ 5

	5.นักเรียนไม่มีฟันผุ อุด และถอน	- ร้อยละ 45 ขึ้นไป สำหรับนักเรียน ป.1-6 - ร้อยละ 35 ขึ้นไป สำหรับนักเรียน ม.1-3
	6.นักเรียนอายุ 7-18 ปี มีสมรรถภาพทาง กายที่สัมพันธ์กับ สุขภาพผ่านเกณฑ์	ผ่านเกณฑ์ประเมิน 3 ด้าน ร้อยละ 80 ขึ้นไป
	7.นักเรียนที่มีปัญหา สุขภาพจิตได้รับการ ดูแลช่วยเหลือ	นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิตทุกคน
	8.นักเรียนมีความรู้ และทักษะด้าน สุขภาพอนามัยทาง เพศ	มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสุขอนามัยทางเพศ อย่าง น้อยภาคการศึกษาละ 1 เรื่อง
	9.การสูบบุหรี่ใน โรงเรียน	ไม่มี
	10.นักเรียนที่มี สายตาและการได้ยิน ผิดปกติได้รับการ แก้ไข	นักเรียนชั้น ป.1 และ/หรือชั้น ม.1 ทุกคนที่มีปัญหาได้รับ การแก้ไข
3.2 โครงการแก้ไขปัญหา ในโรงเรียน	11.มีโครงการแก้ไข ปัญหาด้านสุขภาพ หรือสิ่งแวดล้อมที่มี ความชุกสูงหรือเป็น อันตรายต่อสุขภาพ ของนักเรียนได้เป็น ผลสำเร็จ	มีโครงการที่ประสบความสำเร็จอย่างน้อย 1 โครงการ

<p>3.3 งานตามมาตรฐานนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ</p>		
<p>3.3.1 น้ำบริโภคปลอดภัยและเพียงพอ</p>	<p>12.น้ำดื่มบริโภคปลอดภัยและเพียงพอ โดยมีเกณฑ์การเก็บน้ำส่งตรวจนักเรียน ไม่เกิน 300 คน = 1 จุด</p> <p>นักเรียน ไม่เกิน 300 -1,500 คน = 2 จุด</p> <p>นักเรียน ไม่เกิน 1,501 -5,500 คน = 3 จุด</p> <p>นักเรียน ไม่เกิน 5,000 คน ขึ้นไป = 4 จุด</p>	<p>1.มีผลวิเคราะห์การตรวจคุณภาพน้ำผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำบริโภค กรมอนามัย พ.ศ. 2533</p> <p>2.มีผลการตรวจด้านแบคทีเรีย ผ่านเกณฑ์ทุก 6 เดือน</p> <p>3.มีจุดบริการน้ำดื่ม 1 ที่/นักเรียนและบุคลากร 75 คน</p>
<p>3.3.2 สุขาน้ำใช้</p>	<p>13.ส้วมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS</p>	<p>ส้วมทุกจุดผ่านเกณฑ์ผ่านมาตรฐาน 16 ข้อ</p>
<p>3.3.3 โภชนาการและสุขาภิบาลอาหาร</p>	<p>14.มีการจัดหรือจำหน่ายอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ไม่หวานจัด ไม่เค็มจัด และไม่มันสูง</p>	<p>ทุกวันเปิดเรียน</p>

	15.มีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้บริโภคผักมี้อกลางวันตามปริมาณที่แนะนำ	นักเรียนได้รับประทานผัก เพียงพอตามปริมาณที่แนะนำ ทุกวันเปิดภาคเรียน ชั้นอนุบาล 3 ซ่อนกินข้าว/มี้อ/คน ชั้นประถม 4 ซ่อนกินข้าว/มี้อ/คน ชั้นมัธยม 5 ซ่อนกินข้าว/มี้อ/คน
	16.โรงอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน	โรงอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 30 ข้อ
4.การป้องกันอุบัติเหตุ	17.การบาดเจ็บในโรงเรียนที่ทำให้นักเรียนต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล	ไม่มีนักเรียนบาดเจ็บที่ทำให้ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลในช่วงรอบปีที่ผ่านมา
5.การป้องกันและแก้ไขมลภาวะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ	18.มีการจัดการแก้ไขปัญหที่เกิดจากมลภาวะภายนอกโรงเรียนที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ	มีการจัดการทุกปัญหา (ถ้ามี)
	19.โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 28 ข้อ

โหมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี ภูมิใจสำคัญความสำเร็จ

การตกลงใจปรับเปลี่ยนแนวคิดของโครงการตามที่สรุปในการประชุมครั้งนั้นโดยเดินตามแนวทางของปรัชญาวิถีไฮคิวด้วยการถอยหนึ่งก้าวเพื่อก้าวต่ออย่างยั่งยืนนั้น ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญครั้งใหญ่ต่องาน CSR ของโรซ่านับแต่นั้น

ปี2554โรซ่าได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเดินหน้าด้วยตนเองมาเป็นรวบรวมพันธมิตรและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทยในพื้นที่เป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันมาร่วมกันทำงาน หน่วยงานเหล่านั้น ได้แก่ ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น (ต่อมาเปลี่ยนเป็นศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพื้นที่ 7 จังหวัดภาคอีสาน ตอนบน ได้แก่ อุตรธานี หนองบัวลำภู เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม สกลนคร และตั้งชื่อโครงการใหม่นี้ว่า “โหมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี”

คำว่า “โหม” เป็นภาษาอีสาน แปลว่า รวมกัน ส่วนคำว่า “ฮัก” ก็คือ ความรัก ความหมายโดยรวมจึงหมายถึงการมาร่วมมือกันด้วยความรักเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกหลานเรา

และต่อท้ายด้วยคำว่า “โภชนาการดี” เพราะเรื่องอาหารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สุดของการมีสุขภาพดี และยังเกี่ยวข้องกับพันธกิจขององค์กรที่ต้องการผลิตอาหารที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยด้วย

จากนั้นเป็นต้นมาชื่อย่อยๆ ของโครงการว่า “โหมฮัก” จึงกลายเป็นชื่อเรียกติดปากของทุกคน และในที่สุดคำว่า “โหมฮัก” ก็กลายเป็นชื่อหลัก (mother brand) ของโครงการใหม่ที่ต่อยอดจากโครงการนี้คือ “โหมฮักนักกีฬาน้อย” ที่ตามมาในภายหลังนั่นเอง

“โรซ่าเป็นผู้สนับสนุนเงินทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดบนหลักการสำคัญ 2 ข้อ ข้อแรกคือ โรซ่าจะไม่มีงบหรือเรียกร้องให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการซื้อผลิตภัณฑ์ใดๆ ทั้งสิ้น และ ข้อสองคือ จะไม่มีการมอบเงินทุนสนับสนุนโดยตรงให้แก่โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการด้วย ตนเองได้จริงๆ” คุณสุวิทย์ขยายความ

การดำเนินกิจกรรมใน โครงการโรซ่า โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมอยู่ 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. **สมัครใจค้นหา** คือกระบวนการค้นหาและรับสมัครโรงเรียนที่มีความพร้อมเข้าร่วมโครงการ โดยโรซ่าจะคัดเลือกร่วมกับศูนย์อนามัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ปีละ 20 โรงเรียน พร้อมทั้งปฐมนิเทศเพื่อให้โรงเรียนเข้าใจหลักการของโครงการ และได้ประเมินความพร้อมของตนเองจากตัวชี้วัดทั้ง 19 ตัวชี้วัดด้วย

2. **ฝึกฝนพัฒนา** คือการจัดค่ายโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี เป็นค่าย 3 วัน 2 คืน และเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของโครงการนี้ เป็นกิจกรรมเพื่อการเสริมความรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรของโรงเรียน ทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน เด็กนักเรียนแกนนำ และผู้ประกอบอาหารในโรงเรียน

3. **สนทนาประเมิน** หลังจากผ่านกระบวนการในค่ายโฮมฮักไประยะหนึ่งแล้ว ทางโรซ่าร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์อนามัยฯ จะลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อเสริมกำลังใจและประเมินความก้าวหน้า รวมถึงแนะนำการปรับเปลี่ยนของโรงเรียนเพื่อตอบโจทย์ตัวชี้วัดนั้นๆ และเมื่อพบโรงเรียนที่มีความพร้อม ก็จะเชิญให้มาร่วม workshop เพื่อเตรียมความพร้อมเรื่องงาน เอกสารต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการยื่นขอประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

4. **เชิญชวนชื่นชม** คือจัดกิจกรรม Roza Funny Healthy Trip ฉลองความสำเร็จให้แก่ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เมื่อผ่านการประเมินรับรองจากกรมอนามัยเรียบร้อยแล้ว เป็นการประชาสัมพันธ์ และชื่นชมความสำเร็จของโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

โดยสรุปแล้วกระบวนการทำงานในโครงการ “โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” ถูกออกแบบเชิงระบบ ในลักษณะของภาพรวม (holistic process) ใน 2 มิติด้วยกัน ด้านหนึ่งคือ รวบรวมผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด ให้เข้ามาอยู่ในกระบวนการด้วยกัน ซึ่งเปรียบได้กับการมองปัญหาไปที่ป่าทั้งหมด ไม่ใช่การมองต้นไม้ทีละต้น อีกด้านคือ มิติของต้นทุนในการขับเคลื่อนจะต้องมีองค์ความรู้ (knowledge) ที่แม่นยำเพียงพอ และที่สำคัญ คือสร้างทัศนคติแบบ “ทำได้” (can do attitude) ให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด

โดยหัวใจสำคัญของค่ายโฮมฮัก นี้ผมมองว่าเป็นการทำให้ทุกคนมีเป้าหมายชัดเจนร่วมกัน มีพลังที่จะเกาะเกี่ยวไปด้วยกันได้ตลอดเส้นทางการทำงาน มีระบบพี่เลี้ยงที่แข็งแกร่งเพื่อช่วยกันคลี่คลายปัญหา รวมทั้งช่วยกันให้กำลังใจเพื่อให้พวกเขาไปถึงจุดหมายปลายทางแห่งความสำเร็จด้วยตัวเอง ต้องยอมรับว่า เส้นทางที่จะไปสู่ดวงดาวนั้นไม่่ง่ายเลย กว่าทุกคนจะจับมือกันแล้วไปด้วยกัน เป็นความท้าทายใหม่ ของทางโรซ่าเองด้วย

การจัดค่ายโฮมฮักร์ักลูกหลานโภชนาการดี จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2555 ที่จังหวัดอุดรธานี และ จัดต่อเนื่องมาทุกปี ในแต่ละปีมีโรงเรียนที่ผ่านการอบรมในค่ายแล้วนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ จาก การอบรม กลับไปจัดทำแผนงานและแนวทางปฏิบัติ จนประสบผลสำเร็จผ่านเกณฑ์ชี้วัดเป็น โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชรมากขึ้นเรื่อยๆ ถือเป็นผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน สำหรับโรงเรียนเหล่านั้น

ผลลัพธ์ทางอ้อมที่ตามมาคือ เสียงชื่นชมจากชุมชนที่บอกกันปากต่อปากไปในวงกว้างว่าโรงเรียน ที่ได้ ผ่านเกณฑ์เป็นโรงเรียนระดับเพชรเป็นโรงเรียนที่ดี ใส่ใจสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ลูกหลาน ของ พวกเขาเติบโตอย่างมีคุณภาพทั้งทางร่างกายและสติปัญญา เสียงชื่นชมความสำเร็จนี้ดังไกลข้ามชุมชน ข้าม อำเภอ ข้ามจังหวัด ทำให้ชุมชนใกล้เคียงต่างก็อยากส่งลูกหลานเข้ามาเรียนที่ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับ เพชรกันมากขึ้น

ค่ายโฮมฮักฯ จุดพลังความรู้คู่ความมุ่งมั่น

แรงบันดาลใจนำไปสู่การจุดประกายให้ลุกขึ้นมาเริ่มต้นลงมือทำ และนั่นคือสิ่งเล็กๆ ที่จะสร้าง ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่

ค่ายโฮมฮักร์ักลูกหลานโภชนาการดี เป็นจุดเริ่มต้นของแรงบันดาลใจที่นำไปสู่การพัฒนา สุขภาวะของ เด็กในโรงเรียนอย่างยั่งยืน นอกจากถ่ายทอดองค์ความรู้แล้ว สิ่งสำคัญคือจะต้องทำให้เวลา 3 วัน 2 คืนในค่าย จุดพลังความมุ่งมั่นของทีมงานทุกชีวิตจนสามารถรวมใจทำงานประสานกันได้อย่างกลมกลืน ในแบบ “จับมือ ไว้แล้วไปด้วยกัน” เพราะการก้าวสู่ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” เป็นภารกิจท้าทายและไม่อาจสำเร็จ ได้เลย ถ้าไม่มีทีมเวิร์กที่ดี

“นี่คือเหตุผลที่โรซ่าหุ่มเทพวิทยากรส่วนใหญ่ของโครงการลงในขั้นตอนปากทางนี้ โดยเฉพาะ การ ระดมวิทยากรจากทุกภาคส่วนเป็นจำนวนกว่าครึ่งร้อยมาร่วมด้วยช่วยกันในแต่ละปี เพื่อติดตั้งกลไก องค์ ความรู้ ให้ติดตัวทุกคนตลอดไป ผมเชื่อมั่นว่าถ้าเราจุดประกายสร้างแรงบันดาลใจ ในก้าวแรกให้มันคงแข็งแรง ได้ ย่อมส่งพลังมหาศาลให้ก้าวต่อไป ปราบรื่นจนบรรลุถึงจุดหมายได้ในที่สุด” คุณสุวิทย์อธิบาย

บรรยากาศของกิจกรรมในค่ายเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรของโรงเรียนระดับเพชรรุ่น ที่กับโรงเรียนที่กำลังจะก้าวเดินสู่เส้นทางเดียวกัน เป็นการรวมพลังอย่างเข้มแข็งของเครือข่ายทุกส่วน ที่พร้อม แบ่งปันการเรียนรู้ โดยเฉพาะหลักสูตรที่จัดเต็มมากๆ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้จริงๆ

และสิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของค่ายนี้คือ บรรยากาศของความสุข เป็นความสุขของคนที่มีความตั้งใจ เดียวกันคือ อยากทำให้โรงเรียนเป็นที่ที่น่าอยู่สำหรับเด็กๆ ลูกหลานของชุมชน เพื่อให้เด็กๆ ทุกคนเติบโต อย่างมีคุณภาพทั้งร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ โดยผู้ให้ทุกคนต่างก็มุ่งมั่นที่จะส่งต่อความสุขด้วยหัวใจทั้งหมด

ความสำเร็จเริ่มต้นที่การออกแบบหลักสูตร

หลักสูตร “โฮมฮักกรักลูกหลานโภชนาการดี วิถีโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” พัฒนาต่อยอดมาจากความรู้ภาคทฤษฎีตามคู่มือการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยสิ่งที่โรซ่าเพิ่มเติมให้คือ ระดมนักวิชาการทั้งจากศูนย์อนามัยต่างๆ ในเขตภาคอีสานตอนบน และนักวิชาการอิสระ มาถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ครบถ้วนรอบด้าน

ช่วงเวลา 3 วัน 2 คืนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในค่ายนี้จะเต็มอิ่มไปด้วยเนื้อหาความรู้และกระบวนการ รวมถึงสร้างแรงบันดาลใจ ด้วยเครื่องมือการเรียนรู้ที่หลากหลาย เจาะลึกทุกปัญหา เพื่อให้ทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมสามารถก้าวข้ามอุปสรรคและค้นพบคำตอบที่จะเป็นทางออกและนำไปใช้ได้จริง

การที่โรงเรียนจะสามารถผ่านเกณฑ์ชี้วัดทั้ง 19 ข้อเพื่อเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ละโรงเรียนจะมีคนที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ 4 กลุ่มคือ ผู้อำนวยการ ครูผู้รับผิดชอบงานอนามัยนักเรียน และผู้ประกอบอาหารในโรงเรียน ดังนั้นทุกคนต้องทำงานเป็นทีมเวิร์ก

กลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียน คนกลุ่มนี้เป็นหัวเรือใหญ่ของทีม จึงจำเป็นต้องเข้าใจยุทธศาสตร์ ของการพัฒนาและสามารถกำหนดกลยุทธ์ วางแผนการทำงานในภาพรวมได้ รวมทั้งสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในทีมได้ด้วย

กลุ่มครูงานอนามัยโรงเรียน กลุ่มนี้เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรง จำเป็นต้องมีองค์ความรู้และเข้าใจกระบวนการทำงานที่จะนำไปพัฒนาเพื่อให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 19 ตัวชี้วัดให้ได้แต่ละ โรงเรียนจะส่งตัวแทนครูกลุ่มนี้มาเข้าอบรม 3-5 คนขึ้นกับจำนวนนักเรียน

กลุ่มแกนนำนักเรียน กลุ่มนี้จะเป็นผู้ช่วยของครูงานอนามัยในการส่งต่อความรู้และวิธีปฏิบัติตัว ที่ถูกต้องให้แก่เพื่อนๆ ในโรงเรียน จึงต้องได้รับการอบรมให้มีความรู้พื้นฐานด้านอนามัยส่วนบุคคล และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนจะส่งแกนนำนักเรียนมาเข้าอบรมโรงเรียนละ 3-5 คนขึ้นกับจำนวนนักเรียนเช่นกัน

กลุ่มผู้ประกอบอาหารในโรงเรียน การนำผู้ประกอบอาหารหรือพ่อครัวแม่ครัวในโรงเรียน มาร่วมอบรมในค่ายด้วย นอกจากคนกลุ่มนี้จะได้รับความรู้ทางด้านโภชนาการแล้ว ยังช่วยให้เข้าใจจุดมุ่งหมาย ของโครงการ และเกิดความภาคภูมิใจในฐานะที่เป็นฟันเฟืองสำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้ชุมชนด้วย โรงเรียนจะส่งตัวแทนกลุ่มนี้เข้าอบรมแห่งละ 1-2 คน

โดยภาพรวมแล้ว ในแต่ละปี ค่ายโฮมฮักๆ จะมีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวนกว่า 200 คน นับว่าไม่น้อยเลย แถมกลุ่มผู้เข้าอบรมก็ยังเป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะแตกต่างกันถึง 4 กลุ่ม โจทย์ยากของโรชาจึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไร จึงจะออกแบบให้การอบรมความรู้ในค่ายนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะนี่คือจุดเริ่มต้นของความสำเร็จ

“ทีมงานทุกคนช่วยกันเต็มที่ในการออกแบบหลักสูตร เพื่อต่อยอดความรู้และกระบวนการ ความคิด ทั้งในกรอบและนอกกรอบให้ผู้เข้าอบรมทุกกลุ่ม โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมหลายๆ รูปแบบ ผสมผสานกัน เพื่อให้เหมาะกับรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มที่พื้นฐานและ ภูมิหลังแตกต่างกัน แทบจะทุกด้าน โดยหัวใจสำคัญในการออกแบบหลักสูตรคือ ให้ผู้เข้าอบรมทุกคน ได้แรงบันดาลใจและความรู้ เต็มเปี่ยมเพื่อไปทำงานต่อได้ และต้องได้ความสนุกด้วย ความสนุก นี่เป็นปัจจัยสำคัญมากเลยสำหรับค่ายนี้ เพราะมันทำให้ทุกคนเรียนรู้ไปด้วยกันตลอด 3 วัน 2 คืนได้โดยไม่เบื่อ” คุณสุวิทย์ขยายความ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ออกแบบให้ตอบโจทย์และเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน 4 กลุ่ม นั้น ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่อไปนี้เป็นแนวทาง

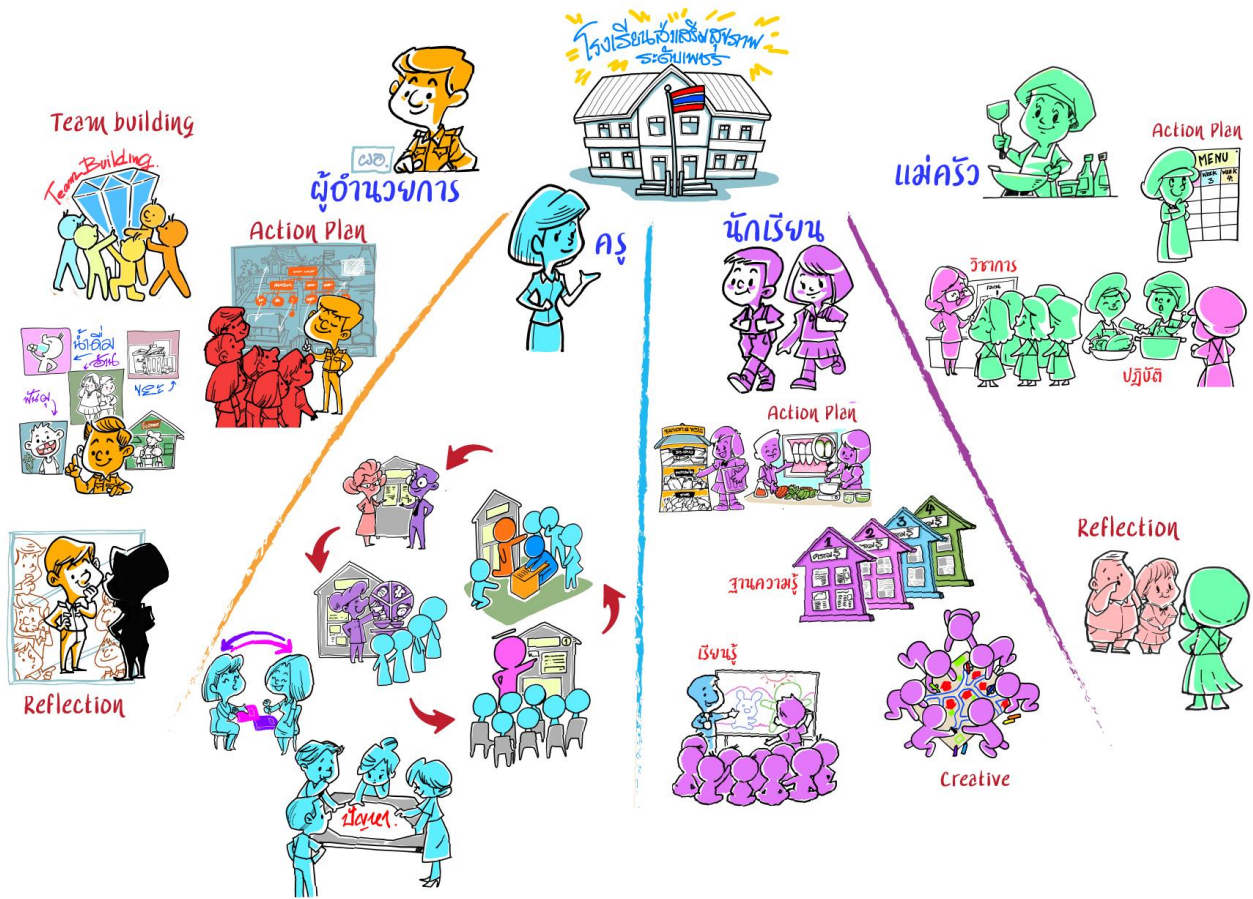
1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) โดยหยิบปัญหาที่เป็น เรื่องที่ใกล้ตัว เป็นเรื่องที่คุณเรียนสนใจหรือมีความหมายกับตัวเอง จนสามารถนำมาสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้

2. การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน (Project-based learning) เป็นการจัดการเรียน การสอนรูปแบบหนึ่งซึ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนหรือผู้สอนร่วมกันกำหนดเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ ผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและจากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น รวมทั้งค้นหาคำตอบอย่างลุ่มลึกเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. การสะท้อนการเรียนรู้ (Learning reflection) เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนทบทวนไตร่ตรอง ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และการกระทำของตนเองจากสถานการณ์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมหรือ จาก ประสบการณ์ที่ได้รับ หาเหตุผลมาสนับสนุน ให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้น นำไปสู่การ ตระหนักและให้คุณค่าต่อประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มากขึ้น

4. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันความรู้ (Academic discussion / Show & Share) คือการนำความรู้ที่ทุกคนมีอยู่หรือเรียนรู้เพิ่มเติมจากกระบวนการข้างต้นมาแบ่งปันในกลุ่ม ซึ่งจะต้อง ดำเนินการโดยวิทยากรผู้ให้การสนทนาหรือกระบวนการ (Facilitator) เพื่อกำหนดหัวข้อและทิศทาง การพูดคุยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. การกำหนดแผนงาน (Action plan) เป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมทุกคนนำความรู้ ความเข้าใจทั้งหมดมาประมวลความคิดให้เป็นรูปธรรม มองเห็นภาพได้ชัดเจนว่าตนเองจะต้องมีส่วนร่วม ใน การกิจนี้อย่างไร และสามารถกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนและปฏิบัติจริงได้

สำหรับรูปแบบการเรียนรู้ในค่ายนั้นทางทีมงานเน้นการแบ่งกลุ่มย่อยตามบทบาทและบริบทที่แตกต่างกันของผู้เข้าร่วมทั้ง 4 กลุ่ม และมีการรวมกลุ่มใหญ่บ้างในวันแรกและวันปิดค่ายเพื่อเน้นการ Empowerment ให้เกิด teamwork และสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกันให้เกิดความสำเร็จ

การจัดทำหลักสูตรการอบรมค่าย “โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี”

กิจกรรมวันที่ 1

Attendant	Key message	Activity	Speaker, Technique	Expected Results
ผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน	1.โรซ่ากับงาน CSR 2.โรซ่า ร่วม ขับเคลื่อนงานว่าด้วย โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชร กับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 3.ขั้นตอนการดำเนิน โครงการ	Opening Speech & Introduction	คุณสุวิทย์ ว่างพัฒนามง คล VTR Roza	1.สร้างความเข้าใจ และความเชื่อมั่นใน การเข้าร่วมโครงการ 2.เกิดความตระหนัก ถึงประโยชน์ที่เด็ก และโรงเรียนจะได้รับ จากการเข้าร่วม โครงการทั้งในระยะ สั้นและในระยะยาว 3.ความเข้าใจ กระบวนการการ ทำงานของโครงการ
แกนนำนักเรียน แม่ครัวและผู้ ประกอบอาหารใน โรงเรียน	4.เสริมพลังและสร้าง แรงบันดาลใจ 5.เสริมสร้างภาวะ ผู้นำ การสร้างทีม การสร้างเครือข่าย การระดมและจัดสรร ทรัพยากรต่างๆ 6.เปิดแนวทางเคล็ด ลับและความท้าทาย	รูปแบบเวทีเสวนา	ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่ประสบความสำเร็จ ในด้านต่างๆ ตาม ประเด็นที่ต้องการ สื่อสารในแต่ละปี (พิจารณาจากบริบท ของโรงเรียนที่เข้า มาร่วมในค่าย และ จากการทำสรุป บทเรียนของปีที่ผ่านมา	4.เกิดความเข้าใจ การบริหารงาน การ บริหารจัดการ ตลอดจนการบรรลุ ข้อท้าทายต่างๆ รวมถึงวิธีการ เทคนิค ที่จำเป็น ต่อ ผู้รับฟัง 5.เกิดการสร้างแรง บันดาลใจในการลด ข้อจำกัดต่างๆ ลง

		แยกห้อง		
ผู้อำนวยการ โรงเรียน	<p>1.เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในเป้าหมายและประโยชน์ที่เด็กและโรงเรียนจะได้รับเมื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร</p> <p>2.เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน</p> <p>3.เพื่อให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จในฐานะผู้นำ โดยการสร้างทีมงานและเครือข่าย</p>	<p>Power</p> <p>Questioning & Coaching Card</p>	<p>1.อาจารย์พนัส ปรีวาสนา นักวิชาการอิสระ ทำหน้าที่ Group Coaching & Facilitating</p> <p>2.นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์</p> <p>ทำหน้าที่ Wrap up</p>	<p>1.ตระหนักถึงความสำคัญ, ประโยชน์ และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก โรงเรียน และชุมชน เมื่อทำโครงการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว</p> <p>2.ตระหนักในบทบาทของผู้นำของตนเอง, ผู้นำทีมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และการขับเคลื่อนทีมทั้งกระบวนการไปสู่ความสำเร็จ</p> <p>3.สามารถสะท้อนสถานการณ์ของโรงเรียนที่รับผิดชอบได้</p> <p>4.กลับไปลงมือทำ</p>
ครูอนามัยโรงเรียน	<p>1.เรียนรู้การจัดการกับข้อท้าทายในตัวชี้วัดต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากคนทำงานจริงในโรงเรียนที่ทำสำเร็จ</p>	<p>สถานีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (โซ่ว-แชร์-แคร์ และ เชื่อม)</p>	<p>วิทยากรจาก ศูนย์อนามัยที่ 7 และ 8 จากกรมอนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และโรงพยาบาล</p>	<p>1.เกิดความกล้า พลังที่จะเผชิญพร้อมรับมือ และจัดการกับข้อท้าทายที่มีอยู่</p> <p>2.ได้รับแนวคิด และสร้างวิธีการใหม่ที่</p>

	แล้ว 2.ภาพแห่ง ความสำเร็จในฐานะ ทีมงานผู้ร่วม ขับเคลื่อนโครงการ		ส่งเสริมสุขภาพ ตัวแทนคุณครูที่ ประสบความสำเร็จ ในแต่ละตัวชีวิต	เหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียนตนเอง 3.การสร้างภาคี เครือข่าย , พี่เลี้ยง
--	---	--	---	--

กิจกรรมวันที่ 2

Attendant	Key message	Activity	Speaker, Technique	Expected Results
ผู้อำนวยการ โรงเรียน	1.ทบทวนการเรียนรู้ แนวคิด และ ภาพ ของการบริหาร จัดการโรงเรียนเพื่อ พัฒนาเข้าสู่ มาตรฐานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับ เพชร ในฐานะผู้นำ การขับเคลื่อนทีมงาน 2.ไขข้อคำถามในการ บริหารจัดการและ อื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ	ขีดเขียน Visual note Taking & Brainstorming	1.อาจารย์วรเชษฐ เจียวจันทร์ นักวิชาการอิสระ ด้านมานุษยวิทยา ทำหน้าที่ Group Coaching & Facilitating 2.นายแพทย์ สมศักดิ์ ภัทรกุล วณิชย์ ทำหน้าที่ Q&A, Wrap up	1.เกิดความสามารถ ในการวางแผนการ บริหารจัดการ ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง และจำเป็น ตลอดจน สนับสนุนการ ดำเนินการเพื่อความ สัมฤทธิ์ผลของ โครงการได้ตาม เป้าหมาย 2.เกิดการสร้างภาคี เครือข่าย

ครูอนามัยโรงเรียน	<p>1.ความรู้ ความเข้าใจ 19 ตัวชี้วัด ตามมาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ทั้งด้านวิชาการ และตัวอย่างที่เกิดจริง</p> <p>2.นำความรู้ที่ได้รับ ไปสู่การดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร</p>	<p>สถานีแห่งการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1</p> <p>สถานีแห่งการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2</p>	<p>ทีมนักวิชาการ สาธารณสุขจากศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น และ 8 อุดรธานี ทำหน้าที่ Lecture & Trainer Q & A</p>	<p>1.ได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจนในเกณฑ์ 19 ตัวชี้วัด</p> <p>2.สามารถนำไป ประเมินตนเองได้</p> <p>3.คิดหาวิธีการ พัฒนาการ ดำเนินงาน เพื่อ บรรลุเป้าหมาย</p> <p>4.การสร้างภาคี เครือข่ายกับ นักวิชาการ สาธารณสุข ในระดับ ปฏิบัติการ</p>
	<p>3.ทบทวนการเรียนรู้ แนวคิด และภาพ ของดำเนินงาน โรงเรียน เพื่อพัฒนา เข้าสู่มาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชรใน ฐานะผู้ปฏิบัติงาน และทีมงานของการ ขับเคลื่อนจาก Session 1 และ 2</p>	<p>ขีดเขียน Visual note Taking & Brainstorming</p>	<p>1.อาจารย์วรเชษฐ เขียวจันทร์ นักวิชาการอิสระ ด้านมานุษยวิทยา ทำหน้าที่ Group Coaching & Facilitating</p> <p>2.นายแพทย์ สมศักดิ์ ภัทรกุล วณิชย์ ทำหน้าที่ Q&A, Wrap up</p>	<p>5.มีความเข้าใจใน บทบาทผู้รับผิดชอบ หลักของแต่ละ ตัวชี้วัดและการ สนับสนุนแก่ ผู้รับผิดชอบของ ตัวชี้วัด ที่เกี่ยวข้อง ได้ดียิ่งขึ้น</p>

นักเรียนแกนนำ	<p>1.ความรู้ ความเข้าใจ ในเกณฑ์ตัวชี้วัด ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนและนโยบายโรงเรียนตามเกณฑ์ตัวชี้วัดในข้อที่ 1</p> <p>2.ทำความเข้าใจ บทบาทความรับผิดชอบในการดำเนินการ ลงมือปฏิบัติ และให้การสนับสนุนแก่คุณครู และนโยบายโรงเรียนตามเกณฑ์ตัวชี้วัดในข้อที่ 1</p>	<p>สถานีแห่งการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>	<p>ทีมนักวิชาการ สาธารณสุขจาก สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด หนองคาย และ ศึกษานิเทศน์ หนองคาย ทำหน้าที่ Lecture & Trainer Q & A</p>	<p>1.ได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจน ในเกณฑ์ตัวชี้วัด</p> <p>2.สามารถนำไป ประเมินตนเอง</p> <p>3.คิดหาวิธีการ พัฒนาการ ดำเนินงานร่วมกับ คุณครูเพื่อบรรลุ เป้าหมายได้</p>
	<p>3.ตามหลักเกณฑ์ และ วิธีการจัดทำ "โครงการ" ตาม มาตรฐานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับ เพชร</p>	<p>Workshop (Case study)</p>	<p>ทีมนักวิชาการ สาธารณสุขจาก สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด หนองคาย และ ศึกษานิเทศน์ หนองคาย ทำหน้าที่ Mentoring</p>	<p>3.เกิดมีความรู้ และ ทักษะการทำ "โครงการ" ที่ สนับสนุนการแก้ไข และป้องกันปัญหา ด้านสุขภาพะ และ สิ่งแวดล้อมตาม ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง</p> <p>4.สามารถนำกลับไป ประยุกต์และปฏิบัติ ในโรงเรียนได้</p>

กิจกรรมวันที่ 3

Attendant	Key message	Activity	Speaker, Technique	Expected Results
ครูอนามัยโรงเรียน	1.ตระหนักถึงบทบาทในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ทั้งในฐานะผู้รับผิดชอบตัวชี้วัด และ ทีมงานผู้ร่วมขับเคลื่อน 2.การใช้ทฤษฎีและ นำสู่การปฏิบัติ ทั้ง 19 ตัวชี้วัด 3.การประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน และ การจัดการกับข้อท้าทายของตัวชี้วัดในงานที่รับผิดชอบ	Brainstorming & Group Discussion	ทีมนักวิชาการ สาธารณสุขจากศูนย์อนามัยที่ 7ขอนแก่น และศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี ทำหน้าที่ Facilitating และ Q & A	1.สามารถดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่ตนเองรับผิดชอบและประสานผู้เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ของโครงการ 2.สามารถร่วมวางแผน และ ปฏิบัติงานใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม 3.การจัดการกับข้อท้าทายของตัวชี้วัด รวมถึงการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อรับการสนับสนุน
นักเรียนแกนนำ	1.การสื่อสาร และ ทักษะที่จำเป็นในการทำ "โครงการ" 2.การใช้สื่อประสมประสาน เพื่อการทำ "โครงการ"	ขีดเขียน (Visual Note Taking)	อาจารย์ยิ่งพงศ์ มั่นทรัพย์ นักวิชาการอิสระด้านสื่อสาร	1.นักเรียนสามารถใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการทำ 2.นักเรียนสามารถเลือกใช้ และพัฒนาสื่อจากทรัพยากรที่มี

	3.เทคนิคการสื่อสารและการใช้สื่อใหม่ๆ (เพิ่มเติมตามบริบทและสถานการณ์ในช่วงนั้น)			อยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับงาน "โครงการ" ได้ 3.นักเรียนสามารถเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีได้ เหมาะสมกับวัยและงานที่ได้รับผิดชอบได้
แม่ครัว	1.การจัดเมนูอาหารให้หลากหลายเหมาะสมกับวัยและถูกหลักตามหลักโภชนาการ 2.การเตรียมและจัดเก็บอาหารให้ถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาลอาหาร คงคุณค่าและความน่ารับประทาน 3.การตักอาหารให้แก่เด็ก ให้เหมาะสมตามหลักโภชนาการ และวัย	Workshop	ผศ.สุจินดา ใจชาน นักวิชาการ ด้านโภชนาการและสุขาภิบาลอาหาร จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	1.แม่ครัวและผู้ประกอบอาหารในโรงเรียน สามารถจัดเมนูอาหารให้หลากหลาย เหมาะสมวัย และถูกต้องตามหลักโภชนาการได้ 2.แม่ครัวและผู้ประกอบอาหารในโรงเรียน สามารถเตรียม และจัดเก็บอาหารให้ถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาลอาหาร คงคุณค่าและความน่ารับประทานได้ 3.แม่ครัวและผู้ประกอบอาหารใน

				โรงเรียน สามารถดัก อาหารให้แก่เด็กให้ เหมาะสมตามหลัก โภชนาการและวัย ของเด็ก
		รวมห้อง		
ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน นักเรียนแกนนำ แม่ครัว	มอบเกียรติบัตร , เครื่องมือและ อุปกรณ์ ชั่งน้ำหนัก, วัดส่วนสูง ยึดเหยียด ฯลฯ ถ่ายภาพหมู่ รับของที่ระลึก		ตัวแทนผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูอนามัย โรงเรียน นักเรียน แกนนำ และแม่ครัว เล่าความรู้สึก คุณสุวิทย์ ว่างพัฒ นมงคล - กล่าวปิด ค่าย	สรุปภาพรวมของ ค่ายเพื่อความพร้อม ในการปฏิบัติงาน ด้วยตนเองต่อไป
		ปิดกิจกรรม		

อธิบายแบบนี้ คงจะเห็นภาพแล้วว่าทีมงานตั้งใจออกแบบหลักสูตรกันขนาดไหน คราวนี้ก็ถึงเวลาเดินทางร่วมกันแล้ว ผมจะพาคุณผู้อ่านตามไปดูว่าเขาเรียนรู้อะไรกันบ้าง

เปิดประตูค่ายแห่ง “ความสุข”

สำหรับหนังสือเล่มนี้ผมนำเสนอบทเรียนการดำเนินกิจกรรมของค่ายโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี ในปี 2562 ซึ่งผมมาทำหน้าที่เป็นวิทยากรหลักในค่ายฯ ด้วย และผมมีทีมงานลงเก็บข้อมูลทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในค่าย พร้อมทั้งร่วมพูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อกระบวนการค่ายด้วย

เมื่อถึงวันเข้าค่าย การเดินทางสู่การเรียนรู้ก็เริ่มต้นขึ้น เป็นบรรยากาศแห่งการรวมพลังอย่างเข้มแข็งของเครือข่ายทุกส่วนที่เตรียมพร้อมแบ่งปันการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ผู้เข้าร่วมการอบรมทยอยเดินเข้าสู่ประตูค่ายโฮมฮักฯ บรรยากาศในค่ายเต็มไปด้วยความคึกคัก น่าสนุกด้วยกิจกรรมและเสียงเพลงประจำโครงการ ตัวแมสคอตน่ารักๆ ฉากสวยงามที่ตกแต่งรอบค่าย ช่วยสร้าง

สี่สัปดาห์ที่ตื่นเต้นใจ ชวนให้รู้สึกผ่อนคลาย สลายความกังวลเล็กๆ ในใจ พร้อมทั้งจะทำความรู้จัก กับเพื่อนร่วมทางหน้าใหม่ และพร้อมสำหรับการเรียนรู้ที่กำลังจะเริ่มต้นขึ้น

ในวันแรกของการเปิดค่าย คุณสุวิทย์ในฐานะผู้บริหารโรซ่า แต่ชวาค่ายเรียกขานอย่างสนิทสนมว่า “ลุงสุวิทย์” เริ่มการเปิดค่ายด้วยการฉายภาพโรมะเชือกเทศและโรงงานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดหนองคาย และเล่าว่า แบรรณด์ “โรซ่า” แม้จะเป็นชื่อฝรั่ง แต่ความจริงแล้วเป็นสัญชาติไทย แผ่นดินแม่ที่อุดมสมบูรณ์แห่งนี้เป็นที่ปลูกมะเชือกเทศที่สำคัญที่สุดของโรซ่า ผลผลิตชั้นเลิศเหล่านี้ถูกนำเข้าสู่โรงงานเพื่อผลิตเป็น น้ำมะเชือกเทศเข้มข้นส่งไปยังโรงงานในเครือของบริษัทเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบหลักของผลิตภัณฑ์เกือบทุกชนิด ทั้งกลุ่มซอสมะเชือกเทศ และกลุ่มปลากระป๋อง ด้วยวัตถุดิบต้นน้ำคุณภาพดีเยี่ยมเช่นนี้จึงทำให้แบรรณด์โรซ่า ประสบความสำเร็จอย่างสูงทั้งในประเทศและส่งออกไปยังอีกหลายๆ ประเทศทั่วโลก

“วันนี้เมื่อเราเติบโตใหญ่ขึ้น และด้วยจิตสำนึกรักบ้านเกิด โรซ่าจึงจับมือร่วมกับเหล่าพันธมิตรเดินทาง สู่ภาคอีสานแห่งนี้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกหลานเรา ภายใต้โครงการ โสมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี ซึ่งทำให้พวกเราได้มาพบปะ รู้จัก และเรียนรู้ร่วมกันในค่ายแห่งนี้ และสิ่งที่ผมเชื่อว่าเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จคือ การจับมือกันอย่างแน่นแฟ้นเพื่อก้าวเดินไป ด้วยกันบนเส้นทางนี้สู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร”

คุณสุวิทย์ได้ย้ำหนักแน่นเพื่อให้ความมั่นใจแก่ผู้เข้าร่วมอบรมว่า โครงการนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการค้า ดังนั้นจะไม่มีการบังคับให้ใครต้องซื้อผลิตภัณฑ์ใดๆ ของโรซ่าทั้งสิ้น รวมทั้งทางโรซ่าเอง ก็จะไม่ได้ให้เงินทุนแก่โรงเรียนโดยตรงด้วย แต่เงินสนับสนุนทั้งหมดของโรซ่าจะนำไปใช้ในกระบวนการ พัฒนาโรงเรียน ด้วยการจัดค่ายเพื่อให้ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ เพื่อช่วยให้โรงเรียนพัฒนาไปสู่การ เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และร่วมเฉลิมฉลองแสดงความยินดีเมื่อโรงเรียนประสบความสำเร็จ

“โรซ่าอยากเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จนั้นด้วย และเราพบว่าทุกครั้งที่มีความตั้งใจดีๆ แบบนี้ ก็จะได้พบคนดีๆ ที่มาร่วมมือกันบนเส้นทางเดียวกัน เป็นพลังบริสุทธิ์แห่งความร่วมมือร่วมใจที่คาดไม่ถึง ทั้งหมดนี้ ก็เพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือ สร้างชีวิตความเป็นอยู่และอนาคตที่ดีให้ลูกหลานของเรา” คุณสุวิทย์กล่าวสรุปในการเปิดค่าย

ก้าวสู่ฝันเดียวกัน

กิจกรรมแรกหลังการเปิดค่ายเป็นเวทีเสวนาในหัวข้อ “Empowerment เรื่องเล่าชาวโสมฮัก” ซึ่งเป็นประตูด่านแรกที่เปิดให้ทุกคนก้าวสู่โลกแห่งการเรียนรู้ร่วมกันในห้องใหญ่ วิทยาการในการเสวนาล้วน เป็นผู้

ที่มาจากต่างโรงเรียน ต่างพื้นที่ ต่างบริบท ต่างบทบาท แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการทำฝันให้เป็นจริง คือฝันที่จะก้าวสู่ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร”

ซึ่งทุกคนบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า “โรงเรียนเพชรเฮ็ดบ่ยาก” เพราะทำได้มาแล้วกับมือจริง

เวทีเสวนานี้เป็นช่วงเวลาแบ่งปันประสบการณ์ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ หรือการรับมือกับปัญหาที่พิชิตอุปสรรคในการดำเนินโครงการมาแล้วของ 4 โรงเรียนที่ต่างบริบทกัน ได้แก่ โรงเรียนบ้านท่าโสม โรงเรียนบ้านหนองโรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ และโรงเรียนบ้านสร้างก่อ โดยมีนายแพทย์สมศักดิ์ ผู้เป็นทั้งหัวใจและมันสมองของกรมอนามัย และเป็นต้นเรื่องของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เป็นผู้ดำเนินการเสวนา

อาจารย์ประนอม นันทกุล รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าโสม เล่าให้ฟังว่า เมื่อตั้งใจจะทำโครงการจุดเริ่มต้นต้องอยู่ที่จุดหมายและความมุ่งมั่นของตัวเอง แต่การเดินทางให้สำเร็จต้องมีแนวร่วม การเข้าร่วมโครงการโฮมฮักๆ ทำให้ได้พบแนวร่วมที่มีคุณค่า เพราะได้รับความรู้อย่างละเอียดในทุกตัวชี้วัด ตามด้วยการได้รับแรงบันดาลใจอย่างเหลือล้น จึงเชื่อมั่นว่าต้องทำได้แน่

“ตอนที่คิดอยากจะลงมือทำโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ก็เริ่มเลย นำคุณครูทั้งหมด 28 คนมาช่วยกันวิเคราะห์ตัวชี้วัดร่วมกัน ในตอนแรกก็ยังงنگันอยู่บ้าง ก็พยายามที่จะตีความไปในหลายๆ แง่มุม แต่พอมาเข้าร่วมโครงการโฮมฮักๆ และเข้าค่าย สิ่งที่ได้รับคือ ความชัดเจนแบบเข้าใจง่าย ทั้งในส่วนทฤษฎีและปฏิบัติ ตัวชี้วัดที่เคยงنگันในตอนแรกถูกปลดล็อกด้วยวิธีการให้ความรู้ อะไรไม่ใช่ ทำให้ง่าย ต่อ

การทำโครงการ เรามีโอกาสมองเห็นตัวเองจากการเข้าค่าย และยังมีตัวอย่างที่ทำให้เห็นว่า ขนาดโรงเรียน เล็กๆ ที่มีบริบทต่างกับเรายังทำได้ ของเรานักเรียนตั้ง 800 คน ใหญ่กว่าเขา เราก้ ต้องทำได้เหมือนกัน

“สิ่งที่เราเริ่มเลยคือไปจัดการกับอุปสรรคใหญ่ที่ต้องใช้เวลา นั่นคือเรื่องฟัน เราจัดการต้นตอของ อาหารที่ทำให้เกิดฟันผุในโรงเรียน จัดกิจกรรมให้เด็กๆ สนุกที่ได้รู้จักแปรงฟัน ประสานงานคุณหมอ เข้ามา ตรวจฟันทุกเทอม ผลก็คือปัญหาเรื่องฟันผุของนักเรียนเราค่อยๆ ลดลง เป็นผลให้ผู้ปกครองนักเรียน พอใจที่ เราดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียน มีความสุขกันทุกฝ่าย จนตอนนี้โรงเรียนของเรา มีนักเรียนเกือบ 1,500 คนปลอดฟันผุ นี่คือผลลัพธ์ที่เห็นชัดเจนจากการเข้าร่วมโครงการ”

และปิดท้ายด้วยมุมมองความคิดที่สั้นๆ โดนใจว่า “อุปสรรคเป็นเรื่องธรรมชาติ เพราะมีอุปสรรค เรา เลยต้องลงมือทำ ถ้าไม่มีอุปสรรคก็ไม่มีความสำเร็จ หรือพูดอีกอย่างว่า ไม่มีปัญหา ก็ไม่มีปัญญา มันเป็นอย่าง นั้นจริงๆ”

อาจารย์ชัยวัฒน์ สวัสดิ์ชิตัง อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ฉิรธัมโมอุปถัมภ์) เล่าถึง จุดเริ่มต้นการร่วมโครงการว่า ผู้อำนวยการโรงพยาบาลน้ำโสมได้ชวนไปพูดคุยแล้วก็ทำบันทึก ความเข้าใจ หรือ MOU จากนั้นตนเองกับครุภัณฑ์และแม่ครัวจึงมาเข้าค่ายโฮมฮักๆ รวมทั้งไปดู งานโรงเรียนรุ่นพี่ที่ทำ แล้วประสบความสำเร็จ หลังจากนั้นก็ตั้งใจลงมือทำจริงๆ ใช้เวลา 7-8 เดือน ก็ผ่านเกณฑ์ได้เป็นโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

“การอบรมในค่ายโฮมฮักๆ 3 วัน 2 คืนดีมาก เพราะพอเรากลับไปลงมือทำ ก็จะมีทีมงานเจ้าหน้าที่ จากศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี เดินทางมาเยี่ยมมาให้กำลังใจ 3-4 ครั้ง ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ต่อยอดจาก ตอนเข้าค่ายฯ เมื่อลงมือทำตามที่ได้รับคำแนะนำก็ส่งประเมินจนได้ผ่านเกณฑ์ จากนั้นก็มีโรงเรียนเพื่อนๆ เดินทางมาบนเส้นทางเดียวกัน ผมว่าการทำงานไม่ได้ยาก สิ่งสำคัญคือเราควรจะเน้นรวมกันเป็นกลุ่มแล้ว ปรึกษากัน เพราะเมื่อเจอปัญหาหรืออุปสรรคก็จะช่วยเหลือกันได้ง่ายกว่าที่จะทำอยู่เพียงลำพัง แค่ โรงเรียนเดียว”

อาจารย์ดารุณี อัครเทพ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสร้างก่อและอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งทอง ซึ่งเป็นอีกโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เล่าว่า ตอนแรกก็มีความกังวลสูง เพราะโรงเรียนบ้านทุ่งทองเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก บุคลากรน้อย คิดว่าอาจทำได้ไม่สำเร็จ

“เมื่อมองย้อนกลับไป เห็นเลยว่าพลังสำคัญมาจากการเข้าร่วมโครงการโฮมฮักๆ โดยเฉพาะเนื้อหา การเรียนรู้แบบลงลึกแต่สนุกสนานในค่ายฯ เพราะความรู้ คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ อย่างละเอียด กระบวนการ วิธีการ และการสร้างแรงบันดาลใจ เป็นเหมือนทางลัด นำไปปรับใช้ได้หมด

“เมื่อกลับจากค่าย เรารู้ตัวเองแล้วว่าจะต้องทำอะไร และทำอย่างไร เรื่องแรกที่ทำคือ แก้ปัญหาเรื่อง รั้วโรงเรียน การทำรั้วโรงเรียนก็เพื่อความปลอดภัย แต่จะทำยังไงถ้าไม่มีงบประมาณ ตอนนั้นแหละเราใช้ ทักษะ ต่างๆ ที่ได้รับการเข้าค่ายผสมผสานสิ่งที่มีอยู่ แล้วรวบรวมชุมชนหลายภาคส่วนขับเคลื่อนไปด้วยกัน ระดม ความคิดจนพบว่าในพื้นที่ของเรามีไม้ไผ่ที่ใช้เป็นวัสดุสำคัญในการก่อสร้างรั้วโรงเรียนได้ จึงตัดสินใจ วางแผน และลงมือทำ”

สิ่งสำคัญอีกอย่างที่เธอได้เรียนรู้คือ การจะพัฒนาประเด็นสิ่งแวดล้อมตามที่ตั้งใจไว้ นั้น จะต้องทำงาน ร่วมกับชุมชน บ้าน วัด องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำต้องตัวเองไปบวกเข้ากับ วัฒนธรรมชุมชน และการรวมตัวกันทำสิ่งดีๆ ให้ชุมชน นอกเหนือจากได้ผลลัพธ์ที่ดีแล้ว ยังเป็นการ รวมใจ ชุมชนเป็นหนึ่งเดียวกันด้วย

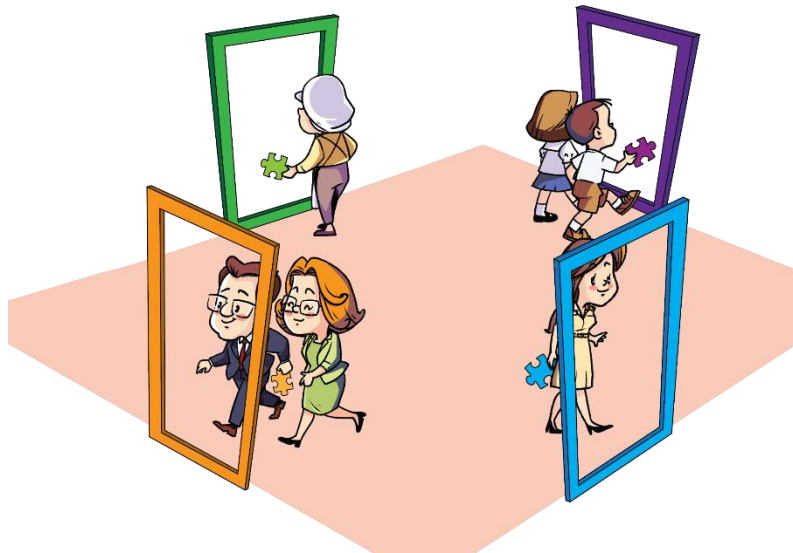
ในขณะที่อาจารย์วิศรุต สมบัติบุญสวน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนอง เล่าว่า “ก่อนหน้านี้ผมเคยอยู่ โรงเรียนขนาดใหญ่และมีความพร้อมสูง พอมาอยู่โรงเรียนขนาดเล็ก ความพร้อม จะน้อยกว่า โดยเฉพาะเรื่อง งบประมาณ จึงต้องคิดให้เยอะว่าจะทำให้ดีขึ้นได้อย่างไร ก็เลยต้องมองไปที่ชุมชน ที่จะมาเป็นส่วนหนึ่งกับเราได้ ซึ่งก็คือวัดและชุมชน 4 หมู่บ้าน ก็ไปคุยกับเขาขอให้เข้ามาช่วยโรงเรียน และที่โรงเรียนมีมูลนิธิศุภนิมิต ดูแล ด้วย ผมเลยเขียนของบประมาณเพิ่มเติม พร้อมกับประสาน ไปหลายหน่วยงาน ได้งบประมาณตั้งต้นจากวัด 50,000 บาทเพื่อทำผ้าป่า สุดท้ายได้เงินรวมทั้งหมด 300,000 บาท ตรงนี้ทำให้ผมคิดว้ายถ้าเป็นโรงเรียน ขนาดเล็ก ก็ยังต้องเน้นทำงานร่วมกับเครือข่าย”

ปัญหาท้าทายของโรงเรียนขนาดเล็กอีกอย่างคือ ผู้ปกครองไม่สนใจเรื่องของอาหารเลย ขณะที่ โรงเรียนมีครูอยู่เพียง 6 คนเท่านั้น ไม่เพียงพอที่จะทำหน้าที่ชี้แจงผู้ปกครองได้ครบถ้วน จึงต้องใช้ช่องทาง social network เผยแพร่ทำความเข้าใจเรื่องราวความต้องการที่จะพัฒนาของโรงเรียน รวมทั้งหลักการ และ เหตุผลของการดำเนินโครงการ ทำให้ได้รับเงินก้อนหนุนเพิ่มเติมมาอีก 80,000 บาท นอกเหนือจาก ผ้าป่าที่ จัดทำขึ้น

ตอนท้ายของการเสวนา คุณหมอสมศักดิ์ได้สรุปขบยอดหัวใจของความสำเร็จในการก้าวสู่ โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เป็นคำสั้นๆ แต่โดนใจและใช่เลย นั่นคือ

“ทิ้งเปลือก เลือกแก่น เน้นลงมือปฏิบัติให้ชัด แล้วก็กัดไม่ปล่อย”

จุดหมายปลายทางที่เคยดูเหมือนยากนั้น แท้จริงแล้วไม่ได้ยากเกินความพยายามเลยครับ หากทุกคน ตั้งใจจริงที่จะร่วมกันเดินหน้าไปให้ถึงเป้าหมายเดียวกัน คือสร้างโรงเรียนที่น่าอยู่ให้แก่ลูกหลานของเรา

ประตู 4 บาน

หลังการเสวนาจบลง ผู้มีส่วนร่วมทั้ง 4 กลุ่มคือ กลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียน กลุ่มครู กลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ประกอบอาหารในโรงเรียน ก็แยกย้ายกันเดินเข้าประตู 4 บานไปสู่โลกของการเรียนรู้ แบบเฉพาะกลุ่มในห้องเล็กต่อไป

แต่ในใจของทุกคนนั้น ผมเชื่อว่า สิ่งที่ได้รับฟังได้กลายมาเป็นพลังทั้งกายและใจ ให้พร้อมที่จะเดินทางเรียนรู้ในโลกแห่งการเรียนรู้ที่อยู่หลังประตูแต่ละบานเรียบร้อยแล้ว

ประตู 1 เติมเต็มความรู้ผู้อำนวยการ

ประตูห้องแรกนี้สำหรับกลุ่มผู้อำนวยการ ซึ่งต้องทำหน้าที่ผู้บริหาร ผมถือแผนการเรียนรู้ที่ได้มาจากทีมงานดูประกอบไปด้วย ก็ได้เห็นกิจกรรมแรกมีชื่อว่า “บริหารถ้าได้ใจก็ได้เพชร” ซึ่งหัวใจสำคัญก็คือการชวนคิดทบทวนในเรื่ององค์ความรู้ และบริบทของโรงเรียนโดยภาพรวม ทีม “โรซ่า” ใช้กระบวนการ **Problem based learning** การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ **Reflection** การสะท้อนการเรียนรู้ เป็นสองกระบวนการแรกที่จะทำไปควบคู่กัน เพื่อหยิบทุกบริบทของทุกโรงเรียนออกมาเป็นองค์ความรู้ให้เห็นชัดและเกิดการคิดไตร่ตรอง แค่นี้เริ่มต้นก็น่าสนใจแล้ว ในขณะที่ผมกำลังจินตนาการอยู่ว่ากระบวนการจะเป็นอย่างไรหันไปมองอีกที กระบวนการเริ่มแล้ว ต้องรีบไปดูให้ทันครับ

เขาเริ่มตรงไหน เริ่มที่การชวนคิดบริบทเรื่องราวโรงเรียนตนเองก่อน กระบวนการที่ใช้ก็คือ การสะท้อนเรื่องราว 2 ทาง โดยการล้อมวงสนทนา (การทำสุนทรียสนทนา Appreciative Inquiry)

การสะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน จะมี Facilitator หรือ กระบวนกรเป็นตัวกลาง มาช่วยจับประเด็นออกเป็นหมวดๆ เริ่มจากการเล่าเรื่องราวของโรงเรียนตัวเอง และฟังเรื่องราวของโรงเรียนคนอื่น

บอกเล่าปัญหาตัวเอง รับฟังปัญหาคนอื่น แสร้งวิธีแก้ปัญหาของตัวเอง ฟังวิธีแก้ปัญหของผู้อื่นๆ การสะท้อนเรื่องราวสองด้านทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติและเกิดผลลัพธ์จริง ทำให้เกิดมุมมองใหม่ๆ นำกลับไปต่อยอดจากวิธีการเดิมที่เคยทำอยู่และแก้ไขไปในทิศทางที่นำไปสู่ความสำเร็จครับ

เรื่องของกระบวนการ Problem Based Learning หรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือจะเรียกว่า ทียบปัญหามา (สร้าง) เป็นปัญญาก็ได้ ผมกวาดสายตาไปก็เห็นบัตรภาพใบใหญ่ในมือของ กระบวนกร เมื่อหันมาสบสายตาทิมงาน เขาก็กำลังมองผมแบบยี้มๆ ผมว่าเขาต้องรู้แน่ๆ เลยว่าผมกำลังจะมี คำถาม ไข่ครับผมมีคำถามจริงๆ แต่ที่มงานไม่ได้ตอบผมหรือครับ เขาให้ผมลองสังเกตการณ์ดูเพื่อที่จะได้เห็น “พลังของคำถาม ผ่านบัตรภาพ” ทิมงานเผยกับผมเพียงว่า “ภาพทุกภาพเล่าเรื่องได้เสมอ และเรื่องที่ถูก เล่าจากภาพนั้นสามารถพาเราไปทียบเรื่องราวที่ถูกอัดแน่นเหมือนกับผ้า่ม้วนใหญ่ๆ หลายๆ ผืนในตู้ความคิด ของเรา เอาออกมาสะบัดคลี่แล้วกางให้ชัด จจัดวางพับใหม่ให้เป็นระเบียบ เพื่อต่อการนำกลับไปทียบใช้ ปฏิบัติได้ถูก เมื่อผนวกกับการใช้คำถามเชิงบวกที่ดีที่กระตุ้นให้ทุกคนคิดต่อจากนั้น ก็จะส่งผลให้เริ่มเข้าใจ ตัวเอง เกิด Self-Awareness เกิดแนวทางให้เดินสู่ Solution เห็นเป้าหมายได้”

ผมฟังแล้วก็รีบหันไปดูสิ่งที่กำลังเกิดตรงหน้าทันที ไม่อยากพลาดสักข้อครับ

ถึงตอนนี้ ผู้เข้าอบรมจะเลือกเปิดบัตรภาพ 2 ใบ 2 บัตรภาพ 2 เวลา ภาพใบที่หนึ่งจะพาเราไปเห็น สภาพการณ์ปัจจุบัน และบัตรภาพใบที่สองจะพาเราไปเห็นเป้าหมายในอนาคต เมื่อเปิดบัตรภาพใบแรก มา Facilitator จะใช้พลังของคำถามนั้นพาเราเดินทางไปเห็นสภาพการณ์ปัจจุบันจากคำตอบของคำถามไป เรื่อยๆ ทีละ คำถาม “เห็นภาพนี้แล้วคิดอย่างไร ? ถ้าตั้งใจจะทำโรงเรียนระดับเพชรเมื่อมองภาพนี้มันเกี่ยวกัน ตรงไหน? ถ้าจะเป็นโรงเรียนระดับเพชรในอนาคตอยากเพิ่มเติมอะไร?”

บัตรภาพใบที่ 2 ก็ทำนองเดียวกันครับ พลังของคำถามนั้นจะพาพวกเขาไปเห็นเป้าหมายในอนาคต การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โอ้โฮ ได้ภาพชัดตั้งแต่กิจกรรมแรกๆ กันเลยทีเดียว

ลำดับถัดไปที่ผมเห็นคือกระบวนการ Reflection to Results / RtR ที่ถูกนำมาใช้ อย่างมีศิลปะ ผ่านกิจกรรม “การเขียนสะท้อนย้อนคิดเพื่อไปสู่ผลลัพธ์หรือ Reflection to Results / RtR เปลี่ยนโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนสุขภาพระดับเพชร” เป็นกิจกรรมชวนคิดวิเคราะห์ทบทวนคุณสมบัติของการก้าวเข้าสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองที่ผ่านมาแล้ว จากมุมมองของผู้บริหารแล้วก็นักวิชาการศึกษาและสาธารณสุขที่เข้าร่วมอบรม ผ่านการเขียนเรื่อง 20-30 บรรทัด ผมเองเป็นนักเขียนครับ ยืนยันด้วยตัวเองเลยว่า เมื่อกระบวนการ RtR จบลง และแต่ละคนนั่งลงมองงานเขียนของตัวเอง พวกเขาจะพบทุกอย่างที่เป็นคำตอบเพื่อการบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จอย่างแน่นอนครับ

หลังจากจบกิจกรรมเขียนแล้ว นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ อธิการบดีกรมอนามัย ได้กล่าวให้คำแนะนำองค์ความรู้ที่สำคัญเพิ่มเติม พร้อมกับให้แรงบันดาลใจในการกลับไปขับเคลื่อนงานต่อในฐานะผู้บริหารโรงเรียนและคนทำงานสาธารณสุขที่ต้องเชื่อมต่องานกันให้ได้ว่า

“R to R คำว่า reflection ไม่ใช่แค่แปลว่า ให้เขารู้ว่าเขาเห็นอะไร แต่อยากให้เขารู้ว่าคิดอะไร จะต้องปรับอะไร รู้ว่าต้องการมีเป้าหมายอะไร เห็นผลลัพธ์อะไร หรืออยากได้ผลอะไร จากโครงการนี้ ถึงจะได้ผลแก่ผู้บริหารจริงๆ เป็น Reflection to Results”

การทบทวนความคิด ตัวตน ต้นทุนที่มีอยู่ของตนและโรงเรียนของกลุ่มผู้บริหารทำให้หลายคนมองเห็นผลงานที่ผ่านมาภายใต้ศักยภาพที่ตนมีอยู่ เกิดความมั่นใจที่จะก้าวไปสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้ มองเห็นแนวทางปฏิบัติที่สามารถทำให้เกิดได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งยังเกิดแรง

บันดาลใจและเชื่อมั่นในศักยภาพของทีมบุคลากรและเครือข่ายที่มีอยู่รอบด้านว่าจะสามารถผลักดันให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างแน่นอน

อย่างที่ผมพูดมาตอนต้นนั่นแหละครับ ว่ากิจกรรมสำหรับกลุ่มผู้อำนวยการณ์นี้มีชื่อว่า “บริหารถ้าได้ใจก็ได้เพชร” ดังนั้นเมื่อเห็นภาพเป้าหมายและความสำเร็จเป็นรูปเป็นร่าง จนเริ่มเกิดความหวังและแรงบันดาลใจแล้ว ก็ถึงขั้นตอนการลับทักชะการบริหารให้แหลมคมขึ้น เสมือนหนึ่งการติดอาวุธให้สามารถพิชิตเป้าหมายและการลับทักชะนั้น ก็คือ Networking หรือการส่งต่อความรู้ซึ่งกันและกันครับ

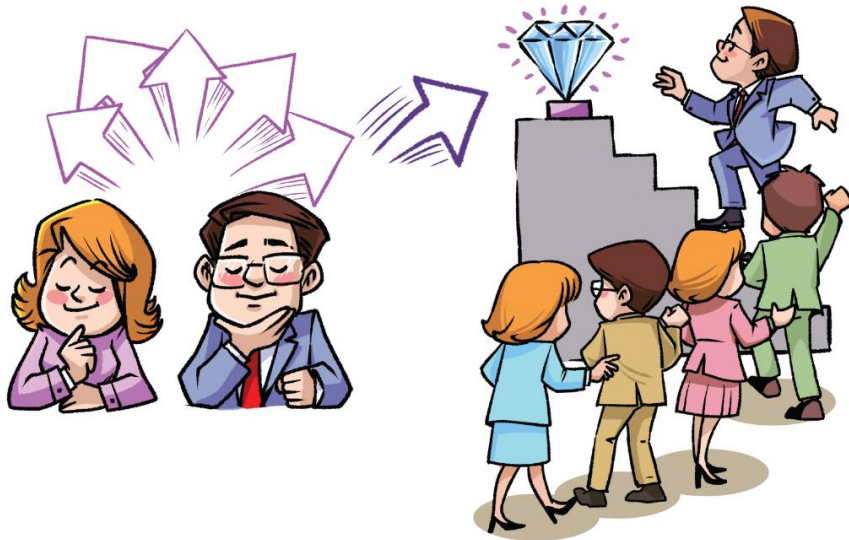
Networking

พอมาถึงขั้นตอนนี้ ผู้อำนวยการณ์ที่มีประเด็นเหมือนกันก็เริ่มหันหน้าจับเข้าคุยกัน แต่ละท่านที่มีโจทย์หรือข้อท้าทายคล้ายกัน ก็จะมาปรึกษาหารือกัน มารวมตัวกันเพื่อแก้ไข เปรียบเหมือนการสร้างเครือข่าย โดยใช้ problem based learning เป็นตัวนำ มี Facilitator เป็นผู้เปิดประเด็น และให้แต่ละคนมีอิสระในการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน Facilitator จะสร้างบรรยากาศแบบสบายๆ และคอยเชื่อมต่อกระบวนการเป็นระยะ เพื่อให้เกิดเครือข่ายที่จะเกี่ยวพันกันในการก้าวไปสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

เมื่อความรู้ถูกเติมเต็ม มีแรงบันดาลใจเป็นอัตราเร่ง และศักยภาพของแม่ทัพถูกลับให้คมแล้ว ก็จะก้าวเข้าสู่ขั้นตอนของการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเดินทางสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จครับ

สร้างยุทธศาสตร์ Action For Action Plan การบริหารคืองานของผู้อำนวยการณ์ เมื่อทักษะการบริหารที่มีอยู่เดิมถูกเพิ่มเติมด้วยกลไกความรู้ ที่ติดตั้งมาเป็นขั้นๆ ตั้งแต่เข้าร่วมกิจกรรมแรก ในขั้นตอนนี้จะถูกเติมเต็มขึ้นอีก ด้วยวิธีการหรือแนวคิดที่เป็นกลไกทำให้ผู้ที่มีภาพชัดอยู่ในความคิดสามารถกลับไปวางแผนและบริหารจัดการได้ด้วยตัวเอง

ซึ่งนั่นก็คือ **Reflection** การสะท้อนตัวเองด้วยภาพขีดเขียน โดยมี Facilitators เป็นผู้นำกระบวนการให้ทุกคนทำความเข้าใจบริบทตัวเองมากขึ้นโดยดึงภาพเป้าหมายโรงเรียนเพชรในจินตนาการ ผ่านสมองและ 2 มือ ออกมาเป็นภาพวาดที่มองเห็นได้ด้วยสายตา เพื่อเป็นการสร้าง commitment ให้กับตัวเอง เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะ สะท้อนเป้าหมายในเชิงวิสัยทัศน์ความคิดผ่านภาพที่ตนเองได้ขีดเขียนขึ้นมา

เป็นไงครับ พอมองเห็นความใส่ใจในการสร้างหลักสูตรของทีมงานกันแล้วนะครับ ที่ผมมองเห็นตรงหน้าด้วยก็คือ สีหน้าอึดอ้อมของเหล่าผู้อำนวยการ คราวนี้ก็จะเชิญมาต่อที่ประตูที่สองกันเลย

ประตู 2 : ฉายภาพตัวชีวิตให้ชัดในใจครู

ประตูห้องที่สอง เป็นประตูสำหรับกลุ่มครูซึ่งเป็นผู้เล่นหลักในภาคปฏิบัติของการก้าวสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร การสร้างแรงบันดาลใจจึงต้องมาเป็นอันดับแรก เพื่อให้เห็นว่ามี เทคนิค และวิธีต่างๆ ที่ใช้จัดการกับข้อท้าทายในตัวชีวิตต่างๆ ที่ว่ายากได้ และเพื่อให้ได้รับข้อมูล ตรงจากคนทำงานจริงที่สำเร็จมาแล้วว่าทำอย่างไร

กิจกรรมในห้องนี้แตกต่างจากห้องแรก เพราะถูกออกแบบมาในลักษณะ **สถานีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (โซว์-แชร์-เชื่อม-ชวนให้ใช้)** เพื่อให้กลุ่มครูได้เรียนรู้จากประสบการณ์ โดยกิจกรรมแรกมีชื่อว่า **“ไต่ระดับ จับเพชร มีเคล็ดลับ”** เป็นกิจกรรมสถานีความรู้ ซึ่งนำกระบวนการโดยกลุ่มผู้บริหาร ครู และนักเรียนจากโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจำนวน 5 โรงเรียน (โรงเรียนบ้านโชคเจริญ โรงเรียนบ้านท่าโสม โรงเรียนบ้านท่าลี่ โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก และโรงเรียนบ้านบึงกาฬ) พร้อมกับทีมนักวิชาการสาธารณสุขจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี สำนักงาน สาธารณสุข อำเภอน้ำโสม และโรงพยาบาลวังสามหมอ

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละสถานี่เป็นการแบ่งปันให้ข้อมูลที่ลงลึกในระดับปฏิบัติการอย่างเต็มที่แก่กลุ่มครูที่เป็นผู้เล่นหลักในการปฏิบัติงาน โดยนำเอาองค์ความรู้ที่แต่ละโรงเรียนได้พัฒนาขึ้น เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ระดับเพชร มานำเสนอให้เห็นที่มาที่ไป ปัญหาอุปสรรคที่แต่ละโรงเรียนก้าวผ่านมาได้ เพื่อเป็นตัวอย่าง รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อสงสัยระหว่างผู้เข้าร่วมอบรมและวิทยากรเพิ่มเติม กลุ่มครูที่เข้าอบรมจะได้เห็นถึงสิ่งที่ลงมือทำได้สำเร็จจริงจากโรงเรียนต้นแบบรุ่นพี่ ซึ่งจะช่วย จุดประกายให้เอาไปคิดต่อ ปรับใช้หรือต่อยอดให้เหมาะกับบริบทของตัวเองได้ และปิดท้ายด้วย ช่วงเวลาส่งแรงบันดาลใจให้กันและกัน เพื่อให้เดินทางไปถึงเป้าหมายได้ราบรื่นขึ้น

ทีมงานได้ให้เหตุผลการออกแบบการเรียนรู้ในรูปแบบของสถานี่ว่า “เราเปรียบเทียบการเรียนรู้เหมือน การเดินทาง ซึ่งความสุขของการเดินทางคือได้ตื่นตาตื่นใจกับสิ่งที่ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยิน การเก็บ เกี่ยวเรื่องราวและความรู้ กลุ่มครูที่เข้ารับการอบรมจะได้เดินทางไปตามสถานี่ต่างๆ แล้วได้ฟังเรื่องราวการ พิชิตปัญหาหรือการก้าวข้ามข้อท้าทายที่โรงเรียนรุ่นพี่เล่าให้ฟัง รวมถึงวิธีการหลากหลายที่นำมาผสมผสาน กันจน แก้โจทย์ได้สำเร็จ โดยในแต่ละสถานี่นั้นจะหยิบยก 19 ตัวชี้วัดที่มักจะเป็นประเด็นหลัก หรือข้อท้าทายหลัก ซึ่งผ่านได้ยากมาตัวกัน การเดินทางครบทุกสถานี่จึงเหมือนการได้อ่าน guide book ที่มีคนเขียนรีวิวแนะนำเมนูอาหารเด็ดๆ ให้อยากลองชิมว่าอร่อยแค่ไหน พร้อมให้แผนที่ทางลัด แบบอัปเดตที่สุดไปยังร้านนั้น”

ผู้เขียนได้เข้าร่วมสังเกตการณ์กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละฐาน พบว่าเป็นการนำเอาองค์ความรู้ในเรื่องเด่นที่โรงเรียนของตนได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ระดับเพชร มานำเสนอให้เห็นที่มาที่ไปวิธีการพัฒนา ปัญหาอุปสรรคที่โรงเรียนได้ก้าวผ่านมาได้ เพื่อเป็นทั้งตัวอย่างและแรงบันดาลใจให้คณะครูที่เข้าร่วมอบรมได้เห็นถึงสิ่งที่ลงมือทำได้สำเร็จจริง

โรงเรียนบ้านบึงกาฬ หยิบยกประเด็นการหาค่าดัชนีมวลกายมาส่งต่อ โดยแจกเอกสารวิธีการ เปิดโอกาสกลุ่มครูที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ลองคำนวณเอง และบอกโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้งาน ให้เทคนิคการคิด แล้วลองมาแบ่งกลุ่มตามตาราง เช่น เตี้ย อ้วนเตี้ย ค่อนข้างเตี้ย ผอม รวมทั้งเปิดวงให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เคยทำมาเกี่ยวกับการออกกำลังกาย ว่าโรงเรียนไหนทำอะไรมาบ้างและทำอย่างไร เช่น ออกกำลังกายทุกวันพุธวันละ 1 ชั่วโมงในช่วงชั่วโมงชุมนุม เต้นแอโรบิก กายบริหารหน้าเสาธงทุกวัน ตอนเช้า หรือในกรณีที่นักเรียนผอมก็มีอาหารเสริมให้ /นมจืด หรือ กรณีนักเรียนที่อ้วนก็ให้เล่นกีฬาตอนเย็น

นอกจากนั้นโรงเรียนบ้านบึงกาฬ ก็ยังยกตัวอย่างกิจกรรมเพื่อการออกกำลังกายสำหรับเด็กๆ มีภาพถ่ายนำเสนอให้เห็นด้วย เช่น กิจกรรมไปเดินไปวิ่งรอบบึงน้ำของชุมชน ภาพการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ซึ่งจะช่วยให้เรื่องลดน้ำหนักได้ ภาพกิจกรรมกระโดดยางเพื่อเพิ่มความสูง และกิจกรรมกระโดดเชือกสำหรับกลุ่มเตี้ยและค่อนข้างเตี้ย โดยย้ำไว้ว่าต้องมีกระบวนการสื่อสารให้เด็กๆ ได้ลงมือทำอย่างต่อเนื่อง และตรวจวัดน้ำหนัก-ส่วนสูงทุกสัปดาห์

โรงเรียนบ้านท่าลี่ เลือกลงประเด็นการเรียนรู้จากนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมาเอง คือ ถังดักจับไขมันแบบประหยัด ซึ่งเป็นเพียง 1 หัวข้อย่อยที่เป็นผลงานซึ่งทำให้ผ่านไปถึงระดับเพชรได้ โดยเล่าประสบการณ์ตอนจุดเริ่มต้นด้วยว่า มีความลังเลใจอย่างยิ่งว่าจะทำได้ตามที่เข้าร่วมโครงการโรซ่าโฮมฮักฯ ได้หรือไม่ เพราะว่าครูหลายคนก็มีภารกิจงานเยอะมากอยู่แล้ว แต่เมื่อได้ผ่านกิจกรรมเข้าค่ายโฮมฮักฯ ไปจนได้เริ่มลงมือทำงาน พวกตนก็มีความสุขในการทำเพื่อสร้างสิ่งดีๆ ให้กับเด็กๆ ร่วมกับเครือข่ายในชุมชน

ครูอนามัยโรงเรียนบ้านท่าลี่ กล่าวถึงองค์ประกอบที่ 7 เรื่องสุขาภิบาล ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของโรงเรียน ซึ่งสภาพโรงเรียนของตานั้นมีน้ำล้อมรอบ การปล่อยน้ำทิ้งที่มีเศษอาหารลงไปในห้องน้ำจึงเกิดขึ้นเป็นประจำ แต่เมื่อเข้าโครงการโรซ่าโฮมฮักฯ แล้วมีการดำเนินการตรวจสอบน้ำในโรงเรียน ผลออกมาไม่ผ่านเกณฑ์ จึงเกิดการปรึกษากันและสร้างโครงการผลิตถังดักจับไขมันแบบประหยัดขึ้น

เด็กนักเรียนแกนนำที่เป็นคนร่วมลงมือผลิตเครื่องมือดังกล่าว อธิบายให้ฟังเพิ่มเติมถึงกระบวนการผลิตโดยมีต้นทุนที่ประหยัดกว่าราคาเครื่องมือในท้องตลาด พร้อมเล่าวิธีการใช้และผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำถังดักจับไขมันไปใช้ที่โรงอาหาร ซึ่งส่งผลให้เกิดความประหยัดแล้วก็ได้บำบัดน้ำเสีย ทำให้น้ำสะอาดขึ้นสามารถดักไขมันได้ทำให้น้ำที่ผ่านกระบวนการทำงานออกมาใส ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น แล้วก็ยังกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น รดน้ำต้นไม้ในโรงเรียน

ผู้เขียนพบว่ากระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มนี้สร้างผลลัพธ์ที่เกิดการสื่อสารสองทาง ระหว่างโรงเรียนต้นแบบรุ่นพี่และโรงเรียนรุ่นน้องที่กำลังเดินตามรอยอย่างน่าสนใจ เนื่องจากมีการออกแบบการนำเสนอข้อมูลไว้ในขอบเขตเวลาที่เหมาะสม คือ ประมาณ 70 % ของเวลาทั้งหมด หลังจากนั้นจึงเป็นเวลาสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อสงสัยระหว่างผู้เข้าร่วมอบรมและวิทยากรเพิ่มเติม พร้อมกับยังมีช่วงเวลาดำเนินการด้วยการส่งแรงบันดาลใจให้กันและกัน ว่าการทำงานโครงการนี้ไม่ได้ทำขึ้นมาเพื่อใครคนใดคนเดียวเท่านั้น ไม่ใช่แค่เพื่อเด็กคนเดียวหรือว่ามีใครได้ประโยชน์เพียงคนเดียว แต่ว่าเป็นการทำงานที่ร่วมมือกันภายในชุมชน ดังนั้นทุกคนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ล้วนได้รับประโยชน์ดังกล่าวอย่างไม่มีเงื่อนไข และมีประโยชน์สำหรับเด็กทุกคนจริงๆ ที่จะได้ใช้พื้นที่ในโรงเรียนอย่างปลอดภัย

โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก เลือกสื่อสารองค์ความรู้และประสบการณ์ของตัวชี้วัดที่ 6 กับ 7 เกี่ยวกับเรื่องของสมรรถภาพทางกายและนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิตที่ได้รับการช่วยเหลือ โดยบอกเล่าประสบการณ์วิธีการ ขั้นตอน อุปสรรคที่พบ บอกถึงสิ่งใดที่ควรต้องลงมือทำ หรือความรู้และอุปกรณ์ใดๆ ที่สำคัญในการทำโครงการให้สำเร็จ พร้อมกับทำหน้าที่ในฐานะพี่น้องครูที่เข้าใจครูมือใหม่ในการสร้างโรงเรียนเพชรโดยให้กำลังใจผู้เข้าร่วมอบรมอย่างจริงจังว่า เข้าใจถึงความกังวลที่ครูหลายคนยังมีอยู่ในหัวตอนนี้ เนื่องจากอาจยังงงๆ กับหลายเรื่องที่ต้องรับรู้พร้อมกันในตอนนี้ ไม่เข้าใจมากนัก แต่ให้ค่อยๆ เรียนรู้ไปจน

ครบ 3 วัน แล้วจะเห็นภาพของวิธีการทำงานให้ได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งให้เอกสารประกอบการเรียนรู้และช่องทางติดต่อเพิ่มเติมไว้ปรึกษาอีกด้วย

ภาพที่ผมเห็น คือคุณครูดูสนุกกันมากเพราะกิจกรรมออกแบบให้เคลื่อนที่ ทำให้ตื่นตัวตลอดเวลา ดีครับนอกจากจะได้ความรู้แล้วยังได้ออกกำลังกายไปด้วย อย่าลืมสิครับว่าเรากำลังเข้าค่ายส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมทุกอย่างตอบโจทย์เลยครับ

จากกิจกรรมสถานีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มาสู่กิจกรรมต่อมาคือ “สนุกกับเกณฑ์ตัวชีวิต แนะนำลองทำได้” ซึ่งเป็นเรื่องของการเรียนรู้จากหลักการ สิ่งสำคัญคือต้องให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกไปกับการเรียนรู้ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการจดจำได้ดีกว่าการท่องจำ โดยเครื่องมือเสริมการเรียนรู้คือ คลิปวิดีโอที่ผลิตมา โดยเฉพาะ มีการตั้งคำถามให้ช่วยกันตอบ ในขั้นตอนนี้ผู้อบรมจะได้ประมวลความรู้จาก guide book และแผนที่ทางลัดที่ได้จากทุกสถานีการเรียนรู้ในช่วงแรก เอามาใช้เดินทางเอง ทุกคนจะได้ย้อน คิดถึงบริบทของตนเอง และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงสนทนาผ่านกรณีศึกษาเล็กๆ

การออกแบบกิจกรรมช่วงนี้คล้ายกับสถานีการเรียนรู้ในช่วงแรกแต่ต่างกันตรงที่ในช่วงนี้วิทยากรเป็นนักวิชาการจากศูนย์อนามัยซึ่งเป็นผู้ประเมิน 19 ตัวชีวิต ได้นำกรณีศึกษามาแยกแยะแบบเจาะลึกให้เห็นชัดเจน ใช้วิธีให้ความรู้ ฝึกให้ลองทำ และตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ทุกคนช่วยกันหาคำตอบ จากนั้นจะสรุปประเด็นเพื่อสร้างความเข้าใจ เรียกว่าให้ทั้งความรู้ (Education) และวิธีแก้ปัญหา (Solution) ครบถ้วนชัดเจน สิ่งเหล่านี้จะเป็นอาวุธและภูมิปัญญาที่ทรงพลังทำให้ครูเกิดความกล้าค้นหาวิธีพุงชนเป้าหมายด้วยตัวเอง

ก่อนที่ทุกคนจะได้เรียนรู้แนวคิดสู่เส้นทางการก้าวไปสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในเชิงลึก ทุกคนต้องเข้าร่วมเรียนรู้ฐานต่างๆ จากวิทยากรจากกรมอนามัย และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดก่อน ใน 6 ฐานการเรียนรู้ด้วยกัน ประกอบไปด้วย

ฐานที่ 1 การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน/การจัดการน้ำดื่ม

ฐานที่ 2 การสุขาภิบาลโรงอาหาร/สุหร่าน้ำใช้

ฐานที่ 3 โครงงานและ โครงการ/ สุขภาพช่องปากและฟัน

ฐานที่ 4 การประเมินภาวะการเจริญเติบโต การจัดการอาหารว่าง และอาหารกลางวัน

ฐานที่ 5 การทดสอบสมรรถภาพทางกาย และการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต

ฐานที่ 6 การตรวจสายตา และการได้ยิน

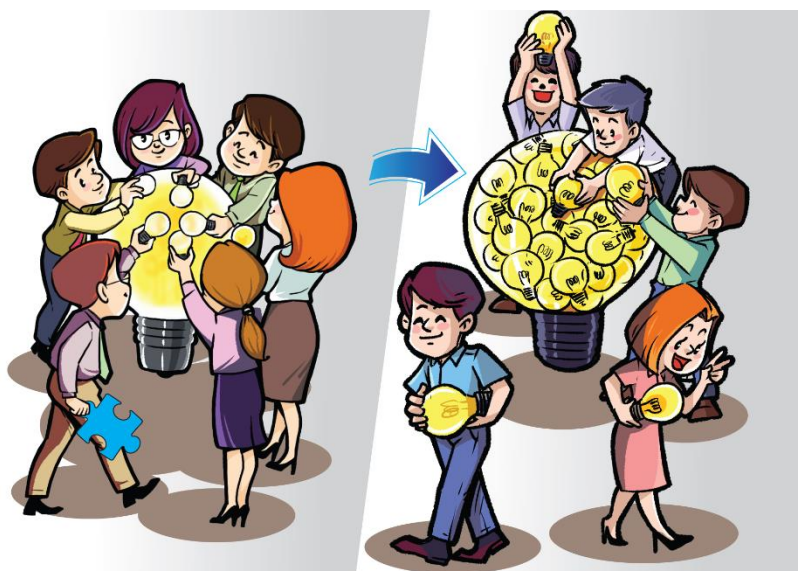
รายละเอียดแต่ละฐานดังนี้

ฐานที่	วิทยากร	เนื้อหาที่สอน
1 การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน/การจัดการน้ำดื่ม	โดย อ.ดารณี แก้วจุมพล นายวิรุท นนสุรัตน์ น.ส.ปรียาพร สร้างไร่	-อธิบายเกณฑ์การประเมินในแต่ละข้อ -ยกตัวอย่างภาพประกอบตามตัวชี้วัดว่าภาพไหนถูกต้องภาพไหนไม่ถูกต้องโดยให้โรงเรียนตอบ -ให้โรงเรียน ยกตัวอย่างแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่คิดว่าน่าจะแก้ไขได้ยากของโรงเรียนตัวเอง -ฝึกประเมินตามบริบทจริงของโรงเรียนตัวเอง เพื่อให้โรงเรียน รู้ตัวตนของโรงเรียน ตัวเอง -แนะนำวิธีการตรวจฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในโรงเรียน ด้วย อ.11
ฐานที่ 2 การสุขาภิบาลโรงอาหาร/สุหร่าน้ำใช้	โดย อ.สมร ธรรมบุตร น.ส.เพียงไพฑ ชำนาญค้ำ	-อธิบายเกณฑ์การประเมินในแต่ละข้อ -ยกตัวอย่างภาพประกอบตามตัวชี้วัดว่าภาพไหนถูกต้องภาพไหนไม่ถูกต้อง -ให้โรงเรียนยกตัวอย่างแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่คิดว่าน่าจะแก้ไขได้ยากของโรงเรียนตัวเอง -ฝึกประเมินตามบริบทจริงของโรงเรียนตัวเองเพื่อให้โรงเรียน รู้ตัวตนของโรงเรียนตัวเอง
ฐานที่ 3 โครงงานและ	โดย	โครงการและโครงงาน

<p>โครงการ/ สุขภาพช่องปากและฟัน</p>	<p>น.ส.เนตรนภา สุขปาน.ส.สุภาวดี ฟองฟุ้ง</p>	<p>-อธิบายให้เห็นถึงความต่างระหว่างโครงการและโครงการ</p> <p>-สำรวจประเด็นปัญหาด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาของโรงเรียนอยากจะดำเนินการแก้ไขโดยการเขียนส่งให้วิทยากรอ่านแล้วแลกเปลี่ยนในกลุ่มระหว่างโรงเรียน</p> <p>ในฐานะ</p> <p>-สอนเทคนิควิธีการตรวจฟัน การลงผลการตรวจฟัน การจัดกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากและฟัน รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา</p>
<p>ฐานที่ 4 การประเมินภาวะการเจริญเติบโตการจัดอาหารว่าง และอาหารกลางวัน</p>	<p>โดย</p> <p>อ.บังอร กล้าสุวรรณ</p> <p>น.ส.สุวิชา สังข์ทอง</p> <p>น.ส.สุกัญญา คณະวาปี</p>	<p>-แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง</p> <p>สอนวิธีการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง และฝึกปฏิบัติ การลงผลการชั่งน้ำหนัก ส่วนสูง</p> <p>รวมทั้งการใช้โปรแกรมประเมินภาวะการเจริญเติบโต</p>
<p>ฐานที่ 5 การทดสอบสมรรถภาพทางกายและการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต</p>	<p>โดย อ.ชญาณิช เขียวสด</p> <p>อ. พัชราพร นามโคตร</p>	<p>-แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้การประเมินสมรรถภาพทางกาย รวมถึงการแปลผลในแต่ละด้าน</p> <p>-อธิบายความสำคัญในการประเมินคัดกรองสุขภาพจิตเด็กใครเป็นคนคัดกรอง แบบประเมินมีกี่แบบ การใช้แบบประเมินในแต่ละแบบรวมทั้งการแปลผลและฝึกปฏิบัติจริง</p>
<p>ฐานที่ 6 การตรวจสายตา และการได้ยิน</p>	<p>โดย</p> <p>อ.ไพจิตร วรรณจักร</p> <p>อ.สุธาทิพย์ กุลศร</p> <p>น.ส.พรพิมล บุตะลา</p>	<p>-ให้ความรู้ในการตรวจวัดสายตาและการได้ยิน</p> <p>-แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจตา ตรวจหู รวมทั้งแนะนำการส่งต่อในกรณีพบเด็กที่มีสายตาและการได้ยินผิดปกติ</p> <p>-ให้ฝึกปฏิบัติ สาธิตการตรวจจริง พร้อมทั้งการลงผลการตรวจ</p>

จากนั้นก็เข้าสู่ช่วงที่ครูที่เข้ารับการอบรมจะทำบันทึกการเดินทางเพื่อการเดินทางสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ว่าได้ความรู้อะไรใหม่ๆ บ้าง ได้แนวคิดอะไรมาเพิ่มบ้าง โดยใช้กระดาษแผ่นใหญ่พร้อมกลองดินสอสีเพื่อวาดออกมาเป็นภาพ ซึ่งจะช่วยให้เชื่อมต่อเรื่องราวจากช่วงเวลาที่ได้เรียนรู้ไปจนถึงช่วงเวลาที่จะใช้งานความรู้ในภายหลังกได้ ขั้นตอนนี้เป็นเตรียมตัวสู่การระดมแนวคิด (Brainstorming) กลุ่มปัญหาเพื่อพัฒนาตัวเองเข้าสู่มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

แล้วก็มาถึงขั้นตอนสำคัญ นั่นคือ **Problem-based learning & Reflection การสะท้อนบริบทโรงเรียนตนเองด้วยกิจกรรมการเขียนสะท้อนย้อนคิดเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์** ซึ่งเป็นกระบวนการเดียวกับที่ใช้ในห้องของกลุ่มผู้อำนวยการ เพียงแต่ในห้องนี้จะเปลี่ยนจากการใช้บัตรภาพมาเป็นการเล่าเรื่องพูดคุยแทน โดยผมในฐานะวิทยากรจะเริ่มจากเรื่องราวในบริบทโรงเรียนปัจจุบัน เชื่อมโยงไปถึงความคาดหวังในอนาคต เพื่อให้ครูได้สะท้อนความคิด ผสมผสานองค์ความรู้ทั้งเก่าและใหม่ ดึงปัญหาที่สะสมไว้ในความคิด และสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ออกมาจับคู่กัน ให้ได้ข้อสรุปว่าจะเอาไปทำอย่างไรบ้าง ผ่านการเล่าเรื่องพูดคุย กระบวนการนี้เป็นตัวช่วยให้ครูเกิดแนวคิดจากความรู้ แล้วใช้แนวคิดนั้นนำไปสู่การค้นพบ ทางออกของปัญหานั้นๆ อย่างครบวงจร

การทำงานที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีการวางแผนที่ดี การทำแผนปฏิบัติงาน (Action plan) จะเป็นตัวช่วยให้ครูแต่ละคนนำความรู้และกระบวนการความเข้าใจที่กำลังชัดเจน ซึ่งเก็บเกี่ยวได้จากการ เรียนรู้ และลองทำ มาร่วมกันจัดระเบียบให้เป็นรูปธรรมของการนำไปปฏิบัติจริง โดยหยิบความรู้ของแต่ละคน ออกมาคิดออกแบบและวางแผนร่วมกัน จากนั้นก็เลือกหยิบแผนปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนตนเองออกมา และพหุภาพความมั่นใจที่จะนำแผนนี้กลับไปปรึกษากับผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อวางแผน การทำงานร่วมกัน

ประตู่ 3 : ฝึกคิดฝึกทำแบบ Play & Learn

ห้องนี้เป็นที่เรียนรู้สำหรับเด็กนักเรียนพอเปิดประตูเข้ามาห้องนี้บรรยากาศเหมือนย้อนวัยกลับไปนานหลายสิบปีเลยครับ ใครๆ ก็อยากเป็นเด็ก เพราะเป็นเด็กแล้วก็มีแต่เรื่องสนุกให้ทำ

เด็กนักเรียนแกนนำที่มารวมตัวกันในค่ายมีจำนวนเกือบ 100 คน ทั้งหมดคือผู้ที่ได้รับความไว้วางใจคัดเลือกให้มาทำภารกิจร่วมสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและสุขภาวะที่ดีให้เพื่อนๆ ในโรงเรียน เพื่อกลับไปเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

หลักสูตรและเนื้อหาสำหรับกลุ่มนี้ถูกออกแบบโดยเฉพาะและเป็นพิเศษเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของความเป็นเด็ก เพื่อให้เด็กๆ ที่มาเข้าอบรมรู้สึกสนุกกับการอบรมตั้งแต่วันแรกไปจนจบ เด็กทุกคนจะได้สนุกกับการเรียนรู้แบบ Play & Learn ซึ่งเป็นการเรียนและเล่นกันแบบเพลินๆ ที่ได้ทั้งความรู้และความสนุกในเวลาเดียวกัน

กิจกรรมช่วงแรกเป็นกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยเด็กแต่ละโรงเรียนจะถูกกระจายไปตามกลุ่มใหม่เพื่อทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ผ่านเกมส์สนทนาหลากหลายรูปแบบ และอุปกรณ์การเล่นที่ถูกเตรียมไว้พร้อมทั้งลูกบอล กระดาษ ปากกา บัตรคำ ซึ่งออกแบบไว้ให้สนุกกับการจำชื่อหรือรายละเอียดเพื่อนใหม่ เด็กๆ ตื่นเต้นและหัวเราะอยู่ตลอดเวลา

หลังจากนั้นก็จะมีเกมที่ออกแบบมาเพื่อฝึกการเตรียมพร้อมให้แก่เด็กๆ ในการเรียนเล่นเป็นทีม ทักษะผู้นำ และผู้ตามที่ดี ตอนนี้เด็กทุกคนถูกกระจายกันหมด ต่างโรงเรียนต่างวัย เพื่อนใหม่ทีมใหม่ กับเกมส์สนุกใหม่ๆ และเกมส์บันเทิงที่เน้นการร้องเล่นให้สนุก ซึ่งดูเหมือนเป็นกิจกรรมเบสิก แต่กิจกรรมเบสิกๆ แบบนี้แหละครับสำคัญนัก โรซาก็เลยต้องทำเพลงประจำโครงการที่มีดนตรีสนุกๆ มาให้ทุกคนร้องเล่นเต้นกัน (จริงๆ แล้วห้องกลุ่มครูอนามัยก็ใช้กิจกรรมผ่านเพลงแบบนี้เหมือนกัน ให้คุณครูได้ร้องได้เต้นกันเต็มที่ บอกได้คำเดียวว่า งานนี้อายุไม่เกี่ยง สีสากการเต้นที่เหล่าคุณครูวาดลวดลาย นั้นสุดๆ ไม่แพ้เด็กๆ เลยครับ)

สวนสนุกความรู้

ถ้าโลกตรงหน้าเป็นเหมือนสวนสนุก มีเด็กคนไหนไม่ยอกรังเข้าไป แม้แต่ผู้ใหญ่อย่างผม บางอารมณ์ก็ยิ่งยอกรังเข้าไปเลยครับ กิจกรรมนี้ทีมงานบอกว่า

“เราตั้งใจสร้างสรรค์การเรียนรู้เรื่องของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้เป็นเหมือนสวนสนุก ดึงดูดให้เด็กๆ รู้สึกอยากวิ่งเข้ามาตั้งแต่ได้เห็น มีฉากที่สร้างสรรค์จินตนาการ มีตัวการ์ตูนที่เด็กๆ จะได้รู้จัก เราออกแบบเกมเก็บแต้มไว้ให้เด็กบันทึก เมื่อผ่านไปเล่นและเรียนรู้ตามสถานีต่างๆ ที่ออกแบบไว้ให้เด็กได้ความรู้และความเข้าใจตัวชีวิตส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง และส่วนที่จะกลับไปร่วมสนับสนุนคุณครูในฐานะแกนนำ เด็กก็จะเก็บความรู้ความทรงจำนั้นไว้ โดยแต่ละสถานี จะมีพี่ๆ วิทยากรมาให้ความรู้แบบเล่าเรื่อง เล่นเกม และให้ทำกิจกรรมจำลองที่เด็กๆ จะจดจำและสามารถกลับไปใช้ได้ในฐานะนักเรียนแกนนำ”

กิจกรรมในสวนสนุกความรู้จะมีหลายรูปแบบ ทั้งกิจกรรม **เด็กไทยทำได้** ที่ให้ความรู้ที่เด็กๆ ควรรู้ โดยคณะนักวิชาการจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคายและจังหวัดเลย และวิทยากรพิเศษจากเครือข่ายเด็กหนองคาย เพื่อเปิดพื้นที่เรียนรู้ในหลายๆ เรื่อง เช่น วิธีการจำแนกอาหารที่มีสิ่งปนเปื้อน ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ การใช้น้ำ มาตรฐานการใช้ส้วม สภาพที่ระบายน้ำและการระบายอากาศ การจัดเวรความสะอาดและตรวจตราเป็นประจำ การดูแลฟัน การเลือกกินอาหารที่ควรกิน ฯลฯ และมีเอกสารแจกเกี่ยวกับเรื่องของการกินเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

ในกระบวนการเรียนรู้ของเด็กๆ แต่ละกลุ่มตามฐานต่างๆ จะมีตัวอย่างประสบการณ์จากผู้ ที่ทำสำเร็จแล้ว มาช่วยเติมพลังใจให้เด็กๆ เห็นว่าทำได้ง่ายจริงๆ ไม่ยากเลย เหมือนกับที่เคยมีเพื่อนๆ พี่น้องจากโรงเรียนอื่นลงมือทำแล้วและผ่านไปได้อย่างดีด้วย

จากนั้นก็จะไปสู่ช่วงของ **“เล่นได้ ทำได้”** ซึ่งเป็นการแปลงเรื่องที่เล่นมาเป็นเรื่องที่รู้ เพื่อนำไปสู่ การปฏิบัติด้วยการทำโครงการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตัวชีวิตที่เด็กๆ จะมีบทบาทและความสำคัญในการทำ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เด็กๆ จะสนุกกับการระดมสมองช่วยกันมองดูโรงเรียน ทุกส่วน เหมือนใช้แว่น

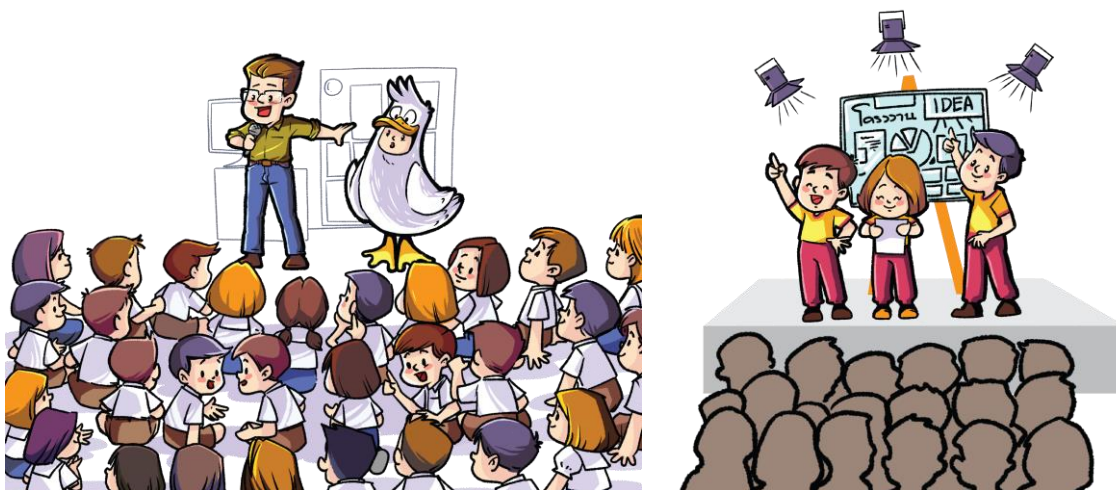
ขยายส่ง ช่วยกันตรวจเช็คว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหาและมีความท้าทายจนน่า จะวางแผนเอาชนะปัญหานั้น แล้วจัดทำออกมาเป็นโครงการ

“กิจกรรมนี้จะช่วยให้เด็กๆ ใช้สิ่งที่ได้เล่น ทำ จำ จากสวนสนุกความรู้มาลองฝึก ลองคิด ลองเขียน ออกมาเป็นโครงการ มีการรวบรวมความคิดและหาข้อค้นพบว่า โรงเรียนที่เขาอยาก ได้เป็นยังไง เขียนสิ่ง ที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนในโรงเรียน เพื่อค้นหาแนวทางไปสู่การพัฒนาเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชร จากมุมมองของเด็กนักเรียนให้ได้ผลลัพธ์ เป็นโครงการแห่งความภาคภูมิใจจริงๆ” ทีมงานอธิบาย

ถ้าเด็กๆ ทำโครงการได้ในตอนนี้ เมื่อกลับไปโรงเรียน จะทำโครงการอะไรอีกก็ย่อมไม่ยากแล้วครับ เพราะเขาจดจำและทำทุกอย่างได้แล้วด้วยตัวเอง

เมื่อเด็กๆ ได้เห็นโครงการแห่งความภาคภูมิใจของตัวเองแล้ว ก็ต้องสื่อสารบอกเล่าได้ด้วย กิจกรรม “เล่นได้ ทำได้ และบอกได้” มาช่วยเสริมจุดนี้เพื่อฝึกและเตรียมตัวเด็กๆ ในการสื่อสารให้เพื่อนๆ เข้าใจ เพื่อให้ทุกคนที่โรงเรียนสนุกกับการร่วมมือทำโครงการด้วยกัน และยังเป็นการฝึกให้เด็กเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นทีมด้วย

“วิทยากรจะใช้เพลง สื่อวีดิทัศน์ บทบาทสมมติที่เล่นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อเด็กๆ จะได้เล่นไปคิดไป และต่อยอดความเห็นออกมาทีละชั้น โดยใช้คำถามจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนนั้นมากระตุ้น ให้เด็กๆ กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างสนุกสนาน ไม่ต้องกังวลว่าจะถูกหรือผิด” ทีมงานอธิบายเพิ่มเติม

การออกแบบกิจกรรมแบบนี้ช่วยให้เด็กๆ ได้เห็นผลลัพธ์ทั้งที่ดีและไม่ดีของการทำงาน เช่น การวางแผน การทำงานเป็นทีม การปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้เด็กได้นำกลับไปใช้ในโรงเรียนตนเองได้

ประตุ 4 ส่งต่อความรู้ความอร่อย

สุขภาพที่ดีเริ่มต้นที่อาหาร พ่อครัวแม่ครัวผู้อยู่เบื้องหลังงานด้านสุขภาพและความอร่อย เป็นหัวใจหลักของเรื่องนี้ ฝีมือการทำอาหารพิสูจน์ได้เสมอจากอาหารในงานที่คนกินไม่เคยเหลือ แถมหากไม่อิ่มก็เติมได้ไม่อั้น ดูเผินๆ ก็เป็นเรื่องดี แต่ถ้าดูให้ดี ไม่ใช่เรื่องเล็กๆ เลยครับ

“สัดส่วนและคุณค่าโภชนาการอาหารตามมาตรฐานโรงเรียนระดับเพชร อาจจะต้องมาเรียนกันใหม่ เริ่มตั้งแต่สัดส่วนของวัตถุดิบไปจนถึงปริมาณการกิน หลายครั้งมีความไม่เข้าใจเกิดขึ้นว่าทำไมครูอนามัยถึงต้องจ้ำจี้จ้ำไชเรื่องการปรุงอาหารนัก เราจึงต้องนำเหล่าพ่อครัวแม่ครัวถอดผ้ากันเปื้อนออกแล้ว แต่งหล่อแต่งสวยมาพบวิทยากร เพื่อเพิ่มความรู้ให้เหล่าครูความอร่อยเหล่านี้นำไปปรับใช้จนสามารถ สร้างสรรค์อาหารเพื่อสุขภาพที่ดีให้ทุกคนในโรงเรียนได้” ทีมงานโรซ่าอธิบาย

การออกแบบการเรียนรู้สำหรับกลุ่มพ่อครัวแม่ครัวผู้เป็นครูความอร่อย เป็นการนำความรู้เรื่องโภชนาการที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพโภชนาการที่เป็นทฤษฎีมาช่วยให้เข้าใจง่ายและอธิบายผ่านการใช้สื่อผสม ของจริง และสิ่งที่สัมผัสได้ด้วย มีการถามมาตอบไป เช่น อะไรคือผัก อะไรคือผลไม้ น้ำมันมีประเภทไหนบ้าง ธัญพืชมีประเภทไหนบ้าง อาหารหมู่ไหนให้คุณค่าทางอาหารอย่างไร เป็นต้น

พอถึงท้ายชั่วโมงจะมีการเรียนรู้ผ่านการตั้งคำถาม ตั้งโจทย์ ชวนคิด เพื่อให้เกิดความตระหนัก มีการเปิดวงพูดคุยกันเกี่ยวกับปัญหาการกินของเด็กนักเรียนในแต่ละโรงเรียน แล้วร่วมกันแบ่งปัน วิธีแก้ไขปัญหาให้

กันและกัน นั้นหมายความว่าเหล่าพ่อครัวแม่ครัวได้รับรู้แล้วว่า พวกเขาจะต้องทำอะไร ในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญ ที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้นักเรียนในการทำ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ได้ทฤษฎีมาแล้วก็ต้องเตรียมวิธีปฏิบัติ **ก่อนลงมือผัด ต้องมีการจัดเมนู** เป็นหัวใจของกิจกรรมที่ พาเหล่าแม่ครัวพ่อครัวมาลองแปลงกายเป็นนักวิชาการจัดเมนูอาหารให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการตามมาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยได้รับโจทย์คือให้ช่วยกันคิดเมนู 5 วันไม่ให้ซ้ำกันร่วมกับ ครูในโรงเรียน ทุกคนต้องเริ่มเอาเมนูของตัวเองมาตีแผ่ แล้วฝึกกำหนดปริมาณตามหลักโภชนาการ ให้ครบในแต่ละมื้อ ความรู้ อันไหนลืมก็ถาม นึกไม่ออกก็ช่วยกัน ถกกันแต่ไม่เถียงกัน จนสร้างสรรค์เมนูถูก หลักโภชนาการได้ครบ 5 วัน

จากนั้นเป็นกิจกรรม **เมนูพร้อมดูรูปพร้อมผัด** ที่เหล่ากูรูกระทะเหล็กรอคอย เพราะจะได้มีโอกาสแสดงฝีมือการปรุงจากการออกแบบเมนูอาหารของตัวเอง ทีมงานได้สร้างบรรยากาศจำลองให้เหมือน การแข่งขัน โดยจับเวลา 60 นาที เริ่มจากให้ทุกคนเลือกวัตถุดิบและเครื่องปรุงรสที่เตรียมไว้ให้โดยอิสระมา ประกอบอาหารจากเมนูของตัวเองในจุดที่เตรียมไว้ เมื่อนาฬิกาจับเวลาหยุดลง อาหารก็ต้องพร้อม ให้กรรมการกิตติมศักดิ์ชิม ต่างรอลุ้นกันว่าใครหนอจะเป็นผู้ชนะ

เมื่อถึงเวลาประกาศผลจริง กูรูความอร่อยทุกคนต่างก็รู้แล้วว่าสิ่งสำคัญที่สุดไม่ใช่ใครได้รางวัล แต่เป็นความรู้และความเข้าใจที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ ซึ่งสามารถเอาไปใช้จัดเตรียมเมนูที่ได้คุณค่า และโภชนาการให้แก่เด็กๆ ที่โรงเรียนที่เป็นลูกหลานของทุกคนในชุมชน

และสิ่งนี้ต่างหากคือรางวัลที่ล้ำค่าที่สุด

ต่อยอดแนวคิดสู่เส้นทางโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

เมื่อการเรียนรู้แต่ละฐานเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว คุณบังอร กล่ำสุวรรณ นักวิชาการสาธารณสุข ชำนาญการพิเศษ ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น ได้ฉายภาพเน้นกับผู้อำนวยการ ครูผู้รับผิดชอบของแต่ละ โรงเรียนอีกครั้ง

เพื่อนำเสนอว่า โครงการโฮมฮักกรักลูกหลานโภชนาการดีนั้นเน้นการหนุนเสริมการดำเนินงาน ของโรงเรียนใน การส่งเสริมสุขภาพของเด็กนักเรียน

ส่วนด้านความรู้ ทั้งกิจกรรมในค่ายฯ การศึกษาดูงาน และแนวทางการเขียนรายงาน วัสดุอุปกรณ์ก็ ล้วนมีส่วนสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือที่ครูนำไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาพเด็กได้ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องชั่งน้ำหนัก ที่ วัดส่วนสูง ตุ่มเทียบน้ำหนัก กล้องวัดความอ่อนตัว ฯลฯ ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้โรซ่าได้มอบให้แก่โรงเรียน เพื่อให้ นำไปใช้กับเด็ก ถือว่าเป็นจุดสำคัญของการสร้างสุขภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ทาง ศูนย์อนามัย ร่วมกับโรซ่า ยังเดินทางลงพื้นที่เพื่อไปเยี่ยม สํารวจ ตรวจสอบเบื้องต้น เพื่อให้แต่ละโรงเรียนรู้จักจุดอ่อน และจุดแข็ง ของตนเองได้ ก่อนที่จะพัฒนาโรงเรียนและเขียนรายงานได้

ถ้าโรงเรียนไหนพร้อมที่จะขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ก็สามารถยื่น เอกสารไปยังสำนักงานสาธารณสุขอำเภอและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพื่อประเมินเบื้องต้น ก่อนจะมี เจ้าหน้าที่ของศูนย์อนามัยลงพื้นที่จริงเพื่อประเมินอีกครั้ง

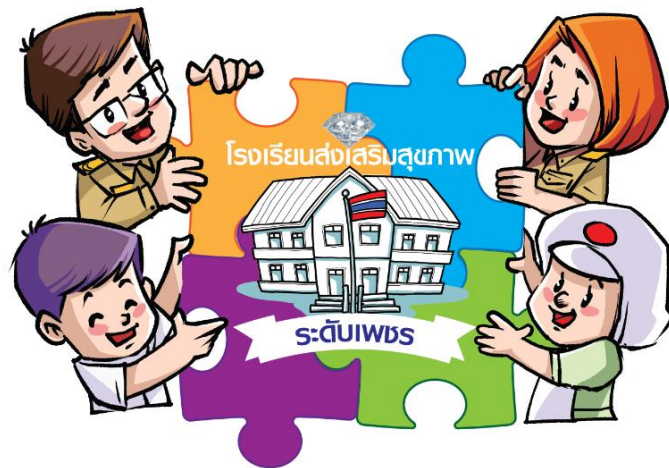
เห็นได้ชัดว่า การดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น และศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานีกับ บริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัดนั้น เกิดข้อค้นพบที่สำคัญคือ ถ้ามองในมิติคน พบว่าผู้ที่ เกี่ยวข้องไม่เข้าใจเกณฑ์มาตรฐาน วิธีการประเมิน ขาดการทำงานเป็นทีม ไม่มีการประเมินตนเอง ไม่มีการ ทำ โครงการรองรับ ขาดพี่เลี้ยง และนักเรียนยังมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทั้งเตี้ย อ้วน ผอม ซีด ในมิติเงิน หรือ สิ่งของ พบว่า งบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างของโรงเรียนมีน้อย บริบทที่ยังไม่ผ่านตัวชี้วัด ของโรงเรียนก็ ยังมีมาก ทั้งเรื่องของสภาพสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ สัม โรงอาหาร น้ำดื่ม เป็นต้น

ส่วนมิติการบริหารของโรงเรียน พบว่า ยังไม่มีการวางแผนติดตามและกำกับงาน การดำเนินการ ไม่ ต่อเนื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในโรงเรียนมีน้อย และแต่ละโรงเรียนไม่ได้ทำงานแสวงหาเครือข่ายภายนอก ทำให้เกิดข้อจำกัดมากมายในพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดคือ เมื่อศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น และศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี มาทำ หน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้ความรู้อย่างละเอียดและเปิดมุมมองใหม่ๆ แก่ผู้อำนวยการ ครู แกนนำนักเรียน รวมถึง แม่ ครัว ผ่านฐานต่างๆ คือ **ฐานมีใจมีคน ฐานมีของ** สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุต่างๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนา โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ **ฐานมีทุน** และ**ฐานโรงเรียนเพชร เฮ็ดบ่ยาก** ทั้งสี่ฐานนี้ และเน้นย้ำครูอีกครั้ง เพื่อให้ ครูเข้าใจว่าพอจบค่ายแล้ว จะไปพัฒนาโรงเรียนอย่างไร และทำอย่างเป็นระบบมากขึ้น

ฐานต่างๆ เหล่านี้เอง ผมมองว่าเปรียบเสมือนการตีวงเข็ม บอกข้อสอบ ให้แต่ละโรงเรียนสำรวจตนเอง ว่ามีสิ่งใดที่ควรจะไปพัฒนาต่อได้ ผมคิดว่าการมีฐานต่างๆ ที่ได้วิทยากรอย่างศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น และ

ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี มาร่วมถ่ายทอดนั้น เป็นการให้มุมมองทางวิชาการแก่ผู้รับผิดชอบของแต่ละโรงเรียน เป็นข้อต่อสำคัญที่ทำให้ค่ายโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดีเป็นค่ายที่มีคุณค่ายิ่ง

ต่อจิ๊กซอว์ ให้เป็นภาพใหญ่

นับจากวันแรกหลังเปิดค่าย ทุกคนแยกย้ายเข้าประตู 4 บานตามกลุ่มของตัวเอง หลังประตูแต่ละบานคือการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มคนที่มาจากที่ต่างกัน พื้นฐานความรู้เดิมจากคนต่างแหล่งอาจแตกต่างกัน บ้างน้อยบ้างไม่เท่ากัน แต่หลักสูตรการเรียนรู้ที่ทีมงานโรซ่าและเหล่าพันธมิตรช่วยกันออกแบบ และ ขับเคลื่อนมาตลอดจนออกมาเป็นรูปแบบค่าย 3 วัน 2 คืน ให้ทุกคนมากินมานอน มาใช้เวลาทำความเข้าใจกัน มาเรียนรู้ร่วมกัน แบ่งปันเรื่องราว บอกเล่าปัญหา ช่วยกันหาทางออก และส่งต่อแรงบันดาลใจให้กันและกันนั้น ได้ช่วยปรับให้ทุกคนมีองค์ความรู้ในระดับใกล้เคียงกัน มีความเข้าใจตรงกัน มองเห็นภาพเดียวกัน และที่สำคัญคือ มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการทำให้สำเร็จร่วมกัน ทุกคนจะกลับมารวมกันในห้องใหญ่อีกครั้ง เพื่อนำความรู้ที่ได้จากทุกกระบวนการในค่ายมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

ความรู้จากหลังประตูทั้ง 4 บานนั้นเปรียบได้กับจิ๊กซอว์ภาพ 4 ชิ้นจากคน 4 กลุ่มคือ ผู้อำนวยการ ครู เด็กนักเรียนแกนนำ และแม่ครัวพ่อครัวผู้ประกอบอาหาร ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในความสำเร็จของโรงเรียน จิ๊กซอว์ภาพทั้งสี่นั้นพร้อมแล้วที่จะประกบรวมกันเป็นภาพใหญ่ภาพเดียว นั่นคือ องค์กรรวมของการสร้างโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้ถูกติดตั้งเป็นกลไกความรู้ติดตัวเสร็จสมบูรณ์แล้ว พร้อมสำหรับการนำไปใช้งานขับเคลื่อนโรงเรียนให้เดินหน้าเต็มที่เพื่อไปถึงเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

เมื่อได้เห็นภาพจิ๊กซอว์ที่ต่อเข้าด้วยกันเป็นภาพใหญ่ ทุกคนก็ตระหนักและเข้าใจชัดเจนว่า ไม่มีงานไหนทำสำเร็จได้ด้วยฮีโร่เพียงคนเดียว แต่ละคนต่างเป็นฮีโร่ในสนามพลังที่ตัวเองถนัด และทุกคน ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับความสำเร็จของงานในภาพใหญ่ นั่นคือ การไปสู่การเป็น โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ส่งท้าย เปิดใจก่อนอำลา

บรรยากาศในช่วงท้ายของค่ายเป็นช่วงเปิดใจตัวแทนของผู้ถือจิ๊กซอว์แต่ละตัว

เริ่มที่ตัวแทนนักเรียนหญิงซึ่งกล่าวว่า “หนูชอบอาหารที่นี่ เพราะอร่อยและสะอาด เป็นคนชอบ ทำกิจกรรมอยู่แล้ว ยิ่งพอได้มาที่นี่ได้ทำกิจกรรมสนุกๆ ได้ความรู้เพิ่มที่จะเอาไปพัฒนาโรงเรียน ก็ยิ่งสนุกมาก อยากมาอีก ขอขอบคุณที่จัดค่ายนี้ค่ะ”

ตัวแทนนักเรียนชายกล่าวเสริมว่า “ขอบคุณโครงการนี้ที่ให้ลูกหลานมาร่วมเรียนรู้ จะได้นำความรู้กลับไปพัฒนาโรงเรียนให้เป็นระดับเพชร โครงการดีมาก เพราะสร้างความเป็น ผู้นำให้พวกเรา ทำให้กล้าที่จะแสดงออก เราจะเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ จะไปส่งต่อเรื่องดีๆ อย่างนี้ให้หน่อยๆ แล้วก็ให้หน่อยๆ ได้สืบสานโครงการนี้ต่อไป ไม่อยากจบค่ายเลย อยากอยู่ในค่ายนี้นานๆ เราได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้ง ฐานฟันห้องน้ำ โภชนาการอาหารปลอดภัย ซึ่งเราสามารถเอาไปทำที่ โรงเรียนต่อได้ ส่วนวันนี้เป็น 3D วิถีพลเมือง เราก็ได้มาคิดกันว่า อะไรที่เราจะกลับไปทำได้ เช่น เราจะกลับไปทำเรื่องโภชนาการ”

จากนั้นก็ถึงคิวของตัวแทนเหล่าแม่ครัวพ่อครัวของโรงเรียน ซึ่งเปิดใจให้ฟังว่า “ในฐานะที่เป็นแม่ครัวก็ได้รู้หลักเกณฑ์เรื่องโภชนาการ ได้เครือข่ายแม่บ้านแม่ครัว เราได้เจอความคิดที่หลากหลายในเครือข่าย ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของแต่ละโรงเรียน เพราะว่าแต่ละโรงเรียนก็ไม่เหมือนกัน เราก็มาคิดเสริมว่าจะกลับไปทำอะไรเพื่อปรับปรุงให้การทำงานของเรดีขึ้นเพื่อเด็กๆ นักเรียน”

ตัวแทนครูโรงเรียน ซึ่งเป็นอีกกำลังหลักของการขับเคลื่อนโรงเรียนเพชร กล่าวว่า “ดีใจ ประทับใจ ที่ทุกส่วนทุกภาคทุกฝ่ายจัดกิจกรรมดีๆ แบบนี้ขึ้น รู้สึกสนุกกับทุกกิจกรรม ตอนแรกไม่เคยคิดเลยว่า โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจะอยู่แค่เอื้อม เมื่อก่อนคิดว่ามันทำยากมาก แต่พอได้มาเข้าโครงการนี้ได้เรียนในค่ายนี้ เราก็รู้และเข้าใจในสิ่งที่เราไม่เคยรู้ไม่เข้าใจมาก่อน แล้วได้แนวทางความรู้ต่างๆ ที่จะนำกลับไปปฏิบัติแก้ไข เอาไปปรับใช้ในโรงเรียนของเราให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กๆ นักเรียนของเรา”

ปิดท้ายด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ที่เป็นตัวแทนกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งกล่าวว่า “ก่อนหน้านี้ผมกำลังคิดว่าจะไปแนวไหนถึงจะถูกทาง แต่พอมายูในค่ายนี้เราได้รับแสงสว่าง ได้รับความกระจ่าง ได้รับความบันเทิง ได้รับความรู้ เชื่อว่าโรชาจะจัดกิจกรรมดีๆ น้อย่างต่อเนื่อง คิดว่าพวกเราทุกคนทุกโรงเรียนจะก้าวไปสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้” **ปิดค่าย ไปต่อ วันพรุ่งนี้ต้องดีกว่าเดิม**

แม้ประตูค่ายใกล้ปิดลง แต่เส้นทางเบื้องหน้ายังคงทอดยาว ทุกคนยังต้องเดินทางต่อ บนเส้นทางของตัวเอง

โรงเรียน เดินหน้าใช้ทักษะและองค์ความรู้พัฒนาโรงเรียนตามเกณฑ์ 19 ตัวชี้วัด เพื่อเป็น โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชร

ศูนย์อนามัย เดินหน้าเป็นพี่เลี้ยงและให้กำลังใจทุกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

โรซ่า เดินหน้ารอมอบของขวัญชิ้นโตผูกโบว์สวยงามให้แก่โรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็น โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชร นั่นคือ “งานฉลองโรงเรียนเพชร โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” ในพื้นที่ของ โรงเรียน พร้อมด้วยกิจกรรม Funny Healthy Trip ที่จะนำกองทัพศิลปิน ดารา พร้อมกิจกรรม ความบันเทิง และความสนุกสนานแบบเต็มพิกัดมาสู่โรงเรียนและชุมชนเพื่อร่วมยินดีและส่งต่อความสุข เป็นกิจกรรม สนุกๆที่จัดขึ้นเพื่อประกาศให้ชุมชนรู้ว่าโรงเรียนได้ผ่านเกณฑ์เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชรแล้ว

ก่อนที่ทุกคนจะจากค่ายแห่งนี้ไป ลุงสุวิทย์ที่ตอนนี้อยู่บ้านอยู่ กล่าวสรุปกับชาวค่ายว่า

“ถึงแม้วันนี้ประตูค่ายจะปิดลง แต่ผมเชื่อมั่นว่าจิตใจของพวกเราได้ถูกร้อยรวมให้อยู่บน เส้นทาง เดียวกัน นั่นคือเส้นทางแห่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกหลานเรา วันนี้โรซ่าได้ทำหน้าที่ของเราใน การมอบ เสี่ยงแห่งความรู้และกำลังใจในการเดินทางต่อไปบนเส้นทางสายนี้ โรซ่าและศูนย์อนามัยที่ 8 จะยังคงหา โอกาสไปเยี่ยมเสริมพลังที่โรงเรียนของท่าน และสำคัญที่สุดคือ โรซ่าจะไปรอรับทุกท่านที่เส้นชัย ในวันที่ โรงเรียนผ่านการประเมินได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชร เราจะทำตามพันธะสัญญาคือ จัดการ ฉลองเพื่อประกาศความสำเร็จและให้กำลังใจแก่ผู้มีส่วนร่วมทุกท่าน”

ถึงตอนนี้ประตูค่ายได้ปิดลงแล้วสำหรับผู้เข้าอบรม แต่การเดินทางในโลกแห่งความจริงเพิ่งเริ่มต้นขึ้น การเดินทางต่อจากนี้ทุกคนมีทั้งเสี่ยงและอุปสรรคการเดินทางที่พร้อมพรุ่ง เมื่อมองไปยังหนทางข้างหน้าก็เห็น เส้นทางที่ชัดเจนมากขึ้น มองเห็นภาพความสำเร็จที่ปลายทางร่วมกัน เพราะผ่านการช่วยกันคิด และวางแผน ร่วมกันมาแล้วอย่างดี

สิ่งที่คุณสุวิทย์คิดตลอดมาว่าอยากทำอะไรบางอย่างที่ให้ผลสำเร็จเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนนั้น บัดนี้ได้เป็นจริงแล้ว ยิ่งไปกว่านั้น เขาพบว่าคุณค่าของความสำเร็จที่เกิดจากโครงการนี้ไม่ใช่แค่สิ่งที่มองเห็น เป็น รูปธรรมเท่านั้น ยังมีคุณค่าด้านอื่นที่สำคัญร่วมอยู่ด้วย

“ผมมั่นใจว่า บนเส้นทางสายนี้มีแรงดึงดูดพิเศษที่ทำให้ทุกคนไม่เพียงแต่ได้เพื่อนร่วมทางเพิ่มขึ้น เท่านั้น แต่ยังได้กัลยาณมิตรที่มีค่าเพิ่มขึ้นด้วย และเหนืออื่นใดคือ ความสุขที่ทุกคนส่งต่อให้กันได้”

และนี่แหละคือความสุขที่แท้จริงครับ

True happiness is... giving it away

รายชื่อวิทยากรปี 2562	
วิทยากรรับเชิญกิตติมศักดิ์	
นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิชช์	อดีตรองอธิบดีกรมอนามัย
ดร.สง่า ดามาพงษ์	ที่ปรึกษากรมอนามัยและผู้ทรงคุณวุฒิ สสส.
นางโสพรรณ เรืองเจริญ	รองผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี
วิทยากรจากศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น	
นางบังอร กล้าสุวรรณ	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นางไพจิตร วรรณจักร์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นางดารณี แก้วจุมพล	ข้าราชการบำนาญ
นางสมร ธรรมบุตร	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นางชญาณิศ เขียวสด	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นางสาวสุวิชา สังข์ทอง	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
วิทยากรจากศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี	
นายวิรุท นนสุรัตน์	นักโภชนาการชำนาญการ
นางสาวปรียาพร สร้างไร่	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
นางสาวเพียงไผ่ ชำนาญคำ	นักวิชาการสาธารณสุข
นางสาวเนตรนภา สุขปา	เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน
นางสาวสุกัญญา คณะวาปี	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
นางพรพิมล บุตะลา	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
นางสาวสุภาวดี ฟองฟุ้ง	นักวิชาการสาธารณสุข (ด้านส่งเสริมสุขภาพ)
วิทยากรจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย	
นายเกียรติศักดิ์ คำอุ่น	นิติกรชำนาญการ
นางสาวสุภาวดี ทารส	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
นายชัยวุฒิ ไชยชมภู	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นายฉัตรทิวัฒน์ ฝ่ายหมื่นไวย์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางกัญชาริษา อันตะยา	เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน
นางณัฏฐา ศรีพุทธา	เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน

นายบุญเลิศ มาตรนาคุณ	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางพรพรรณ ดอนชวนชม	นักวิชาการสาธารณสุข
นางสาวพรพิมล อุตมะ	นักวิชาการสาธารณสุข (ทันตสาธารณสุข)
นางสาวชิริดา มาลายุทธศรี	นักวิชาการสาธารณสุข (ทันตสาธารณสุข)
นางสาวโสธยา วิเชษฐพงษ์	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
วิทยากรจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี	
นางพัชรพร นามโคตร	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นางสุธาทิพย์ กุลศรี	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
นายบุญหวาย ปทุมรัตน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
วิทยากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน	
นางรำเพย ทินกระโทก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย เขต 2
นายชัยวัฒน์ สวัสดิ์ชิตัง	ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ถิรธัมโมอุปถัมภ์)
นายวิศรุต สมบัติบุญสวน	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนอง
นางประนอม นันทกุล	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าโสม
นางสาวจิราภรณ์ ทิววงศ์	ครู คศ.3 โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก
นางอโณทัย จันทร์อ้วน	ครู คศ.3 โรงเรียนบ้านบึงกาฬ
นางพาฝัน พระเห็นศร	ครู คศ.3 โรงเรียนบ้านท่าลี่
นายณัฐพล หงษ์คง	ครู คศ.1 โรงเรียนบ้านท่าโสม
นายภิเชก กำเนิดกาลิม	ครู คศ.3 โรงเรียนบ้านโชคเจริญ
วิทยากรอิสระ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจินดา ใจขาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
นายวีระพงษ์ ทวีศักดิ์	วิทยากรอิสระ (นักดนตรีพื้นถิ่นแก้ว)
นายพนัส ปรีวาสนา	นักวิชาการอิสระ
นายยิ่งพงษ์ มั่นคงทรัพย์	วิทยากรอิสระด้านสื่อสารมวลชน
นายวรเชษฐ์ เขียวจันทร์	นักวิชาการอิสระ ด้านมานุษยวิทยา

โซ่ข้อกลางและฟันเฟือง

การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เพื่อให้เดินหน้าสู่เป้าหมายได้อย่าง เต็มสูบ เต็มกำลังและมีชีวิตชีวานั้นต้องอาศัยพลังขับเคลื่อนร่วมกันไปทั้งกระบวนการอย่างเป็นระบบ

การได้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบเล็กๆ เป็นโซ่ที่ช่วยร้อยรัดให้ทุกฟันเฟืองเคลื่อนที่ สร้างคุณค่าแก่ผู้อื่น สังคมและชุมชนอย่างลงตัว เท่านั้นความสุขก็ล้นหัวใจแล้วครับ และยังเมื่อได้รู้ว่าทุกองค์ประกอบต่างเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำร่วมกันจริงๆ ความสุขนั้นยิ่งเกินคำบรรยาย

โรซ่า กับบทบาท “โซ่ข้อกลาง”

การสร้างสรรค้ายโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี ก็เหมือนกับการประกอบร่างรถหนึ่งคัน ซึ่งมีฟันเฟืองมากมาย รถคันนั้นเปรียบเหมือนโรงเรียนที่มีเป้าหมายมุ่งสู่ความสำเร็จเป็น โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชร รถจะขับเคลื่อนได้ดีเมื่อทุกฟันเฟืองมีประสิทธิภาพและทำงานสอดคล้อง ประสานกัน ฟันเฟืองต่างๆ ก็เปรียบได้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกรมอนามัย สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โรงเรียน ชุมชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นหัวใจของการผลักดันโรงเรียนให้ไปถึงเป้าหมายได้สำเร็จ

โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเป็นงานที่คาบเกี่ยวกันของสองหน่วยงานคือ กระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นผู้กำหนดตัวชี้วัดและมาตรฐานในการประเมิน รวมทั้งสนับสนุนด้านองค์ความรู้ ขณะที่สถานปฏิบัติงานและกลุ่มเป้าหมายของโครงการอยู่ในการดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ

“เรารู้ว่ากระทรวงสาธารณสุขกับกระทรวงศึกษาธิการนั้น แต่ละฝ่ายต่างก็มีภารกิจมากมายหลายด้านภายใต้งบประมาณและจำนวนบุคลากรที่ค่อนข้างจำกัด ดังนั้นจึงอาจมีอุปสรรคอยู่บ้างในการดำเนินงานโครงการใดโครงการหนึ่งในลักษณะเชิงลึกร่วมกัน แต่เรามองว่าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเป็นโครงการที่ตอบโจทย์การพัฒนาสุขภาพของเด็กวัยเรียนอย่างชัดเจนและยั่งยืน เพราะโรงเรียนกับชุมชนร่วมมือกันทำ และประโยชน์จะไปสู่ตัวเด็กจริงๆ รวมทั้งตอบโจทย์ CSR ที่สอดคล้อง กับคุณค่า ขององค์กรเราด้วย แต่งานนี้ยังขาดโซ่ข้อกลางที่จะเข้าไปเชื่อมต่อฝั่งโรงเรียน กับฝั่งศูนย์อนามัย เข้าด้วยกัน เราจึงอาสาเป็นโซ่ข้อกลางที่เข้าไปเชื่อมร้อยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม มือ กั้นบนเส้นทางและเป้าหมายเดียวกัน และช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำงานร่วมกันให้สำเร็จ” คุณสุวิทย์เล่า

โครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี จึงเป็นการขับเคลื่อนงานร่วมกันระหว่างองค์กรเอกชนอย่างโรซ่า กรมอนามัยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และโรงเรียนภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยโร

เช่าทำหน้าที่เป็นโฮสต์กลางที่เชื่อมต่อการทำงานและการสื่อสารด้านสาธารณสุขกับด้านการศึกษาเข้าด้วยกัน และได้พิสูจน์ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความสามารถในการผลักดัน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจนเป็นที่รู้จักและยอมรับ

“สิ่งที่เราต้องการคือ วางพื้นฐานและสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งสิ่งนี้จะคงอยู่ได้ยาวนานกว่า โรซ่าโซคติ ที่ได้พันธมิตรอย่างกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นโรงเรียนต่างๆ จึงเชื่อใจ และเชื่อมั่นว่าเราไม่ได้ทำเพื่อการค้า และยินดีเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเองสู่การ เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลยนะครับ แต่หากโรงเรียนทำได้ก็เป็นเครื่องยืนยัน ได้อย่างหนึ่งว่า ลูกหลานของเรา ภายในโรงเรียนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตที่ดี ในด้านอื่นๆ ด้วย” คุณสุวิทย์ อธิบาย

เพื่อให้มองเห็นภาพการขับเคลื่อนงานร่วมกัน ผมอยากชวนผู้อ่านมาทำความเข้าใจมุมมองจากหลายๆ ฝ่ายที่อยู่เบื้องหลังการทำงานโครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดีกันครับ

“ทิ้งเปลือกเลือกแก่น เน้นลงมือปฏิบัติ กัดไม่ปล่อย”

นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิชช์

อดีตรองอธิบดีกรมอนามัย

นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิชช์ ต้นเรื่องของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งอยู่กับโครงการมาตั้งแต่ต้น ได้ให้ความเห็นว่า หากจะทำงานให้สำเร็จตามแบบโครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี ของโรซ่า ควรดำเนินการในกรอบแนวคิด 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. ต้องเข้าใจบริบทของโรงเรียน
2. วิเคราะห์โอกาสของโรงเรียน
3. ค้นหาเป้าหมายความต้องการของตนเอง
4. ออกแบบเป้าหมาย
5. พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และไม่หยุดนิ่ง
6. การทำผลิตภัณฑ์ไปสู่ตลาด คือการประกาศเชิญชวนให้มาร่วมโครงการ ส่งเสริมทุกด้าน รวมถึงการรับรางวัลจากผลสำเร็จนั้น
7. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคมนั้นๆ เพื่อทำงานให้เข้ากับสภาพความต้องการของพื้นที่
8. สุดท้ายคือการพัฒนา ประเมินผล และการเติบโต

และที่สำคัญคือ ในการทำงาน ทุกฝ่ายต้องมีความเข้าใจร่วมกันในหลักการ “ทิ้งเปลือกเลือกแก่น เน้นลงมือปฏิบัติ และกัดไม่ปล่อย” ซึ่งคุณหมอสมศักดิ์ได้ขยายความเพิ่มเติมว่า

ทิ้งเปลือกเลือกแก่น คือการจับประเด็นสำคัญให้เป็น เช่น อย่าไปลงรายละเอียดของ 19 ตัวชี้วัด ต้องจับหลักการให้ได้ก่อน

เน้นลงมือปฏิบัติ คือต้องลงมือทำ ไม่ใช่ดีแต่พูด ต้องทำและเรียนรู้จากการทำงานไปด้วย รู้ว่าถูกหรือผิดเพราะอะไรและแก้ไขตรงไหน

กัดไม่ปล่อย คือทำงานกว่าจะสำเร็จ และทำอย่างสม่ำเสมอ

นี่คือหัวใจของการพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผมเชื่อว่าสามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกงานครับ

“จุดพลังแห่งการสร้างสรรค์และไฟ...ฝัน”

ดร.สง่า ดามาพงษ์

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านโภชนาการ ที่ปรึกษากรมอนามัย

ดร.สง่า ดามาพงษ์ เป็นนักวิชาการด้านโภชนาการชื่อดังของเมืองไทย ที่ปรึกษาคนสำคัญของโครงการโฮมฮักๆ มาตั้งแต่ต้น ท่านเล่าว่า

“มาถึงวันนี้ โรซากับกรมอนามัยทำงานร่วมกันมานานมาก เราเพิ่มโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้สำเร็จ นั่นคือรูปธรรมที่จับต้องได้ แต่ในส่วนที่เป็นนามธรรมคือ โรซ่าและกรมอนามัยกำลังสร้างคนให้เติบโตเป็นคนสร้างชาติ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพียงแค่ได้รับโล่และเฉลิมฉลองให้อาจารย์ แม่ครัว คุณครู และนักวิชาการทุกคน แต่โครงการนี้ทำให้เด็กๆ หลายคนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น แปร่งฟันเป็น ล้างมือเป็น กินอาหารครบ 5 หมู่ถูกหลักโภชนาการ แล้วก็เรียนเก่งขึ้น สุขภาพจิตดี ซึ่งคนเหล่านี้จะเติบโตกลายเป็น ทรัพยากรหลักของประเทศไทย”

อาจารย์สง่าได้สรุปพลังที่ค้นพบจากทุกคนที่เกี่ยวข้องในการผลักดันโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเอาไว้ที่น่าสนใจว่า

1. พลังแห่งปัญหา เราเอาปัญหามาเป็นหลักการและเหตุผล เพราะเราทนไม่ได้อีกแล้วที่จะอยู่ในปัญหาแบบเดิม
2. พลังงานที่ค้นหาตัวตนเจอ เมื่อได้มาลงมือทำงาน มันส่งผลให้เราค้นหาตัวตนของตนเองได้
3. พลังแห่งจิตวิญญาณ คือการทำงานด้วยใจ
4. พลังแห่งความรัก เป็นการทำงานเพื่อ “ลูกๆ” คือนักเรียน

เพราะเรารักนักเรียนเหมือนลูกของเราเอง

5. **พลังสร้างความฝันสู่ความเป็นจริง** จากเดิมอาจจะไม่มั่นใจว่าทำได้ เพราะเป็นงานยาก และต้องใช้เวลา แต่ในที่สุดก็มีทางออกด้วยการสร้างเครือข่ายจนทำให้งานสำเร็จได้

6. **พลังแห่งเครื่องจักร** เป็นรูปแบบการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน สามารถนำไปทำต่อที่ได้ก็ทำตามบริบทของตนเอง เพราะรูปแบบในกระบวนการเป็นรูปแบบที่ส่งผลสำเร็จได้ ผ่านการทดลอง มาซ้ำแล้วซ้ำเล่าในโครงการฯ

7. **พลังแห่งการทำงานเครือข่าย** ทุกชั้นส่วน ทุกคน ทุกหน่วยงาน ล้วนมีความสำคัญในการพัฒนา

8. **พลังแห่งฐานข้อมูล** เพราะฐานข้อมูลสามารถทำให้เราเห็นเส้นทางที่จะ “ไปต่อ” ได้ เช่น การใช้ชีวิตของเด็กเป็นอย่างไรทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ช่องทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก เป็นต้น

นี่เป็นพลังดีๆ ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกาะเกี่ยวกันเป็นเครือข่ายทำงาน ซึ่งทำให้หลาย คนมองเห็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งเกิดแรงบันดาลใจและเชื่อมั่นในศักยภาพของ ทีมบุคลากรและเครือข่ายที่มีอยู่รอบด้านว่าจะสามารถช่วยสนับสนุนและผลักดันให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

อาจารย์สง่ายังเชื่อว่า หากศูนย์อนามัยเข้าใจสิ่งเหล่านี้ก็จะสามารถไปจัดเวทีกระบวนการเรียนรู้ ดังที่ โรซ่าสร้างขึ้นในโครงการโฮมฮักๆ ได้เช่นกัน และไม่ว่าโรงเรียนจะผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 19 ตัวชี้วัด ได้ครบถ้วนหรือไม่ แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกโรงเรียนทุกคนที่เข้าร่วมโครงการได้รับคือ เกิดความตระหนักรู้ใน เรื่องสุขภาวะ เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มุ่งสร้างสุขภาวะที่ดีทั้งแก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชน นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ ที่ตอบโจทย์เป้าหมาย “คนไทยสุขภาพดี” ได้อย่างยั่งยืน

และไม่เพียงแต่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนเพื่อนบ้าน ชุมชนในพื้นที่ข้างเคียง และผู้ที่สนใจ ก็ยังได้รับโอกาสมาศึกษาดูงานจากโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรรุ่นพี่เช่นกัน ทั้งยังได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพที่ภาคีเครือข่ายนำองค์ความรู้ไปแบ่งปันเป็นโมเดลต้นแบบด้วย ทำให้ บุคลากรเหล่านั้นเกิด “ไฟฝัน” ที่จะไปสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเองในพื้นที่ เพื่อพัฒนา โรงเรียนและชุมชนของตนบ้าง เพราะตระหนักแล้วว่า “เขาทำได้ เราก็ทำได้ ไม่ยากอย่างที่คิด”

และเมื่อโรงเรียนประสบความสำเร็จ โรซ่าก็จัดงานเฉลิมฉลองให้ สิ่งที่เกิดขึ้นคือความสุข และความยินดีที่กลายเป็นไฟลามทุ่ง เพราะมีการบอกต่อและเชิญชวนให้กลับไปลงมือทำ ในพื้นที่ โรงเรียนของตัวเอง ดังตัวอย่างอำเภอหน้าโสมที่เกิดเป็น “น้ำโสมโมเดล” และนโยบาย “หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี

อาจารย์สง่ายังย้ำด้วยว่า โครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดีถือเป็นความเปลี่ยนแปลง สำคัญในมิติการทำ CSR จากที่เคยมองว่าเป็นเรื่องของบริษัทหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งทำ แต่สิ่งที่โรซ่า ทำคือการผนึก

กำลัง หรือ Synergize โดยมีภาคีเครือข่ายภาครัฐเป็นเจ้าของนโยบาย ร่วมกับภาคประชาชนคือ ชุมชน โรงเรียน คุณครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนคือโรซ่า โดยใช้จุดเด่นของแต่ละฝ่ายมา เชื่อมร้อยและผสมผสานรวมเข้าด้วยกัน ร่วมมือกันขับเคลื่อนให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมาย โดยปราศจาก ความขัดแย้งและความไม่สบายใจต่อเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนเชิงธุรกิจ

“ไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ก็เป็นโรงเรียนเพชรได้”

คุณบงอร กล่ำสุวรรณ

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น

กระบวนการทำงานจะเริ่มต้นที่กรมอนามัย ทำหน้าที่ส่งมอบองค์ความรู้ คำแนะนำหนุนเสริมในด้านวิชาการให้กับโรงเรียน โดยผู้รับผิดชอบดูแลงานนี้ก็คือ ศูนย์อนามัยเขตฯ ในนามของกรมอนามัย ตามนโยบายที่กำหนดไว้ นั่น โรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบขับเคลื่อนงานด้วยตนเอง โดยต้องศึกษาเกณฑ์ ของโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้ชัดเจน หากเห็นชอบที่จะพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวไปสู่ระดับเพชร ก็สมัครผ่าน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบโรงเรียนของตน

หลังจากนั้นโรงเรียนต้องทำหน้าที่ประเมินตนเองว่าผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดทั้ง 19 ตัวชี้วัดหรือยังมีตัวชี้วัดใดที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ ก็ต้องไปพัฒนาให้ได้ตามเกณฑ์ แล้วยื่นเรื่องไปยังสาธารณสุขในพื้นที่ คือ โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือโรงพยาบาลชุมชน หน่วยงานสาธารณสุขทั้งสองเปรียบเสมือนพี่เลี้ยง ทำหน้าที่เข้ามาจัดการประเมินเบื้องต้นก่อน ถ้าพบว่าโรงเรียนดำเนินการได้ตามเกณฑ์ทั้ง 19 ตัวชี้วัดแล้ว ก็ทำเรื่องยื่นไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อให้จัดทีมลงไปประเมินเบื้องต้นอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้นเมื่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเห็นชอบว่าผ่านเกณฑ์ พร้อมรับการประเมินแล้ว ก็เป็นขั้นตอนที่ส่งเรื่องถึงศูนย์อนามัย ผู้รับหน้าที่จัดสรรทีมลงพื้นที่ประเมินในฐานะกรมอนามัย หากผ่านการประเมินรอบนี้ จะได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

กระบวนการดังกล่าวทั้งหมดเป็นขั้นตอนมาตรฐานสำหรับโรงเรียน หน่วยงานสาธารณสุขในชุมชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และศูนย์อนามัย ที่ต้องรับผิดชอบภารกิจตามหน้าที่

“โรงเรียนต้องดำเนินการด้วยตัวเองเป็นหลัก โดยมีสาธารณสุขเป็นพี่เลี้ยง ไปดู ไปช่วยเติมเต็ม เช่น ว่า จุดไหนขาดไปหรือไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาการต่างๆ สาธารณสุขก็ไปช่วยสนับสนุนได้ ไปประเมินสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ซึ่งจุดที่ต้องปรับปรุงเพิ่มเติมให้โรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้ลงมือทำและแสวงหางบประมาณดำเนินการ ส่วนในด้านการพัฒนาศักยภาพ ศูนย์อนามัยก็มีทำบ้างแต่ไม่ทั่วถึง เช่น พัฒนา

บุคลากรในระดับจังหวัดให้เป็นพี่เลี้ยงและทีมประเมินได้ แล้วจากนั้นก็ให้ไปพัฒนาต่อกับเป้าหมาย ในจังหวัด
ของตัวเอง เชิญโรงเรียนที่สมัครแต่ละปีเข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจเกณฑ์ตัวชี้วัด” คุณบังอรอธิบายให้
ฟัง

แต่เมื่อโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรซ่า โหมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี สิ่งที่ได้คือองค์ความรู้ที่เข้มข้น
พร้อมตัวช่วยอื่นอีก คือ อุปกรณ์ที่เอื้อให้โรงเรียนได้พัฒนาศักยภาพจนเห็นผลเป็นรูปธรรม ที่ออกแบบ
สร้างสรรค์ด้วยตัวการ์ตูนประจำโครงการจนดูแล้วสวยงามน่าใช้ เช่น เครื่องชั่งน้ำหนัก แผ่นวัดส่วนสูง กล่องวัด
ความอ่อนตัว อันจำเป็นสำหรับประเมินผลการเจริญเติบโตของเด็ก ช่วยให้หลายโรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการฯ
นำอุปกรณ์ไปพัฒนาโรงเรียนตามเกณฑ์ตัวชี้วัดได้ทันที

“จุดแข็งของโครงการโรซ่าฯ ในการร่วมขับเคลื่อนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร คือ การพัฒนา
ศักยภาพบุคลากร โดยมีเป้าหมายที่ตรงกันกับศูนย์อนามัยเขต นั่นคือ เราทำเพื่อส่งเสริมให้เด็ก มีสุขภาพที่ดี
ดังนั้นเราจึงทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น ในส่วนที่เราเป็นศูนย์วิชาการก็ทำหน้าที่ให้องค์ความรู้ สำหรับในส่วน
ของ “โรซ่า” ก็จัดสรรงบประมาณ จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขึ้นมา เพื่อให้เรามีโอกาส ให้ความรู้เชิง
ลึกผ่านรูปแบบกิจกรรมที่ออกแบบเฉพาะ การทำงานร่วมกันมีการแบ่งบทบาทที่ชัดเจน ทั้งสองฝ่าย และแต่ละ
บทบาทนั้นเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน เราได้ทำหน้าที่นั้นอย่างเต็มที่ ทำงานเพื่อเด็กๆ กันอย่างสบายใจ เพราะเรา
รับรู้ได้ถึงเป้าหมายของ “โรซ่า” ชัดเจนว่า บริษัทไม่ได้มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ ในการขายผลิตภัณฑ์ จากการ
ทำโครงการนี้” คุณบังอรกล่าว

“โดยปกติแล้ว โรงเรียนที่พัฒนาเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร แต่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรซ่า
โหมฮักรักฯ จะขาดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่อื่นๆ ขาดองค์ความรู้ที่จะไปพัฒนาต่ออย่างเป็น
ขั้นตอน ซึ่งในโครงการโรซ่า โหมฮักรักฯ จะมีกระบวนการดังกล่าวมากกว่าที่หน่วยงานสาธารณสุขจัดให้”

นอกจากนี้ส่วนสนับสนุนภาคชุมชนจะเข้ามาช่วยเหลือด้านแรงงานและทรัพยากรส่วนองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลจัดสรรงบประมาณ นโยบายสนับสนุนต่างๆ ซึ่งเมื่อได้ผ่านขั้นตอน และความ
ร่วมมือตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คุณบังอรกล่าวยืนยันว่า “ไม่ว่าจะโรงเรียนใหญ่ หรือโรงเรียนเล็ก ก็เป็นโรงเรียน
ส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้”

“เรามีกันและกันในความสำเร็จ”

คุณสุภาวดี พองพุ่ม

นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี

คุณสุภาวดี พองพุ่ม เป็นนักวิชาการสาธารณสุข ที่มีสไตล์การทำงานแบบไม่บรรทัดจำที่เที่ยงตรงชัดเจน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์ เธอเล่าให้ฟังว่า เมื่อได้รับนโยบายแนวทางของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรมาแล้ว ก็จะได้รับเชิญไปบรรยายในห้องประชุมขนาดใหญ่ให้แก่กลุ่มที่สนใจทำในเขตสุขภาพที่ 8 รวมๆ แล้วก็ประมาณ 700-800 โรงเรียน ผู้ที่มารับฟังก็จะเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทุกโรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจว่าจะทำโรงเรียนเพชรหรือไม่ก็ได้

เมื่อถึงขั้นตอนค้นหาโรงเรียนที่สมัครใจทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เธอต้องทำหน้าที่เหมือนเป็นเหมือนแมวมองนางงามที่ต้องไปส่องสาวสวยให้ครบทุกคน ซึ่งเล่นเอาเหนื่อยและ ตาลายไปเลย แต่พอโรซ่าเข้ามาทำโครงการโฮมฮักๆ พร้อมกับเทคนิควิธีค้นหาโรงเรียนที่สมัครใจบนหลักการ “ทุกโรงเรียนมีสิทธิเข้ามา แต่คัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อม เพื่อที่จะไปต่อ” รวมทั้งจัดวิธีให้ความรู้ อย่างเป็นระบบ ทำให้การทำงานง่ายขึ้น สะดวกและตรงเป้าหมายขึ้นเยอะ

“เพื่อให้เห็นภาพจะเปรียบเทียบอย่างนี้ค่ะ สมมติมีคนมาบอกว่าบ้านฉันมีสาวงามอยากเข้าประกวด 100 คน ช่วยมาดูหน่อย เราก็ก็น่าจะไปส่องดูให้ครบทั้งร้อยคน แต่พอเราไปดู อาจจะยังไม่มีใครเข้าเกณฑ์เลยก็ได้ เพราะไม่มีระบบการคัดกรอง แต่โครงการโฮมฮักๆ ของโรซ่ามีกติกาว่า เราจะคัดคนงามเป็นตัวแทนหมู่บ้าน ไปประกวดสัก 20 คน ขอให้คัดตัวมาในจำนวนเท่านี้ก่อน เราไม่ต้องไปดูหมดทั้งร้อยคน งานก็ง่ายขึ้นมาก และวิธีจัดการให้ความรู้ที่เป็นระบบผ่านรูปแบบค่าย เป็นวิธีเรียนรู้จริงที่ไม่ใช่แค่มาประชุมฟังนโยบาย ทุกคนได้เรียนรู้ได้เห็น ได้ลงมือทำด้วยตัวเอง ทำให้เกิดทักษะ เกิดแนวคิดและมีแรงบันดาลใจที่จะนำความรู้ นั้นกลับไปทำงานให้สำเร็จ เป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพมาก” คุณสุภาวดีให้ความเห็น

นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการจัดให้ศูนย์อนามัยและทีมงานโรซ่า ลงพื้นที่เยี่ยมเพื่อเสริมพลังและ ให้กำลังใจโรงเรียนให้พัฒนาได้ตามเกณฑ์ตัวชี้วัด พร้อมทั้งประเมินความก้าวหน้าของโครงการ และช่วยติวเข้มเพื่อเพิ่มศักยภาพสำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมสูงสุด

“การมีพี่เลี้ยงดูแลอย่างเป็นระบบ ช่วยให้โรงเรียนแก้ปัญหาที่เป็นจุดอ่อนของตัวเองได้ตรงจุด และไม่เสียเวลา จุดนี้ทำให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์เป็น โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชรได้ในเวลาไม่ช้า และบางโรงเรียนสามารถรักษาสถานะระดับเพชร ได้อย่างต่อเนื่องด้วย” คุณสุภาวดีให้ความเห็น

ยิ่งไปกว่านั้น การสร้างภาคีเครือข่ายที่เกาะกลุ่มกันไป แบ่งปันองค์ความรู้ ประสบการณ์ สร้างแรงบันดาลใจให้แก่กัน ทำให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการทำงานแบบ “เรามีกันและกัน” และไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และเคืองคว้าง ถือเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จเลยก็ว่าได้ครับ

“ตัวอย่างเอกชนทำหนึ่งโครงการต่อเนื่อง”

คุณพัชรภาพร นามโคตร

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี

คุณพัชรภาพร นามโคตร ให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนก่อนการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรว่า ทุกปีจะมีคำสั่งแต่งตั้งให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและภาคีเครือข่ายอื่นๆ เข้ามาเป็นคณะกรรมการ การประเมิน ก่อนประเมินคณะกรรมการชุดนี้จะลงพื้นที่ไปตรวจเยี่ยม หากเห็นว่าโรงเรียนนั้นๆ สามารถดำเนินการต่อได้ ก็จะช่วยเหลือส่งเสริมและให้คำแนะนำ รวมทั้งให้ข้อมูลว่ามีโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรก็โรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนที่มีความพร้อมเหล่านี้สามารถ เข้าร่วมโครงการได้ เข้ามาเรียนรู้งาน หาตัวอย่างและต้นแบบ และปรับปรุงจุดอ่อนก่อนถึงขั้นตอนประเมินจริง

คุณพัชรภาพรเปิดใจว่า เมื่อโรซ่าเข้ามาเป็นโซ่ข้อกลาง เหมือนเป็นจุดศูนย์กลางที่ทำให้ทำงานได้ราบรื่นขึ้น ช่วยให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว เพราะทำงานกันเป็นทีม มีศูนย์อนามัย เจ้าหน้าที่อำเภอ มาเป็นเพื่อนร่วมงานกัน มีปัญหาอะไรก็ปรึกษากันได้ทันที

“ที่สำคัญคือ เราได้นำจุดแข็งของทีมโรซ่ามาปรับใช้ในกลุ่มงานของเราเอง เพราะทีมงานโรซ่ามีขั้นตอนการทำงานที่รวดเร็ว คล่องตัว ทুমเทและตั้งใจจริงที่จะพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น เป็นตัวอย่างของภาคเอกชนที่มีความตั้งใจและทำงานต่อเนื่องเกิน 10 ปีภายในโครงการเดียว และไม่ใช่ว่าทำแต่ละปี แล้วก็จบไป แต่มีการนำบทเรียนของแต่ละปีมาถอดบทเรียนและต่อยอดปรับปรุงกระบวนการให้พัฒนา ขึ้นทุกปี นี่เป็นจุดที่ประทับใจที่สุด”

“จากถนนลูกรัง สู่ถนนลาดยาง”

คุณจิรพันธ์ จเรรัชต์

นักวิชาการศึกษานานาชาติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

คุณจิรพันธ์ จเรรัชต์ เป็นผู้รับผิดชอบกลุ่มงานส่งเสริมการจัดการการศึกษา หนึ่งในนั้นคืองาน อนามัยวัยเรียน ซึ่งต้องดูแลด้านอาหารและสุขภาพ เช่น การชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง ฯลฯ

“เดิมงานอนามัยวัยเรียนที่ทำอยู่ก็ขับเคลื่อนไปได้ แต่มันเหมือนขับรถบนถนนลูกรัง ก็ซรุซระ หลุกหลิกอยู่ โรซ่าเข้ามาช่วยเปลี่ยนถนนลูกรังเป็นถนนลาดยาง ทำให้งานขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย ได้สะดวก รวดเร็วขึ้น”

คุณจิรพันธ์ขยายความว่า ถนนลาดยางของโรซ่านั้นหมายถึงรูปแบบ ทักษะ และวิธีที่ใช้ในถ่ายทอด ความรู้และจุดประกายการเรียนรู้ ความรู้ที่ได้นั้นมีความหลากหลาย สามารถนำมาบูรณาการกัน และนำไปต่อยอดได้ ทำให้ได้วิธีคิดใหม่ที่หลากหลายและเอาไปใช้ได้กว้างขึ้น ทำให้เกิดความสะดวก ในการเดินทางบน เส้นทางการศึกษาเรียนรู้

“โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ แม้ยังไม่ผ่านเกณฑ์เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ก็ยังได้ โอกาสที่ดีและนำความรู้กลับไปพัฒนาโรงเรียนได้ ส่วนโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชรแล้ว ถือว่าประสบความสำเร็จ และเท่ากับได้รับการรับรองว่ามีมาตรฐานการพัฒนาด้าน สุขภาพ นักเรียน และการบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ครู ผู้บริหาร นักเรียน จะได้รับผลตรงนี้เต็มๆ และโรงเรียน นั้นจะเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้สำหรับโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายต่อไป”

คุณจิรพันธ์ยังบอกด้วยว่า ถนนลาดยางเส้นนี้ยังช่วยเชื่อมโยงให้สองกระทรวงคือ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ได้เดินทางแบบบูรณาการไปสู่ความสำเร็จร่วมกันด้วย นี่เป็นเรื่องที่น่ายินดีครับ

“เด็กเปลี่ยน ครูเปลี่ยน ผู้ปกครองก็เปลี่ยน”

ครูสิริรัตน์ ธาโคตร ครูอนามัยโรงเรียน โรงเรียนบ้านท่าโสม

ครูสิริรัตน์ ธาโคตร หนึ่งในครูอนามัยโรงเรียนที่เป็นผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งต่อมาได้รับเชิญเป็นวิทยากร ด้วยเพราะ “ร่วมฝ่าฟันกับทุกปัญหา” จนโรงเรียนบ้านท่าโสมเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้สำเร็จ เธอเล่าว่า การเรียนรู้ในค่ายโฮมฮักๆ มีแต่ความสนุกสนาน ได้ทั้งแรงบันดาลใจและความรู้ “สิ่งที่เราไม่รู้เราก็ได้ รู้ สิ่งที่เราไม่เคยทำก็ได้ทำ สิ่งที่เราเคยทำผิด เราก็ทำได้ถูก”

และตั้งแต่โรงเรียนบ้านท่าโสม ได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ครูสิริรัตน์ก็ยิ่งมีกำลังใจ มาก ขึ้นในการทำงานรักษาแชมป์ระดับเพชรต่อไป พร้อมกับขบอบอกต่อกับโรงเรียนรุ่นน้องๆ ว่า

“ประโยชน์ที่เราได้รับจากการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรมีมากมาย ขอให้มีความตั้งใจ และอย่าท้อ อย่าเหนื่อย อย่าคิดว่าไม่ทำเพราะมันยุ่งยาก ลองลงมือทำก่อน ให้เริ่มที่การปรับพฤติกรรมเด็ก ที่ ง่ายๆ ก่อน เช่น บอกเด็กนักเรียนให้เก็บช้อนให้ถูกวิธีที่บ้าน สอนให้เก็บช้อนเก็บถาดเองเวลากินอาหาร ที่ โรงเรียน แล้วค่อยขยับไปปรับพฤติกรรมในเรื่องที่ยากขึ้น เช่น ไม่กินขนมที่หวานจัด กินแต่นมที่มี น้ำตาลไม่ เกิน 5% เป็นต้น”

โดยเฉพาะประเด็นการปรับพฤติกรรมด้านโภชนาการ คุณครูลีรัตน์บอกด้วยความภาคภูมิใจว่า โรงเรียนบ้านท่าโสมทำได้สำเร็จ และไม่เฉพาะแค่กับเด็กๆ เท่านั้น แม้แต่ตัวครูลีรัตน์เองก็ยังเลิก กินหวานไปเลย

“เด็กนักเรียนเริ่มกินผักและไม่กินของหวาน ทุกคนต้องร้องเพลงผักหน้าเสาธงให้ได้ และเราก็จะ พูดหน้าเสาธงเสมอเรื่องประโยชน์ของการเลือกกินอาหาร การเลือกซื้ออาหาร ประโยชน์ของผักต่างๆ ตอนกลางวันก็จะคอยเดินตรวจตอนเด็กๆ กินอาหาร พร้อมพูดเสริมให้เด็กฟังว่าผักมีประโยชน์ยังไง ในที่สุดมีผู้ปกครองมาบอกว่า ลูกไปร้องเพลงผักที่บ้าน ลูกไม่เคยกินผักเลย ตอนนี้ลูกกินผักแล้วนะคะ พอได้ฟังแล้วดีใจมากเลย” เธอเล่า

สิ่งที่ครูลีรัตน์เล่าเป็นเครื่องยืนยันว่าโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรทำให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมได้ เมื่อเด็กเปลี่ยน ครูเปลี่ยน ผู้ปกครองก็เปลี่ยน สังคมไทยจะมีคนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น ถ้าโรงเรียนทั้งประเทศไทยเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้จะสุดยอดมากเลยครับ

ครูโณทัย จันท์อ้วน

ครูอนามัยโรงเรียน โรงเรียนบ้านบึงกาฬ

ครูโณทัย จันท์อ้วน ครูอนามัยโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการอีกท่านเล่าว่า เมื่อเข้าร่วม โครงการโฮมฮักๆ แล้ว ก็นำความรู้มาแก้ไขปัญหาในโรงเรียนได้ชัดเจนมากขึ้น โดยปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ การทำงานไม่สะดุดคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนทั้งคนเก่าและคนใหม่ล้วนให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

ปัญหาของโรงเรียนบ้านบึงกาฬที่ต้องฝ่าฟันให้ได้ตอนนั้นคือเรื่องเด็กอ้วน จึงต้องมีการควบคุมอาหาร ทำโครงการให้เด็กออกกำลังกาย โดยมีทีมงานทำตารางออกกำลังกายในแต่ละวัน มีการตั้งชมรมแอโรบิก ประกวดแอโรบิกในกลุ่มโรงเรียน โชคดีที่มีครูท่านหนึ่งถนัดออกกำลังกายแบบแอโรบิก จึงนำความรู้มาฝึก ให้เด็กๆ เต้นหน้าเสาธง ทั้งครูและนักศึกษาฝึกงานก็ให้ความร่วมมือมาเต้นแอโรบิกโยกย้ายสายสะโพก กันถ้วนหน้า ทำให้เด็กๆ สนุกสนานและมีแรงบันดาลใจ แบบว่าครูยังเต้น นักเรียนก็ขอเต้นมั่งสิ ทุกคนก็เลยได้ออกกำลังกายกันตอนเช้าทุกวัน ผลที่ได้คือน้ำหนักของเด็กลดลงมาอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น แต่กว่าจะผ่านมาถึงตรงนี้ได้ ครูโณทัยบอกว่ามีเรื่องให้ท้อใจอยู่ไม่ใช่น้อยเลย

“ตอนแรกทางสหกรณ์โรงเรียนก็ยังขายอาหารที่หวานมากอยู่ เช่น พวกขนมหวานกับไอศกรีม แต่พอเข้าโครงการระดับเพชรก็ขายไม่ได้ เราจึงขอให้ท่านผู้อำนวยการเป็นคนอธิบาย และตอนไปอบรม เราก็ชวนหัวหน้าสหกรณ์ไปด้วยเพื่อให้ได้รู้ข้อมูลต่างๆ โดยตรง ซึ่งพอกลับจากอบรมมาแล้วก็ได้รับ ความร่วมมืออย่างดี จึงคิดว่าถ้าได้พาผู้เกี่ยวข้องไปทั้งโรงเรียนจะเห็นผลมากเลย เพราะเขาจะได้ ตระหนักและรับรู้ด้วยตัวเอง”

และเมื่อเด็กๆ ที่โรงเรียนไปประกวดจัดบูธการจัดอาหารที่บริโภคลดโรคไม่ติดต่อแต่เรื้อรัง (NCD) เด็กๆ ก็คว่ำรางวัลชนะเลิศมาได้ เป็นอีกหนึ่งความภาคภูมิใจอย่างมากของครูอโณทัยและทั้งโรงเรียน

“พอมาเป็นครูพี่เลี้ยง เราก็จะนึกถึงว่าต้องไม่ใช่ให้แค่ความรู้ แต่ต้องให้เกิดความประทับใจ และ ความสนุกในการเรียนด้วย และได้พบว่าเมื่อเราตั้งใจทำอย่างจริงจัง แต่ไม่เข้มงวดเกินไป ทุกคนร่วมมือกัน สามัคคีกันทำงาน งานก็จะสำเร็จโดยง่าย และการเป็นโรงเรียนเพชรก็ไม่ไกลเกินเอื้อมเลย”

เมื่อทำงานสำเร็จ แก้ปัญหาได้ และได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแล้ว ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ทุกคนก็มีความสุข คุ่มค่ากับความทุ่มเทจริงๆ ครับ

“งานของโรซ่า เรียกว่า นวัตกรรม”

อาจารย์พนัส ปรีวาสนา

นักวิชาการอิสระ

อาจารย์พนัส ปรีวาสนา กวีวิชาการจากกาฬสินธุ์ ผู้สะท้อนมุมมองรอบตัวเป็นเรื่องราวด้วยภาษาที่ สละสลวยผ่านนามปากกา “แผ่นดิน” ได้เปิดใจว่า

“บุคลิกของผม ปกติแล้วเคร่งขรึม แต่พอไปทำกระบวนการ ผมต้องเป็นคนเอนเทอร์เทน มันเหมือน เป็นการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตัวเรา และเกิดการพัฒนาตัวเองหลายด้าน **หนึ่ง** ผมได้พัฒนา กระบวนการจัดการ ความรู้ด้วยตัวเอง โดยที่ไม่มีศาสตร์หรือความรู้อะไรมาก่อน **สอง** การอยู่ในแวดวงที่มี ผู้ใหญ่ใจดี ทำให้ทำงาน ได้แบบครีเอทีฟเต็มที่ และเปิดใจได้ตลอดเวลาที่จะแชร์ผลลัพธ์ นี่เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ คนทำงานมีพลังในการ ทำงาน **สาม** ทีมผมได้รับการพัฒนา คือเด็กๆ ได้ไปเจอโลกของการเรียนรู้และได้ศาสตร์ บางอย่างที่ไม่ใช่วิชา ในห้องเรียน เพราะในทีมผมไม่มีใครมาในสายสุขภาพเลย นอกจากนั้นก็ได้ทักษะการ ตัดต่อวิดีโอต่างๆ การทำ สื่อนวัตกรรม ร้องเล่นเต้นรำ ผมจึงคิดว่าการทำงานค่ายนี้แหละคือพื้นที่ใน การพัฒนาของเรา”

ที่สำคัญ โรซ่ายังมีกระบวนการถอดบทเรียน ทุกครั้งที่ทำการถอดบทเรียนจะมีบันไดขั้นที่สองเสมอ ทำให้มีการยกระดับความรู้ ซึ่งมีคุณค่าที่คนอื่นๆ จะนำความรู้ไปปรับใช้ด้วย

“โครงการของโรซ่าเป็นหลักสูตรของเอกชนที่บอกเรื่องจิตอาสาเข้าไปด้วย รวมทั้งเป็นนวัตกรรม เพราะเป็นการลงทุนกับเด็กซึ่งถือเป็นต้นกล้าของสังคม และใช้ความรู้ขับเคลื่อนคน ทั้งกับกลุ่มสหวิชาชีพ และ เครือข่ายชุมชน และมันสามารถผสมผสาน เหมือนเพลงที่มีดนตรีหลายๆ ดนตรีอยู่ในตัว แต่ละคนก็มา ช่วยกัน ในหลายๆ ส่วน ถ้าถามว่าทำไมได้ไกลขนาดนี้เพราะอะไร ผมคิดว่า **หนึ่ง** เพราะการถอดบทเรียน **สอง** การ ทำงานอย่างมีส่วนร่วม และ **สาม** การบูรณาการภาคีเครือข่ายทุกส่วน นี่เป็นเรื่องที่สำคัญมาก”

ประเด็นการมีส่วนร่วมที่อาจารย์พนัสมองเห็นก็คือ การทำโรงเรียนเพชรสามารถดึงทุกฝ่ายในชุมชน มาร่วมงานกันได้หมด ทั้งบ้าน วัด โรงเรียน และส่วนราชการ ซึ่งเท่ากับสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้มแข็ง ให้ชุมชนไปในตัว เป็นการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างที่เริ่มจากโรงเรียนเป็นหลักโดยติดตั้งความรู้เข้าไปใน ตัวคน ผ่านครู แม่ครัว เด็กนักเรียน แม้เราไม่สามารถไปเปลี่ยนแปลงทางบ้านของเด็กๆ ได้ แต่สุดท้ายการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนก็ส่งผลให้สิ่งดีๆ เกิดขึ้นในครอบครัวของเด็กๆ ได้

“ในแง่ของการสรรหาวิทยากร “โรซ่า” ก็เหมือนรวมกระบี่ที่ละเล่ม ทีละเล่ม คือรวมเอาวิทยากรเก่งๆ เข้ามา แล้วก็พยายามต่อยอดความรู้ ช่วงหลังๆ ผมจึงพูดว่าไม่มีอะไรทำทนายอีกแล้ว ผมเติบโต ลูกศิษย์เติบโต ครูแก่ก็มาดูแลต่อ โรงเรียนก็ไปได้ต่อ ชุมชนก็ได้รับความรู้ไปตลอด..”

ไม่ใช่แค่นั้นนะครับ อาจารย์พนัสบอกว่า ยังมีผลพลอยได้คือ มันช่วยสร้างบุคลากรของ “โรซ่า” เอง ด้วย ให้อำนาจที่จะยืนหน้างาน ไม่ใช่หลังจาก ให้โตขึ้นมาเป็นเจ้าของงานอย่างสง่างาม ไม่ใช่เป็นคน ที่ เซอร์วิสอย่างเดียว โดยอาศัยมือกระบี่จากทิศต่างๆ ที่ “โรซ่า” รวบรวมมานั้นแหละครับถ่ายทอดความรู้ให้ เป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติ และมีสถานการณ์ตรงหน้าเป็นครูอีกคน

“สร้างได้ทั้งแกนนำและแกนนอน”

อาจารย์ยิ่งพงศ์ มั่นทรัพย์

นักวิชาการอิสระ

อาจารย์ยิ่งพงศ์ มั่นทรัพย์ คือผู้ที่ผมขอให้ฉายาว่า Multimedia Man เป็น “นักสร้างภาพ” มี Story เกือบเรื่องราวดีๆ สะท้อนผ่านมุมมองเอาไว้มากมาย ทำหน้าที่ดูแลทั้งกลุ่มเด็กและกลุ่มแม่ครัวพ่อครัวในค่าย

อาจารย์ยิ่งพงศ์ให้ความเห็นว่า “โรซ่าเป็นเหมือนตัวเตอร์ริซาปลูกคน คือสร้างคนได้ทั้งแกนนำ และแกนนอน” แกนนำหมายถึงเด็ก เพราะเด็กเมื่อมีความรู้เรื่องสุขภาพแล้ว เขาจะไปบอกต่อเด็กๆ ด้วยกัน ซึ่งเมื่อเด็กคุยกันเอง เขาจะรับฟังกันมากกว่าผู้ใหญ่พูด โครงการฯ สร้างแกนนำเด็กแบบนี้ได้เป็นพันคนแล้ว

“ส่วนแกนนอนนั้น หมายถึงว่าทุกคนมีจุดหมายปลายทางเหมือนกันและเท่าเทียมกัน ในการขับเคลื่อนงาน ผู้อำนวยการโรงเรียน ไม่ได้เด่นอยู่คนเดียว แต่ท่านเข้าใจว่าทั้งครูอนามัยโรงเรียน แม่ครัว เด็กนักเรียน ทุกคนต้องเคลื่อนไปด้วยกันในระนาบเดียวกัน ตรงนี้จึงเป็นที่มาของคำว่าแกนนอน เพราะหลัง จากค่ายจบลง เราเห็นผู้ใหญ่ที่เข้าใจคนทำงานมากขึ้น และทุกคนเห็นภาพเป็นองค์รวมเหมือนกัน องค์รวม คือแนวเดียวกันหรือแนวนอน แนวที่เท่ากันหมด ไม่มีใครเหนือกว่าใคร แต่ทุกคนยอมรับและให้เกียรติกัน และกัน”

การอบรมในค่ายยุคแรกๆ ยังไม่มีกลุ่มแม่ครัวพ่อครัว พอทางโรซ่าเชิญกลุ่มนี้มาร่วมด้วย อาจารย์บอกว่า “อะเมซิ่ง” มาก จากเดิมไม่เคยได้ยินเสียงจากกลุ่มนี้เลย พอแม่ครัวพ่อครัวได้พูด ทำให้เข้าใจ หัวอกของคนกลุ่มนี้มากขึ้น

“แม่ครัวพ่อครัวชอบค่ายนี้ซะครับ เพราะเป็นเวทีที่ให้โอกาสเขาได้พูด จากเดิมที่เขาแค่ทำตาม คำสั่งแล้วจบ แต่ในค่ายนี้เขาสามารถจับประเด็นและให้ความเห็นได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพราะอะไร ทำได้กับทำไม่ได้เพราะอะไร ซึ่งบรรยากาศแบบนี้เกิดขึ้นได้เพราะเราลดเสียงของเราลง แล้วฟังเสียง เขามากขึ้น”

ส่วนกลุ่มเด็กนักเรียนนั้น อาจารย์ยังพงศ์ค้นพบว่า การสอนเด็กต้องสอนด้วยปรากฏการณ์ ไม่ใช่วิชาการ จึงต้องแปลงสารจากวิชาการให้เป็นปรากฏการณ์ก่อน ซึ่งเป็นโจทย์ที่ท้าทายมาก

“ทำยังไงก็ได้ให้เด็กเข้าใจได้ง่ายที่สุดภายในเวลาที่จำกัด และต้องสอนให้เกิดทักษะในการตัดสินใจ นี่เป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 ถ้าเรานำทักษะในศตวรรษที่ 21 มาใช้ในโครงการกับเด็กได้ ก็เท่ากับสร้าง soft skill ให้เด็กๆ ในเรื่องการตั้งคำถาม พอเขาตั้งคำถามเป็นก็จะนำไปสู่การค้นหาคำตอบ พอหาคำตอบได้แล้ว ก็จะนำไปสู่การฝึกทักษะการปฏิเสธและการต่อรองตามมา

“เครื่องมือหลักที่เราใช้ก็คือ เอ๊ะ อ้อ อืม นี่แหละ และให้เด็กจำไว้ว่านี่คือทักษะที่สำคัญแห่งยุคเลย หนูต้องมีทักษะในเรื่องการตั้งคำถาม พอตั้งคำถามเป็นก็จะนำไปสู่การค้นหาคำตอบ พอหาคำตอบได้แล้วนี้ ก็จะนำไปสู่การฝึกการปฏิเสธ การต่อรอง”

และสิ่งสำคัญคือการเข้าถึงตัวและเข้าถึงใจทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เรื่องภาษา อย่างเรารู้ว่าเด็กๆ ไม่ถนัดพูดภาษากลาง เวลาพูดแล้วเคอะเขิน ก็ให้เขา “เว้าลาว” ตามสะดวก ปรากฏว่าเด็กๆ สนุกที่จะพูดและเล่าเรื่อง

“วิทยากรบางท่านเป็นคนใต้ก็มาเรียนรู้ภาษาอีสาน พอพูดอีสานได้คำสองคำ บรรดาผู้อำนวยการโรงเรียน คุณครู ก็ยิ้มกันทุกคน เราเข้าถึงเขาด้วยภาษา ด้วยการสื่อสาร ด้วยการตอบรับ และ การให้เกียรติภาษาพื้นบ้านของเขา ทำให้ได้ใจเขา เมื่อเป็นแบบนี้ ค่ายทั้งค่ายก็เป็นแกนนอน นั่นคือ ทุกคนอยู่ในระนาบเดียวกันหมดครับ” อาจารย์พูดให้ฟัง

ส่วนโรซ่านอกจากเป็นแกนนอนแล้ว ยังเป็น “ตู้ปันสุข” ด้วย คือเป็นตู้ใส่วิวัฒนาการ พัฒนาการ วิธีคิดและวิธีการ ซึ่งในตู้ก็มีของใหม่ๆ มาเติมกันทุกปี แม้เป้าหมายจะเป็นเรื่องเดิมๆ แต่วิธีคิดกับวิธีการจะมีความสดใหม่เติมเข้ามาเสมอ มันคือการพัฒนาตัวเองและวิวัฒนาการของทีมงานนั่นเองครับ

“ง่ายกว่า ไวกว่า ลงตัวกว่า”

คุณเกียรติศักดิ์ คำอุ่น

นิติกรชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย

“ง่ายกว่า ไวกว่า ลงตัวกว่า” ไม่ใช่สโลแกนโฆษณา แต่เป็นข้อสรุปที่คุณเกียรติศักดิ์ คำอุ่น ให้อำนาจหน้าที่หลักของเขาคือรับผิดชอบงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นคนที่จัดค่ายเป็นประจำอยู่แล้ว เขาเล่าให้ ฟังว่า พอมาร่วมงานกับโรซ่า ทุกอย่างก็เปลี่ยนไป ง่ายขึ้น สะดวกขึ้นแบบพลิกฝ่ามือ

“เมื่อก่อนการจะชวนให้โรงเรียนสมัครเข้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เราต้อง ไปความหาเอง เหมือนไปขายของให้โรงเรียนสนใจเรา ซึ่งเป็นงานยาก เพราะพอจะหาว่าโรงเรียนไหน อยากทำบ้าง เจ้าหน้าที่ก็จะไปคุยกับทางโรงเรียน ส่วนใหญ่ก็จะได้คุยกับระดับผู้ปฏิบัติงาน ไม่ได้เข้าถึง ผู้บริหาร ผลักมักจะออกมาว่าผู้บริหารไม่สนใจ ก็จบเห่ตรงนั้น”

แต่พอมีโรซ่าเข้ามา ก็ไม่ต้องไปความหาอีก เพราะโรซ่าทำหน้าที่ไปตามหาลูกค้าแทน แล้วก็เอาลูกค้ามารวมไว้ให้

“กระบวนการของโรซ่าจะบอกกล่าวให้ผู้บริหารรับรู้ก่อนว่า ถ้าคุณสนใจจริงๆ แล้วคุณทำ คุณจะ ได้อะไร ถ้าเขาสมัครมาก็แปลว่าเขาสนใจจริง จากนั้นเขาก็จะไปถ่ายทอดและบริฟงานให้ลูกน้องทำงาน ก็จะได้โรงเรียนที่สนใจจริงเข้ามา ตรงนี้ช่วยทำให้งานเราเบาขึ้นและง่ายขึ้น”

สิ่งที่เขามองเห็นอีกอย่างคือ ความตั้งใจของโรซ่าที่พยายามเข้าถึงและเข้าใจเด็ก โดยทำเพลงประจำโครงการที่สนุกและเข้าใจง่าย มีการออกแบบท่าเต้นที่เด็กๆ ชอบ รวมทั้งทำสื่อการอบรมรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะกับการเรียนรู้ของเด็ก เช่น ตุ๊กตา ป้ายสีสดใสสวยงาม สื่อเหล่านี้ น่าสนใจและดึงดูดเด็กแก่นำ ให้อยู่กับกิจกรรมได้ ทำให้เด็กเอาไปต่อยอดและถ่ายทอดไปสู่เด็กอื่นๆ ในโรงเรียนได้ด้วย

“สิ่งที่โรซ่าทำนั้นเป็นมากกว่าตัวเงิน คือรวมพลเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เหมือนสร้างตลาดแห่ง การเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เติมเต็ม เพื่อให้โรงเรียนเอาไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์กับเด็กๆ และพอโรงเรียน ประสบความสำเร็จก็ทำกิจกรรมเชิดชูให้อีก ผมมองว่าการได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร นั้นเป็นแค่ ภาพลักษณ์ภายนอก แต่สิ่งที่ได้จริงๆ คือคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเด็กๆ และการเรียนของเด็ก ก็ดีขึ้นด้วย ตรงนี้ ต่างหากที่สำคัญและเป็นสิ่งที่ดีมากครับ”

“ศิลปะเสมอเลยเจอกัน”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธินดา ใจพาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธินดา ใจพาน ได้ร่วมเดินทางกับโครงการโฮมฮักๆ ของโรซามาตั้งแต่เริ่มต้น เป็นผู้ฝึกปรีอวิทย์ด้านโภชนาการให้แก่กลุ่มแม่ครัวพ่อครัว และมีความละเอียดละไมในการแก้ปัญหา อย่างชาญฉลาดด้วยการเว้าอีสานแบบน่าฮักหลายจนได้ใจผู้เข้าอบรมไปเกินร้อย

อาจารย์สุธินดาให้ข้อคิดว่า การทำโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร หัวใจสำคัญอยู่ที่การพัฒนาบุคลากร อันดับแรกที่ต้องเน้นคือผู้บริหารโรงเรียน เพราะเป็นกุญแจที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ได้ง่ายที่สุด ตามมาด้วยครูอนามัยที่ต้องเข้าใจและเห็นความสำคัญของการลงมือปฏิบัติตามมาตรฐาน และเกณฑ์ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็กในทุกๆ ด้านที่รับผิดชอบ โดย ครู อนามัย และ แม่ครัวพ่อครัวต้องเชื่อมต่องานกันด้วย เพราะครูมีหน้าที่สรรหาและจัดสรร งบประมาณ การจัด ทำอาหารสำหรับนักเรียนว่าจะซื้ออะไร ในจำนวนเท่าใด และนักเรียนจะได้รับ ประโยชน์อย่างไรบ้าง

“ในส่วนของกลุ่มแม่ครัวพ่อครัวนั้น ต้องสื่อสารให้เข้าใจและได้ใจด้วย เราจึงใช้ภาษาของเขาบวกกับ ดึงคุณค่าและค่านิยมเล็กๆ ของคนพื้นถิ่นออกมา บอกว่าถ้าคุณตั้งใจทำงานก็เหมือนตั้งใจปฏิบัติธรรม นั่นคือได้บุญแล้ว เมื่อเขาทำเพื่อเด็กอย่างเต็มที่ ผลดีต้องย้อนกลับมาหาตัวเขาเต็มที่แน่นอน เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ จับต้องไม่ได้ก็จริง แต่มันเป็นค่านิยมของเขา เป็นการสร้างแรงจูงใจจากภายใน ทำให้แม่ครัวพ่อครัวมองว่างาน ทำอาหารที่ทำอยู่นั้นเป็นการทำบุญ จึงมีพลังใจและตั้งใจทำงานกันมาก” อาจารย์สุธินดาอธิบายยิ้มๆ

สิ่งสำคัญอีกอย่างคือ การปลูกฝังความมีน้ำใจและการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งจะ เป็นรากฐานที่ดีในการร่วมกันพัฒนา จึงต้องดึงผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยจัดประชุมเพื่อ ให้ผู้ปกครอง ได้รับรู้ ช่วยส่งเสริมและร่วมปฏิบัติตามแนวทางนั้นด้วย ขณะเดียวกันองค์กรรัฐในชุมชนนั้นๆ ก็ต้องเข้าใจ โรงเรียนและหาวิธีที่จะช่วยส่งเสริมกัน เป็นการทำงานแบบขับเคลื่อนไปด้วยกันทั้งระบบ

“รู้สึกประทับใจโครงการนี้ เหมือนศิลปะเสมอเลยเจอกัน ทำงานแล้วจูนกันได้ทุกอย่าง ไม่มีขัดข้อง รู้สึกมี กำลังใจ มีความหวัง เพราะคนในองค์กรธุรกิจก็ยิ่งมาช่วยดูแลสังคมเลย แสดงว่ายังมีคนที่พร้อมจะ เสียสละ เพื่อผู้อื่นอยู่ในโลกใบนี้”

สังคมแห่งความสุข

อย่างที่อาจารย์สุธินดาบอกนั้นแหละครับว่าสังคมเรายังมีความหวัง เพราะหากภาคเอกชนเข้าไปจับมือกับภาครัฐ ช่วยเติมเต็มการทำงานส่วนที่ยังพร่อง และกระจายกันไปให้ทั่ว ผมเชื่อว่าวันนี้ยังมีองค์กร ที่มีความพร้อมที่จะแบ่งปัน หรือแม้แต่ยังมีโครงการดีๆ ของภาครัฐอีกมากมายที่ต้องการหนุนเสริมจากภาคเอกชนที่มีทรัพยากรและความคล่องตัวในการดำเนินงานมาร่วมกันทำงานโดยมีเป้าหมายร่วมกัน ถ้าเชื่อมต่อกันได้

สิ่งที่โรซ่าทำหน้าที่เป็นโซ่ข้อกลางเชื่อมร้อยและขับเคลื่อนการทำงานเพื่อเด็กๆ ของเรา ได้เริ่มส่งผลกลายเป็นเมล็ดพันธุ์ที่กำลังงอกงามเติบโตน่าชื่นใจ ดังกรณีของ “น้ำโสมโมเดล” ซึ่งเป็นความสำเร็จที่น่าชื่นใจ

และความสำเร็จนี้คือความสุขจากสิ่งที่โรซ่าเลือกทำนั่นเองครับ

Happiness is not by chance, but by choice.

น้ำโสมโมเดล

เมื่อหัวใจมีไฟฝัน มีความมุ่งมั่น ย่อมมีหนทางติดตามก้าวเดินสู่ฝันนั้นให้เป็นจริงได้เสมอ

“น้ำโสมโมเดล” เป็นความสำเร็จและความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของงาน CSR ของโรซ่า จากการที่โรงเรียนบ้านท่าโสม อำเภอท่าโสม จังหวัดอุดรธานี เข้าโครงการโสมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี และได้ผ่านเกณฑ์เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรได้สำเร็จในปี พ.ศ. 2557 ทำให้ชุมชนใน อำเภอท่าโสมมองเห็นคุณค่าของโครงการนี้ แล้วต่อยอดขับเคลื่อนด้วยตัวเองจนขยายวงเป็น ความสำเร็จของชาวน้ำโสมทั้งอำเภอ

คุณหมอกังวาล ผู้จุดประกาย “น้ำโสมโมเดล”

นายแพทย์กังวาล วงศ์รัศมีเดือน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลน้ำโสม ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอท่าโสม จังหวัดอุดรธานี คือคุณหมอใจดีที่ฝันอยากเห็นวันที่ทุกคนสุขภาพดีกันทั้งอำเภอ โดยเฉพาะเมื่อมองเห็นเด็กๆ วิ่งเล่นในโรงเรียน คุณหมอก็จะครุ่นคิดอยู่เสมอว่าจะช่วยพัฒนาสุขภาพของเด็กๆ ให้สมบูรณ์ได้อย่างไร

“เด็กคือประชากรสำคัญที่จะต้องพัฒนา ปัจจุบันกลุ่มคนวัย 6-12 ปีของเรามีน้อยกว่ากลุ่มคนวัย 45-60 ปีมาก นั่นแปลว่าในอีก 10-15 ปีข้างหน้าเมื่อกลุ่มคนวัย 45-60 ปีกลายเป็นผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงานแล้ว เด็กรุ่นอายุ 6-12 ปีกลุ่มนี้ก็จะเติบโตขึ้นเป็นคนวัยทำงานและกลายเป็นผู้ดูแลคนกลุ่มสูงอายุ มีจำนวนมาก แล้วจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ถ้าเราปล่อยเด็กกลุ่มนี้ให้โตไปโดยไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจนคุณภาพชีวิตของเด็กไม่ดี เด็กๆ เหล่านี้ที่เติบโตแล้วจะสามารถเลี้ยงดูคนรุ่นพ่อแม่ได้หรือไม่” เมื่อคำถามนี้วนเวียนอยู่ในใจ คุณหมอจึงคิดว่าต้องทำอะไรสักอย่าง

คุณหมอกังวาลได้เห็นความสำเร็จของการทำโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนบ้านท่า
โสมกับโรงเรียนบ้านทุ่งทอง ซึ่งหากเทียบกับโรงเรียนอื่นๆ ที่ไม่ได้ทำแล้ว พบว่าแตกต่างกันมาก คุณหมोजึงมา
ศึกษาเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยศึกษาตัวชี้วัดทั้ง 19 ตัวชี้วัด อย่างละเอียด แล้วก็พบว่า ทั้ง
สองโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนี้ต่างก็เข้าร่วมโครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดีที่โรซ่าจัดขึ้น

ดังนั้นในวันที่โรซ่าจัดงานเฉลิมฉลองความสำเร็จให้โรงเรียนบ้านทุ่งทองและโรงเรียนบ้านท่าโสมในปี
2559 คุณหมोजึงตั้งใจไปร่วมงาน และได้พบกับคุณสุวิทย์ ทั้งสองคนต่างก็เป็นนักกิจกรรมตั้งแต่สมัย เป็น
นักศึกษาเหมือนกัน มีอุดมการณ์ที่คล้ายกัน และทุกวันนี้ทั้งคู่ก็ยังสนใจและให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนา
ชุมชนและสังคมเรื่อยมา

คุณหมอได้เล่าแนวคิดเชิงป้องกันด้านสุขภาพให้คุณสุวิทย์ฟัง ซึ่งคุณสุวิทย์ก็ยืนยันว่าโรงเรียนทั้ง ขนาด
ใหญ่และเล็กในอำเภอเดียวกันสามารถพัฒนาให้บรรลุตัวชี้วัดทั้ง 19 ตัวชี้วัดของกรมอนามัยได้ สำเร็จ
เหมือนกัน ไม่มีข้อจำกัดเรื่องทรัพยากร งบประมาณ หรือปัจจัยอื่นใดเลย

คุณหมอก็ก “ปัง” ไอเดียขึ้นมาว่า “ถ้าเราชวนโรงเรียนทั้งอำเภอมาทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ระดับเพชรแบบที่โรซ่าทำ จะเป็นอย่างไร?”

คำตอบก็คือ “สุขภาพดีทั้งอำเภอ” นั่นเอง

เดิมทีนั้น โรซ่าจับมือกับศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี ทำค่ายโฮมฮักฯ ปีละ 21 โรงเรียนจาก 7 จังหวัด
โดยมีศูนย์กลางจัดกิจกรรมอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี โรงเรียนจากต่างพื้นที่ต้องเดินทางมารวมตัวกันที่นี้ คราวนี้
คุณหมอกังวาลชวนคุณสุวิทย์ให้ทดลองนำรูปแบบของค่ายโฮมฮักฯ มาทำในอำเภอน้ำโสม ซึ่ง คุณสุวิทย์ก็ชอบ
ใจไอเดียนี้

“ผมว่าก็ดีนะ จากที่ลูกค้าต้องเดินทางมาหาเรา คราวนี้เราจะลงพื้นที่ไปหาลูกค้าที่เป็นกลุ่มก้อน และนี่เป็นความต้องการของชุมชน โรงเรียน และภาคสาธารณสุขในพื้นที่เองเลย”

สิ่งที่คุณสุวิทย์แอบฝันไว้คือ ถ้าโครงการนี้สำเร็จ ทีมงานในพื้นที่ของเขาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับทีมวิทยากรอิสระที่โรซ่าเชิญมา แล้วสามารถนำไปปรับใช้และต่อยอดให้เหมาะกับบริบทของเขาได้ ต่อไปเขาคงทำค่ายได้เอง

“เราก็จะเหนื่อยน้อยลง และอาจนำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ขยายผลในอำเภออื่นๆ ที่อยากได้ผลลัพธ์ แบบเดียวกัน โดยโรซ่าไปทำค่ายเป็นตัวอย่างให้ หลังจากนั้นเขาก็เรียนรู้และขยายผลต่อๆ กันไปเองได้”

หลังจากนั้นคุณหมอกังวาลกับคุณสุวิทย์ก็ได้ร่วมกันจุดประกายแนวคิด ถักทอ ต่อยอด กำหนดเป้าหมาย “สุขภาพดีทั้งอำเภอ” โดยเชิญชวนโรงเรียนในอำเภอน้ำโสมเข้าร่วมโครงการพัฒนา เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ตั้งเป้าไว้ปีละ 10 โรงเรียน ซึ่งก่อให้เกิดการรวมพลังอันเข้มแข็ง ของโรงเรียน ชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ และภาคีเครือข่าย ที่มาร่วมมือร่วมใจกันจนเกิด เรื่องราวที่น่าประทับใจขึ้นมา

เอกชนเขามีโครงการแบบนี้ด้วยหรือ?

เบื้องหลังความสำเร็จของ “น้ำโสมโมเดล” มีบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญอีกคนคือ บุญหวาย ประทุมรัตน์ ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอน้ำโสม ผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของพื้นที่อำเภอน้ำโสม ซึ่งน้องๆ นักวิชาการสาธารณสุข คุณครู เด็กนักเรียน และชาวบ้าน เรียกขานว่า “หมอหวาย”

ย้อนไปในช่วงปี 2553 ซึ่งเป็นยุคแรกเริ่มที่โรซ่าลงพื้นที่ทำกิจกรรม CSR ในจังหวัดหนองคาย และอุดรธานี หมอหวายได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรม โรซ่า School Program ในฐานะภาคีเครือข่ายจากภาคสาธารณสุขผู้ดูแลสุขภาพและสุขอนามัยให้เด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าโสม หมอหวายจึงได้รู้จักกับทีมโรซ่า จากที่ตอนแรกรู้สึกแปลกใจกับโครงการนี้ ก็กลายเป็นความรู้สึกที่ว่าเอกชนเขามีโครงการแบบนี้ด้วยหรือ เพราะที่ผ่านมายังไม่เคยเห็นภาคเอกชนมาร่วมขับเคลื่อนงานในลักษณะนี้เลย

“นี่เป็นโครงการที่สนับสนุนและสร้างโอกาสในการพัฒนาทั้งด้านสุขภาพและการศึกษาให้เด็กๆ ในชนบทของเรา เด็กนักเรียนได้รับความรู้และการดูแลจากคุณครูในโรงเรียน ทั้งเรื่องอาหารการกินที่ถูกสุขลักษณะ ครบถ้วนตามหลักโภชนาการ เหมาะสมกับวัย รู้จักเลือกกินอย่างปลอดภัยและเหมาะสม รวมไปถึงการจัดการสุขอนามัยส่วนตัว และสำคัญคือได้นำความรู้ไปใช้ต่อที่บ้าน เป็นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมสุขภาพของเด็ก เกิดเป็นนิสัย ทำให้เด็กมีสุขภาพดีในระยะยาว” หมอหวายเล่าย้อนถึง มุมมองที่ได้เห็นในตอนนั้น

หมอหวายจึงได้ไปปรึกษาหารือกับทุกฝ่าย ทั้งภาคสาธารณสุข โดยคณะกรรมการระบบสุขภาพ ระดับอำเภอ (DHS: District Health System) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.) ที่ดูแลรับผิดชอบ โรงเรียนบ้านท่าโสมและโรงเรียนบ้านทุ่งทองโดยตรง ทั้งหมดจึงผนึกกำลังกับผู้บริหาร ครู และทีมงาน ทั้งสองโรงเรียน นำโดยอาจารย์ประนอม นันทกุล รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าโสม และอาจารย์ดารุณี อัครเทพ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งทอง เดินหน้าเข้าหาชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน จับมือกันขับเคลื่อน พัฒนาโรงเรียนจนกระทั่งบรรลุทั้ง 19 ตัวชี้วัด ผ่านการรับรองมาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ในปี 2557 และ 2558 ตามลำดับ

“มาตรฐาน 19 ตัวชี้วัดที่เป็นเอกสารนั้นสามารถ Download ทาอ่านเป็นความรู้ได้ว่าอะไรใช่ หรือ ไม่ใช่ แต่ในค่าย พวกเราได้เรียนรู้ว่าจะคิด วางแผน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนา บริหาร จัดการอย่างไร ถึงจะใช่” หมอหวายอธิบาย

“ข้อดีอีกอย่างของโครงการนี้คือ การที่ครูและนักเรียนมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในการทำโครงการเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดตามมาตรฐานโรงเรียนระดับเพชร ก็ช่วยพัฒนาให้เด็กๆ เรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบผ่านกิจกรรมเหล่านั้นด้วย” นี่คือทัศนะจากหมอหวายครับ

“น้ำโสมโมเดล” บนวิถีแห่งการขับเคลื่อน

“น้ำโสมโมเดล” เปิดฉากขึ้นโดยคุณหมอกังวาลและคุณสมภาร หมั่นนอก นายอำเภอน้ำโสม ได้จัดประชุมวิชาการ และเชิญนักวิชาการจากศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานีมาเป็นวิทยากรให้ 30 โรงเรียน ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีการลงนามในข้อตกลงร่วมกัน (MOU: Memorandum of Understanding) ทั้งฝ่ายการศึกษา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 4 อุตรธานี ผู้แทนศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี กระทรวงสาธารณสุข และผู้บริหารโรซ่า

โรงเรียนที่แจ้งความประสงค์ว่าพร้อมจะเข้าโครงการพัฒนาเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในรอบแรกนี้มี 10 โรงเรียนคือ โรงเรียนบ้านน้ำซึม โรงเรียนน้ำซึมพิทยาคม โรงเรียนบ้านนาเกิ้น โรงเรียนบ้านโชคเจริญ โรงเรียนบ้านน้ำปู โรงเรียนบ้านท่าลี่ โรงเรียนบ้านหยวก โรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ถิรธรรมโมอุปถัมภ์) โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ และโรงเรียนบ้านหัวช้าง

“ความพร้อมของ 10 โรงเรียนที่แสดงเจตน์จำนงนั้น มาจากการประเมินตัวเองเบื้องต้น ผู้บริหาร ครู และทีมงาน ได้ปรึกษาหารือกัน พร้อมลงมือทำ จัดการร้อยเรียง 19 ตัวชีวิตที่เกี่ยวข้องออกเป็นหมวดหมู่ แบ่งงานกันรับผิดชอบ ส่วนไหนที่ทำได้ทันที ส่วนไหนต้องขอความร่วมมือและการสนับสนุน ส่วนไหนต้อง ใช้เวลา ทรัพยากร และงบประมาณ รวมถึงระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนา ฯลฯ” คุณหมอกังวาลให้ข้อมูล

หลังจากประชุมหารือร่วมกับทีมผู้บริหารโรงเรียนที่เสนอตัวเข้าร่วมโครงการ คุณหมอได้วิเคราะห์ และสรุปแนวทางดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในอำเภอน้ำโสม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนหลักคือ

ส่วนที่ 1 : Structure โครงสร้างหลัก หมายถึง สิ่งปลูกสร้าง ถาวรวัตถุ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อาคารเรียน โรงอาหาร สุขา รั้ว ฯลฯ การปรับปรุงพัฒนาส่วนนี้อาจต้องอาศัยทรัพยากรค่อนข้างมาก รวมถึงเวลาและงบประมาณลงทุน ซึ่งจะเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียน และผู้นำภาคีเครือข่าย จะต้องออกแรงช่วยกันผลักดันเพื่อจัดหางบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ที่จำเป็น รวมถึงแสวงหาการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรในพื้นที่ ซึ่งถ้าโครงการดีจริง ให้ประโยชน์แก่ลูกหลานในชุมชนจริง ทุกหน่วยงานก็ยินดีสนับสนุน

ดังตัวอย่างที่ “น้ำโสมโมเดล” ได้รับการสนับสนุนจากสโมสรโรตารี และโรตารีสากล (โดยโครงการ Rotary Global Grants) ในการจัดหาเครื่องกรองน้ำสำหรับน้ำดื่มสะอาดให้โรงเรียนในอำเภอน้ำโสม ที่ขาดแคลน รวมถึงโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

แต่บางอย่างก็ทำได้โดยไม่ต้องใช้เงินนะครับ โรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นและชุมชนรอบรั้วโรงเรียน มาช่วยปรับปรุงโครงสร้างบางอย่างให้ใช้งานได้ดีปลอดภัยตามมาตรฐานได้เช่นกัน และบ่อยครั้งที่ครูกับนักเรียนก็ช่วยกันคิดหาวิธีสร้างเครื่องมือแก้ปัญหาขึ้นมาได้เองอย่างน่าประหลาดใจจริงๆ

ในน้ำโสมโมเดล เรายังได้เห็นบทบาทของ “บวร” หรือบ้าน วัด โรงเรียน (บ-ว-ร) หน่วยสังคมที่เป็นหัวใจหลักในการพัฒนาชุมชน มาร่วมกันสนับสนุนในอีกบริบทหนึ่งคือ จัดผ้าป่าสามัคคีเพื่อการศึกษา โดยมีหลวงพ่อดิเรกถวาย สันตสุสโก วัดปานาคำน้อย อำเภอนายูง รับผิดชอบประสานฝ่ายสงฆ์ และคุณสามารถหมั่นนอก นายอำเภอน้ำโสม เป็นประธานฝ่ายฆราวาส คณะกรรมการนำรายได้จากกองทุน นี้มาเป็นงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างหลักที่จำเป็น ต่อมาตรฐานการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ส่วนที่ 2 : System หมายถึง ระบบ การจัดการและดำเนินงานภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นภารกิจของผู้บริหาร ครู และทีมงาน เช่น การดูแลเรื่องโภชนาการ เด็กอ้วน เตี้ย ผอม ไม่มีส่วนร่วมตามเกณฑ์ สุขอนามัย ความปลอดภัย การสุขาภิบาลอาหาร และสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป ฯลฯ

ส่วนที่ 3 : Service หมายถึง การบริการ ทั้งจากฝั่งสาธารณสุขคือ แพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลที่ดูแลสุขภาพให้เด็ก รวมถึงเป็นที่เลี้ยงให้ความรู้และสนับสนุนทีมงานในส่วนที่อยู่ในโรงเรียนอย่างใกล้ชิด และอีกฝั่งคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ให้บริการระบบสาธารณสุขภาคและจัดการสิ่งแวดล้อมรอบรั้วโรงเรียน ฯลฯ

สิ่งที่น่าสนใจมากคือ การสำรวจหาต้นแบบความสำเร็จในแต่ละตัวชีวิตของทุกโรงเรียนในพื้นที่ รวมทั้งเรียนรู้จากโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรรุ่นพี่คือ โรงเรียนบ้านท่าโสม และโรงเรียนบ้านทุ่งทอง ที่เมื่อทั้งสองโรงเรียนผ่านเกณฑ์เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแล้ว ก็ได้ผันตัวมาเป็นพี่เลี้ยง คอย แนะนำและสนับสนุนโรงเรียนรุ่นน้องๆ ให้ผ่านมาตรฐานเกณฑ์ชีวิตทั้ง 19 ข้อ

บางตัวชีวิตที่หลายโรงเรียนมีปัญหาคล้ายกัน ก็จะมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นกัน มีทีมพี่เลี้ยงร่วมลงพื้นที่ ช่วยระดมความคิด ลงมือทำไปด้วยกัน รวมถึงแนะนำ ประสานงานหน่วยงาน ในท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนทันที

ด้วยการฝึกกำลังและสร้างเครือข่ายในทุกระดับ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลงมือทำ พัฒนาปรับเปลี่ยนด้วยความฉับไวนี้เอง ทำให้โรงเรียนในน้ำโสมโมเดลสามารถพัฒนาสู่มาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในปีต่อมาได้ถึง 6 โรงเรียนพร้อมกัน ได้แก่ 1.โรงเรียนบ้านน้ำซึม 2. โรงเรียนบ้านโชคเจริญ 3. โรงเรียนบ้านน้ำปู 4. โรงเรียนบ้านท่าลี่ 5. โรงเรียนบ้านห้วยก และ 6. โรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ถิรธรรมโมอุปถัมภ์)

เป็นปรากฏการณ์ความสำเร็จแบบก้าวกระโดดที่สร้างความยินดีให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการทำโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เป็นการรวมพลังต่อจิ๊กซอว์จนเป็นภาพใหญ่ที่งดงามจริงๆครับ

“น้ำใสโมเดล” ดิตรงไหน จึงไปโลด

น้ำใสโมเดล มีปัจจัยอะไร “คลิก” ตรงไหน ถึงประสบความสำเร็จได้อย่างน่าชื่นชม มาฟังจากคนทำงานกันครับ

นายแพทย์กังวาล วงศ์ศรีมีเดือน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลน้ำใส กล่าวสรุปรูปแบบการทำงานแบบ “น้ำใสโมเดล” ที่ทำให้เกิดความสำเร็จว่า การทำงานให้สำเร็จต้องเริ่มต้นจากผู้บริหารงานสาธารณสุข ระดับอำเภอต้องเห็นความสำคัญ จากนั้นก็ต้องสื่อสารให้ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญ รวมทั้งให้ความรู้แก่ครูทั้งโรงเรียนรวมทั้งเด็กที่เป็นแกนนำด้วย ซึ่งตรงนี้หากมีค่ายเข้ามาเสริม ให้ก็จะดีกว่าจัดทำกันเอง เพราะต้องยอมรับว่าหลักสูตรที่ทำเอง ก็ยังไม่ดีเท่ากับหลักสูตรค่ายโฮมฮักๆ ของโรซ่า

พอเข้าค่ายโฮมฮักๆ แล้ว ก็ให้เวลาโรงเรียนได้มีโอกาสปรับเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ภายในโรงเรียน แล้วก็นำทีมตรวจเยี่ยมเสริมพลังเพื่อดูว่ายังขาดเหลืออะไรบ้าง ควรแก้ไขอย่างไร ให้แต่ละคนนำแผน ของตนเองมาแจกแจงเทียบกัน จะทำให้เห็นความก้าวหน้า ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้โรงเรียนมีความชัดเจนมาก ขึ้นในการก้าวเดินต่อไป

“ในระดับอำเภอควรจะมี MOU เหมือนกับมีพันธสัญญา นำสิ่งที่เรายืนยันให้เห็นว่าเราได้ทำแล้ว และก็ถือโอกาสไปดูสถานที่ของเขาด้วย การทำที่หลายโรงเรียนก็เหมือนการจูงกันไป”

โครงการน้ำโสมโมเดลมีความยั่งยืน เพราะมีแกนหลักคือผู้นำ เป็นโครงการที่ได้รับการมีส่วนร่วมจาก นายอำเภอและผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนที่เน้นดูแลสุขภาพเด็กนักเรียนเป็นหลัก มีโรงเรียนบ้านท่าโสม เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรต้นแบบ มีเครือข่ายคอยช่วยเหลือ และมีตัวอย่างที่ดีให้ศึกษา มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน และมีโรงเรียนพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา จุดเด่นที่สำคัญคือ ทุกโรงเรียน ต้องการเข้าร่วมทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และรวมกลุ่มกันทำโดยมีศูนย์อนามัยเขต เป็นพี่เลี้ยงคอย ชี้แนะในข้อที่ควรพัฒนา

ส่วนในมุมมองของหมอหวานั้น ความสำเร็จของ “น้ำโสมโมเดล” อยู่ตรงที่

หนึ่ง ความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญ และกำหนดเป้าหมายร่วมกันของทุกภาคส่วน ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายการศึกษา และฝ่ายสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน

สอง การสร้างเครือข่ายและสื่อสารในทุกระดับ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประสานงาน ทำงานเป็นทีมเดียวกัน รวมจุดเด่นของแต่ละคนในทีม นำมาสนับสนุนเติมเต็มซึ่งกันและกัน

สาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน นำไปต่อยอด ปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทของตัวเอง ด้วย ความรวดเร็ว

สี่ การเสริมพลังและการสนับสนุน ทั้งจากผู้บริหารต้นสังกัด หัวหน้าหน่วยงาน ทีมพี่เลี้ยง มีการลง พื้นที่ เยี่ยมเยียนติดตาม ให้กำลังใจ และข้อเสนอแนะสม่ำเสมอ

ห้า การสร้างสรรค์ พลิกแพลง ปรับเปลี่ยน ไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมๆ ทำให้เกิดนวัตกรรม และ เดินหน้าไปสู่เป้าหมายได้

“การทำค่ายโฮมฮักๆ ของโรซ่าในน้ำโสมโมเดล เป็นการนำต้นแบบของกลไกการขับเคลื่อนองค์ ความรู้สู่การปฏิบัติ และการเสริมพลัง เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ด้วย กระบวนการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ตลอดเวลา โดยรวบรวมนักวิชาการที่หลากหลายจากภาคส่วนต่างๆ และ คนที่สร้างแรงบันดาลใจมาช่วยปรับทัศนคติผู้เข้าอบรมให้เป็นไปในเชิงบวกและกล้าก้าวสู่ความท้าทายที่จะ กลับไปทำสานต่องานที่โรงเรียนและชุมชนของตัวเองได้”

แน่นอนว่าเมื่อโรงเรียนพัฒนาตนเองเข้าสู่มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เด็กก็จะมี ความรู้ ตระหนัก และเกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี และสุขภาพแข็งแรง ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีต่อสติปัญญาและการเรียนรู้แล้ว หมอหวานย้ำว่า

“บรรทัดสุดท้าย คือ พวกเขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่แข็งแรง สุขภาพดี ไม่ป่วยเป็นโรค ในกลุ่มโรค ไม่ติดต่อเรื้อรัง หรือ NCDs (Noncommunicable Diseases) เช่น เบาหวาน ความดันและไขมันสูง ไต ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคและการดูแลสุขภาพไม่เหมาะสม ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการ ดูแลรักษาสูงมากในระยะยาวหรือตลอดชีวิต” หมอหวานทิ้งท้ายไว้อย่างน่าคิดครับ

ในขณะที่อาจารย์ประนอม นันทกุล รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าโสม ผู้รับผิดชอบการนำทัพขับเคลื่อนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ให้ความเห็นว่า

“ตอนแรกก็สงสัยว่า ทำไมโรชาลงทุนกับเรื่องนี้เยอะ มาเข้าใจจริงๆ เมื่อได้ฟังเรื่องตอบแทนคุณแผ่นดินเกิดตอนที่ไปอบรมรอบที่สอง ซึ่งโครงการฯ นี้ได้ผลักดันจนโรงเรียนได้ระดับเพชรมาแล้วหลายแห่ง ก็คิดว่าโรงเรียนเราน่าจะเป็นอีกแห่งที่ทำได้แน่นอน จนปี 2557 ก็ได้ผ่านเกณฑ์ประเมินโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชรเป็นครั้งแรก”

และเมื่อโรงเรียนบ้านท่าโสมกลายเป็นต้นแบบให้โรงเรียนอื่นๆ เดินตาม คราวนี้โรงเรียนต่างๆ ก็มาศึกษาดูงานกันเป็นจำนวนมาก จึงเกิดการออกแบบภารกิจที่เลี้ยงอย่างเป็นขั้นตอนชัดเจน เพื่อช่วยประคับประคองรุ่นน้อง คือ 1.การให้คำแนะนำ 2. เปิดให้มาศึกษาดูงานตามแต่ละตัวชี้วัด และ 3. ลงพื้นที่ไปดูโรงเรียนอื่นๆ เพื่อช่วยประเมินในเบื้องต้น และช่วยแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องเอกสารรายงาน

“แม้จะไม่ใช้เป็นหน้าที่ แต่ก็อยากช่วย เราทำเพราะใจ อยากให้โรงเรียนอื่นๆ ทำได้เหมือนกัน”

อาจารย์ดารุณี อัครเทพ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสร้างก่อ และเป็นอดีตผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านทุ่งทอง อีกหนึ่งโรงเรียนพี่เลี้ยง ให้ความเห็นว่า

“ช่วงแรกคิดว่าทำไมแบรนด์โรชาถึงต้องให้ทำอะไรมากมายหลายขั้นตอน ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน แม่ครัวต้องไปอบรม ทำไมไม่จัดงบประมาณให้ไปดำเนินการกันเอง แต่หลังจากลงมือทำแล้ว ก็เข้าใจว่าโรชาคิดถูกแล้ว เพราะถ้าให้ไปดำเนินการเองก็ไม่แน่ใจว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ สิ่งที่ทำกันมานี้เป็น การสร้างภาคีเครือข่าย ทำให้ทุกคนได้มีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ได้ทั้งความรู้หลากหลายและแรงจูงใจมองเห็นวิธีการและนำไปใช้ รวมทั้งมีระบบพี่เลี้ยงที่คอยเสริมพลัง ให้คำแนะนำและติดตามผล ว่าปฏิบัติได้ถูกต้องหรือไม่ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จอย่างดี”

อาจารย์สุพจน์ แข็งแรง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำซึม 1 ใน 6 ผู้บริหารโรงเรียนที่ตัดสินใจทำ MOU “น้ำโสมโมเดล” ในปีแรก และประสบความสำเร็จได้ผ่านเกณฑ์เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร เล่าว่า เมื่อเห็นผลสำเร็จของโรงเรียนบ้านท่าโสมและโรงเรียนทุ่งทอง ก็เกิดแรงบันดาลใจขึ้นทันทีว่า เขาทำได้ เราก็ต้องทำได้ จึงไปทำ MOU โดยไม่ลังเล และระหว่างการพัฒนาโรงเรียนตามตัวชี้วัดนั้นได้รับคำแนะนำตลอดจนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเป็นพิเศษจากการอบรมในค่ายโฮมฮักๆ รวมถึงมีโรงเรียนต้นแบบ คอยส่งเสริมสนับสนุน ทำให้คณะครูมีพลังใจและร่วมมือกันจนไปถึง เป้าหมายได้สำเร็จ และเมื่อโรงเรียน ได้เป็นระดับเพชรแล้ว เด็กๆ ในโรงเรียนก็มีการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกด้วย

“พฤติกรรมเด็กที่เปลี่ยนไปเกิดจากโรงเรียนเป็นหลัก ผ่านการสื่อสารไปถึงผู้ปกครองว่าเมื่อโรงเรียนเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแล้ว ผู้ปกครองต้องห่วงใยใส่ใจของลูกของหลานให้มากขึ้น ทั้งครู

ผู้ปกครองและเด็กเข้าใจร่วมกันว่าเราเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแล้ว ดังนั้นต้องใส่ใจมากขึ้น ทั้งเรื่องความสะอาด พฤติกรรมการกิน การแต่งกาย และอื่นๆ เด็กๆ ก็มีความรู้เรื่องสุขอนามัยดีขึ้น มีวินัย และมีแรงบันดาลใจในการแต่งกายให้ดูดีขึ้น บุคลิกก็ดีขึ้นด้วย” อาจารย์สุพจน์เล่าด้วยน้ำเสียงภาคภูมิใจ

ส่วนอาจารย์เกียรติทรงธรรม ปรึกษาประชากร ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ภิรัชมิออุปถัมภ์) ได้ให้ความเห็นว่า

“ก่อนที่ทุกโรงเรียนจะเข้าร่วม MOU ต้องมีการพูดคุยกันระหว่างครูและผู้บริหารว่าต้องการ จะเข้าร่วมหรือไม่และเพราะอะไร เพราะปัญหาหลักในช่วงเริ่มต้นคือครูกลัวภาระงานเพิ่มขึ้น ที่พวก เราก้าวผ่านมาได้เพราะการสร้างความรู้ความเข้าใจ มีการวางแผน การทำงานเป็นทีม มีเครือข่าย และช่วยเหลือกัน ดังนั้นหากครู ผู้บริหาร และนักเรียนให้ความร่วมมือ ก็จะประสบผลสำเร็จ”

“น้ำโสมโมเดล” ในมุมมองของอาจารย์สง่า ดามาพงษ์

อาจารย์สง่า ดามาพงษ์ ได้ถอดบทเรียนปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจาก “น้ำโสมโมเดล” ซึ่งช่วยให้เห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น คือ

หนึ่ง ชุมชนเจ้าของพื้นที่และโรงเรียน เห็นความสำคัญในการผ่านเกณฑ์ โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชร และมีความตั้งใจจริงที่จะฉีกกำลังส่งเสริมโรงเรียนในพื้นที่ ให้ได้เป็นโรงเรียนเพชร

สอง การจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนในพื้นที่ (อำเภอ) ที่ต้องการเข้าร่วมโครงการโฮมฮักฯ

สาม มีโครงการจัดทำ workshop ให้ทั้งความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้โรงเรียนไปดำเนินการ ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

สี่ โรงเรียนนำความรู้จาก workshop ไปปรับใช้ในโครงการ โดยมีศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี เป็นพี่เลี้ยง

ห้า การมีทีมพี่เลี้ยง เช่น ศูนย์อนามัยเขต 8 และโรงเรียนในพื้นที่ซึ่งผ่านโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรมาก่อน มาช่วยกันเป็นพี่เลี้ยง เข้าตรวจเยี่ยม ให้ความรู้และคำแนะนำ รวมถึงทดสอบ ประเมินความพร้อมของโรงเรียน ก่อนการประเมินจริง

นอกจากนี้อาจารย์สง่ายังบอกว่า “น้ำโสมโมเดล” ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพใน 4 ประเด็นหลักคือ

หนึ่ง ปลุกจิตสำนึกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู รวมทั้งแม่ครัวพ่อครัว ให้เกิดความตระหนัก รู้สึกอยากลุกขึ้นมาทำ รู้ว่าการทำโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแล้วมีผลดีต่อเด็กมากมาย นับว่าเป็นการสร้างคนทางหนึ่ง

สอง ก่อให้เกิดภาคีเครือข่ายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ประชาชน ชุมชน สโมสรโรตารี สโมสรไลออนส์ ฯลฯ ภาคีเหล่านี้จะเข้ามาช่วยทำให้โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืน

สาม ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม ทุกฝ่ายร่วมกันทำงานอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดพลังที่นำไปสู่ความสำเร็จ สร้างสุขภาวะที่ดีให้เด็ก ๆ อย่างยั่งยืน

สี่ นำให้เกิดการพึ่งพาตนเอง การลงมือทำเองส่งผลไปสู่ความยั่งยืน เหมือนกับการยื่นคันเบ็ด ให้ออกปลา ไม่ใช่แค่การยื่นปลาให้

ส่วนในมุมมองของผมเองนั้น ผมคิดว่าความสำเร็จของ “น้ำใสโมเดล” นอกเหนือจากประเด็นต่างๆ ที่หลายๆ ท่านพูดถึงไปก่อนหน้านี้แล้ว อยู่ที่ว่าลงมือทำพร้อมกันหลายๆ โรงเรียนในอำเภอ จึงเป็นแรงหนุนและพลังขับเคลื่อนให้กันและกัน โดยหัวใจสำคัญอยู่ที่กระบวนการขับเคลื่อนงานอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนของแต่ละภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นด้านองค์ความรู้ กำลังคน งบประมาณ ฯลฯ ซึ่งช่วยผลักดันให้ก้าวผ่านอุปสรรคและความท้าทายต่างๆ ได้จริง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรสำเร็จได้ก็เพราะกระบวนการแบบนี้ครับ

วันแห่งความสำเร็จ

“น้ำใสโมเดลคือตัวอย่างของการพัฒนาเด็กวัยเรียนแบบองค์รวม โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี สาธารณสุขอำเภอน้ำใส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 4 โครงการโรซ่า โฮมฮัก รักลูกหลานโภชนาการดี และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ เพื่อร่วมกันพัฒนาสุขภาพ เด็กวัยเรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ โดยอาศัยกระบวนการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง 10 องค์ประกอบ และต่อยอดการพัฒนาโรงเรียนสู่เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร”

นี่คือคำกล่าวของ **แพทย์หญิงพรณพิมล วิบุลากร** อธิบดีกรมอนามัยในขณะนั้น ซึ่งเป็นประธานกล่าวเปิดในงานฉลองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร อำเภอน้ำใส จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2562 ซึ่งโรซ่าจัดยิ่งใหญ่กว่าทุกครั้งเพราะเป็นการฉลองพร้อมกันถึง 6 โรงเรียน โดยใช้สนามกีฬาากลาง ของอำเภอน้ำใสเป็นสถานที่จัดงาน โดยมีชาวบ้านในอำเภอน้ำใสและชุมชนใกล้เคียงมาร่วมงานนับพันคน

ในวันานั้นมีเปเปอร์ชูต เส้นสายสวยงามยิ่งขึ้นฟ้า สลับกันไปมาไม่ขาดสาย เสียงเพลงที่ทรงพลังดังกึกก้องทั่วบริเวณงาน ตอกย้ำลึกกลงไปในหัวใจว่า วันนี้พวกเขามาถึงเส้นชัยแล้ว ทุกคนล้วนมีรอยยิ้มและอึมอึมในหัวใจ แววตาแห่งความยินดีและภาคภูมิใจฉายชัดอยู่บนใบหน้าของทุกคน

กิจกรรมในช่วงเช้าเริ่มที่ “Roza Playland” ดินแดนแห่งเกมและของเล่นที่เด็กๆ จะได้สนุกสนานเฮฮา กับสารพัดเกม แถมแต่ละคนยังได้หอบของขวัญมากมายชิ้นเล็กชิ้นใหญ่กลับบ้านกันถ้วนหน้า กิจกรรมในช่วงภาคบ่ายเป็นการกระทบไหล่ทีมฟุตบอลดาราที่ยกกองทัพดาวเด่นชั้นนำของประเทศไทยมาดวลแข้งกับทีมชุมชนน้ำโสมที่มีทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน คุณหมอ คุณครู พนักงานขับรถ และทุกคนที่เตรียมชุดพร้อมลงสนามภายใต้กติกาเปลี่ยนตัวได้ตลอดเวลา ยามที่ลูกบอลพุ่งโด่งเข้าประตูก็เรียกเสียงกรี๊ดและเฮฮาได้ทั้งสนาม ขณะที่ทีมเด็กๆ และผู้ชมก็เริ่ดอโรยกับซุ้มอาหารโรซ่าที่ยกขบวนร้านดีร้านเด็ดทั้งหลายมาไว้ให้ทุกคน ได้เชียร์ฟุตบอลไปและอโรยไปด้วย หลังจากนั้นในตอนค่ำก็มีโปรแกรมให้สนุกรื่นเรริงกันสุดๆ กับ “คอนเสิร์ตภูไท”

ช่วงเวลาไฮไลท์ที่น่าประทับใจของงานนี้คือ การมอบเหรียญโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรให้แก่คณะครูและนักเรียน โดยทีมงานโรซ่าที่เดินทางมาจากกรุงเทพฯ จะยื่นเป็นวงกลมล้อมรอบคุณครูและนักเรียนที่อยู่ตรงกลาง มีความหมายแสดงถึงการสวมกอด เมื่อถึงเวลามอบเหรียญ ทีมงานโรซ่าแต่ละคนจะเดินไปคล้องมอบให้แก่ครูและนักเรียนเป็นการส่วนตัว พร้อมคำพูดแสดงความยินดี ปิดท้ายด้วยการสวมกอดกัน งานนี้ทำเอาหลายคนหลังน้ำตาด้วยความตื้นตัน

“หนูไม่อยากให้พี่ๆ กลับบ้านเลยคะ มาหาหนูอีกนะคะ” “ขอบคุณมากๆ นะคะ ที่ทำให้เราขนาดนี้เด็กๆ ไม่เคยมีงานใหญ่แบบนี้มาก่อนในชุมชนเราเลย” และอีกหลายๆ ถ้อยคำที่ทำให้น้ำตาไหลอย่างต่อเนื่อง ทีมงานโรซ่าหลายคนเปิดใจกับผมว่า

“รู้สึกดีใจแทนทุกคนในชุมชน การที่บริษัทฯ ของพวกเราทำกิจกรรมดีงามเหล่านี้ให้กับคนอีสาน ก็เหมือนกับทำให้กับพวกเราโดยตรง เพราะพวกเราที่ทำงานโรซ่าส่วนใหญ่เป็นคนอีสาน มันตื้นตันใจ สองทางเลยคะ ขอขอบคุณจริงๆ”

“ผมเป็นคนหนึ่งที่เป็เด็กต่างจังหวัดแต่ไม่เคยได้รับโอกาสแบบนี้ รู้สึกตื้นตันใจที่มีโครงการแบบนี้ให้กับเด็กรุ่นหลังครับ”

“ตอนแรกไม่เข้าใจว่าทำไมบริษัทต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการทำกิจกรรม จริงๆ งบประมาณเหล่านั้นถ้ามาจัดสรรเป็นโบนัสที่เพิ่มมากขึ้นอาจจะถูกใจกว่า ด้วยความไม่เข้าใจเราก็คิดของเรา แบบนั้นในตอนแรกแต่พอได้มารู้มาเห็นว่ากิจกรรมนี้มีที่มาอย่างไร ขั้นตอนการทำแต่ละอย่างต้องใช้พลัง มากมายขนาดไหน และผลลัพธ์ที่ได้เห็นด้วยตัวเองตอนนี้ คือรอยยิ้มของเด็กๆ กับอาการตื่นเต้นที่เห็นเรา ไปทำอะไรหลายอย่างให้ เราก็มมีความสุข ตอนไป เราารู้สึกว่าเราอยากไปทำอะไรให้ แต่จริงๆ แล้วเราคิดว่าเราได้รับกลับมา มากกว่า เพราะฉะนั้นถ้าต้องเลือกระหว่างเงินโบนัสที่ได้มากขึ้น กับคุณภาพชีวิตของเด็กๆ ที่ดีขึ้น เรายินดีเลือกคุณภาพชีวิตของเด็กๆ ค่ะ”

นี่แหละครับ เอามาสัมผัสของจริงแบบนี้ พนักงานโรซ่าจึงเข้าใจชัดเจนว่า CSR ของบริษัท มีคุณค่า ตรงไหน รวมทั้งได้เห็นกับตาว่า

มันคือการใส่ใจรายละเอียดทุกขั้นตอนของการทำงาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดจริงๆ..

โรซ่า ไม่ได้เป็นผู้ทำ

ช่วงปิดท้ายงานฉลองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร คุณสุวิทย์จะกล่าวให้กำลังใจเสมอ ในงานครั้งนี้ก็เช่นกัน และเพื่อให้เข้าใจความคิดและความรู้สึกในการเข้าไปผลักดัน โรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชร ผมขอนำมาเสนอแบบฉบับเต็มนะครับ

“ทุกครั้งที่งานฉลองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรซ่ามักได้รับคำขอบคุณจากโรงเรียนที่ทำให้ก้าวมาถึงจุดนี้ได้ คำตอบที่ผมยืนยันทุกครั้งคือ โรซ่า ไม่ได้เป็นผู้ทำครับ ผู้ที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จคือผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ภาคีเครือข่าย รวมทั้งการสนับสนุนจากชุมชน โรซ่าเป็นเพียงผู้จุดประกายให้ท่านเข้าใจหลักการและตระหนักในศักยภาพของตนเองเท่านั้น

“หลังจากนั้นกระบวนการปฏิบัติงานต่างๆ ล้วนเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพวกท่านทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภอน้ำโสมในวันนี้ที่เราเรียกกันว่า “น้ำโสมโมเดล” นั้นเป็นปรากฏการณ์พิเศษที่เกิดจากการริเริ่มของชุมชนเอง ต่อยอดจากแบบอย่างความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบเพื่อต้องการทำให้ชุมชนแห่งนี้เป็นอำเภอแห่งการส่งเสริมสุขภาพอย่างแท้จริง

“ความสำเร็จอย่างพร้อมเพรียงกันถึง 6 โรงเรียน แสดงถึงการร่วมแรงร่วมใจกันอย่างแท้จริง และที่สำคัญเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกหลานเรานั้นไม่จำเป็นต้องรอการหยิบยื่นจากผู้อื่น ไม่จำเป็นต้องร้องของบประมาณเพิ่มเติมจากภาครัฐ พวกเราสามารถยืนหยัดและก้าวข้ามอุปสรรคทั้งปวง ด้วยตัวของเราเอง โรซ่าขอยินดีและชื่นชมจากใจจริงในความสำเร็จ และอยากจะขอฝากให้พวกท่านดูแล ทรัพย์สินสมบัติที่มีค่าที่สุดทั้ง 6 โรงเรียนนี้ให้คงความเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ให้นานที่สุด เพื่อที่จะได้เป็นแหล่งบ่มเพาะบุคลากรคุณภาพที่จะเติบโตเป็นกำลังหลักของครอบครัวและประเทศชาติในอนาคต”

มาถึงจุดนี้ ความสำเร็จของ “น้ำโสมโมเดล” ทำให้คุณสุวิทย์ยิ้มได้คลายเหนื่อย และบอกผมว่า

“น้ำโสมโมเดล คือปรากฏการณ์ที่ตอกย้ำให้เห็นชัดว่าวิถีแห่ง CSR ของโรซ่าเดินมาถูกทางแล้ว แม้เราอาจพบอุปสรรคอยู่บ้างในปีแรกๆ แต่หลังจากปึกหมุดความสำเร็จได้ส่วนหนึ่งแล้ว ก็ได้ส่งแรง สันสะท้อนให้ เกิดกับชุมชน เกิดรูปแบบของการรวมตัวไปสู่เป้าหมายเดียวกัน สิ่งสำคัญคือ การเรียนรู้ระหว่างทาง ทุกคนได้

ตระหนักถึงศักยภาพของตนเองและพลังแห่งการร่วมมือกัน จน ประสบผลสำเร็จ นี่คือการตอบโจทย์รูปแบบ การพัฒนาที่พึ่งพาตนเองซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนในที่สุด”

ความสำเร็จของน้ำโสมโมเดลคือเส้นชัย แต่เส้นทางสายนี้ไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น เมื่อชื่นชม ความสำเร็จที่เส้นชัยแล้ว ก็ถึงเวลาต้องไปต่อครับ

Never stop moving forward.

“โฮมฮักนักกีฬาหน้าน้อย” แรงดึงดูดที่ไร้กฎ

“กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ” คือพระราชดำรัสที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานไว้

โครงการโฮมฮักนักกีฬาหน้าน้อย เป็นเรื่องของ “ความไม่คาดฝัน” และ “ไปไกลเกินฝัน” ของคุณสุวิทย์ และทีมงานโรซ่าทุกคน จากจุดเริ่มต้นที่เป้าหมายแรกเพียงหวังอยากให้ได้ๆ มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี แต่เมื่อก้าวเดินมาเรื่อยๆ เส้นทางนี้ก็ได้นำมาสู่ถนนสายใหม่อีกสายที่สามารถเดินคู่ขนานกันไปได้อย่างไม่นึกฝัน

เคยมีคนบอกว่า ถ้าเราตั้งใจทำอะไรดีๆ ให้คนอื่น ความตั้งใจนั้นจะดึงดูดคนที่มุ่งหวังทำอะไรดีๆ เช่นกัน ให้มาพบและจับมือร่วมเดินบนเส้นทางเดียวกัน เป็น “แรงดึงดูดที่ไร้กฎ” ระหว่างคนที่มีความตั้งใจทำอะไรดีๆ เหมือนกัน

และนั่นคือจุดเริ่มต้นของโครงการ “โฮมฮักนักกีฬาหน้าน้อย” ซึ่งเป็นความร่วมมือกับโรซ่าและ สมาคม กีฬากรีฑาแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ต่อยอดบนเส้นทางสายใหม่ “โฮมฮักนักกีฬาหน้าน้อย”

โครงการโฮมฮักนักกีฬาหน้าน้อย ถูกจุดประกายขึ้นที่โรงเรียนบ้านท่าโสม อำเภอท่าโสม จังหวัดอุดรธานี โรงเรียนแรกที่ผ่านเกณฑ์โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นและแรงบันดาลใจของ “น้ำโสม โมเดล” ที่ผมเล่าไปก่อนหน้านี้

จุดเริ่มต้นเกิดขึ้นในงาน Roza Funny Healthy Trip ปี 2558 ที่จัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองโรงเรียน ที่ผ่านเกณฑ์ได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรในปีนั้น การจัดงานครั้งนี้โรซ่าได้เชิญแขกรับเชิญพิเศษ คือ ทีม

นักวิ่งผลัด 4x100 เมตรหญิงทีมชาติไทยรุ่นที่คว้าเหรียญทองประวัติศาสตร์ในเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 16 ปี 2553 (ค.ศ. 2010) ที่นครกวางโจว เพื่อมาสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กๆ เพราะพวกเธอเป็นขวัญใจ คนไทยทั่วประเทศ

ทีมได้ผู้สาวผู้สร้างชื่อในศึกเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 16 ชุดนี้ประกอบด้วย ภัสสร จักขุนนิลกร, ณีรนุช กล่อมดี, ลภัสกร ถาวรเจริญ และนนุช แสนราช โดยไม้ที่ 1 คือภัสสร จักขุนนิลกร ไม้ที่ 2 คือณีรนุช กล่อมดี ไม้ที่ 3 คือลภัสกร ถาวรเจริญ และไม้ที่ 4 คือนนนุช แสนราช ทีมลมกรดสาวไทยชุดนี้สร้างผลงานสุดยอด ให้ทีมกรีฑาไทยในศึกเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 16 โดยควมตีเท้าเปียดแข่งคู่แข่งอย่างจีนซึ่งเป็นเจ้าภาพ จนเข้าเส้นชัย เป็นชาติแรกด้วยเวลา 44.09 วินาที ชิวเหรียญทองสมัยที่ 2 ของวิ่งผลัด 4x100 เมตรหญิง ของทีมชาติไทยในมหกรรมกีฬาของชาวทวีปเอเชียได้สำเร็จ และกลายเป็น "ทอล์ก ออฟ เดอะ ทาวน์" อยู่พักใหญ่ ไฮไล่นั้นอยู่ที่ไม้ที่ 4 คือนนนุช แสนราช ซึ่งตอนที่เธอรับไม้ต่อจากไม้ที่ 3 นั้น ทีมไทยยัง ตามหลังทีมจีนอยู่ 2-3 ช่วงตัว แต่นนนุชเร่งสปีดสุดชีวิตแล้วแซงขึ้นหน้าเฉือนนักวิ่งสาวจีน ในช่วงไม่กี่เมตร สุดท้าย ชนิดที่คนไทยที่นั่งเชียร์อยู่หน้าจอโทรทัศน์ต้องลุ้นกันแบบลืมหายใจ ชัยชนะครั้งนั้นสร้างความสุข ไปพร้อมๆ กับความสะใจให้แฟนกีฬาชาวไทยทั่วประเทศ

โรซ่าเชิญทีมได้ผู้สาวไทยชุดนี้มา เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กๆ ว่า ไม่มีสิ่งใดยากเกินพยายาม ความสำเร็จเกิดขึ้นได้ ถ้าใจสู้และมุ่งมั่นเสียอย่าง

เมื่อโรซ่าเชิญทีมวิ่งผลัดมา ผู้บริหารสมาคมกีฬากรีฑาประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ คือ พล.ต.ต. สุรพงษ์ อาริยะมงคล อุปนายกและเลขาธิการสมาคมฯ ซึ่งใครๆ เรียกว่า “พี่ใหญ่” และ พล.ต.ต.ศุภวัฒน์ อาริยะมงคล ประธานผู้ฝึกสอน รวมทั้งคุณอานัติ รัตนพล และคุณสุชาติ แจสุรภาพ อดีตนักวิ่งชื่อดังทีมชาติไทย ก็ยกขบวนมาด้วยทั้งทีมแบบที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

ในช่วงที่ชมกิจกรรมและการวิ่งแข่งของเด็กๆ ทั้งสี่ท่านก็มานั่งคุยกับคุณสุวิทย์ ซึ่งคุณสุวิทย์ ก็เล่าให้ฟังว่าทางโรซ่ากำลังทำอะไรอยู่ จึงได้รู้ว่าทางสมาคมกีฬากรีฑาฯ เพิ่งจะไปลงนามทำ MOU กับสหพันธ์สมาคมกรีฑานานาชาติ หรือ IAAF (International Association of Athletics Federations) ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นสหพันธ์กรีฑาโลก หรือ WA (World Athletics) เพื่อรับโครงการ Kid's Athletics (คิตส์ แอทเธลติก) มาเผยแพร่ในประเทศไทย โดยขณะนั้นทางสมาคมกีฬากรีฑาฯ ยังอยู่ใน ระหว่างวางแผนและออกแบบรูปแบบกิจกรรม ซึ่งเมื่อได้มาเห็นเด็กๆ ในงานที่โรซ่าจัดครั้งนี้ ทุกอย่าง ก็ดูชัดเจนขึ้นมาทันที

“พี่ใหญ่บอกว่าโครงการ Kid's Athletics นี้ เป้าหมายคือเด็กอายุ 8-12 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยเดียวกันเลยกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โดยช่วงวัยนี้เป็นวัยที่เหมาะสมกับการฝึก และอบรม และเด็กๆ ของเราที่วิ่งแข่งกับนักกีฬาทีมชาติที่เชิญมา ดูแล้วหน่วยก้านดีหลายคน ถ้าฝึกดีๆ อาจติดทีมชาติ แล้วก็เล่าเรื่อง

โครงการ Kid's Athletics ที่ไปอบรมมาให้ฟัง ทำให้ผมรู้จักโครงการนี้เป็น ครั้งแรก” สุวิทย์เล่าเหตุการณ์ครั้งนั้นให้ฟัง

“ผมก็บอกพี่ใหญ่ว่าโครงการนี้เป็นหลักการที่ดี ต่อยอดได้ ใช้ได้กับเด็กทั้งโรงเรียน เป็นการ พัฒนาศักยภาพของเด็กในเรื่องการออกกำลังกาย รวมทั้งช่วยเสริมทักษะของครูพลศึกษาด้วย การสอนวิชาพลศึกษา จะได้สนุกสนานและตรงตามหลักวิชาการมากขึ้น” คุณสุวิทย์เล่า

“โครงการนี้ผมเชื่อมโยงจากงานที่ทางโรซ่าทำไว้ และเห็นว่าทางโรซ่าน่าจะมาเริ่มทำโครงการ Kid's Athletics ด้วยนะ ผมมองว่าก้าวแรกที่เขาเดินเอาไว้คือ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งเน้นโภชนาการ อันเป็นพื้นฐานของทุกคน ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ โภชนาการสร้างเสริมสุขภาพดี แข็งแรง เจริญวัย ต่อมาก็ควรจะ ต่อยอดเรื่องพัฒนาทางร่างกายด้วยการออกกำลังกายที่ค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเรามีโครงการ Kid's Athletics เอาไว้รองรับ เป็นการแยกแยะความสามารถของเด็กด้วยว่าเขาถนัดเล่นกีฬาชนิดไหน” พล.ต.ต.สุรพงษ์ อาริยะมงคล หรือ “พี่ใหญ่” เล่าย้อนถึงจุดเริ่มต้นให้ฟังบ้าง

“ก่อนหน้านั้น ผมมีความรู้สึกเหมือนชายังแตะไม่ถึงพื้น พอมาเจอโรซ่านี่แหละ ขาแตะถึงพื้นเลย คือ ยืนได้ทันที” พี่ใหญ่อธิบายความรู้สึกให้ฟัง

“การคัดเลือกนักกีฬาของเรา ไม่ใช่ใครชนะการแข่งขันแล้วจะต้องติดทีมชาติ เราดูหลายๆ อย่างนะ ถ้าสรีระได้ พรสวรรค์ได้ ถึงไม่ชนะก็มีสิทธิ์ติดทีมชาติ” พี่ใหญ่เผยเคล็ดลับการค้นหานักกีฬาน้ำใหม่ให้ฟัง หลังจากทำตัวเป็นแมวมองส่องเด็กมีแววในงาน Roza Funny Healthy Trip ครั้งนั้น

หัวใจคือ “สร้างคน” ไม่ใช่ “ชัยชนะ”

เริ่มต้นจากความตั้งใจดีแบบเดียวกัน นำมาสู่จุดกำเนิดของโครงการโฮมอัทนักกีฬาน้อยอย่าง เป็นทางการบนความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายคือสมาคมกีฬากีฬาฯ กับโรซ่า

โดยโรซ่ารับหน้าที่ออกแบบกิจกรรม จัดอบรม จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนรางวัล ส่วน สมาคมกีฬากีฬาฯ จัดส่งโค้ชมาเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่อง Kid's Athletics แก่ครูผู้เข้ารับการอบรม

Kid's Athletics คือหลักสูตรสำหรับการพัฒนาเด็กระดับชั้นประถมศึกษา วัย 8-12 ขวบ โดย สมาคมกีฬาแห่งประเทศไทยเป็นหลักสูตรที่เน้นสร้างทักษะพื้นฐานทางกีฬา อันได้แก่ วิ่ง ขว้าง และกระโดด ซึ่งเป็นทักษะที่ช่วยให้เด็กๆ พัฒนาไปสู่การเล่นกีฬาอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี และมุ่งฝึกเด็ก ให้

เล่นกีฬาโดยไม่เน้นความเป็นเลิศ แต่เน้นสนทนา การเล่นเป็นทีมเวิร์ก ด้วยน้ำใจรักและพึงพา ซึ่งกันและกัน

โครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อย (Roza Kid's Athletics) มีกลุ่มเป้าหมายคือ เด็กนักเรียน อายุ 8-12 ปี จากโรงเรียนใน 11 จังหวัดภาคอีสานตอนบน ได้แก่ อุตรธานี หนองบัวลำภู สกลนคร นครพนม หนองคาย เลย บึงกาฬ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ซึ่งอยู่ในขอบเขตที่โรซามีทรัพยากรและกำลังที่จะทำได้

“พอตกลงกัน ปีนั้นก็เริ่มทำโครงการเป็นปีแรกเลย เราจัดอบรมที่อุตรธานีก่อน โดยเชิญโรงเรียนมา ซึ่งตอนนั้นมาเข้าร่วมกันเกือบ 100 โรงเรียน ต่อมาก็เพิ่มขึ้นเป็นเกินหลักร้อย แต่การอบรมครั้งนั้น เราคิดว่ายังไม่พอหรอก เพราะไม่รู้ว่าเขาเอาไปใช้หรือเปล่า ทำแล้วเกิดผลอย่างไร ก็เลยคิดว่าควรต้องมีการแข่งขัน มีเวทีให้เด็กแสดงออก เราก็เลยจัดการแข่งขันขึ้นมา ปีแรกมีโรงเรียนนี้ส่งเด็กมาแข่งประมาณครึ่งเดียวคือ 47 โรงเรียน” คุณสุวิทย์เล่า

และในที่สุดโครงการก็ถูกออกแบบให้แบ่งเป็น 3 ระยะคือ

ระยะแรก “พื้นฐานดี” เป็นการจัดการอบรมหลักสูตร “Kid's Athletics” ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ให้แก่ครูผู้รับผิดชอบงานพลศึกษาในโรงเรียน โดยวิทยากรที่ผ่านการรับรองจากสมาพันธ์สมาคมกรีฑานานาชาติ ซึ่งมีทั้งอาจารย์และนักกีฬาทีมชาติไทย มาให้ความรู้ เพื่อให้เข้าใจว่า “Kid's Athletics” คืออะไร มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กด้านต่างๆ อย่างไร จากนั้นทุกคนต้องลงมือปฏิบัติจริง ด้วยการวิ่ง ขว้าง กระโดด ตามฐานต่างๆ ของหลักสูตร

ระยะที่สอง “เรียนรู้ พัฒนา” ขั้นนี้ครูจะนำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนพลศึกษา ให้แก่กลุ่มเป้าหมายคือเด็กในวัย 8-12 ปี ในโรงเรียน จากนั้นจึงคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถเป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าร่วมการแข่งขัน “โฮมฮักนักกีฬาน้อย”

ระยะที่สาม “ต่อยอดความเก่ง” หลังจากการอบรมประมาณ 3 เดือน จะจัดให้มีการแข่งขัน “โฮมฮักนักกีฬาน้อย” โดยแบ่งเป็น 3 รอบ การแข่งขันรอบแรกและรอบสองเป็นการแข่งตามฐานต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานของ “Kid's Athletics” ส่วนรอบสุดท้ายเป็นการแข่งขันที่ใช้ทักษะเข้มข้นขึ้น ในรูปแบบสัปดาห์กรีฑา ซึ่งย่อส่วนมาจากการแข่งขันทศกรีฑาในระดับนานาชาติเพื่อค้นหา 8 ทีม ชนะเลิศประจำปี

พล.ต.ต.สุรพงษ์ อาริยะมงคล อธิบายถึงผลดีของการพัฒนาเด็กด้านร่างกายโดยหลักสูตรนี้ว่า “การส่งเสริมการเจริญเติบโตตามวัยของเด็กเป็นเรื่องสำคัญ เด็กที่เข้าร่วมโครงการได้ออกกำลังกายที่เหมาะสมกับ

วัยของเขา เด็กที่มีพรสวรรค์ก็มีโอกาสได้พัฒนาตัวเอง เป็นนักกีฬาเยาวชนแห่งชาติได้ และอาจพัฒนาไปสู่การเป็นนักกีฬาทีมชาติได้ในอนาคต ถือเป็นผลดีระยะยาวสำหรับประเทศไทย และสมาคมกีฬากีฬา ด้วย ที่เห็นได้ชัดอีกอย่างคือ โอกาสทางการศึกษา เพราะนักกีฬาที่มีความโดดเด่น ที่ผ่านการแข่งขันและมีใบประกาศจากสมาคมกีฬากีฬา จะได้รับการพิจารณาหรือทาบทามให้เข้าเรียนต่อ ในโรงเรียนกีฬาหรือมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมด้านกีฬา”

ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของโครงการนี้วัดได้จากจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขัน ซึ่ง เพิ่มขึ้นทุกปี จาก 47 โรงเรียนในปีแรก จนกระทั่งมีสถิติสูงสุดถึง 183 โรงเรียน และมีครูผู้ฝึกสอนเข้ารับอบรมในหลักสูตรนี้แล้วกว่า 1,000 คน

แต่ความสำเร็จที่เป็นความสุขและความภาคภูมิใจเหนือคำบรรยายก็คือ ในแต่ละปีของการแข่งขัน มีเด็กได้รับโอกาสเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนกีฬานับสิบคน จากตัวแทนโรงเรียนกีฬาที่มาทำตัวเป็น “แมวมอง” ส่งดูแววของนักกีฬาวัยน้อย

“ในรอบชิงชนะเลิศ ตัวแทนจากโรงเรียนกีฬาที่เชิญมาจะดูรูปร่างหน่วยก้านเด็กว่าคนไหน ควรจะเล่นกีฬาอะไร เช่น บางคนอาจเหมาะกับการยกน้ำหนัก บางคนเหมาะกับกีฬาอิงธนู เมื่อเด็กที่ได้รับทุน ไปเรียนต่อและฝึกในโรงเรียนกีฬา ตรงนี้เท่ากับเป็นการหยิบยื่นโอกาสดีๆ ให้แก่ชีวิตของเด็กคนนั้น” คุณสุวิทย์ขยายความ

อีกบุคคลหนึ่งที่ทำให้โครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อยเกิดขึ้นและขับเคลื่อนไปได้คือ อาจารย์เอกวิทย์ แสงผล ผู้ฝึกสอนกรีฑาทีมชาติไทยและวิทยาการของกรมพลศึกษา ซึ่งทางสมาคมกีฬากีฬาแห่งประเทศไทยฯ ได้ส่งไปศึกษาเรื่อง Kid’s Athletics ตามบันทึกข้อตกลงร่วมกับสหพันธ์กรีฑาโลก

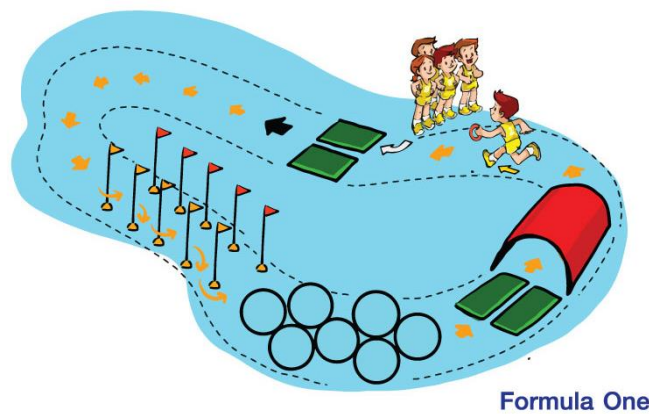
อาจารย์เอกวิทย์ได้ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ Kid’s Athletics ว่า เป็นรูปแบบของการใช้ร่างกาย ด้วยการเริ่มต้นจาก basic movement มุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานการเคลื่อนไหวหลากหลายรูปแบบให้แก่เด็ก ซึ่งพื้นฐานการเคลื่อนไหวตามหลักสูตรนี้ประกอบด้วย การม้วน กลิ้ง วิ่ง กระโดด ทุ่ม ขว้าง ปา ห้อยโหน ปีน ป่าย โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาทางพลศึกษา 5 ด้านด้วยกันคือ ด้านที่หนึ่ง พัฒนาร่างกาย เด็กจะมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ด้านที่สอง พัฒนาด้านจิตใจ เด็กจะเรียนรู้และเข้าใจกฎระเบียบ ด้านที่สาม พัฒนาด้านอารมณ์ ด้านที่สี่ ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม และด้านที่ห้า พัฒนาด้านสติปัญญา

“จินตนาการของผมมันใหญ่มาก ผมหวังว่าเด็กไทยทุกคนควรจะได้ผ่านโครงการนี้ หลักสูตรนี้เป็นเครื่องมือในการสร้างคน เพราะเป็นการสร้างความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กให้มากขึ้น ให้เด็กรู้จัก คิด

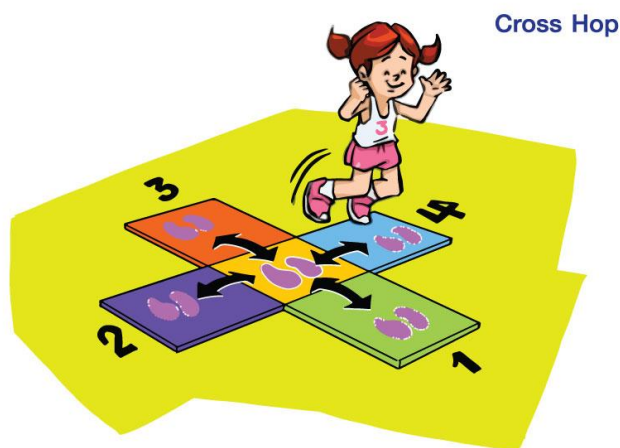
วิเคราะห์ มีเหตุผล มีการทำงานเป็นทีม และเป็นทีมกีฬาที่รู้แพ้รู้ชนะ ในการแข่งขันที่อยู่ภายใต้ กฎกติกาเดียวกัน มีความเสมอภาค สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นเครื่องมือในการสร้างคนทั้งสัน” อาจารย์เอกวิทย์กล่าว

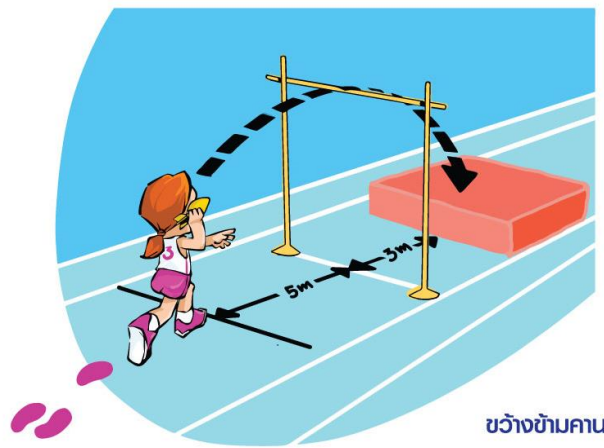
เป้าหมายและฐานการแข่งขัน Kid's Athletics

อาจารย์เอกวิทย์ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมตามหลักสูตร Kid's Athletics ว่า กิจกรรมทั้งหมดจะถูกออกแบบเป็นฐานกิจกรรม 7 ฐานด้วยกัน

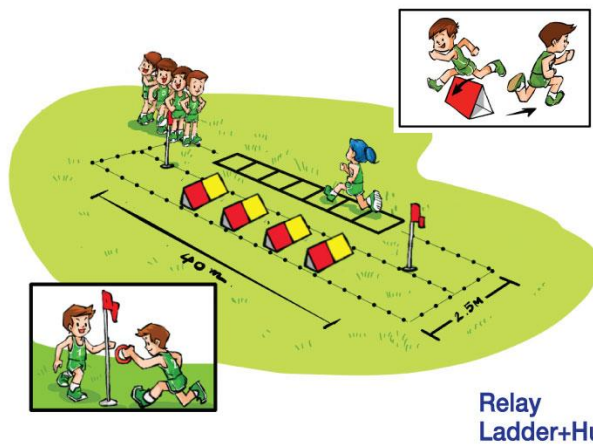
ฐานที่หนึ่ง Formula One วิ่งผลัดโดยเป็นการวิ่งผสมผสานระหว่างการวิ่งพื้นราบ กระโดดเท้าคู่ แยก และวิ่งลอดอุโมงค์

ขว้างข้ามคาน

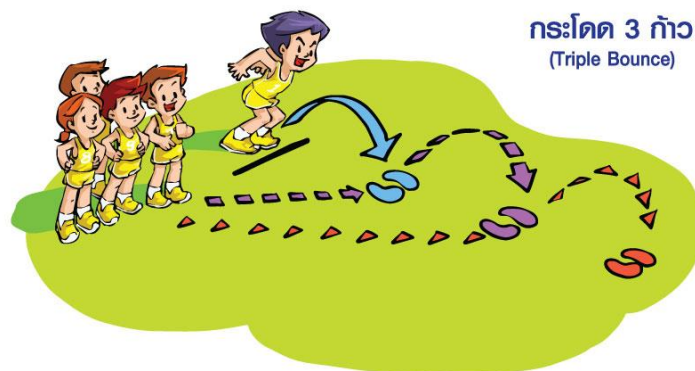
ฐานที่สาม Precision Throw ขว้างบอลไปยังเป้าหมายด้วยแขนข้างเดียว

Relay Ladder+Hurdle

ฐานที่สี่ Relay Ladder + Hurdles วิ่งผลัดโดยผสมระหว่างการวิ่งระยะสั้น

และการวิ่งข้ามรั้ว + บันไดลิง

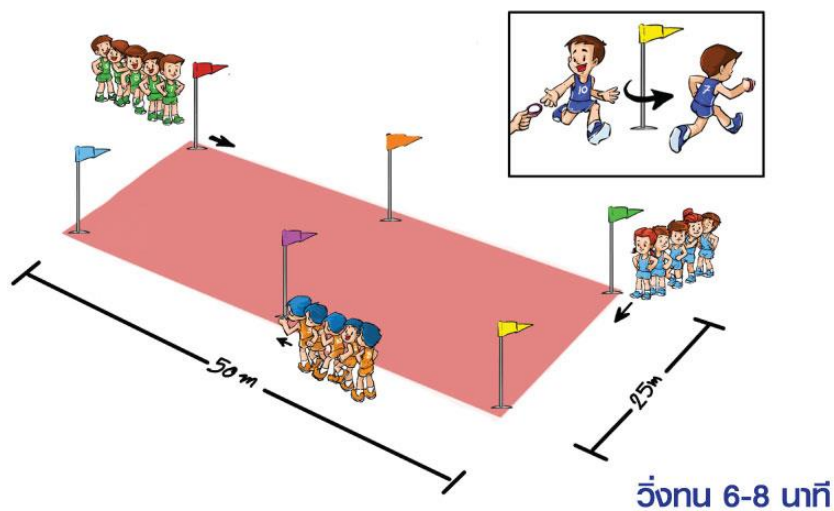

กระโดด 3 ก้าว
(Triple Bounce)

ฐานที่ห้า Triple Bounce กระโดด 3 ก้าว

ฐานที่หก Overhead Backward Throw โยนลูกบอลอย่างให้ข้ามศีรษะไปทางด้านหลัง

ฐานที่เจ็ด 8 min. Endurance วิ่งทน 8 นาที

ในช่วงสองปีแรกนอกจากจะทำกิจกรรม Kid's Athletics 7 ฐานแล้ว ในการแข่งขันรอบ 8 ทีมสุดท้าย ยังมีการตัดสินกันในฐานะพิเศษคือ ฐานที่ 8 ซึ่งเรียกว่า โฮมฮักรัน Home Hug Run เป็นฐานพิเศษที่สร้างความเข้าใจสำหรับน้องชนะเลิศโดยเฉพาะ การเล่นฐานนี้ต้องนำทักษะทั้งหมดใน 7 ฐานที่ผ่านมาแล้วมาผสมผสานกัน ไม่ว่าจะเป็นการม้วนตัว การใช้ความเร็วในการวิ่งผ่านอุปสรรค การทรงตัว การทรงตัวบนเชือก รวมไปถึงทักษะการใช้สายตา เพื่อวัดความแม่นยำในการขว้างลูกบอลให้เข้าเป้า ซึ่งเป็นฐานที่เด็กๆ ไม่ได้ฝึกกันมาก่อน แต่เป็นการเอาทักษะที่ฝึกมาทั้งหมดมาประยุกต์ใช้ในฐานนี้

ในการแข่งขันรอบสุดท้ายได้เพิ่มความท้าทายและความเร้าใจมากยิ่งขึ้นไปอีกชั้นคือ การแข่งขัน สัตตกรีฑา เพื่อคัดเลือก 8 ทีมสุดท้ายไปทัศนศึกษาที่กรุงเทพฯ โดยฐานสัตตกรีฑามีทั้งหมด 7 ฐาน ประกอบด้วย

ฐานที่ 1 วิ่ง 60 เมตร

ฐานที่ 2 กระโดดสูง

ฐานที่ 3 กระโดดไกล

ฐานที่ 4 ขว้างลูกซอฟต์บอล

ฐานที่ 5 วิ่งข้ามรั้ว

ฐานที่ 6 พุ่มน้ำหนัก

ฐานที่ 7 วิ่ง 800 เมตร

ผู้ชนะ 8 ทีมสุดท้ายจากการแข่งขันสัตตกรีฑานี้จะได้รางวัลใหญ่คือ ไปทัศนศึกษาที่กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นรางวัลที่เด็กๆ ทุกคนต่างก็อยากได้เป็นที่สุด จะเห็นได้ว่า Kid's Athletics เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้าง สุขภาพ กายที่ดี ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็กๆ ในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลดีต่อเนื่องไปถึงครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติในอนาคต

เพราะเด็กในวันนี้ คือผู้ใหญ่ในวันหน้า

และเพื่อให้เห็นภาพชัดเจน เรามาฟังมุมมองของคนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้กันครับ

โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก โภชนาการดี กีฬาเด่น

โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการกับโรซ่าทั้ง “โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” และ “โฮมฮักนักกีฬาน้อย” และประสบความสำเร็จทั้งสองโครงการฯ คือได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร และสามารถนำเด็กนักเรียนนักกีฬาเข้าร่วม 8 ทีมสุดท้ายได้ถึง 5 ปีติดต่อกัน

ครูปุ๋ย ครูผู้สร้าง “พรแสวง”

บุคคลที่เป็นหัวใจแห่งความสำเร็จของโรงเรียน โดยเฉพาะในโครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อย คือครูปุ๋ย หรือว่าที่ร้อยตรีหญิงจิราภรณ์ ทิวาวงษ์ เจ้าของรางวัล “ครูผู้ฝึกสอนดีเด่น” จากโรซ่าและสมาคมกีฬากรีฑาแห่งประเทศไทยฯ จากผลงานโดดเด่นที่เธอทุ่มเทให้ลูกศิษย์ตัวน้อยๆ ของเธอ

ครูปุ๋ย เป็นคนที่รักกีฬามาแต่ยังเด็ก เธอได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในโควตานักกีฬาที่ มหาวิทยาลัย เทพสตรีลพบุรี โดยเลือกเรียนเอกพลศึกษา และจบออกมาเป็นครูพลศึกษา ตามความตั้งใจ ก่อนหน้านั้น เธอสอนที่โรงเรียนบ้านห้วยหามต่าง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นเวลา 11 ปี ก่อนย้ายมาสอนที่ โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแกเมื่อปี 2547 จนถึงปัจจุบัน

เมื่อครูปุ๋ยเข้าอบรมกับโรซ่านั้น เธอชอบแนวคิด Kid's Athletics มาก และได้ค้นพบบทเรียน ที่สำคัญคือ เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นช่วงวัยที่สำคัญมากสำหรับก้าวแรกของการฝึกทักษะพื้นฐาน และที่ประทับใจอีกอย่างคือ กิจกรรมไม่ได้จบแค่ที่การอบรม แต่มีการจัดการแข่งขันตามมาด้วย

โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก การคัดเลือกนักเรียนมาเป็นนักกีฬา จึงค่อนข้างยาก แต่ด้วยพื้นฐานของเด็กที่นี่ที่ชอบกีฬาอยู่แล้ว ครูปุ๋ยจึงคิดว่า ยังมีทาง “ค้นคว้าหาดาว” ได้

เมื่อกลับจากอบรม เธอจึงเริ่มต้นหาอุปกรณ์เท่าที่มี รวมถึงประยุกต์อุปกรณ์ชิ้นใหม่เองด้วย จากนั้นก็คัดเลือกเด็กมาทดสอบ ทั้งวิ่ง กระโดดไกล ความกล้าในการม้วนตัว แล้วคัดเลือกไว้ทั้งหมด 20 คน แบ่งเป็นชาย กับหญิง กลุ่มละ 10 คน ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เด็กคนอื่นๆ ที่สนใจเข้าร่วมซ้อม เพื่อพัฒนาร่างกายตัวเองด้วย

“พรสวรรค์ทุกคนมีหมด แต่พรแสวง เราในฐานะที่เป็นครูต้องหาช่องทางให้เขา”

ครูปุ๋ยพูดด้วยหัวใจเชื่อมั่น

ครูปุ๋ยเล่าว่าต้องทำงานกับเด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิด หารูปแบบการฝึกใหม่ๆ ที่จะทำให้เด็กไม่เบื่อ เพิ่มเทคนิค เพิ่มอุปกรณ์มากขึ้น นำจุดด้อยในปีที่ผ่านมาพัฒนาแก้ไข ให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม ซึ่งครูปุ๋ยจะเน้นย้ำว่ารางวัลใหญ่คือ “ได้ไปเที่ยวกรุงเทพฯ” เพื่อให้เด็กๆ มีแรงฮึดและร่วมแรงแข่งขัน กันมากขึ้น

ในปีหลังๆ ยังมีความท้าทายมากขึ้นอีก เพราะเพิ่มการแข่งขันสัตตกรีฑาเข้ามา ครูปุ๋ยจึงบอกเด็กๆ ว่า ฐานกำลังต้องแน่น จะฝึกแบบไม่รู้ทักษะไม่ได้ เพราะอาจจะไปเจอคู่แข่งที่แกร่งกว่า ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้ จึงซ้อมหนักมาก

“พีจะจดบันทึกพัฒนาการของเด็กทุกคน เพราะเด็กนักกีฬาจะต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิด เรายินดีสละเวลาส่วนตัวเพื่อช่วยให้เด็ก ๆ ได้รับประสบการณ์ชีวิตของเขาอย่างดีที่สุด”

การทุ่มเทของครูบ๊วย ทำให้ลูกศิษย์ตัวน้อยที่เป็นนักกีฬาในโครงการฯ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดในหลายด้าน ทั้งภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ รู้จักแบ่งเวลา เป็นตัวอย่างที่ดี มีความสามารถ และกล้าแสดงออก มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ เก่งทั้งกีฬาและการเรียน

“กีฬาเป็นครูให้แก่ชีวิตเด็กได้” คือสิ่งที่เธอค้นพบด้วยตัวเองจากการทุ่มเทร่างกายแรงใจทำงานนี้

ผอ.สุรศักดิ์ “เด็กต้องพัฒนาทักษะรอบด้าน”

คุณสุรศักดิ์ เครือคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก ผู้เป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญที่นำพาให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในทั้งสองโครงการของโรซ่า ให้ความเห็นว่า นอกจากโครงการฯ จะช่วยให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรงแล้ว ยังช่วยให้เด็กสามารถฝึกทักษะชีวิตในรูปแบบหนึ่งได้ด้วย

“ผมคิดว่า การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียน การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการผ่านประสบการณ์จริง มีทักษะชีวิตในหลายๆ ด้าน แล้วนำมาประยุกต์กับการใช้ชีวิตตนเองในอนาคต การพัฒนาเด็กจึงไม่ควร แยกทักษะกีฬา ทักษะชีวิต ทักษะวิชาการออกจากกัน แต่ควรทำควบคู่กันไป และโรงเรียนควรทำหน้าที่ มอบประสบการณ์เหล่านั้นให้แก่พวกเขา” ผอ.สุรศักดิ์ให้มุมมองที่น่าฟัง

โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก มีครูและบุคลากรทั้งหมดเพียง 11 คนเท่านั้น แต่ประสบความสำเร็จได้ เพราะครูทุกคนทำงานเป็นทีม ช่วยกันและแบ่งงานกันทำตามความถนัดของแต่ละคน มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ร่วมกัน และที่น่าภาคภูมิใจคือ ผู้ปกครองของ เด็กนักเรียนให้ความร่วมมือดีมากในทุกกิจกรรม

“ที่โรงเรียนนี้ เด็กๆ คือลูกหลาน เราถือเป็นภารกิจสำคัญที่จะนำพาเขาไปสู่ความสำเร็จครับ” ผอ.สุรศักดิ์ เครือคำ ผู้มีมติประจำใจว่า “การทำงานหนักคือดอกไม้ของชีวิต” กล่าวทิ้งท้าย

โรงเรียนบ้านสะแบง ม้ามีคคว่าชัยนักรักกีฬาน้อย

โรงเรียนบ้านสะแบง อยู่ในอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีเด็กนักเรียนเข้ารอบ 8 ทีมสุดท้าย ในการแข่งขัน “โฮมฮักนักรักกีฬา” แม้เริ่มเข้าแข่งขันเป็นปีแรก ครูผู้ฝึกสอนซึ่งเป็นหัวใจของความสำเร็จ นี้คือ “ครูประกาย แสงศิลา”

ครูประกาย ครูคณิตศาสตร์ผู้สร้างนักรักกีฬา

ครูประกาย แสงศิลา ไม่ใช่ครูพละ แต่เป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ในวัยใกล้เกษียณคือ 58 ปี ครูประกายเป็นคนหนึ่งที่รักการกีฬามาตั้งแต่เด็ก แต่ฐานะทางบ้านไม่อำนวยและครอบครัวมีพี่น้องถึง 8 คน จึงไม่ได้รับการส่งเสริมให้เล่นกีฬา แต่ในที่สุดเธอก็มาทำหน้าที่ถ่ายทอดความรักกีฬาให้เด็กๆ จนได้

ในการเข้าร่วมโครงการโฮมฮักนักรักกีฬา

ครูประกายเล่าว่า ตอนแรกที่เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนนำหนังสือของโครงการมาเสนอ ก็ยังไม่ตัดสินใจทันที เพราะคิดว่าตนเองไม่เก่งและฝึกซ้อมให้เด็กไม่เป็น แต่พอมาพิจารณาดูอีกที โรงเรียนนี้ เป็นโรงเรียนที่มีความโดดเด่นด้านกีฬาอยู่ มักได้คะแนนนำด้านกีฬาอยู่เสมอในกลุ่มโรงเรียน ที่ไปแข่งขัน ครูประกายและครูคนอื่นๆ จึงคิดว่าน่าจะเข้าร่วมโครงการ และตัดสินใจเข้ารับการอบรมในที่สุด ซึ่งก็ได้พบว่า มีเรื่องราวมากมายที่น่าสนใจและน่าจะนำมาปรับใช้กับโรงเรียน รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นด้วย

“ตอนนั้นพี่ตั้งใจฟังมาก ถ่ายรูปไว้ตลอดหรือบางครั้งวาดภาพไว้กันลิม ฟังวิทยากรแล้วรู้สึกทำทหายอยากนำเด็กมาร่วมแข่งขันในโครงการโรซ่ามากเลย โดยเฉพาะที่วิทยากรท่านหนึ่งพูดว่า เด็กประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยกำลังเติบโต ร่างกายจะมีความสำคัญมาก เพราะถ้าร่างกายดีจิตใจจะดีไปด้วย การเรียนรู้ของเด็กไม่ว่าจะด้านกีฬาหรือการเรียนก็เกิดขึ้นได้ทันที เมื่อได้ฟังอย่างนั้นยิ่งทำให้ตัดสินใจทันทีว่าจะกลับมาฝึกเด็กนักรักกีฬาของเรา” เธอเล่า

เมื่อกลับจากอบรม ครูประกายกับครูนิกร ไสโยธา ครูวิชาสังคม ซึ่งไปอบรมด้วยกัน และจะรับช่วง ทำหน้าที่ต่อหลังจากครูประกายเกษียณอายุราชการ ก็กลับมาเริ่มต้นฝึกความแข็งแรงด้านร่างกายของเด็กก่อน ด้วยการให้เด็กวิ่งช่วงประมาณ 4 โมงเย็นก่อนกลับบ้าน และเริ่มรับสมัครเด็กเข้าร่วมโครงการ โดยเกณฑ์การคัดเลือกคือ มีใจรัก รวมถึงผู้ปกครองของเด็กให้การสนับสนุนด้วย จากนั้นครูทั้งสองจึงทดลองเล่นให้ดู ก่อนให้เด็กๆ ลงมือเล่นด้วยตัวเอง

“ต้องชื่นชมเด็กๆ ที่สมัครเข้ามาเป็นนักกีฬา แม้ช่วงแรกๆ จะบ่นเหนื่อย ปวดเมื่อย ปวดขา หรือไม่มีแรงวิ่งบ้าง แต่เด็กๆ ก็ใจสู้มาก อดทนมากต่อการวิ่งการซ้อม และมีน้ำใจต่อกันมากขึ้น หลังจากนั้นเราก็เริ่มให้วิ่งแบบจับเวลา ฝึกความทนทานของร่างกาย มีบางคนวิ่งเพิ่มจำนวนรอบได้มากขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนั้นเรา ก็ถ่ายทอดทักษะที่ได้จากการอบรมให้เด็กๆ ด้วย”

ไม่เพียงฝึกความแข็งแรงของร่างกาย ครูประกายยังฝึกเด็กให้รู้จักการมีมนุษยสัมพันธ์และทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยให้เด็กประเมินตัวเองทุกสัปดาห์ และให้เพื่อนได้ร่วมประเมินด้วย พร้อมทั้งมีการ ตั้งหัวหน้าทีมหญิง หัวหน้าทีมชาย เพราะอยากให้เด็กเป็นผู้นำ และช่วยครูดูว่าเพื่อนต้องปรับปรุงแก้ไข ส่วนไหนบ้าง ใครที่ทำดีแล้ว ให้ทำเป็นตัวอย่างเพื่อให้เพื่อนเรียนรู้ ในทีมต้องยอมรับซึ่งกันและกัน ไม่ต่อต้านกัน โดยครูจะทำงานกับหัวหน้าทีมเป็นหลัก แต่ให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมใน การคัดเลือกตัวแทนจำนวน 8 คน ไปแข่งขันในโครงการโฮมอัทนักกีฬาน้อยด้วย

ครูประกายตัดสินใจส่งนักเรียนไปร่วมแข่งขันครั้งแรกในปี 2561 โดยไม่ได้คาดหวังรางวัลอะไร แต่ ผลการแข่งขันปรากฏว่าเด็กนักกีฬาน้อยของครู ติดอันดับ 7 เข้าสู่รอบ 8 ทีมที่ได้ไปกรุงเทพฯ ด้วย เด็กๆ ดีใจกันมาก

พอถึงปี 2562 ครูประกายเริ่มฝึกเด็กอีก คราวนี้ไม่ใช่เฉพาะเด็กที่เก่งอยู่แล้ว แต่ได้คัดเลือกเด็กที่มีความสนใจ ตั้งใจ และมีใจรักการเล่นกีฬาเข้ามาด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนที่รักกีฬาได้สานต่อความฝัน และเข้ามาแสดงฝีมือในการคัดเลือก ผลจากความทุ่มเทอย่างสุดใจนี้ ปรากฏว่าผลการแข่งขันครั้งนี้ โรงเรียนบ้านสะแบงชัยับแข่งขันเป็นอันดับ 2

“วันที่เราได้รางวัล ทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครองกอดกันร้องไห้ที่สนามเลย” ครูประกายเล่าอย่างมีความสุข

อีกหนึ่งความสำเร็จที่ภาคภูมิใจคือ เด็กๆ นักกีฬาตัวน้อยของครูประกายได้รับการทาบทามจากโรงเรียนกีฬาจังหวัดนครสวรรค์ให้รับทุนไปเรียนและฝึกเป็นนักกีฬาที่นั่น 2 คนในปี 2561 และเพิ่มขึ้นเป็น 4 คนในปี 2562 แน่แน่นอนครับว่านี่คือรางวัลแห่งความภาคภูมิใจสูงสุดของคนที่เป็นครูด้วยหัวใจ

น้องเกี้ยว นักกีฬาน้อยสู่เหรียญทองแดงซีเกมส์

ก่อนหน้านี้น้อง “น้องเกี้ยว” ไม่มีใครรู้จัก แต่เมื่อเธอกลายเป็นนักกีฬากระโดดค้ำย่าวชนดาวรุ่งของสมาคมกีฬากรีฑาแห่งประเทศไทยฯ และคว้าเหรียญรางวัลระดับนานาชาติมาครอบครองได้ ชื่อของ “น้องเกี้ยว” ก็เป็นดาวรุ่งดวงเด่นในแวดวงกีฬาระดับชาติของไทย

ตอนที่ “น้องเกี้ยว” ชลธิชา คะบุตร เข้าร่วมการแข่งขัน “โฮมฮักนักกีฬาน้อย” ครั้งแรกนั้น เธอยังเป็นเด็กหญิงตัวน้อยในวัย 12 ปี เรียนอยู่ชั้น ป.6 โรงเรียนบ้านคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี

ครูพละคือ ครูพิทักษ์ ภูมิเพ็ง ขวนให้เธอมาฝึกซ้อมกับเพื่อนๆ เพื่อเข้าแข่งขัน เพราะเธอเล่นกีฬาอย่าง วอลเลย์บอล ฟุตบอล มาตั้งแต่ชั้น ป.3 แล้ว

“ตอนประกาศผลการแข่งขันว่า โรงเรียนหนูได้อันดับที่ 3 ในโครงการฯ หนูดีใจมาก แต่ที่ดีใจที่สุดคือ หนูและเพื่อนๆ ได้ไปเที่ยวกรุงเทพฯ” น้องเกี้ยวกล่าวด้วยรอยยิ้ม

หลังจากที่น้องเกี้ยวเรียนจบป. 6 โค้ชพงษ์ หรือ ร.ต.อ.สมพงษ์ โสมบ้านกรวย ได้ติดต่อให้ เธอเข้าไปเป็นนักกีฬาในสมาคมกีฬากรีฑาฯ และได้รับทุนการศึกษาให้เรียนต่อที่ โรงเรียนธรรมศาสตร์ คลองหลวง วิทยาเขต เธอตัดสินใจมาเข้าเรียน ทางครอบครัวก็ให้การสนับสนุน จนในที่สุดเธอก็ ติดทีมชาติด้วยวัยเพียง 16 ปี ด้วยความขยันฝึกซ้อม มีวินัย และมีพี่แอม หรือชญาธิศา ชมชื่นดี (เหรียญทองซีเกมส์ 3 สมัยซ้อน ปี 2013, 2015, 2017 และเหรียญเงินเอเชียนเกมส์ ปี 2018) เป็นแรงบันดาลใจ

นอกจากนั้น น้องเกี้ยวยังได้รับโอกาสดีๆ อีก โดยทางสมาคมฯ ได้นำเวียเซสลาฟ คาลินิเชนโก้ โค้ชชาวโปแลนด์ที่ปลุกปั้นกระโดดค้ำย่าวสู่วงการกรีฑามาปรับเทคนิคให้น้องเกี้ยว และมีโอกาสไปเก็บตัว ฝึกซ้อมที่โปแลนด์ร่วมกับพี่ๆ นักกรีฑาทีมชาติ ตลอดจนได้ร่วมแข่งขันซีเกมส์ ครั้งที่ 30 ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ในปี 2562 จนสามารถคว้าเหรียญทองแดงจากการแข่งขันกีฬากระโดดค้ำย่าว ด้วยสถิติ 4.00 ทั้งๆ ที่เป็นการลงแข่งขันในนามทีมชาติครั้งแรกในชีวิต นำความภาคภูมิใจมาสู่ประเทศชาติและชาวไชยวาน บ้านเกิดเป็นอย่างมาก

เธอเล่าด้วยความภูมิใจว่า รู้สึกขอบคุณโครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อยที่ทำให้เธอมีโอกาส ได้ค้นพบตนเองว่ามีความสามารถอะไรอยู่บ้าง และขอบคุณสมาคมกีฬากรีฑาฯ ที่เห็นความสามารถ รวมทั้งได้มีโค้ชที่ดีอย่างโค้ชพงษ์ ผู้ให้ความรู้ กำลังใจ และช่วยให้เธอก้าวไปสู่ทีมชาติได้

“โครงการนี้ทำให้ครูหรือโค้ชเห็นความสามารถในตัวหนู เพราะพ่อแม่หรือเพื่อนๆ หลายคนก็ไม่เชื่อและไม่เคยคิดว่าหนูจะได้เป็นนักกีฬา หนูเองก็งงเหมือนกัน เป็นสิ่งที่ไม่ได้คิดไว้ก่อนในชีวิตเลย เพราะถ้าหนูไม่

ได้มาเป็นนักกีฬา หนูจะเข้าเรียนโรงเรียนทั่วไป และคงตั้งใจเรียนเป็นพิเศษ เพราะฝันของหนูคืออยากเป็น แอร์โฮสเตส” เธอปิดท้ายการพูดคุยด้วยรอยยิ้ม

ความสำเร็จของน้องเกี้ยว นั้น เป็นสิ่งที่โรซาก็ไม่เคยคาดหมายไว้ก่อนเลยเช่นกันว่าจะค้นพบข้างเผือก ที่ไปได้ไกลถึงขั้นคว้าเหรียญรางวัลมาครองแบบนี้

พล.ต.ต.สุรพงษ์ อาริยะมงคล ได้พูดถึงความสำเร็จของน้องเกี้ยวและโครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อยว่า

“น้องเกี้ยวเป็นนักกีฬาที่อายุน้อยที่สุดของสมาคมกีฬากรีฑาฯ ที่ได้ไปเก็บตัวฝึกซ้อมที่ทวีปยุโรป ต้องขอบคุณโรซ่าที่ให้การสนับสนุนในการไปเก็บตัวฝึกซ้อมของน้องเกี้ยว และนี่คือนักกีฬาที่เป็นดอกผลดงงาม คนแรกจากโครงการของโรซ่า ต่อไปเราจะได้เห็นดอกผลของโครงการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขอบคุณโรซ่า ที่มีโครงการดีๆ แบบนี้เข้ามาช่วยพัฒนาเด็กๆ ระดับประถมให้ก้าวสู่เวทีระดับทีมชาติ ตามสโลแกน ที่คุณสุวิทย์ให้ไว้ว่า ‘กีฬาให้มากกว่าชัยชนะ’ เพราะมันเป็นการให้อาณาเขตของเด็กในวันข้างหน้า วันนี้พวกเราเดินมาถูกทางแล้ว เหมือนเราไปเจอขุมทองบ่อเพชรโดยมีโรซ่าเป็นเนวิเกเตอร์ชี้ทางให้”

โค้ชพงษ์ ผู้เห็นแววสาวน้อยนักกระโดดค้ำทีมชาติ

ในวันที่โค้ชพงษ์ หรือ ร.ต.อ.สมพงษ์ โสมบ้านกรวย ในฐานะแมวมองได้เห็นน้องเกี้ยว นั้น เธอยัง เป็นเด็กหญิงรูปร่างผอม วิ่งไม่เร็วมาก แต่จุดเด่นที่สังเกตเห็นเด่นชัดก็คือ การเคลื่อนที่ของเธอมืดมนต่อเนื่อง

“ผมยืนมองการเคลื่อนไหวของเด็กคนนี้ เห็นชัดว่าต่อเนื่องไม่สะดุด ก็รู้ได้ทันทีเลยว่าเด็กคนนี้สามารถพัฒนาได้ ถ้าวิ่งไม่เร็วสามารถเอามาฝึกให้วิ่งเร็วขึ้นได้ คือถ้าเด็กคนไหนวิ่งช้าๆ อืดๆ เราจะดูออก แต่เด็กคนนี้มีแรงวิ่ง และท่าทางของเขามีความต่อเนื่อง ผมว่าฝึกได้ แม้วันนั้นโครงสร้างทางร่างกาย ของเขาผอม แต่เขาขียว ทักษะของเขาโดดเด่นจากเด็กคนอื่น การวิ่งข้ามรั้วแม้ไม่สูง แต่ท่าทางของเขาดีเลย ช่วงกระโดดไกล ทำยีนและท่ากระโดดเขาก็ดีเหมือนกัน และสามารถกระโดดได้ไกลกว่าคนอื่น คือกระโดดได้ สองเมตรสิบห้าเซ็นต์ ผมยืนมองเขาแล้วผมคิดว่าเด็กคนนี้พัฒนาได้แน่ๆ และสามารถไปได้ถึงการเล่นกีฬา กระโดดค้ำที่ผมถนัดด้วยซ้ำ กระโดดค้ำเป็นกีฬาที่ยากที่สุดของประเภทลาน ผมยังคิดต่อเนื่องไปด้วยว่า ถึงแม้เด็กคนนี้ไม่สามารถกระโดดค้ำได้ กีฬาประเภทลานอื่นๆ เขายังทำได้ดีแน่นอน”

นี่คือข้อสังเกตของโค้ชพงษ์ อดีตนักกีฬาเหรียญทองกระโดดค้ำซีเกมส์ ที่ผันตัวเองมาเป็น ครูฝึกสอนในสมาคมกีฬากรีฑาฯ และเป็นหนึ่งในคณะกรรมการของโครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อย

ในที่สุดน้องเกี้ยวก็ฉายแววนักกระโดดค้ำขึ้นมาให้เห็นจนได้

ในการเก็บตัวนักกีฬาที่จังหวัดกาญจนบุรีเพื่อไปแข่งซีเกมส์ ขณะนั้นน้องเกี้ยวเริ่มเข้าเรียนชั้น ม.1 โค้ช พงษ์เล่าให้ฟังว่า “ผมไม่เคยสอนน้องเกี้ยวจับไม้ค้ำเลยที่ต้องจับยังไง ตอนนั้นผมกำลังสอนพี่แอม ซึ่งเป็น นักกีฬาทีมชาติ เก็บตัวเพื่อไปแข่งซีเกมส์ น้องเกี้ยวอยู่บนเบาะ แล้วเปิดเพลงเต้นแบบเด็กๆ พร้อมกับ ตีลังกา ไปมา ผมหันมาเห็นน้องเกี้ยวจับไม้แล้ววิ่งกระโดดขึ้นไปเลย แม้จะไม่ได้เป็นท่าเท่าไร แต่ผมรู้สึก ว่า เด็กคนนี้มี ความกล้า หลังจากวันนั้นผมเริ่มสอนเทคนิคเขาทีละนิดๆ ซึ่งเขาก็เรียนรู้ได้เร็ว”

A star is born ดาวรุ่งทีมชาติจึงกำเนิดขึ้นอีกหนึ่งดวงในวันนั้นเอง

ครูพิทักษ์ ครูกีฬาคนแรกของน้องเกี้ยว

บนเส้นทางความสำเร็จของน้องเกี้ยว อีกบุคคลหนึ่งที่ต้องกล่าวถึงคือ ครูพิทักษ์ ภูมิเพ็ง ครูพลศึกษา โรงเรียนบ้านคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ผู้นำพาน้องเกี้ยวเข้าสู่การแข่งขัน “โฮมฮักนักกีฬาน้อย”

ครูพิทักษ์จบเอกวิชาพลศึกษา จากวิทยาลัยครูจันทระเกษม (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม) และได้มาสอนที่โรงเรียนบ้านคำเลาะตั้งแต่ปี 2539 รวมเวลาเกินกว่า 20 ปี

ครูพิทักษ์สวมหมวกประธานกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของกลุ่มโรงเรียนในพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 3 ด้วย จึงได้เข้าร่วมการอบรม Kid's Athletics รวม 3 วัน แล้วก็ พบว่าเป็นความรู้ใหม่มากร สร้างแรงบันดาลใจให้เพราะสิ่งที่เรียนรู้นั้นเป็นวิทยาศาสตร์การกีฬา แนวทางการ ออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาที่ถูกวิธี

หลังจากกลับมา ครูพิทักษ์ได้ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนมาสมัครและคัดเลือกเด็กขึ้นมา 8 คน เป็น ผู้หญิงและผู้ชายอย่างละ 4 คน หนึ่งในจำนวนนั้นคือน้องเกี้ยว ซึ่งตอนนั้นเป็นนักวอลเลย์บอล แต่ยังไม่ค่อย โดดเด่นนัก เมื่อคัดเลือกได้ก็ทำการฝึกซ้อมอย่างจริงจังตามที่ได้รับอบรมมาโดยเด็กๆ มีแรงจูงใจอย่างเดียว ในตอนนั้นคือ “ได้ไปเที่ยวกรุงเทพฯ” ซึ่งในที่สุดก็ชนะผ่านเข้ารอบด้วยอันดับที่ 3 จาก 8 ทีม ได้ไปเที่ยว กรุงเทพฯ สมใจ เด็กทุกคนดีใจมาก

แต่สิ่งที่ทำให้ชีวิตเด็กคนหนึ่งเปลี่ยนไปสิ้นเชิงคือ เสียงโทรศัพท์จากโค้ชสมาคมกีฬากรีฑา แห่ง ประเทศไทย ซึ่งโทรมาทาบทามน้องเกี้ยวให้มาเรียนและรับทุนจากสมาคมฯ เพื่อฝึกเป็นนักกีฬากรีฑา

“ตอนนั้นผมดีใจมาก ไม่คิดว่าน้องเกี้ยวจะได้รับโอกาสนี้ ผมไปหาผู้ปกครองของน้องเกี้ยวทันที บอก เรื่องนี้ให้แม่ของน้องรู้ ผมบอกว่าทางสมาคมไม่ได้บังคับ ให้ไปทดลองที่กรุงเทพฯ ก่อน ถ้าได้ให้อยู่ที่นั่นเลย แม่ น้องเกี้ยวอยากให้น้องไปทดลองดูและให้ลูกตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งน้องก็ตัดสินใจที่จะไปลอง”

หลังจากน้องแก้วได้ฝึกฝนอยู่กับสมาคมฯ ครูพิทักษ์ได้ติดตามข่าวคราวโดยตลอด และยิ่งดีใจเป็นที่สุดเมื่อรู้ว่าลูกศิษย์ติดทีมชาติไทยในกีฬาประเภทกระโดดค้ำ และสามารถคว้าเหรียญทองแดง ซีเกมส์มาได้ในวันเพียง 16 ปีเท่านั้น

“ในชีวิตของการเป็นครูของผม จนผมจะเกษียณอยู่แล้ว ผมไม่เคยคิดเลยว่าครูพลະบ้านนอก อยู่ไกล ความเจริญอย่างผม จะได้มีโอกาสเห็นลูกศิษย์ของตัวเองเป็นนักกีฬาทีมชาติไทย ที่สามารถ คว้าเหรียญ ให้ประเทศได้” ครูพิทักษ์เล่าพร้อมน้ำตาซึมด้วยความตื่นเต้น

ผอ.ศุภนิสา ดาราเรือง “โครงการของโรซ่าฯ ค้นดาวง่ายกว่า”

ครูศุภนิสา ดาราเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนกีฬาจังหวัดนครสวรรค์ หรือ ผอ.เปิ้ล คือผู้ทำหน้าที่แมวมอง คัดเลือกเด็กๆ ที่ฉายแววนักกีฬาให้ไปศึกษาที่โรงเรียน เพื่อปั้นให้เป็นนักกีฬาเยาวชนทีมชาติ และทีมชาติ ชุดใหญ่ต่อไปด้วย

ผอ.เปิ้ลซึ่งสวมหมวกโค้ชกรีฑาและผู้รับผิดชอบงานฝ่ายพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนด้วย เล่าว่า เริ่มเข้ามาชมการแข่งขันของเด็กๆ ตามที่ได้รับเชิญจากโรซ่าเมื่อโครงการจัดขึ้นเป็นปีที่ 3 จนถึงปัจจุบัน และได้รับเด็กๆ จากโครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อยให้เข้ารับทุนศึกษาต่อที่โรงเรียนไปแล้วถึง 30 คน

“เด็กๆ เหล่านี้ไม่ได้มาแค่เป็นนักกรีฑา แต่ไปเป็นนักยกน้ำหนัก เซปักตะกร้อ นักกีฬาฟันดาบ ที่เรามีชนิดกีฬาอยู่ เด็กๆ มาจนครบหมดทุกชนิดกีฬา ยกเว้นฟุตบอล” ผอ.เปิ้ลเล่า

โดยปกติ เมื่อ ผอ.เปิ้ลมาชมการแข่งขัน เธอจะมุ่งเฟ้นหานักกีฬาฟันดาบสากลเป็นหลัก เพราะทางโรงเรียนสามารถสร้างนักกีฬาฟันดาบขึ้นไปถึงระดับซีเกมส์ เอเชียเกมส์ได้แล้ว เช่น ชินพัฒน์ เฉลิมชเนนทร และณัฐติพงษ์ สิงห์คำ ซึ่งสามารถคว้าเหรียญทองแดงซีเกมส์ครั้งที่ 30 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ และในการแข่งขันฟันดาบในประเทศอีกหลายนัด

จากโครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อย เธอคัดเลือกเด็กเข้ามาเป็นนักกีฬาฟันดาบได้ 2 คน หนึ่งในจำนวนนั้นได้เป็นรองแชมป์ฟันดาบประเทศไทยในรุ่นอายุ 14 ปี และเชื่อว่าจะเป็นนักกีฬาทีมชาติได้ในอนาคตอย่างแน่นอน

ในส่วนของนักกรีฑา เธอคัดเลือกเด็กที่วิ่งเร็วที่สุดจากโครงการในปีเดียวกันนั้นเอาไว้ 7 คน ขณะนี้กำลังให้เด็กเสริมสร้างความแข็งแกร่งของร่างกายก่อน เมื่อถึงขั้น ม.4 ก็จะผลักดันเข้าสู่ สมาคมกีฬากรีฑาฯ ต่อไป

ผอ.เป็ล เล่าว่า ที่ผ่านมามีการแข่งขันดาวรุ่งนักกีฬาจะดูจากการแข่งขันของเด็กๆ แต่วิธีนี้จะคัดมา ได้น้อยมาก จึงใช้วิธีจัดกิจกรรมบางอย่างขึ้น แล้วให้เด็กๆ แสดงการเคลื่อนไหวให้ดู ก็จะคัดเลือก นักกีฬามาได้ส่วนหนึ่ง

“โครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อยทำให้การคัดเลือกดาวรุ่งง่ายขึ้นกว่าเดิมมาก คือแทนที่เราจะเริ่มจาก 1 พอมาเห็นเด็กๆ แข่งในกิจกรรมของโรซ่า ทำให้เราเริ่มจาก 3 ได้เลย เพราะเด็กๆ เริ่มมีทักษะบ้างแล้ว จากนั้นเราก็จะดูต่อว่าเด็กเหมาะกับกีฬาชนิดไหน ซึ่งก็ทำได้ง่ายขึ้นและไวขึ้นมาก”

ไม่เพียงแต่การสร้างนักกีฬาคนใหม่เท่านั้น ผอ.เป็ล กล่าวว่า โครงการนี้ยังมีส่วนทำให้โค้ชกีฬาในต่างจังหวัดได้เปลี่ยนมุมมองในการพัฒนาเด็ก ซึ่งอีก 10 ปีข้างหน้าถ้าเราต้องการพัฒนานักกีฬาให้ ไปสู่ระดับโลกมากกว่านี้ พื้นฐานของเด็กเป็นส่วนสำคัญมากที่สุด นั่นหมายความว่า โค้ชต้องเริ่มสร้างทักษะ การเคลื่อนไหวตั้งแต่วัยเด็ก แบบเดียวกับหลักการของ Kid's Athletics

ผอ.เป็ลยังได้ขยายความกล่าวเพิ่มเติมว่า “ในส่วนของโรงเรียนกีฬา เราปรับตั้งแต่ชั้น ม.1 ถึง ม.6 ซึ่งช่วงวัยนี้มันเข้าไปแล้วสำหรับการสร้างทักษะให้เขา แต่ถ้าผู้สอนระดับชั้นตั้งแต่ ป.1 ถึง ป.6 ได้สร้างทักษะ การเคลื่อนไหวที่ดีที่ถูกต้องให้เด็ก จะส่งผลให้การสร้างนักกีฬาในช่วงวัย 13-18 ปี หรือช่วง ม.1 ถึง ม.6 ทำได้ดียิ่งขึ้น แล้วพอเข้าไปอยู่ระดับทีมชาติ เขาก็จะสามารถดึงเอาทักษะที่ได้ฝึกมาแต่เด็กไปใช้ได้ อย่างหลากหลาย”

“อยากจะทำบอกโรซ่าว่า ขอขอบคุณมากที่มีโครงการดีๆ แบบนี้ และขอบคุณที่ให้โอกาสโรงเรียนกีฬาสังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ได้มีโอกาสคัดสรรเด็กๆ มาพัฒนาต่อ โดยส่วนตัว อยากจะสานต่อแนวความคิดของโรซ่า สานต่อวัตถุประสงค์ให้ให้นักกีฬาเหล่านี้ก้าวไปสู่ทีมชาติ ตรงนี้เป็นการสร้าง นักกีฬาทีมชาติร่วมกัน ทำเพื่อประเทศชาติร่วมกัน เราก็จะพยายามทำให้ดีที่สุด” ผอ.เป็ล กล่าวในตอนท้าย

ก้าวต่อไป เพื่อความสุขของคนไทยทั้งประเทศ

คุณสุวิทย์กำลังพัฒนาต่อยอดโครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อยไปสู่การเรียนรู้ในรูปแบบ e-learning ที่พร้อมเปิดกว้างให้เด็กๆ ทั่วทั้งประเทศได้มีโอกาสเข้าถึงถึงทักษะพื้นฐานด้านการออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเอง และมองเห็นเส้นทางที่จะออกเดินไปตามความฝันของแต่ละคน คุณสุวิทย์กล่าวกับผมด้วยความมุ่งมั่นว่า

“ผมเชื่อว่า Kid’s Athletics จะเป็นก้าวกระโดดที่สำคัญของการพัฒนาทักษะการเรียนการสอน พลศึกษาในประเทศไทย นอกจากจะทำให้เด็กๆมีพื้นฐานการออกกำลังกายที่ถูกต้องแล้วยัง สามารถเป็น เครื่องมือในการพัฒนาการกีฬาด้วย

หลักสูตร Kid’s Athletics E-learning จึงมีกลุ่มเป้าหมายในระยะแรกคือคุณครูผู้สอน วิชาพลศึกษาทั่วประเทศ บริหารจัดการและอำนวยความสะดวกโดยผู้ฝึกสอนระดับชาติจาก สมาคมกีฬากรีฑาแห่งประเทศไทย รวมทั้งถูกออกแบบในลักษณะ interactive นอกจากผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ภาคทฤษฎีให้ ครบถ้วนแล้ว จะต้องนำไปปฏิบัติจริง ได้อย่างถูกต้อง และบันทึกภาพส่งกลับมาให้ผู้ฝึกสอนด้วย เมื่อผ่านการ สอบทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติแล้วจึงจะได้รับ ประกาศนียบัตรรับรองจากสมาคมนักกรีฑาแห่งประเทศไทย โรซ่าหวังว่า ผลลัพธ์ที่ได้จะยกระดับการ พัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐานของประเทศ เพื่ออนาคตเราจะได้เห็น นักกีฬาทีมชาติไทยประสบความสำเร็จ ในการแข่งขันกีฬาระดับชาติมากขึ้น ซึ่งนั่นคือความสุขของคนไทยทั้ง ประเทศครับ”

ขอแค่กล้าฝัน แล้วก้าวตามฝันนั้นไปให้สุดทางครับ

Follow your dreams, they know the way.

CSR ที่ยั่งยืน เพื่อสังคมดี ธุรกิจเติบโต

สังคมแห่งการให้โอกาสและความเสมอภาค คือสังคมแห่งอนาคตที่ดี

งาน CSR ของโรซานั้นมีจุดเริ่มต้นจากการมองเห็นความเหลื่อมล้ำ การขาดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กไทยในชนบท จึงอยากหยิบยื่นโอกาสและความเปลี่ยนแปลงให้เด็ก ๆ เหล่านั้น เส้นทางสายนี้ได้ค่อยๆ พัฒนาไปตามบริบทและประสบการณ์ที่ทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันจน ต่อยอดเป็นกิจกรรมเพื่อสังคมที่เห็นผลชัดเจน รวมทั้งบูรณาการเข้ากับธุรกิจและการสร้างแบรนด์ ได้อย่างลงตัวในวันนี้

คุณภาพชีวิตของเด็กๆ จำนวนมากได้พัฒนาขึ้นอย่างเหมาะสมตามเกณฑ์ ผ่านกระบวนการทำโครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี ซึ่งมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กๆ และลดปัญหาด้านโภชนาการในพื้นที่แถบภาคอีสานตอนบน ทำให้เด็กๆ ในโรงเรียนเป้าหมาย มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ดีแล้วต่อยอดมาสู่โครงการโฮมฮักนักกีฬาน้อย ซึ่งช่วยพัฒนาความแข็งแรง และสมรรถนะทางร่างกายของเด็กๆ ด้วยการวางทักษะพื้นฐานด้านกีฬาที่ถูกต้องเหมาะกับวัย

การรับรู้คุณค่าแบรนด์ที่สร้างเองไม่ได้

หากย้อนมองกลับไป คุณสุวิทย์ วังพัฒนมงคล ในฐานะผู้นำการขับเคลื่อนงาน CSR เล่าว่า วันที่เริ่มคิดถึงการทำ CSR นั้น เป้าหมายมีเพียงการทำอะไรสักอย่างให้เด็กๆ มีชีวิตที่ดีขึ้นเท่านั้น ไม่ได้ คาดคิดว่าจะนำพาการทำ CSR Roza มาได้ไกลถึงจุดนี้ และไม่ได้เอาสิ่งที่เป็นแบรนด์จะได้รับมาเป็นเงื่อนไขสำคัญของกิจกรรม เพราะเชื่อว่าเมื่อความสำเร็จของโครงการเกิดขึ้น แบรนด์จะได้รับผลตอบแทนในแง่ของ ความยอมรับและเชื่อมั่นได้ในที่สุด

คุณสุวิทย์ย้ำเสมอว่า การทำโครงการ CSR คือการนำทรัพยากรของบริษัทออกมาใช้จ่าย ดังนั้น ความเข้าใจของเจ้าของเงิน คือผู้บริหารและผู้ถือหุ้น เป็นสิ่งสำคัญที่คนทำ CSR ต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ถ้าหากเจ้าของเงินไม่เข้าใจหรือไม่เห็นความสำคัญ โครงการ CSR ก็ต้องถูกพับไป ดังนั้นหน้าที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของผู้บริหารโครงการ CSR ก็คือ ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้คณะผู้บริหารองค์กร หรือเจ้าของเงินให้ได้

“ในงาน Roza Funny Healthy Trip ซึ่งเป็นการเฉลิมฉลองความสำเร็จให้โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ได้เป็นระดับเพชร จะมีการเชิญตัวแทนคณะผู้บริหารองค์กรเข้าร่วมงานด้วยทุกปี เพื่อให้เห็นภาพรวม ของการทำงานได้ชัดเจนและเกิดความเข้าใจว่าโครงการที่ทำนั้นตอบโจทย์ของบริษัทอย่างไรบ้าง” คุณสุวิทย์อธิบาย

นอกจากผู้บริหารแล้ว พนักงานในองค์กรก็มีโอกาสมาเป็นพยานในการเฉลิมฉลองความสำเร็จนี้ด้วย

“ทุกทริปจะมีพนักงานโรซ่าร่วมเดินทางมาด้วยจำนวนหนึ่ง เพื่อให้เขาเข้าใจว่าผู้บริหารออกไปทำอะไร ทำไมเราต้องใช้เงินไปสนับสนุนงานสังคมด้วย อย่างน้อยเขาจะได้กลับไปบอกเพื่อนร่วมงาน และรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้อยู่ในองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม”

แบรนด์ต้องเป็น “คนเก่ง” และ “คนดี”

ตลอดเวลายาวนานกว่า 15 ปีที่ทำโครงการโฮมฮาร์กักรุกหลานโภชนาการดีนั้น ไม่มีการนำ แบรินด์โรซ่าไปเสนอแบบ “ขายของ” ใช้เพียงความตั้งใจจริงในการทำงานนำทาง และทุกคนก็ตระหนักได้ ถึงคุณค่าของสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะช่วยให้หลาย ๆ โรงเรียนผ่านเกณฑ์เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ได้จริง

เมื่อเป้าหมายของโครงการฯ สำเร็จ การรับรู้ในแบรนด์ที่เป็นผู้สนับสนุนขับเคลื่อนไปด้วยกันก็เกิดขึ้นเองตามมา

“โรซ่าคือโรซ่า โรซ่าไม่ใช่นายสุวิทย์ ผมไม่ได้เอาทรัพยากรบริษัทไปใช้เพื่อตัวเอง นี่เป็นจุดเปราะบางที่ต้องระวังที่สุด ผมบอกตัวเองเสมอว่ากำลังทำงานในฐานะผู้บริหารแบรนด์และต้องคิดถึงสิ่งที่จะกลับมาสู่แบรนด์ตลอดเวลาว่าทำยังไงให้ความสำเร็จความชื่นชมของคนที่ร่วมโครงการฯ ทั้งหมดสะท้อนกลับมาที่ แบรินด์หรือตัวองค์กรมากที่สุด ซึ่งจนถึงวันนี้ก็ผ่านมาเกิน 15 ปีแล้ว ก็ได้ข้อพิสูจน์ว่าผลลัพธ์เป็นแบบนี้จริงๆ ผู้ร่วมโครงการหลายๆ คนเล่าว่า เวลาไปซื้อของที่ตลาด ถ้าต้องการซื้อผลิตภัณฑ์อะไรที่โรซ่ามีขายอยู่ ก็จะหยิบโรซ่ามาเลยแบบอัตโนมัติโดยไม่ไปเปรียบเทียบกับแบรนด์อื่นๆ นี่อาจเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็น ถึงผลตอบแทนที่กลับคืนสู่แบรนด์ได้เป็นอย่างดี”

แม้แบรนด์จะไม่ใช้ตัวบุคคล แต่ต้องทำให้แบรนด์มีชีวิตเสมือนเป็นคนคนหนึ่ง ประเด็นนี้ คุณสุวิทย์ อธิบายเพิ่มเติมว่า

“หลายคนมองว่า แบรินด์เป็นสิ่งไม่มีชีวิต เป็นสินทรัพย์ที่มีค่าสูงสุดขององค์กร แต่ผมมองว่าถ้าจะทำให้แบรนด์อยู่ในใจของผู้คนได้ เราต้องทำให้แบรนด์นั้นมีชีวิต เราจึงต้องออกแบบกิจกรรมต่างๆ ของแบรนด์ให้เหมือนเป็นบุคคลคนหนึ่งที่มีมุมมองกับชีวิตในทุกๆ ด้าน ทั้งการมุ่งมั่นในการประสบความสำเร็จ ได้รับการยอมรับ และการสร้างคุณค่าต่อสังคม จนแบรนด์ได้รับการยอมรับในฐานะสมาชิกหนึ่งของชุมชน หรือสังคมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของแบรนด์”

ดังนั้น แบรินด์จะเป็นคนเก่งอย่างเดียวไม่ได้ แต่ยังต้องเป็นคนดีด้วย และเช่นเดียวกัน CSR ต้องตอบโจทย์ทั้งองค์กรและสังคมไปด้วยพร้อมๆ กัน จึงจะเป็น CSR ที่สมบูรณ์ได้

“โฮมฮัก” ผสานการตลาดยุคใหม่ บูรณาการที่ลงตัว

โครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี เริ่มขึ้นในช่วงของการตลาดยุค 3.0 ซึ่งแนวความคิด การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม หรือการเป็น “คนดี” ขององค์กรและแบรนด์ เป็นการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญ และทรงพลังที่สุด และเมื่อพัฒนาต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันคือยุค 5.0 มุมมองของการทำธุรกิจ ก็เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิงใน 3 ประเด็นสำคัญ คือ

หนึ่ง เป้าหมายสูงสุดของธุรกิจเปลี่ยนจากการมุ่งสร้างกำไรสูงสุดของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของ มาเป็นความยั่งยืนของธุรกิจโดยคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ดังนั้น นอกจากการดำเนินธุรกิจให้มีกำไรแล้ว ประเด็นเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อม การดูแลสังคม พนักงาน และผู้เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานทั้งหมด กลายเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตและความยั่งยืนขององค์กร

สอง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารระหว่างแบรนด์กับผู้บริโภค จากเดิมที่ผู้บริโภคเป็นผู้เลือกรับข้อมูลข่าวสารของแบรนด์ผ่านสื่อต่างๆ ที่จำกัด แต่ปัจจุบันผู้บริโภคทุกคนมีสื่อของตนเองบนช่องทาง ออนไลน์ มากมาย และสื่อสารกันเองได้สะดวกรวดเร็วขึ้น ที่สำคัญคือผู้บริโภคมีแนวโน้มเชื่อถือข้อมูลที่สื่อสาร กันเอง มากกว่าการสื่อสารจากแบรนด์ ดังนั้นการออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมหรือการสื่อสารใดๆ จึงต้อง สร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกได้จริงและอย่างยั่งยืน จึงจะได้รับคำชื่นชมและยอมรับจากสังคม

สาม มุมมองและกลยุทธ์ต่อการสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์เปลี่ยนจากการมุ่งสร้างอัตลักษณ์แต่เพียงอย่างเดียวไปเป็นการสร้างคุณค่าที่แท้จริงเพิ่มขึ้นด้วย

การสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ (Brand Image) ด้วยความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์เพียงอย่างเดียว นั้นไม่เพียงพออีกต่อไป จำเป็นต้องประสานอัตลักษณ์ของแบรนด์ (Brand Identity) และคุณค่าทางจิตใจ ของแบรนด์ (Brand Integrity) ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ได้ทั้งด้านกายภาพและอารมณ์ จึงจะทำให้ผู้บริโภคยอมรับแบรนด์นั้นทั้งในเชิงความคิด จิตใจ และจิตวิญญาณ ซึ่งจะนำไปสู่ความผูกพันต่อแบรนด์อย่างยั่งยืนในระยะยาวในใจผู้บริโภค (Brand Loyalty)

การบริหารแบรนด์โรซ่าในอดีตที่ผ่านมาเน้นการสร้างอัตลักษณ์ของแบรนด์ โดยใช้ปรัชญา Hi-Q ทั้ง 5 ประการ (หัวใจเปิดกว้าง สร้างการเปลี่ยนแปลง พลิกแพลงปรับเปลี่ยน เรียนรู้เดินทาง หาทางทำให้ง่าย) เป็นแนวทางในการพัฒนารูปลักษณ์และผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง

“โฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” โครงการ CSR ที่เกิดขึ้นเป็นอีกมิติหนึ่งที่ทำคู่ขนานกันไป อย่างต่อเนื่องด้วยความตั้งใจ ซึ่งลงตัวพอดีในด้านการสร้างคุณค่าทางจิตใจ (Brand Integrity) ของแบรนด์ และผลสำเร็จของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งวัดได้จากจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โฮมฮักรักลูกหลาน

โภชนาการดีและผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ในระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 รวม 39 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินทั้งหมดในเขตพื้นที่เดียวกัน 83 โรงเรียน หรือคิดเป็นร้อยละ 47 ของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินทั้งหมด เป็นสิ่งที่แสดงถึงความตั้งใจจริงของแบรนด์ และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นต่อสังคมอย่างแท้จริง

จำนวนโรงเรียนในโครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดีที่ผ่านการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ปี 2552-2564

จังหวัด	โรงเรียนทั้งหมด	โรงเรียนที่ผ่านการประเมินทั้งหมด	โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโฮมฮัก
เลย	452	9	4
หนองบัวลำภู	338	12	2
หนองคาย	297	8	8
อุดรธานี	841	24	20
บึงกาฬ	238	4	4
สกลนคร	660	14	1
นครพนม	490	12	0
รวม	3316	83	39

รายชื่อโรงเรียนในโครงการ “โสมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี”

ที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

(ผลงาน ปี 2552 ถึงเดือนกันยายน ปี 2564)

จังหวัด	โรงเรียน	ระดับชั้น ที่เปิดสอน	จำนวน นักเรียน
หนองคาย	1. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 27 อ.โพนพิสัย	ประถม-มัธยมปลาย	1,061
	2. โรงเรียนบ้านกั้นทอนเหนือ อ.ศรีเชียงใหม่	อนุบาล-ประถม	46
	3. โรงเรียนบ้านหม้อเหนือ (หลวงปู่เหรียญอุปกัมภ) อ.ศรีเชียงใหม่	อนุบาล-ประถม	88
	4. โรงเรียนบ้านสังกะสีนาขาม อ.สังคม	อนุบาล-มัธยมต้น	181
	5. โรงเรียนบ้านไร่ อ.โพธิ์ตาก	อนุบาล-ประถม	125
	6. โรงเรียนบ้านหนอง	อนุบาล-ประถม	100
	7. โรงเรียนบ้านสาวแล	อนุบาล-ประถม	117
	8. โรงเรียนชุมชนประชาสงเคราะห์ ๔	อนุบาล-ประถม	400
อุดรธานี	9. โรงเรียนโนนสูงวิทยา อ.กุดจับ	อนุบาล-ประถม	156
	10. โรงเรียนบ้านดงดารา อ.บ้านดุง (คงสภาพสมัยที่ 2)	อนุบาล-ประถม	90
	11. โรงเรียนบ้านท่าโสม อ.น้ำโสม (คงสภาพสมัยที่ 2)	อนุบาล-ประถม	1,490
	12. โรงเรียนอนุบาลโนนสะอาด อ.โนนสะอาด	อนุบาล-ประถม	590
	13. โรงเรียนศรีชัยวิทยเมื่อง อ.บ้านดุง	อนุบาล-มัธยมต้น	252
	14. โรงเรียนบ้านนาผึ้ง อ.สร้างคอม	อนุบาล-มัธยมต้น	224
	15. โรงเรียนบ้านทุ่งทอง อ.น้ำโสม	อนุบาล-มัธยมต้น	145
	16. โรงเรียนเทศบาล 11 หนองหิน	อนุบาล-ประถม	147
	17. โรงเรียนบ้านโคกลาด	อนุบาล-มัธยมต้น	263
	18. โรงเรียนอนุบาลวังสามหมอ	อนุบาล-ประถม	919
	19. โรงเรียนบ้านดงดารา (คงสภาพสมัยที่ 2)	อนุบาล-ประถม	90

จังหวัด	โรงเรียน	ระดับชั้น ที่เปิดสอน	จำนวน นักเรียน
	20. โรงเรียนบ้านท่าโสม (คงสภาพสมัยที่ 2)	อนุบาล-ประถม	1,490
	21. โรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ถิรธัมโมอุปถัมภ์)	อนุบาล-มัธยมปลาย	735
	22. โรงเรียนบ้านหยาวก	อนุบาล-มัธยมต้น	276
	23. โรงเรียนบ้านโชคเจริญ	อนุบาล-มัธยมต้น	183
	24. โรงเรียนบ้านท่าลี่	อนุบาล-ประถม	449
	25. โรงเรียนบ้านน้ำซึม	อนุบาล-มัธยมต้น	185
	26. โรงเรียนบ้านน้ำปู่	อนุบาล-มัธยมต้น	234
	27. โรงเรียนบ้านสะคุวิทยา	อนุบาล-มัธยมต้น	198
	28. โรงเรียนหนองยางชุมพิทยาคม	มัธยมต้น-มัธยมปลาย	136
เลย	29. โรงเรียนวังโพนงามวิทยายน อ.ด่านซ้าย	มัธยมต้น-มัธยมปลาย	277
	30. โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม อ.ภูกระดึง	มัธยมต้น-มัธยมปลาย	1,156
	31. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านน่านกปิด	อนุบาล-ประถม	71
	32. โรงเรียนอนุบาลเชียงคาน "ปทุมมาสงเคราะห์"	อนุบาล-ประถม	755
หนองบัวลำภู	33. โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์หนองแก	อนุบาล-มัธยมต้น	81
	34. โรงเรียนบ้านกอกค้อกโพธิ์	อนุบาล-ประถม	1,090
บึงกาฬ	35. โรงเรียนบ้านหนองพันทา อ.โซ่พิสัย	อนุบาล-ประถม	145
	36. โรงเรียนป่งไฮราษฎร์สามัคคี อ.เซกา	อนุบาล-มัธยมต้น	376
	37. โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล	อนุบาล-ประถม	1,163
	38. โรงเรียนบ้านบึงกาฬ	อนุบาล-ประถม	380
สกลนคร	39. โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง	อนุบาล-มัธยมต้น	200

ROZA Family Food: เชื่อมรสชาติความสุขของครอบครัว

แบรนด์โรซ่าในยุคเริ่มต้นนั้นมุ่งเน้นที่อัตลักษณ์คือ ความเป็นผลิตภัณฑ์จากมะเขือเทศ (คัดคุณภาพจากไร่ถึงครัวคุณ) เป็นหลัก จากนั้นจึงประสบความสำเร็จในการนำเสนอสินค้าใหม่ๆ ในกลุ่มอาหารสำเร็จรูปและเครื่องปรุงรสหลายชนิด ในปี 2562

แต่จากความสำเร็จของโครงการโฮมฮักรักลูกหลานโภชนาการดีที่ทำให้จำนวนโรงเรียนผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเพิ่มขึ้นอย่างมากอย่างชัดเจน ประกอบกับแบรนด์ประสบความสำเร็จ ในการนำเสนอสินค้าใหม่ๆ ในกลุ่มอาหารสำเร็จรูปและเครื่องปรุงรสหลายชนิด ในปี 2562 บริษัทฯ จึงตัดสินใจปรับวางตำแหน่งของแบรนด์โรซ่าใหม่ โดยมุ่งเน้นด้านคุณค่ามากขึ้น ภายใต้แนวคิด “ROZA Family Food: เชื่อมรสชาติความสุขของครอบครัว” เพื่อสื่อสารว่าโรซ่าจะเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร และเครื่องปรุงรสที่พร้อมจะก้าวเข้าไปในทุกครัวเรือนไทย และเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสัมพันธภาพ และความสุขของครอบครัวผ่านประสบการณ์การกินอาหารร่วมกัน

เชื่อมรสชาติความสุขของครอบครัว

Family Food คือการกำหนดอัตลักษณ์ใหม่ที่ชัดเจนของแบรนด์ ในมุมมองของการตลาด นี่คือการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดในรอบกึ่งศตวรรษของแบรนด์โรซ่า เป็นการปรับยุทธศาสตร์ การสร้างแบรนด์ในระยะยาวเพื่อความยั่งยืนของแบรนด์อย่างแท้จริง

“เป้าหมายคือ โรซ่าอยากเดินเข้าไปในทุกบ้านของประเทศไทย ดังนั้นโรซ่าต้องมีบุคลิกที่ทุกบ้านยินดีเปิดประตูต้อนรับเรา ซึ่งนอกจากการมีสินค้าหลากหลายและคุณภาพดีในราคาที่ทุกคนเข้าถึงได้แล้ว แบรนด์จะต้องเป็นคนดี ที่ไม่ใช่แค่สร้างภาพแล้วก็จบ แต่เป็นคนดีจากสิ่งที่เลือกทำ คือเลือกเรื่องที่ดีว่าทำแล้วสังคมได้ประโยชน์ ซึ่งโรซ่าเลือกเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กไทยในชนบทขึ้นมา แล้วเราก็ทำ และ อย่าคิดว่าทำในระยะสั้นแล้วจะได้ผล ต้องทำอย่างต่อเนื่อง จึงจะเห็นผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมชัดเจน” คุณสุวิทย์เล่า

ขณะเดียวกันภายในองค์กรเองก็มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนว่า “80% ของครัวเรือนไทยทั่วประเทศจะต้องมีผลิตภัณฑ์ ROZA อย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์ภายในปี พ.ศ.2567”

นี่คือวิสัยทัศน์ใหม่ที่พนักงานทุกคนต้องร่วมกันสร้างให้เป็นจริง ซึ่งนอกจากการพัฒนาและ รักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์รวมถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเครื่องมือทางการตลาดอื่นๆ แล้ว สิ่งสำคัญ อย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือ การสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทั้งในกลุ่มผู้ถือหุ้นและพนักงาน ให้เล็งเห็น และเข้าใจความสำคัญของกิจกรรม CSR ขององค์กรทุกประเภท รวมถึง “โหมฮักรักลูกหลานโภชนาการดี” และ “โหมฮักนักกีฬาหน้าน้อย” จนหล่อหลอมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และค่านิยมขององค์กร

คุณสุวิทย์เชื่อว่า กิจกรรมเหล่านี้เมื่อทำได้จริงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนแล้วจะทำให้แบรนด์มี ความผูกพันกับผู้บริโภคทางจิตใจมากขึ้น จนกลายเป็นคุณค่าของแบรนด์ที่สังคมรับรู้ได้จากระดับปริมาณสู่ คุณภาพแบรนด์จะถูกยกระดับการรับรู้และความยอมรับทางจิตใจเสมือนหนึ่งเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพ ของสังคม และท้ายที่สุดแล้วกิจกรรมเหล่านี้จะกลายเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการทำงาน ร่วมกับการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างของแบรนด์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ ROZA ได้รับการต้อนรับจากครัวเรือนไทย ตามวิสัยทัศน์ “Family Food: เชื่อมรสชาติความสุขของครอบครัว” ในที่สุด

ความสุข...ส่งต่อได้

จากที่เล่ามาทั้งหมดตั้งแต่ต้น ผมเชื่อว่าผู้อ่านคงเห็นแล้วว่า งาน CSR นั้นหากได้รับการออกแบบ และวางแผนอย่างดีก็จะสามารถบูรณาการเข้ากับการสร้างแบรนด์ได้จริง และงาน CSR ไม่ใช่เรื่องขององค์กรขนาดใหญ่เท่านั้น ทุกบริษัทสามารถทำได้ เพียงขอให้พิจารณาประเด็นหรือโจทย์ ของชุมชนและสังคมใกล้ตัวที่มีความเชื่อมโยงกับจุดแข็งหรือสมรรถนะเด่นขององค์กร โดยจับมือกับภาคีเครือข่ายที่เหมาะสม ร่วมกันขับเคลื่อน เน้นกระบวนการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ นำสู่การปฏิบัติและเปลี่ยนแปลงตาม ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน หัวใจสำคัญที่สุดคือ เน้นที่ประโยชน์สุขของคนและชุมชน พร้อม สร้างความยั่งยืนให้เขาเหล่านั้นมีพลังขับเคลื่อนต่อไปได้ด้วยตนเอง

คุณสุวิทย์ยังบอกด้วยว่า การทำ CSR จริงๆ ถ้าแก่นสำคัญคือ ความสุขของชุมชนที่เราอยากแบ่งปัน เพื่อให้คุณภาพชีวิตของเขาดีขึ้น เมื่อมีความตั้งใจจริงๆ เราจะพบประสบการณ์ที่น่าอัศจรรย์มากมาย เช่น

หนึ่ง จะดึงผู้คนที่มีความตั้งใจแบบเดียวกันมาทำงานร่วมกัน ทั้งๆ ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่ด้วยวิธีคิดวิธีการมองปัญหาที่คล้ายกันจะทำให้เราสามารถเชื่อมต่อกันได้ และภาพของความร่วมมือร่วมใจ กันเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

สอง เกิดการต่อยอดให้โครงการและชุมชนที่เราทำงานอยู่ จากกรณี โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชร ซึ่งเป็นการพัฒนาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมสุขภาพ ทำให้ต่อยอดสู่การพัฒนาสมรรถนะ ร่างกายผ่านการฝึกฝนการออกกำลังกายที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ เท่ากับเป็นการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ครบถ้วนรอบด้าน

สาม ผลพลอยได้ที่คาดไม่ถึง จากโครงการที่เดิมตั้งเป้าหมายแค่พัฒนาสุขภาพที่ดีของเด็กๆ แต่ในที่สุดกลายเป็นโครงการโฮมฮักนักกีฬาที่สร้างโอกาสในชีวิตให้เด็กที่มีพรสวรรค์และความมุ่งมั่น เมื่อสมาคมกีฬากีฬาฯ และโรงเรียนกีฬาทั่วประเทศคัดตัวเยาวชนรุ่นใหม่จำนวนหนึ่งเป็นช่างฝึกให้เข้าศึกษาต่อและอาจก้าวไปถึงการเป็นนักกีฬาทีมชาติในอนาคต

“CSR Roza คือการส่งต่อความสุขจากการได้ตอบแทนสังคมและแผ่นดินเกิดที่เปรียบเสมือนครอบครัวใหญ่ของโรซ่า ส่งผ่านโรงเรียนที่เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็กๆ ในชุมชน บนพื้นฐาน ของความเชื่อที่ว่าการมีโภชนาการที่ดี สุขภาพกายใจแข็งแรง ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน อันเกิดจากความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสู่มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร จะทำให้เด็กๆ ลูกหลานของพวกเราเติบโตอย่างมีความสุข เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของครอบครัวและสังคมไทยในอนาคต ” นี่คือการความหมายที่ชัดเจนแห่งการส่งต่อความสุขในมุมมองของคุณสุวิทย์

ที่สำคัญคือ ความสุขนี้ได้ถูกส่งต่อในชุมชน ผ่านบุคลากรทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและสนับสนุนโครงการ จากรุ่นสู่รุ่น สะท้อนจากจำนวนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็น โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชรเพิ่มขึ้นทุกปี ความสุขที่เกิดจากการส่งต่อนี้จะสร้างแรงสัมพันธ์ต่อชุมชนบ้านเกิด อันหมายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อเนื่องบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง เพื่อส่งต่อความสุขให้กับสังคมไทย ตามเจตนารมณ์ของโรซ่าที่ต้องการเชื่อมรสชาติความสุขของครอบครัว

และนี่คือการบูรณาการงาน CSR เข้ากับแบรนด์ได้อย่างลงตัวครับ

“มาถึงวันนี้ สิ่งที่โรซ่าทำ ผมไม่อยากจะเรียกว่าความสำเร็จ แต่มันคือ Job Well Done ของการเรียนรู้สังเคราะห์ และต่อยอด เป็นการประสานพลังเพื่อทำงานดีๆ ตอบแทนสังคมและแผ่นดินเกิด” คุณสุวิทย์ อธิบาย

“CSR เป็นเรื่องใกล้ตัว เริ่มต้นจากความเชื่อ ความศรัทธาของตัวเอง ที่จะส่งมอบสิ่งดีๆ ให้ผู้อื่น เริ่มจากภายในองค์กร แล้วขยายสู่ชุมชนและสังคม ถ้าโรซ่าทำได้ ผมมั่นใจว่า ทุกองค์กร ทุกท่านที่ได้อ่าน หนังสือเล่มนี้ ก็ทำได้เช่นกัน และอาจจะทำได้ดียิ่งกว่า” คุณสุวิทย์ให้มุมมองและปิดท้ายว่า

“ผมเชื่อว่าในปัจจุบันองค์กรธุรกิจส่วนใหญ่ต่างก็ตื่นตัวกับเรื่อง CSR แล้ว จึงอยากถ่ายทอดประสบการณ์และแนวทางวิถี CSR Roza เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เห็นว่า มีองค์กรเล็กๆ องค์กรหนึ่งลุกขึ้นมาทำโครงการฯ นี้ได้ โดยไม่ได้ใช้เงินจำนวนมากนัก ปีหนึ่งเราใช้เงินประมาณ 5-10 % ของงบประมาณโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของบริษัท แต่งบประมาณไม่ใช่ปัจจัยชี้ขาดในการทำโครงการ ขอเพียงมีความตั้งใจและค้นหาวิธีการที่สอดคล้องกับบริบทขององค์กรและทำในขอบเขตของทรัพยากรที่เรามี สิ่งสำคัญคือต้องมี ความต่อเนื่องและศรัทธาในสิ่งที่ทำ ผลสำเร็จจะตามมาเอง” คุณสุวิทย์สรุป

ผลสำเร็จนั้นมีทั้งที่วัดเป็นตัวเลขได้ และผลสำเร็จที่ไม่อาจวัดเป็นตัวเลข ซึ่งก็คือความสุขของผู้ทำโครงการ ผู้คนในชุมชน และสังคมโดยรวม และผลสำเร็จนั้นก็สะท้อนกลับมาสู่องค์กรในที่สุด

เทียนเล่มเล็กๆ ที่แต่ละคนจุดต่อๆ กัน ย่อมนำความสว่างไสวมาสู่พื้นที่ที่มีมิติได้ ผมเชื่อมั่นว่าความสุขที่แต่ละคน แต่ละองค์กร ช่วยกันส่งต่อออกไป ก็ย่อมนำความสุขที่ขยายวงกว้างใหญ่มาให้สังคม และประเทศของเราได้ไม่มากก็น้อยเช่นกัน

และทั้งหมดนี้คือเรื่องราวที่เริ่มต้นจากฝันเล็กๆ ของคนคนหนึ่งที่ยากมอบความสุขให้เด็กๆ และ พลังแห่งความตั้งใจที่จะทำให้ฝันนั้นให้เป็นจริงได้ดึงดูดผู้คนมากมายที่มีหัวใจเดียวกันมาร่วมกันสร้างสรรค์ แบ่งปัน และส่งต่อความสุขนั้นจนเกิดเป็นผลสำเร็จที่น่าชื่นใจครับ

Dream it, wish it, do it.

CSR สร้างแบรนด์ให้มีชีวิต

ผมอยากจะเน้นจากมุมมองของผมในฐานะที่เป็นผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ว่า การดำเนินกิจกรรม CSR ของ โรซ่า มีความน่าสนใจอย่างมาก เพราะแนวคิดธุรกิจในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนไปแล้ว เป็นแนวคิดที่ไม่ได้ ทำธุรกิจ เพื่อตนเองหรือกอบโกยกำไรเพียงอย่างเดียวแล้ว แต่ธุรกิจที่ดำเนินอยู่นั้นเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคม พร้อมทั้งจะ ส่งมอบคุณค่าที่ดีต่อผู้คนในสังคม

โดยผมได้นำแนวคิดสองแนวคิดมาสนทนากัน คือผมมองว่านักการตลาดอย่างคุณสุวิทย์ เข้มแข็ง จะพูด ถึงคุณค่าของแบรนด์ในเชิงอัตลักษณ์ของแบรนด์ ส่วนนักมานุษยวิทยาอย่างผม มักจะพูดถึง คุณค่าของ ความเป็นมนุษย์ในเชิงจิตวิญญาณ เมื่อนำสองมุมมองมาเรียนรู้และผนวกเข้าด้วยกัน ทำให้เรามอง เห็นว่า คุณค่าของแบรนด์หรือองค์กรนั้นสามารถเพิ่มเติมคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้เกิดขึ้นได้เช่นกัน ด้วยการ ออกแบบให้แบรนด์มีจิตวิญญาณผ่านทัศนคติที่ชัดเจนและกิจกรรมที่สื่อสารออกสู่สังคมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แบรนด์สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างยั่งยืน แม้ว่าในทางกายภาพแบรนด์อาจไม่ใช่สิ่งมีชีวิต เหมือน มนุษย์แต่แบรนด์ไปสร้างชีวิตมนุษย์ให้ดีขึ้นได้

ดังนั้น CSR โรซ่า เป็นการสร้างคุณค่าให้กับสังคม เป็นการเติมเต็มจิตวิญญาณเพื่อสร้างความยั่งยืน ให้กับแบรนด์ ดังเช่นงานวิจัยของเจมส์ คอลลินส์และเจอร์รี พอร์ราช ที่ผมเขียนไว้ในช่วงต้นว่า กุญแจ ของ ความสำเร็จขององค์กร เมื่อองค์กรมีคุณธรรม ผู้บริโภคก็มีความศรัทธาในองค์กร เชื่อมั่นในสินค้า และบริการ ผู้บริโภคจะให้การสนับสนุนองค์กรหรือสินค้านั้นด้วยความเต็มใจ ทำให้บริษัทเหล่านั้น อยู่อย่างยั่งยืนและเป็น อมตะ

สำหรับผมคิดว่า แบรนด์โรซ่า มีชีวิตเหมือนมนุษย์คนหนึ่ง ที่อยากอยู่ร่วมกันกับสังคม จากการที่โรซ่า เริ่มมีความคิดที่จะเชื่อมรสชาติความสุขในครอบครัว หมายความว่าถ้าจะเชื่อมรสชาติความสุขของครอบครัว นั้นได้ โรซ่าต้องเข้าไปในบ้านหรือในครัวเขาให้ได้ก่อน ให้เขารู้สึกเปิดรับนำโรซ่าเข้าไปในบ้าน ในมุมมอง ของ ผม การที่โรซ่าปรับตัวเองให้เข้ากับครอบครัว นั่นถือว่าการปรับตัวเองให้มีความเป็นมนุษย์ มากขึ้น เพราะว่าแบรนด์โรซ่าเริ่มไม่ได้พูดถึงสินค้าในแง่ของคุณลักษณะทางกายภาพของสินค้าเพียงอย่างเดียวแล้ว แต่ เป็นการพูดถึงคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งทำให้แบรนด์โรซ่า มีทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ จุดยืนของตัวเอง ที่จะส่งต่อ ความสุขสู่สังคม นำจิตวิญญาณของแบรนด์มาอยู่ร่วมกันกับสังคมได้

หนังสือเล่มนี้ในมุมมองของผม ถือว่าเป็นรูปธรรม เป็นตัวอย่างรูปแบบหนึ่ง ถ้าตามความเชื่อของโรซ่า การทำ CSR นอกจากจะทำให้แบรนด์เกิดความยั่งยืนได้แล้วนั้น สิ่งที่สำคัญก็คือแบรนด์โรซ่าได้ให้คุณค่าต่อ

สังคมด้วย เป็นกรณีศึกษาหนึ่งของการสร้างแบรนด์ผ่านวัฒนธรรมแห่งการแบ่งปัน การให้แนวคิด และการพัฒนาสุขภาพของเด็กและเยาวชนในสังคม

เรื่องราวในหนังสือเล่มนี้ จึงเป็นเพียงแนวทางหนึ่งของการทำ CSR และสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้น กับธุรกิจด้วย แม้การทำกิจกรรม CSR จะไม่ได้เป็นหนทางเดียวที่จะส่งต่อคุณค่าไปสู่สังคม แต่ก็ยังเป็นอีก แนวทางหนึ่งที่บริษัทใดๆ สามารถกระโดดลงไปยังพื้นที่การทำงานของตนเองอย่างไม่ลังเลได้ สร้างเส้น ทางของดำเนินกิจกรรมตามความถนัดของแต่ละองค์กร

เพราะแกนกลางการขับเคลื่อนธุรกิจมิได้มุ่งเพียงกำไรสูงสุดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้คนในสังคมด้วย

มาถึงบรรทัดนี้ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะสามารถนำแรงบันดาลใจ แนวคิด ปรัชญาการดำเนินธุรกิจของโรซ่า ที่นำพาเส้นทางการเติบโตทางความคิดของการดำเนินกิจกรรม CSR ไปประยุกต์ ปรับใช้ในองค์กรหรือธุรกิจของทุกคนได้ อาจเริ่มลงมือทำจากสิ่งเล็กๆ ใกล้ตัวก่อนเพื่อที่ท่านจะได้รับรู้ถึงความสุขนั้นอย่างกระจ่างชัดแล้วส่งต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ผมจินตนาการถึงธุรกิจที่มีจิตวิญญาณแห่งการแบ่งปัน อยู่ร่วมกับสังคมอย่างเกื้อหนุนกันเพื่อวันนั้นประเทศไทยของเราจะเป็นสังคมแห่งความสุขอย่างแท้จริง